

Foto Luc • archief De Plate

Hippodroom Wellington Oostende

DE PLATE

Maandblad

-- JAN. 1999

OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING

“DE PLATE”

V.Z.W.

Steunend lid 1999
Dhr. August. Goethaels
Stockholmstraat 21/10
8400 Oostende

DE PLATE v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 4 december 1986 nr. 31023, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 5 oktober 1989 nr. 13422 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 10 oktober 1996 nr. 22600.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

De inhoud van een artikel weerspiegelt niet noodzakelijk het standpunt van de Kring.

Tekst overname toegelaten na accoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

Secretaris

F. HUBRECHTSSEN

Gerststraat 35 A

8400 Oostende

Tel-Fax 059/50.71.45

Verantwoordelijke uitgever

A. VAN ISEGHEM

Ijzerstraat 1

8400 Oostende

Tel : 059/50.57.38

Penningmeester

J.P. FALISE

H. Serruslaan 78/19

8400 Oostende

Tel-Fax : 059/70.88.15

REKENINGEN

750-9109554-54

000-0788241-19

JAARGANG 28**NUMMER 1****MAAND januari 1999****IN DIT NUMMER**

blz. 2 : Jaarprogramma 1999.

blz. 4 : **W. RABAU** : De naoorlogse Oostendse revues.

blz. 7 : Gids voor particuliere archieven in het Algemeen Rijksarchief : een onmisbaar werkinstrument.

blz. 8 : **J. VAN OOTEGHEM** : Ensor en de rechterlijke wereld.blz. 12 : **O. VILAIN** : Daniël Farasyn's laatste werk.blz. 13 : **E. SMISSAERT** : Schrijfster Charlotte Mutsaers : haar warme liefde voor Oostende.blz. 14 : **O. VILAIN** : Nieuwe publicaties van Oostendse prentkaarten.blz. 15 : **A. GOETHAELS** : Nog nieuws over de verdwenen R.M.T.

blz. 16 : Ledenlijst 1998.

JANUARI - ACTIVITEIT

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden uit te nodigen tot de volgende activiteit in de loop van de maand januari.

op donderdag 28 januari 1999 om 20u

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6.

JAARLIJKSE LEDENVERGADERING

- Welkomswoord door dhr. Auguste **VAN ISEGHEM**, voorzitter, en hulde aan de overleden leden.
- **VEILING VAN DE PLATE** onder de leiding van dhr. Omer **VILAIN**, ondervoorzitter.

De aanwezige leden kunnen zich de lijst van de te veilen stukken aanschaffen tegen kostprijs.

De jaarlijkse veiling is voorbehouden voor de leden. Het nodige zal gedaan worden opdat leden en niet-leden die zich in regel willen stellen met de lidmaatschapsbijdrage 1999 dit kunnen doen.

**LET WEL OP : VÓÓR DE VEILING IS ER GEEN VOORDRACHT
WE BEGINNEN MET DE VEILING STIPT OM 20 UUR**

JAARPROGRAMMA "DE PLATE" 1999

A. VOORDRACHTEN

1. Donderdag 28 januari 1999 om 20 uur.

Jaarlijkse **VEILING VAN DE PLATE** voorbehouden aan de leden onder leiding van de heer Omer **VILAIN**.

2. Donderdag 25 februari 1999 om 20u30.

TELEFOON TE OOSTENDE. Avondvoordracht door dhr. Walter **MAJOR**.

3. Zaterdag 13 maart 1999 om 14u30

ENSOR TENTOONSTELLING "DE FOTO'S & DE ROEM.". Rondleiding door dhr. Conservator Norbert **HOSTYN**.

4. Donderdag 25 maart 1999 om 20u30.

HET DAENSISME IN DE KUSTSTREEK. Avondvoordracht door dhr. Koen **RO TSAERT**.

4. Donderdag 29 april 1999 om 20u30.

VAN WESTSTRAETE TOT ADOLF BUYLSTRAAT. Avondvoordracht door dhr. Jean-Marie BEKAERT.

6. Zaterdag 22 mei 1999 om 14u30.

HET VERANDERD GEZICHT VAN DE OOSTEROEVER. Wandelvoordracht onder leiding van dhr. Ferdinand GEVAERT.

7. Donderdag 27 mei 1999 om 20u30.

DE GESCHIEDENIS VAN DE OOSTENDSE BADINSTELLINGEN. Avondvoordracht door mevr. Leen COENE.

8. Zondag 6 juni 1999.

STUDIHEREIS onder leiding van dhr. Jean Pierre FALISE. Bestemming nog te bepalen.

9. Donderdag 16 september 1999 om 14u30.

OOSTENDE GEZIEN DOOR BUITENLANDSE AUTEURS. Namiddagvoordracht door dhr. Omer VILAIN.

10. Donderdag 30 september 1999 om 20u30.

MARITIEME ARCHEOLOGIE EN DUIKBOOTOORLOG : EEN WRAKSTUDIE door dhr. Tomas TERMOTE.

11. Donderdag 28 oktober 1999 om 20u30.

DE KAZERNES VAN HET HAZEGRAS. Avondvoordracht door dhr. Juliaan COPPEJANS.

12. Donderdag 25 november 1999 om 20u30.

HENRI STORCK. Videovoordracht door dhr. Patrick VANSLAMBROUCK.

13. Zaterdag 4 december 1999 om 19 uur.

Jaarlijks BANKET gevolgd door een KLEINKUNSTOPTREDEN. Organisatie door dhr. Jean Pierre FALISE.

14. Donderdag 23 december 1999 om 20u30.

CARTOONS OVER OOSTENDE EN DE KUSTSTREEK. Avondvoordracht door dhr. Emile SMISSAERT.

B. TENTOONSTELLINGEN

Volgende thematentoonstellingen worden georganiseerd in het Heemmuseum DE PLATE.

1. Van 6 februari tot en met 29 mei 1999.

CARNAVAL EN ANDERE STOETEN TE OOSTENDE.

Realisatie en organisatie door de Kring zelf.

2. Van 12 juni tot en met 12 september 1999.

50 JAAR STRANDLEVEN TE OOSTENDE NA W.O. II.

Realisatie en organisatie door de Kring zelf.

3. Van 2 oktober tot en met 10 januari 2000.

GYMNASTIEK IS EEN SYMFONIE VAN BEWEGINGEN. De geschiedenis van de Turnafdeling van het KONINKLIJK VAN NESTE GENOOTSCHAP OOSTENDE.

Realisatie en organisatie : KVGGO-GYM o.l.v. dhr. Walter LOONTIENS.

DE NAOORLOGSE OOSTENDSE REVUES

door **Werner RABAU**

Nu het Kursaal-Auditoriumdoek op 14 november 1998 definitief dichtgeschoven werd na de 183-ste opvoering van de huidige reeks "Oostendse Revues", is het misschien toch even tijd om een blik achteruit te werpen op deze traditionele vorm van volkskunst.

Aankondigingen in de plaatselijke kranten bewijzen ten overvloede dat er ook vóór W.O. II succesvolle revues opgevoerd werden, zowel in de zaal "Patria" als in de "Koninklijke Schouwburg". Vooral in de jaren '30 lieten zich daarbij "De Leonard's Vrienden", rond Leonard REYNAERTS, en Alfons ELLEBOUDT geregeld opmerken.

Laten we ons echter voorlopig beperken tot de naoorlogse periode.

EERSTE POGING

Onder impuls van wijlen Jan PIERS probeert de katholieke burgerskring "Concordia" de traditie nieuw leven in te blazen.

In februari 1948 hebben in de Koninklijke Schouwburg vier vertoningen plaats van "Oostendse Leute", op teks van (opnieuw) Alfons ELLEBOUDT en in regie van Dr. Jan DAEMS. DE POPLIMONT dirigeert het orkest, en Jan PIERS zelf neemt de algemene leiding op zich...naast de rol van "leraar Ostens". De zalen zitten afgeladen vol.

Hoewel "De Zeewacht" op 13 november '48 nog aankondigt dat de vervolg-editie '49 "kant en klaar is", gaan de opvoeringen niet door, wegens het overlijden van auteur Alfons ELLEBOUDT op 8 juni 1948.

Na lang aandringen van promotor Jan PIERS komen er op 2, 4, 5, 6 en 7 februari 1950 dan toch vijf opvoeringen van "Oostendse Platen op Zwier". Tekst en algemene leiding zijn ditmaal van Dr. Jan DAEMS; de regie berust bij Roger TYTGAT; Jan PIERS is animator. Het orkest wordt geleid door

Gustaaf STEENACHER en het koor door Hilmer VERDIN. Voor het eerst duikt hier ok de naam Rose d'IVRY op, artiestennaam voor Rosette DOOM, en dan ook aanvankelijk als Rosa DOOMS aangekondigd.

De nochtans succesvolle reeks kent echter een abrupt einde.

TWEEDE POGING

Onder auspiciën van het "Oostends Kunstverbond" waagt men het vijf jaar later opnieuw.

Op 28 februari en 1, 5 en 2 maart 1955 komt "*Trossen Los*" op de planken van de Koninklijke Schouwburg. Tekstschrijvers van dienst zijn : John HERMANS voor de sketches en Jo DEENSEN (Raymond HUILMAND), geassisteerd door Freddy FEYS, voor de liederen. Albert DALED voert regie; zoon Hugo DALED is algemene leider. Paul DEWISPELAERE leidt koor en orkest, en Rose d'IVRY choreografeert.

Onder de talrijke medewerkers duiken onder ander de namen op van zanger Ronny BERGS...en acteur Herman MOERMAN.

In 1956 wordt er vervolgd met "*Ezels Los*". De toneelteksten zijn van de hand van de bekende auteur Jos JANSSEN; de liedteksten opnieuw van Jo DEENSEN. De regie wordt waargenomen door Jerome DELTOMME. Rose d'IVRY leidt ook deze keer het ballet, terwijl Freddy FEYS ditmaal de dirigeerstok zwaait over zijn "Freddy's Dansorkest". Onder hun beider hoede maakt een zekere Arthur BLANCKAERT, alias Will TURA, zijn theaterdebuut als zanger-guitarist...en tapdanser.

Wat bij deze productie echter vooral opvalt, is de deelname van een uitzonderlijke grote schare "toneelratten" waarvan sommigen al meer dan lokale bekendheid verworven hebben : Suzy DECLEER, Lucienne RODENBACH, Michel WYFFELS, Albert MENU, Noël LALEMAN, naast komiek Juul Plastiek (Roger SLOSSE) en de folkloregroep "De Oostendse Schotten".

Wat de totale ommekeer in de casting van beide voorgaande revues echter reeds liet vrezen, werd bewaarheid. Hoewel ze van een enorme populariteit genoten, zorgen interne strubbelingen er voor dat ook hier geen vervolg meer op komt.

DERDE KEER, GOEIE KEER (?)

In een poging op de toen nog talrijke en bloeiende Oostendse folkloregroepen via een gezamenlijk optreden onder de aandacht van het publiek te brengen, stichtten Gerard DANGREAU (voorzitter van de "Orde van de Kloeffe") en Henri POLDERVAERT (voorzitter van "De Vismijnvrienden") in 1967 de "Entente der Gewestelijke Oostendse Folklore" en richtten zich tot de heer Jan FELIX, toenmalig schepen voor Toerisme en Feestelijkheden, met het verzoek om een massaal openluchtspetakel te mogen organiseren op het Wapenplein.

Jan FELIX raadde hen echter aan het veeleer te gaan zoeken in het heropstarten van een jaarlijkse "Oostendse Revue"-traditie, waarvan de revival sedert de Tweede Wereldoorlog maar niet wilde lukken. Hij mag dan ook als de "peetvader" van de zopas ten einde gelopen reeks beschouwd worden.

Op zijn aanwijzingen wendden de initiatiefnemers zich tot Werner RABAU, die in zijn geboortestad Roeselare zijn sporen als scenarist-regisseur al verdiend had en na zijn huwelijk (in 1961) met choreografe Rose d'IVRY ook reeds een aantal Oostendse projecten op zijn actief had.

Die eiste op zijn beurt het zoeken van een tekstschrijver en een componist-arrangeur, plus de belofte dat het minstens om een periode van tien jaar zou gaan, teneinde de kans te krijgen om een soliede groep uit te bouwen.

Hoewel allemaal, via hun folklore-activiteiten, vertrouwd met publieksoptredens, had immer niet één van de zich aandienende "acteurs en actrices" voor deze eerste cast ook maar één voet op een toneelscène gezet, met uitzondering van de reeds geciteerde Herman MOERMAN en de voor de gelegenheid "ingehuurde" (Nonkel) Jerome DEPOORTER.

Dat ontbreken aan toneelervaring werd echter deskundig gecompenseerd door de vorming van een soliede, geroutineerde stuurgroep (hoewel eveneens samengesteld uit "amateurs"). Herman MOERMAN nam de taak van tekstschrijver op zich, en zou dat 18 jaar lang volhouden. Werner RABAU leidde de groep als scenarist-regisseur, terwijl de Balletschool Rose d'IVRY instond voor de choreografische inbreng. Freddy FEYS, aanvankelijk aan het hoofd van zijn "Secrets", verzorgde de muzikale omlijsting. Initiatiefnemer Gerard DANGREAU tenslotte, die het na het overlijden van Henri POLDERVAART (23-05-69) alleen moest roeien, nam de organisatie voor zijn rekening. Behalve Herman MOERMAN hebben ze allemaal het parcours van dertig jaar voltooid.

Op 16 en 17 november 1968, met een vooruitziende "matinée" op de 16de voor de "senioren" als try-out, ging de nieuwe Oostendse Revue van start, met als titel "*Wad' Hemme Nu ?!*". De respons van de pers en publiek was zo overweldigend, dat geen enkele deelnemende groep aarzelde om op 30 mei 1969 het protocol te ondertekenen dat een "Vast Werkingscomité" mandateerde om verder te zetten.

Van bij het begin werd er gekozen voor een aparte aanpak : doorheen de elkaar opvolgende sketches liep een "rode (verhaal)draad", die de aandacht van het publiek moest gaande houden tot aan de finale-ontknoping; en vanaf de tweede editie ("*Moa Gie Nie*") werd er resoluut geopteerd voor het creëren van vaste, herkenbare "types", die ieder jaar terugkwamen : "Pette Sjieke", "Tjeppen Krotte", "Mance", "Irma", "Kommessoares Van Rapp(h)em", "Brigadier Spierienk"...tot en met "Kamiel Pulle" (in 1994). Ook de balletnummers (133 choreografische creaties over de 30 jaar) en de liederen (148 oorspronkelijke melodieën) werden volledig in de sketches geïntegreerd.

Dat leverde aanvankelijk wat journalistiek gehacketak op over de vraag of het hier nog wel over een "revue" ging dan wel over een "showcomédie". Maar het concept sloeg aan bij het Oostends publiek : van 1977 tot 1987 waren jaarlijks acht vertoningen nodig om de circa 8.500 betalende toeschouwers op te vangen.

Iedere medaille heeft echter haar keerzijde. Wanneer Herman MOERMAN in 1982 eerst voor twee jaar als acteur en in 1986 definitief als acteur zowel als auteur moet afhaken, is het meteen duidelijk dat men niet straffeloos "types" kan vervangen die inmiddels de status van "Bekende Oostendenaar" verworven hebben. Wanneer ook "Mance" en "Irma" van het toneel verdwijnen, kent de Oostendse Revue een dieptepunt. De te hulp snellende tekstschrijvers - Danny JANSSEN (1986 en 1987) en Fred VANDENBUSSCHE/Eddy SURMONT (1988 en 1990) - kunnen het tij niet doen keren. Het aantal toeschouwers wordt gehalveerd; het aantal voorstellingen loopt noodgedwongen terug naar vijf.

Op aandringen van Gerard DANGREAU neemt regisseur Werner RABAU in 1991 dan maar zelf de taak van tekstschrijver op zich, en slaagt erin de toestand te stabiliseren. Het eerste doek is toch minstens het "Zilveren Jubileumjaar" 1992 te halen. Pers en publiek reageren unaniem positief. Toch besluit de nieuwe auteur-regisseur in 1993 om een sabbatjaar in te lassen, met het oog op het uitkijken naar een alternatief opvoeringspodium, wegens de aangekondigde afbraak van het Casino-

Kursaal. Wanneer het duidelijk wordt dat alles op de lange baan geschoven wordt, beslist hij er nog vijf jaar aan toe te voegen, om in 1998 "in schoonheid" te eindigen....Wat ondertussen gebeurd is.

Of er voor deze vorm van volkscultuur nog een toekomst weggelegd is, zal de 21ste eeuw moeten uitmaken. Dat het vanwege het snel evoluerend maatschappelijk zowel als familiaal vrijetijdsgedrag niet zo vanzelfsprekend is als sommigen menen, toont de geschiedenis aan.

BRONNEN

- "De Zeewacht", jaargangen 1947 à 1955.
- Eigen archieven van het "Organisatiecomité Oostendse Revue" en de "Balletschool Rose d'Ivry".

GIDS VAN PARTICULIERE ARCHIEVEN IN HET ALGEMEEN RIJKSARCHIEF : een onmisbaar werkinstrument (*)

Van de hand van Marc D'HOORE, archivaris bij het Algemeen Rijksarchief te Brussel, verscheen onlangs een indrukwekkende en uiterst nuttige publicatie. Achter de titel *Archives de particuliers relatives à l'histoire de la Belgique contemporaine (de 1830 à nos jours)* gaan twee volumes (samen 854 bladzijden) schuil, waarin, in alfabetische volgorde volgens de familienaam van de archiefvormer, een goede 350 particuliere archieven die bij het Algemeen Rijksarchief te Brussel berusten, worden beschreven.

Het betreft archief gevormd door de meest uiteenlopende personen : politici, ambtenaren, diplomaten, magistraten, advocaten, kunstenaars, ontdekkingsreizigers, militairen, geestelijken, enz.

Bij elke archiefbestand wordt eerst een bio-bibliografische schets van de archiefvormer gegeven, daarna volgen gegevens over het bestand (juiste benaming, uiterste data van het archief, omvang, raadplegingsvoorwaarden, inhoudelijke beschrijving) en worden de bestaande toegangen (inventarissen, concordantielijsten, ...) opgesomd.

In de loop van zijn onderzoek kwam Marc D'HOORE voor een aantal archiefvormers archiefbestanden op het spoor die buiten het Algemeen Rijksarchief worden bewaard. Dit was de aanleiding om bij een aantal notities een rubriek "Autre(s) lieu(x) de conservation" toe te voegen.

Dit uiterst nuttig werkinstrument kan bij het Algemeen Rijksarchief worden besteld. Voor een bestelling in België, moet 1.500 BEF overgeschreven worden op postrek. 000-2007805-02 van "Rijksarchief - Archives de l'Etat", Ruisbroekstraat 2-12 te 1000 Brussel, met opgave van het nummer van de publicatie (Publ. 2751). Het boek kost 1.350 frank, maar de verzendingskosten zijn ten laste van de besteller. Daarom komt er 150 frank verzendingskosten bij. Bij afhaling aan de verkoopsbalie van het Algemeen Rijksarchief te Brussel worden uiteraard geen meerkosten aangerekend en betaalt u 1.350 frank.

Marc D'HOORE, *Archives de particuliers relatives à l'histoire de la Belgique contemporaine (de 1830 à nos jours)* (Archives générales et Archives de l'Etat dans les Provinces. Guides, 40) Brussel, 1998 2 volumes (854 blz.). Publ. nr. 2751. De publicatie bestaat enkel in het Frans.

* Verschenen in : VVBAD Info ; november 1998.

ENSOR EN DE RECHTERLIJKE WERELD

door Jozef VAN OOTEGHEM

Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel te Brugge

Ets "De goede rechters" van Ensor.

Op de griffie van elke rechtbank van koophandel wordt, zoals men weet, een handelsregister gehouden waarin de handelaars, die in het rechtsgebied van die rechtbank een handelswerkzaamheid uitoefenen, op hun verzoek worden ingeschreven.

Enige tijd geleden werd vastgesteld dat Baron James ENSOR, die op 13 april 1860 te Oostende geboren is, op 11 augustus 1941 (dus in volle oorlog en aan de leeftijd van 81 jaar) op zijn verzoek in het handelsregister te Oostende werd ingeschreven onder nummer 11.107 voor de uitbating onder de handelsnaam James ENSOR van een handel in pronkstukjes, schelpen, fantasie-juwelen, uitzichten, postkaarten en "souvenirs d'Ostende" aan de Vlaanderenstraat 23, Oostende waar hij ook woonde en waar zich thans het Ensormuseum bevindt.

Bij de inschrijving is de op 6 augustus 1941 door het Ministerie van Economische Zaken bij toepassing van artikel 12 van het besluit nr. 27 van 18 oktober 1940 gegeven toelating om handel te drijven gevoegd.

Artikel 1 van het besluit nr. 27 bepaalde dat alleen de handelaars die voor 10 mei 1940 ingeschreven waren in het handelsregister eetwaren en koopwaren mochten kopen en verkopen terwijl artikel 12 van het besluit bepaalde dat het Ministerie van Economische Zaken toelating om handel te drijven en om een inschrijving in het handelsregister te vragen kon geven aan de personen, die dit vroegen.

De toelating, die het Ministerie van Economische Zaken aan ENSOR gaf, had betrekking niet op een nieuwe zaak maar op een zaak, die ENSOR sinds 1905 effectief exploiteerde zoals vermeld staat in de inschrijving.

Ook de ouders van ENSOR, een tante van ENSOR en twee ooms van ENSOR hadden te Oostende een handel in pronkstukken, schelpen, "souvenirs d'Ostende" e.d. uitgebaat.

De contacten van ENSOR met de rechterlijke wereld bleven niet beperkt tot zijn inschrijving in het handelsregister op hoge leeftijd.

Uit verscheidene belangrijke werken onder meer het schilderij "De goede rechters" uit 1891, de ets met dezelfde naam uit 1894 en het schilderij "De rode rechter" uit 1900 blijkt dat ENSOR belangstelling had voor het gerecht van zijn tijd en er.... geen hoge dunk van had.

In het merkwaardig boek "Ensor Catalogue raisonné of the paintings" oppert de auteur Xavier TRICOT de mening dat de drie genoemde werken op satirische wijze de zaak COUCKE en GOETHALS illustreren.

COUCKE en GOETHALS konden in 1860 nog tot de zwaarste straffen veroordeeld worden door een rechtscollege dat de door de beschuldigen gesproken taal geheel onmachtig was (!).

Als anecdote kan ook aangehaald worden dat in de periode van de creatie van de drie werken tegen enkele familieleden van ENSOR en nog enkele andere handelaars in pronkstukken, schelpen, souvenirs d'Ostende" e.d. een proces werd ingespannen uit hoofde van namaak van een postkaart die een baadster voorstelt.

De eiser in die zaak werd bijgestaan door Mr. Paul WAUWERMANS, een beroemd advocaat en auteur van diverse rechtskundige werken o.a. van het thans nog soms geciteerd "Manuel pratique des sociétés commerciales".

De Oostendse handelaars van hun kant hadden voor hun verdediging beroep gedaan op een Brugs advocaat maar ENSOR had voor hen advies gevraagd aan Mr. Edmond PICARD, die eveneens een beroemd advocaat was en stichter van de "Journal des Tribunaux" (nog steeds een zeer belangrijk juridisch tijdschrift) en die, zo heet het in de catalogus van de grote Ensorentoonstelling te Parijs van 1900, afgebeeld staat op het werk "De goede rechters" in de rol van advocaat.

Het proces eindigde met een mild vonnis.

MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉCONOMIQUES

BRUXELLES, le
43, rue de la Loi.

6. 8. 1941

Direction Générale
des Classes Moyennes

C/VP.

2e Direction.N^o

12.937/41/69.

N. B. — Prière de rappeler dans la réponse la
date de la dépêche et les mentions ci-dessus.

ANNEXE

Monsieur le Baron,

Comme suite à votre demande du 6 juin 1941, j'ai l'honneur de vous faire savoir que vous êtes autorisé à faire le commerce de : bibelots, coquillages, bijoux de fantaisie, cartes postales et souvenirs d'Ostende, et à requérir à cette fin, votre immatriculation au registre du commerce.

La présente autorisation vous est accordée en application de l'art. 12 de l'arrêté N^o27 du 18 octobre 1940 sur la police du commerce.

Agréez, Monsieur le Baron, l'assurance de ma considération distinguée.

POUR LE SECRÉTAIRE GÉNÉRAL :

Le Directeur Général,

A. VAN CAILLIE.

À Monsieur le baron James ENSOR,
Rue de Flandre, 27,
OSTENDE.

DANIËL FARASYN'S LAATSTE WERK

Kort voor zijn overlijden kon de Oostendse historicus nog de publicatie meemaken van zijn historische publicatie "1769-1794: de 18de eeuwse bloeiperiode van Oostende".

Die 25 jaren, in feite een korte periode uit de Oostendse geschiedenis had Daniël FARASYN zo erg geboeid dat hij er steeds mee bezig was geweest en hij twijfelde of een publicatie enkel gaande over een kwarteeuw wel enige belangstelling zou oogsten. Stel zijn verwondering en vreugde toen hij vaststelde dat de eerste oplage in enkele weken totaal uitverkocht.

Het werk zelf over het einde van de 18de eeuw is zo boeiend geschreven dat het voor een Oostendenaar als een roman over zijn stad kan gelezen worden.

In een viertal hoofdstukken vertelt hij hoe Oostende als een ingedommelde stad in 1769 ontwaakt (Hoofdstuk 1), hoe Oostende nieuwe troeven krijgt door een verbeterde haventoeegang en de aanleg van het eerste Vlotdok (Hoofdstuk 2), hoe de uitbouw van een nieuw havencomplex gebeurde en naar stadsuitbreiding leidde (Hoofdstuk 3) en hoe het havenleven en het haveninstituut was en hoe de stad zijn zelfvertrouwen hervint (Hoofdstuk 4).

Daniël FARASYN die Oostende zoals geen ander kende heeft zoveel kadastrale plannen, akten, e.d. gedurende tientallen jaren geraadpleegd dat hij de Grote Markt, de Groentemarkt, de Breidelstraat, de Weststraat, de Kerkstraat, de Kaaistraat en nog veel andere straten zoals de Karnemelkstraat (thans Christinastraat) met de vele handelshuizen en herbergen zonder enige moeite situeert.

Hij heeft het over de herbergen, maar ook over de zoutziederijen, de touwslagerijen en de noeste rederijen.

Te veel om dit hier al te vermelden, maar de beschrijving van de haven en de verbetering van de haventoeegang schrijft hij met evenveel liefde als bij zijn stedelijk overzicht.

Het veranderend uitzicht van de stad heeft hij nauwkeurig uitgeplozen. Niets is hem ontsnapt. Veel plannen maken zijn tekst, wanneer het nodig blijkt, nog veel duidelijker.

Wanneer hij het over de nood aan opslagplaatsen nabij de haven heeft blijkt dat uit Engelse havens alhier werd aangevoerd : klipzout, Sunderlandse kolen, tin, lood, broodsuiker, meel, erwten, gezouten vlees alsook Engelse afgewerkte producten. Hetzelfde vertelt hij over Italië vanwaar er wijnazijn, siroop, rijst en hoeden uit Mantua toekwamen; ook de leveringen uit Spanje vermeldt hij : droge rozijnen uit Malaga, amandels, citroenen, tabak, enz., enz.

We kunnen niet alle interessante hoofdstukken onze lezers in deze enkele lijnen volledig met deze "Historische publicatie", dat door het Stadsbestuur werd uitgegeven, bijbrengen.

Enkel kunnen wij al onze leden aanraden, voor zover ze het boek nog niet bezitten, dit onverwijld aan te schaffen.

Te bekomen op het Stadhuis na betaling van 500 Fr. aan de Stadskas.

Omer VILAIN
Ondervoorzitter De Plate

AUTOVERKEER NAAR GROOT-BRITTANIË IN 1954

Vertrek te Oostende

Aankomst te Dover

SCHRIJFSTER CHARLOTTE MUTSAERS : haar warme liefde voor Oostende

door Emile SMISSAERT

Wij, geboren en getogen Oostendenaars, komen - door gewenning of door een zekere mate van onverschilligheid, wie zal het zeggen of willen toegeven, - nog weinig onder de indruk van het feit dat wij het geluk kennen in deze "stad aan zee" te mogen leven en ademen. "Aangespoelden" en toeristen, ze benijden ons en ze kunnen af en toe aardig uit de bol gaan wanneer het dit fraaie en lieflijke "Oostende" en haar charmes betreft. Oostende, vind ik, is als een vrouw : zij wil aandacht krijgen, en nu en dan een complimentje of een aai over de bol. Dan is ze voor een tijd gelukkig en weet gelukkig te maken, hem of hen die ze liefheeft.

Laten wij het hier hebben over een dame uit het noorden die bij ons één van haar drie woonsten gezocht en gevonden heeft, in een flatgebouw aan de Groentenmarkt, in volle centrum, in het "hart" van Oostende. Marc LOY die in zijn vrije tijd het genre van de journalistiek beoefent, en dat goed doet, wist haar impressies over Oostende in een artikel voor het magazine "Steps" (editie Oostende Oostende-westkunst; september 1997, p. 24) uit te schrijven, uit te beelden. Het interview kreeg bovenaan de titel : "Haar romance met Oostende". Zo'n romantiek lokt nieuwsgierigheid uit, roept naar meer.

Charlotte MUTSAERS : "(...) In Oostende kan ik ongestoord en rustig schrijven, weg van alle drukte. De sfeer hier inspireert mij (...). "Ambiance", sfeer. En dat heeft deze stad aan zee erg gul te bieden. Dat kleinschalige en dat veilige gevoel ook missen we erg in Amsterdam". Ze verfijnt nog haar indrukken : "De mensen zijn hier joviaal, het eten is er lekker, de zee en het strand nooit ver weg en de lucht zuiver (...). Ondanks de afbraakwoede straalt deze stad nog altijd de sfeer uit van haar glorierijke belle-époqueverleden. Dat blijft volgens mij de grote troef waar nog veel toeristen op af komen (...)". Fijn te horen wat een ander belééft, zoekt en vindt in dat provinciestedje, nochtans zo gunstig en geflatteerd gelegen aan het Noordzeestrand, Oostende waar jaarlijks duizenden, minder begunstigden, op af komen. Het zijn dezelfde eindwoorden als van mevrouw MUTSAERS. Zijn we allebei "verliefd" op Oostende ?

Vraag aan gelijk welke persoon : hoe en wanneer zijt gij in kennis gekomen met de kust en de zee ?, - en telkens volgt een ander en een nieuw verhaal. Jan en Charlotte FONTIJN-MUTSAERS verzeilden eerder toevallig in Oostende. Na een lange fietsvakantie, begin de jaren tachtig, kwamen ze met de nachtferry uit Engeland in een donker Oostende toe. Het begin van een romance. "We vonden toen gelukkig nog een hotelletje om te overnachten en toen we 's morgens ontdekkend door de stad flaneerden, waren we er meteen verliefd op". Charlotte MUTSAERS' eerste kunstmedium was : schilderen, pas later zag ze in dat ze zich toch beter kon uitdrukken met woorden, en wisselde doek en penseel in voor pen en papier. Als plastische kunstenares hangt van haar hand in het nationaal scheepvaartmuseum in Amsterdam een schilderij : "Nachtboot in Oostende", een binnenvarende maalboot tussen de havenhoofden.

Ze "ziet" Oostende met de ogen van een "kunstschilder" : " Sinds ik in Oostende woon, begrijp ik maar al te goed waarom ENSOR, de grootmeester, z'n stad en haar licht omzeggens nooit verlaten heeft". Persoonlijk en eerlijk neergeschreven : zo iets, dit "zien" en dit "aanvoelen" ontgaat me, - en ik vind het jammer. Menigeen is in het geval, maar dit weten helpt het gemis niet lenigen, al vergaat de wereld er niet om.

Kunst bedrijven door middel van het woord, het is haar lang leven. De omgeving waar een kunstenaar leeft en werkt : het is terug te vinden. Maar in het geval van Charlotte MUTSAERS ? Als ik nu eens mijn stoute schoenen aantrok en het haar zelf vraag ? Ja, dat deed ik. De Stadsbibliotheek is slechts een aantal stappen ver of dicht van de Groentenmarkt. Ziehier waar mevrouw MUTSAERS in haar literair werk Oostende betrok en in welke boeken :

- * Hazepeper : essay. - Amsterdam : Meulenhoff, 1985. - 91 p. : ill.
op p. 39 komt Oostende voor
- * Kersebloed : essay. - Amsterdam : Meulenhoff, 1990. - 181 p. ill. - ISBN 90-290-2863-7, nog te koop (790 F.)
op p. 176 wordt gewag gemaakt van Oostende
- * Paardejam : roman. - Amsterdam : Meulenhoff, 1996. - 211 p. ISBN 90-290-5046-2, is te koop (798 F.).
werd voor de prestigieuze Ako-literatuurprijs genomineerd, maar niet bekroond
Oostende krijgt een goede beurt, resp. p. 102-110-111-117 en 138

Het interview dat Marc LOY van de schrijfster afnam, is te rijk aan inhoud om zo maar los te laten. Een tweede maal lezen deed een paar vondsten naar boven komen die ik, bij wijze van afsluiten, nog aanbied :

"(...) Als auteur en als ex-lerares (Nederlandse letteren in Amsterdam) boeit en inspireert het Oostende en bij uitbreiding het (West-)Vlaams. Alleen al het lezen van de kerstmenu's langs de Visserskaai vindt ze pure poëzie". Haar impressies daaromtrent vonden nog onlangs een weergave in het standingvolle, mooi uitgegeven en niet het eerste het beste culturele tijdschrift "Ons Erfdeel", 1998, nr. 2, p. 162-176.

"(...) Hoewel ik het Oostends nog altijd niet volledig begrijp, werkt jullie taal in klank, kleur en beeld erg inspirerend en het "Oostends Woordenboek" staat bij mij niet onbenut op de boekenplank (...)"

Tot wederziens, Mevrouw Charlotte MUTSAERS, blij U te mogen rekenen tot de onzen.

NIEUWE PUBLICATIES VAN OOSTENDSE PRENTKAARTEN

Sinds een paar jaar publiceert de Oostendse uitgeverij PHOTO TROPIC, Albert I Promenade 66 Oostende geregeld nieuwe Oostendse prentkaarten.

Na de reeksen over de Oostende-Doverlijn, de verdwenen instellingen van Bad en Strand publiceerde deze jonge uitgeverij reeds in totaal 207 verschillende kaarten. De meeste werden slechts op 200 exemplaren gedrukt.

Tussen de vele kaarten vindt men veel unieke zichten die door verzamelaars zeer gegeerd zullen zijn, zoals "Paviljoen Fabiola", "Koninklijke Villa", "Vuurwerk op het groot strand", "Oud Brandweerkazerne (Sas)", "De Bolle", enz. Te veel om allemaal op te noemen.

Omer VILAIN

NOG NIEUWS OVER DE VERDWENEN R.M.T.

Iets dat in België weinig gekend was, was dat er aan boord van de "Prins Filip" elke zaterdagavond in juli en augustus 1994 thema cruises werden ingericht.

De thema cruises waren gericht naar het Engels cliënteel, en waren ingericht door Sally U.K. Vertrek uit Ramsgate om 13u50 met de Prins Filip of mits bijbetaling met de Jetfoil, terug in Ramsgate zelfde dag om 23u45 U.K. tijd.

Op de reis Oostende-Ramsgate was er voor de deelnemers een koud buffet voorzien en er was ook live muziek (5 man) in de bar op dek 7, die voorbehouden was aan de deelnemers van de thema cruises.

Het koud buffet, de muziek en eventueel de kledij waren aangepast aan het thema van de avond.

De prijs van koud buffet, drank en overtocht was £ 25, en £ 18 voor de reizigers aan boord van de Prins Filip (die de overtocht reeds hadden betaald).

Deze thema cruises waren geen groot succes.

Folders over deze thema cruises bestaan niet meer maar van elke thema cruise bezit De Plate een affiche. Op deze affiches wordt de R.M.T. of de Prins Filip geen enkele keer vermeld. Waarom ???

In 1966 werd door de C.I.W.L.T. de candle nights ingericht. Deze was meer gericht naar het Belgisch publiek en kenden een groot succes. Van deze candle nights bestaan geen affiches, wel folders.

August GOETHAELS

* * *

WEGENS PRACTISCHE REDENEN ZAL HET

JAARVERSLAG 1998

VERSCHIJNEN IN HET FEBRUARI-NUMMER

EFFECTIEVE LEDEN 1998

Dhr. Jean-Marie	Bekaert	Brusselstraat 8/6	8400 Oostende
Dhr. Julien	Berard	Kerkstraat 32/5	8400 Oostende
Dhr. Germain	Billiet	Duinenstraat 86	8400 Oostende
Dhr. Jean	De Langhe	Vindictivelaan 6/2	8400 Oostende
Mevr. Marie-José	Debrock	Toxandriestraat 8	1040 Brussel
Dhr. Lionel	Dewulf	Rivierstraat 30	8400 Oostende
Mevr. Rosy	Dreesen	Rode Kruisstraat 4	8400 Oostende
Dhr. Jean Pierre	Falise	Hendrik Serruyslaan 78/19	8400 Oostende
Dhr. Daniël	Farasyn	Ernest Feysplein 15/85	8400 Oostende
Dhr. Luc	François	Chrystantenstraat 19	8400 Oostende
Dhr. Ferdinand	Gevaert	Duinenstraat 40	8450 Bredene
Dhr. Freddy	Hubrechtsen	Gerststraat 35A	8400 Oostende
Dhr. Roger	Laga	Ooievaarslaan 3	8400 Oostende
Mevr. Simone	Maes	Hendrik Serruyslaan 78/19	8400 Oostende
Dhr. Walter	Major	Kastanjelaan 52	8400 Oostende
Dhr. Jan	Nuytten	Torhoutsesteenweg 88 I	8400 Oostende
Dhr. Robert	Ouvry	Vlaanderenstraat 45/3	8400 Oostende
Dhr. Hubert	Rubbens	Laurierstraat 3	8400 Oostende
Dhr. Emiel	Smissaert	Hendrik Serruyslaan 4/9	8400 Oostende
Dhr. Edgard	Van Haverbeke	Christinastraat 2/5	8400 Oostende
Dhr. Ivan	Van Hyfte	Kastanjelaan 58	8400 Oostende
Dhr. August	Van Iseghem	Ijzerstraat 1	8400 Oostende
Dhr. Paul	van Tieghem	Léon Spilliaertstraat 18	8400 Oostende
Dhr. Raymond	Vancraeynest	Blauw Kasteelstraat 103	8400 Oostende
Dhr. Gilbert	Vermeersch	Blauwkasteelstraat 98/2	8400 Oostende
Dhr. Roland	Versluys	Brugsesteenweg 53 A	8450 Bredene
Dhr. Koenraad	Verwaerde	A. Choqueelstraat 1	8400 Oostende
Dhr. Omer	Vilain	Rogierlaan 38/11	8400 Oostende

BESCHERMENDE LEDEN 1998

Mevr. Mary	Ackein	Spoorwegstraat 35	8400 Oostende
Dhr. Erwin	Baert	Nieuwe Langestraat 87	8400 Oostende
Mevr. G.	Berden-Boydens	Velodroomstraat 4	8400 Oostende
Dhr. Etienne	Blommaert	Torhoutsesteenweg 38	8400 Oostende
Dhr. Guido	Bonnez	Frere Orbanstraat 19	8400 Oostende
Dhr. Jean	Ceux	Epsomlaan 59	8400 Oostende
Dhr. Henk	de Bruin	Söderblomplaats 310	3069 sk Rotterdam (NI)
Dhr. Jan	De Bruycker	Polderweg 6	8431 Wilkskerke
Mevr. Yolande	Degraeve	Rogierlaan 39/1	8400 Oostende
Dhr. Luc	Devisch	Heilig Hartlaan 15	8400 Oostende
Mevr. Gilberte	Devriendt	Hertstraat 4	8400 Oostende
Dhr. Albert	Driessen	Wezellaan 9	8400 Oostende
Dhr. François	Duchateau	Leffingestraat 56/3	8400 Oostende
Dhr. Eduard	Dury	August Vermeylenstraat 128/9	8400 Oostende
Dhr. Pierre	Ente	Leopold I plein 5/7	8400 Oostende
Dhr. Paul	Hostyn	Bruggelaan 12	8450 Bredene
Dhr. August	Hulpiau	Langestraat 41 B	8400 Oostende
Dhr. Willy	Kooy	Euphr Beernaertstraat 82/5	8400 Oostende
Dhr. Jacques	Laleman	Kapucijnenstraat 4	8400 Oostende
Dhr. Geert	Lambert	Batterijstraat 16	8400 Oostende
Dhr. Edwin	Liétard	Wapenplein 14/3	8400 Oostende
Dhr. Marcel	Marlein	Jozef II straat 35	8400 Oostende
Dhr. Wilfried	Merlevede	Termeredellelaan 5	3020 Winksele
Mevr. Ghislaine	Noterman	Rogierlaan 19/7	8400 Oostende
Dhr. D.	Panesi	Kapellestraat 105	8400 Oostende
Dhr. Jean	Petit	Plantenstraat 13	8400 Oostende
Mevr.	Piers	Hendrik Serruyslaan 42	8400 Oostende
Dhr. Etienne	Pitteljon	Leopoldlaan 179	8430 Middelkerke
Mevr. Angela	Van Lancker	Albert I Promenade 38/4	8400 Oostende
Dhr. Michel	van Tieghem	Léon Spilliaertstraat 18	8400 Oostende
Dhr. Gerard	Vandamme	Voorzienigheidstraat 14	8400 Oostende
Dhr. Henri	Vantomme	Marcel Aubertinlaan 65	2600 Antwerpen
Dhr. Willy	Versluys	Kapellestraat 167	8450 Bredene
	Vrienden Sted. Musea	Ernest Feysplein 15/27	8400 Oostende
Dhr. Jean	Vyvey	Alfons Pieterslaan 68	8400 Oostende
Mevr. Carine	Wybouw	Leffingestraat 293	8400 Oostende

STEUNENDE LEDEN 1998

Dhr. André	Allein	Prins Roselaan 115	8400 Oostende
Mevr. Marina	Bailliere	Molenaarsstraat 43	8400 Oostende
Dhr. Maurits	Bauwens	Prins Albertlaan 43	8400 Oostende
Dhr. Eddy	Beauprez	Werkzaamheidstraat 1/7	8400 Oostende
Dhr. André	Beirens	Nijverheidstraat 42	8400 Oostende
Mevr. Julien	Berard	Kerkstraat 32	8400 Oostende
Dhr. Fernand	Blomme	Irisstraat 12	8400 Oostende
Dhr. M.	Blomme	Esdoornlaan 45	8400 Oostende
Dhr. Edward	Boogaerts	Zeelaan 77	8400 Oostende
Dhr. Raymond	Borrey	Stuiverstraat 379	8400 Oostende
Dhr. Raymond	Bouckenooghe	Albert I Promenade 44/14	8400 Oostende
Dhr. D.L.	Bouquillon	Hendrik Serruyslaan 58/2	8400 Oostende
Dhr. André	Bousse	Alfons Pieterslaan 97/6	8400 Oostende
Dhr. Marc	Boussy	Prinses Stefanieplein 23/6	8400 Oostende
Dhr. Renaud	Boussy	Kapucijnenstraat 23/1	8400 Oostende
Dhr. André	Brissinck	Stuiverstraat 284	8400 Oostende
Dhr. Georges	Bulthé	Cervantesstraat 6/25	1190 Brussel
Dhr. R.	Buyse	Postbus 85	8400 Oostende
Dhr. Marcel	Byn	Steense Dijk 287	8400 Oostende
Dhr. Luc	Caenen	Elsensesteenweg 277/1	1050 Brussel
Dhr. August	Calcoen	Rogierlaan 38/9	8400 Oostende
Dhr. Marcel	Calcoen	Verenigingstraat 12	8400 Oostende
Dhr. Wilfried	Callens	Karel Janssenslaan 8	8400 Oostende
Dhr. Eduard	Callier	Prinses Stefanieplein 63/5	8400 Oostende
Dhr. Ignatius	Camerlinck	Kaaistraat 3/3	8400 Oostende
Dhr. Lucien	Carrein	Resedalaan 13	8400 Oostende
Dhr. Jan	Claeys	Tweebruggenstraat 2	8400 Oostende
Dhr. Freddy	Clibouw	Ettlingenstraat 95	8430 Middelkerke
Dhr. Jan	Coopman	J. de ter Beerstlaan 15	8450 Bredene
Dhr. Guillaume	Cornillie	Blauw Kasteelstraat 56	8400 Oostende
Dhr. Roger	Corveleyn	Buitenpad 2	8400 Oostende
Dhr. Francis	Cresis	Aug. Beernaertstraat 21	8400 Oostende
Mevr. Anne-Marie	D'Hiedt	Leopold II laan 17/6	8400 Oostende
Mevr. Paula	D'Hulster	Nieuwpoortsesteenweg 399	8400 Oostende
Mevr.	Daele	Verenigingstraat 133	8400 Oostende
Dhr. Piet	Daman	Zegelaan 16	8450 Bredene
Mevr. Mariette	Dasseville	Witte Nonnenstraat 34	8400 Oostende
Dhr. Jan	De Brouwere	Troonstraat 49/2	8400 Oostende
Dhr. Gustaaf	De Ceuninck	Broederlijkheidstraat 23	8400 Oostende
	De Kinkhoren	Zeedijk 330	8400 Oostende
Mevr. L.	De Roose	Albert I Promenade 37/4	8400 Oostende
Dhr. Raymond	De Vliegheer	Stationstraat 42	9260 Schellebelle
Dhr. Willy	Deckmijn	Heilig Hartlaan 7	8400 Oostende
Dhr. Daniël	Declercq	Violierenlaan 49	8400 Oostende
E.H. Roger	Decock	Leopold I plein 5A/3	8400 Oostende
Mevr.	Decock	Jozef II straat 44	8400 Oostende
Dhr. Hubert	Decombel	L. Van Tyghemlaan 24	8400 Oostende
Dhr. A.	Dedeckere	Rogierlaan 19/11	8400 Oostende
Mevr. Raymonda	Dedrie	Plakkersstraat 17	8400 Oostende
Dhr. Octaaf	Defoor	De Rudderstraat 2/23	8400 Oostende
Dhr. Jean-Pierre	Degroote	Walakker 10/6	8200 Sint-Michiels
Dhr. Marcel	Dehondt	Timmermanstraat 17	8400 Oostende
Mevr. Simonne	Dekeyser	Sint Sebastiaanstraat 6	8400 Oostende

STEUNENDE LEDEN 1998

Dhr. Alain	Delanghe	Elisabethlaan 228/1	8400 Oostende
Mevr. Nora	Delanghe	Sint Franciscusstraat 16	8400 Oostende
Dhr. August	Deleger	Aartshertoginnestraat 39	8400 Oostende
Mll. Jeanne	Demulder	Vindictivelaan 14/25	8400 Oostende
Dhr. Etienne	Derycke	Duivenstraat 1	8400 Oostende
Dhr. D.	Descamps	Stockholmstraat 47	8400 Oostende
Dhr. Daniël	Deschacht	Lotuslaan 19	8400 Oostende
Dhr. Jean Pierre	Desmedt	Kwartelstraat 18	8400 Oostende
Dhr. Arie	Desnerck	Passchijnstraat 63	8400 Oostende
Mevr. Isabelle	Devisch	Epsomlaan 70	8400 Oostende
Dhr. André	Devisscher	Rue du Linchet 10	1435 Mont-St-Guibert
Mevr. Godelieve	Devisscher	Nieuwpoortsesteenweg 851	8400 Oostende
Dhr. Daniël	Devos	Verenigingstraat 114	8400 Oostende
Dhr. Norbert	Devos	Klaprozenlaan 22/4	8400 Oostende
Dhr. Willy	Devriendt	Brugsesteenweg 53	8450 Bredene
Dhr. Joseph	Dewolf	Broederlijkheidstraat 6	8400 Oostende
Dhr. Jo	Durlinger	Voorhavenlaan 5/16	8400 Oostende
Marine	Ecologisch Centrum	Langestraat 99	8400 Oostende
Dhr. Claude	Everaert	Ieperstraat 14/21	8400 Oostende
Dhr. Patrick	Florizoone	Albert I laan 103 A	8620 Nieuwpoort
Dhr. J.	Francier	Torhoutsesteenweg 509	8400 Oostende
Mevr. Suzanne	Geeraerd	Albert I Promenade 86/3	8400 Oostende
Dhr. Thierry	Gerard	Torhoutsesteenweg 162/14	8400 Oostende
Dhr. Xavier	Geuskens	Nethestraat 17	3941 Hechtel-Eksel
Mevr. Germaine	Gilles	Koninginnelaan 64	8400 Oostende
Mevr. Maria	Gilles	Christinastraat 117	8400 Oostende
Dhr. Hugo	Goberecht	Paul Michielslaan 45	8400 Oostende
Dhr. Julien	Goekint	Zandvoordeschorredijkst 65	8400 Oostende
Dhr. Dirk	Goes	Westlaan 29	8400 Oostende
Dhr. August.	Goethaels	Stockholmstraat 21/10	8400 Oostende
Mevr. Jenny	Groenvynck	Albert I Promenade 87/2	8400 Oostende
Dhr. Willy	Groenvynck	Schermplantenstraat 77/9	8400 Oostende
Dhr. Camille	Halsberghe	Madeliefjeslaan 66	8400 Oostende
Dhr. Gilbert	Hollevoet	Torhoutsesteenweg 319	8400 Oostende
Dhr. Wilfried	Hoorelbeke	Klaprozenlaan 7	8400 Oostende
Dhr. Carlo	Hostyn	Werkzaamheidstraat 76	8400 Oostende
Dhr. Jan	Hostyn	Zwaluwenstraat 118	8400 Oostende
Dhr. Jean	Hostyn	Taboralaan 6	8400 Oostende
Dhr. Jef	Hostyn	Frère Orbanstraat 89	8400 Oostende
Dhr. Luc	Hostyn	Waregemlaan 3	8400 Oostende
Dhr. Eric	Ingelbrecht	Meeuwenlaan 28	8400 Oostende
Dhr. Simon	Ippel	Verenigingstraat 161	8400 Oostende
Dhr. Johan	Joye	Violierenlaan 124	8400 Oostende
Dhr. François	Krijger	Steense Dijk 615	8400 Oostende
Mevr. Suzanne	Laloux	Prinses Stefanieplein 31/7	8400 Oostende
Dhr. R.	Lamoot	Albert I Promenade 38/8	8400 Oostende
Mevr. Monique	Lannoye	Brusselstraat 2/15	8400 Oostende
Dhr. Hubert	Lateste	8 Zalighedenstraat 2	8470 Gistel
Dhr. Alfons	Laureys	Olmenlaan 2	8460 Oudenburg
Dhr. Vic	Leerman	Stanleylaan 69	8400 Oostende
Dhr. Willy	Lenaers	Koninginnelaan 52B/23	8400 Oostende
Mevr. Edith	Lescrauwaet	Torhoutsesteenweg 28/10	8400 Oostende
Dhr. Joseph	Liebrechts	Steensedijk 360	8400 Oostende

STEUNENDE LEDEN 1998

Dhr. Jan	Lowyck	Zwaluwenstraat 77	8400 Oostende
Dhr. Bernard	Maertens	Sint Paulusstraat 40	8400 Oostende
Mevr. Jozef	Maes	Nieuwpoortsesteenweg 457	8400 Oostende
Dhr. Erwin	Mahieu	Duinenstraat 186	8450 Bredene
Dhr. Paul	Marin	Warschaustraat 29A	8400 Oostende
Dhr. Peter	Marin	Salvialaan 48	8400 Oostende
Dhr. Bernard	Maseman	Diksmuidestraat 6/17	8400 Oostende
Dhr. François	Masschaele	Prins Roselaan 93	8400 Oostende
Dhr. André	Missiaen	Steense Dijk 364	8400 Oostende
E.H. André	Missiaen	Kapucijnenstraat 5	8400 Oostende
Dhr. Johnny	Monteyne	Luchthavenstraat 47	8400 Oostende
Dhr. Wilfried	Montmorency	Sint Paulusstraat 10-12	8400 Oostende
Mej. M.	Mornauw	Vindictivelaan 14/2	8400 Oostende
Dhr. Jozef	Mortier	Karel Janssenslaan 29/7	8400 Oostende
Dhr. Herman	Musin	Twee Stationstraat 45	1070 Brussel
Mevr.	Mycke-Van Paemel	Stenenstraat 15	8400 Oostende
Dhr. Vic	Neiryck	Noordstraat 13	8420 De Haan
Mevr. Mireille	Neyman	Vredestraat 32	8400 Oostende
Dhr. Rigobert	Neyman	Jules Peurquaetstraat 53	8400 Oostende
Dhr. Gilbert	Nieuwenhuysse	Elisabethlaan 1 A	8400 Oostende
Dhr. Jan	Olsen	Prinses Stefanieplein 39	8400 Oostende
Dhr. Raymond	Panckoucke	Bloemenstraat 11	8400 Oostende
Dhr. R.	Parmentier	Wilgenlaan 40	8400 Oostende
Dhr. André	Perdaens	Acacialaan 10	8400 Oostende
Dhr. Roland	Pierloot	Elisabethlaan 21	8400 Oostende
Dhr. Louis	Pincket	Kerkstraat 21/1	8400 Oostende
Dhr. Hubert	Pladys	Maria Theresiastraat 19/8	3000 Leuven
Mevr. S.	Ponjaert	Christinastraat 144/3	8400 Oostende
Dhr. Marcel	Poppe	Jozef II straat 29/8	8400 Oostende
Dhr. Ferdinand	Porta	Van Iseghemlaan 145	8400 Oostende
Dhr. John	Pottier	Adolf Buylstraat 47/2	8400 Oostende
Dhr. Jean	Pottiez	Rietstraat 51	8400 Oostende
Dhr. Jacques	Priem	Frans Musinstraat 19	8400 Oostende
Dhr. Valère	Prinzie	Euphr Beernaertstraat 48	8400 Oostende
Dhr. F.	Proot	Plantenstraat 47	8400 Oostende
Dhr. Emiel	Provoost	Paul Michielslaan 33	8400 Oostende
Dhr. Oscar	Provoost	P. Raedemaekersstraat 33	1830 Machelen
Dhr. Jean-Marie	Pylyser	Vaartdijk Zuid 5	8432 Middelkerke
Mevr. Martine	Quaegebeur	Feeënpad 4	8400 Oostende
Dhr. Werner	Rabau	Kaaistraat 13/2	8400 Oostende
Dhr. Willy	Rappelet	Oud Stationstraat 4	8400 Oostende
Mevr. Marcelle	Schoeters	Koningstraat 56/5	8400 Oostende
Dhr. Hugo	Schramme	Petunialaan 41	8400 Oostende
Dhr. Hilaire	Servaes	Tarwestraat 50/7	8400 Oostende
Dhr. Omer	Simoens	Adolf Buylstraat 1/2A	8400 Oostende
Mevr. Yvonne	Simon	Van Iseghemlaan 98/9	8400 Oostende
Dhr. S.	Smis	Vindictivelaan 14/9	8400 Oostende
Dhr. Ronny	Standaert	Dahlialaan 54	8400 Oostende
Mevr. Irène	Stelandt	Vindictivelaan 11/1	8400 Oostende
Dhr. Jean	Stemgee	Van Tyghemlaan 39	8400 Oostende
Dhr. Henri	Storck	Groeselenberg 93 B	1180 Brussel
Dhr. Roland	Stubbe	Nieuwpoortsesteenweg 711	8400 Oostende
Mevr. Dionise	Szylhabel	Maria Theresiastraat 21	8400 Oostende

STEUNENDE LEDEN 1998

Dhr. Walter	Taeckens	Klaprozenlaan 40	8400 Oostende
Dhr. Jack	Taeymans	Gounodstraat 14	2018 Antwerpen
Dhr. Roger	Timmermans	Sint Sebastiaanstraat 24	8400 Oostende
Dhr. Omer	Titeca	Mosselstraat 29	8470 Gistel
Dhr. Jos	Valcke	Duivenstraat 4	8400 Oostende
Dhr. Lucien	Valcke	Spalaan 66	8400 Oostende
Dhr. Jean-Pierre	Van Acker	K. Van De Woestijnestr. 12	8400 Oostende
Mevr. Mona	Van Besien	Léon Spilliaertstraat 51/2	8400 Oostende
Dhr. François	Van Canneyt	Prins Boudewijnstraat 14	8400 Oostende
Mevr. Jeannine	Van Den Broeck	E. Beernaertstraat 98/5	8400 Oostende
Dhr. Georges	Van Duyvenboden	Blauwvoetstraat 7	8400 Oostende
Dhr. Jocelyn	Van Eycken	Sint Sebastiaanstraat 20	8400 Oostende
Dhr. Jean	Van Huele	Euphr Beernaerstraat 42	8400 Oostende
Mevr. Armanda	Van Put	Leopold II laan 34/9	8400 Oostende
Dhr. André	Vancoillie	Zilverlaan 127	8400 Oostende
Dhr. Patrick	Vandamme	Sluizenstraat 83	8450 Bredene
Dhr. Albert	Vandenbussche	Rode Kruisstraat 1	8400 Oostende
Dhr. Norbert	Vandenhouwee	Madeliefjeslaan 5	8400 Oostende
Dhr.	Vandermeulen	Mercatorlaan 19/34	8400 Oostende
Dhr. François	Vandevelde	Gistelsesteenweg 48	8400 Oostende
Dhr.	Vandewalle	Edith Cavellstraat 82	8400 Oostende
Dhr. Geert	Vanthuyne	Nieuwpoortlaan 53/1	8660 De Panne
Dhr. Philip	Vanthuyne	Christinastraat 112/2	8400 Oostende
Dhr. René	Vanwalleghem	Aartshertoginnestraat 54/9	8400 Oostende
Dhr. Roger	Vens	Schippersstraat 45/7	8400 Oostende
Dhr. en Mevr.	Verburgh-Serrano	Zwanenlaan 75	8400 Oostende
Mevr. Diane	Verelst	Stuiverstraat 288	8400 Oostende
Dhr. Marcel	Verhaeghe	Dr. Verhaeghestraat 20	8400 Oostende
Dhr. Pierre	Verkempinck	Koebrugstraat 27	8400 Oostende
Mevr. Yvonne	Verkeyn	Torhoutsesteenweg 179/3	8400 Oostende
Dhr. Charles	Vermeesch	Dilbeeklaan 34	8400 Oostende
Dhr. Dries	Vermeesch	Kievitstraat 3	8400 Oostende
Dhr. Luc	Vermeire	Elisabethlaan 208/2	8400 Oostende
Dhr. Guy	Verschorre	Gerststraat 102	8400 Oostende
Dhr. D.	Verstraete	Honoré Borgersstraat 88	8400 Oostende
Dhr. Michel	Verstraete	Bronstraat 18	8400 Oostende
Dhr. Ronny	Vilain	Joseph Petrestraat 8/11	1500 Halle
Dhr. Roger	Vynck	Kemmelbergstraat 61	8370 Blankenberge
Dhr. Wilfried	Vyncke	Nijverheidstraat 26/1	8400 Oostende
Dhr. Albert	Vyvey	Leopold I plein 2/1	8400 Oostende
Dhr. Emile	Wallyn	Stockholmstraat 39/2	8400 Oostende
Dhr. Guido	Walters	Honoré Borgersstraat 107	8400 Oostende
Dhr. Claude	Waterlot	Zeedijk 134/4	8400 Oostende
Dhr. Rudi	Weise	Voorhavenlaan 1/14	8400 Oostende
Dhr. Jacques	Wellecomme	Postbus 91	8400 Oostende
Dhr. Michel	Wendelen	Oosthelling 11/26	8400 Oostende

AANGESLOTEN LEDEN 1998

Dhr. Andy	Allemeersch	Cirkelstraat 16 A	8400 Oostende
Dhr. Gilbert	Ameloot	Lindenlaan 8	8400 Oostende
Dhr. Rafaël	Ampe	Vogelzangdreef 2	8400 Oostende
Dhr. Andre	Anny	Guido Gezellestraat 8	8400 Oostende
Mej. Antony	Antony	Stockholmstraat 21/5	8400 Oostende
Dhr. Roger	Arnoys	Steenbakkersstraat 50	8400 Oostende
Dhr. John	Aspeslagh	Hermitagestraat 22	8610 Kortemark
Dhr. Louis	Aspeslagh	Jozef II straat 25	8400 Oostende
Dhr. Chris	Asseloos	Ettelgemstestraat 1 A/3	8460 Oudenburg
	Astridbibliotheek	Gentstraat 6	8400 Oostende
Dhr. Eddy	Bacquaert	Sprookjespad 11	8400 Oostende
Dhr. Eduard	Baels	Warschaustraat 12/8	8400 Oostende
Dhr. Hubert	Baete	Hendrik Serruyslaan 50/11	8400 Oostende
Mevr. Nicole	Bakker	De Schans 8	2140 Borgerhout
Dhr. Simon	Ballière	Kastanjelaan 37	8400 Oostende
Dhr. Dirk	Beirens	Floralaan 7	8400 Oostende
E.H. Jozef	Bekaert	H. Hartplein 4	8400 Oostende
Dhr. August	Beyen	Sint Riquierstraat 12	8450 Bredene
Dhr. Julien	Beyen	L. Van Tyghemlaan 47	8400 Oostende
Dhr. Laurent	Boehringer	Rietstraat 45	8400 Oostende
Mevr. Simonne	Borgoo	Van Hembdenstraat 51	8400 Oostende
Dhr. Robert	Boterberghe	Eric Jameslaan 11	8370 Blankenberge
Dhr. Marcel	Braet	Eekhoornstraat 20	8400 Oostende
Mevr. Mimi	Broucke	Koninginnelaan 79/9	8400 Oostende
Dhr. Rudy	Bulteel	Oud Vliegvelde 61	8400 Oostende
Dhr. Johnny	Capon	Spalaan 31	8400 Oostende
Dhr. Michel	Capon	Westlaan 19	8400 Oostende
Dhr. Pieter	Carbon	Kerkstraat 27	8400 Oostende
Dhr. Albert	Casier	Sint Hubertuslaan 84	8200 Brugge
Dhr. Gabriël	Casier	Stokkellaan 192	8400 Oostende
Mevr. R.	Casier	Cyclamenlaan 13	8400 Oostende
Dhr. Jaak	Casselmann	Boogschuttersstraat 4	8400 Oostende
Dhr. Antoon	Catteeuw	Frère Orbanstraat 16	8400 Oostende
	Vlaams Centrum Genealogie	Kronevoordestraat 2 A	8610 Handzame
Dhr. Jan	Christiaens	Christinastraat 2/6	8400 Oostende
Dhr. Pierre	Claes	Kerkstraat 44	8400 Oostende
Dhr. Gerard	Claeys	Stationstraat 25	8420 De Haan
Dhr. Leo-Jozef	Claeys	Ruddervoordestraat 40	8210 Zedelgem
Dhr. André	Coolsaet	Langestraat 119	8400 Oostende
Dhr. François	Coopman	Wilgenlaan 38	8400 Oostende
Mevr. Maria	Coppin	Leopold II laan 22	8400 Oostende
E.H. Jan	Corneillie	de Smet de Naeyerlaan 26	8400 Oostende
Dhr. Julius	Cornette	Vindictivelaan 20/15	8400 Oostende
Dhr. Karel	Coulier	Middenlaan 1	8400 Oostende
B.V.B.A.	Cuvelier	Velodroomstraat 10	8400 Oostende
Dhr. Jean-Marie	Cuypers	Ooststraat 67/1	8400 Oostende
Dhr. Ronald	Danis	Prins Albertlaan 68	8400 Oostende
Mevr. Elisabeth	Dasseville	Veilinglaan 93	1861 Meise
Dhr. Emmanuel	de Bethune	Kasteeldreef 10	8510 Kortrijk
Dhr. Jeroom	De Coster	Steense Dijk 345	8400 Oostende
Dhr. R.	De Fraeye	Steense Dijk 248/4	8400 Oostende
Dhr. Andries	De Gryse	Perzikenlaan 28	8400 Oostende
Dhr. Eric	De Kievith	Romestraat 47	8400 Oostende

AANGESLOTEN LEDEN 1998

Mevr. Gerarda	De Kievith	Albatrosstraat 17	8400 Oostende
Mevr. Margueritte	De Lange	Nieuwpoortsesteenweg 186/4	8400 Oostende
	De Peperbusse	Prins Boudewijnstraat 7	8400 Oostende
Dhr. Fernand	De Vriese	Stockholmstraat 39/6	8400 Oostende
Dhr. Jacques	Debrauwer	Kappellestraat 62/36	8450 Bredene
Mevr. Jeannine	Dechaene	Koningstraat 33	8400 Oostende
Dhr. Fernand	Decorte	L. Van Tyghemlaan 32	8400 Oostende
Dhr. W.	Decreton	Koebrugstraat 11	8400 Oostende
Dhr. Michel	Dedrie	Ernest Feysplein 15/22	8400 Oostende
Mr. G.	Defauw	Schelpenlaan 1	8434 Westende
Dhr. A.	Degraeve	Koningstraat 55/3	8400 Oostende
Dhr. Eric	Degraeve	Verenigingstraat 6	8400 Oostende
Dhr. Anton	Degrieck	Hamsterstraat 19	8400 Oostende
Dhr. Franz	Dehondt	Sint Franciscusstraat 59	8400 Oostende
Dhr. Louis	Deknock	Sint Clarastraat 6	8400 Oostende
Dhr. Gilbert	Delanghe	Dilbeeklaan 26	8400 Oostende
Dhr. Ronny	Delanoye	Vrijheidstraat 80	8400 Oostende
Dhr. Robert	Demaegdt	Kievitstraat 17	8400 Oostende
Dhr. Freddy	Denecker	Sacramentenstraat 7	8430 Middelkerke
Dhr. Daniël	Depovere	Zilverlaan 135	8400 Oostende
Dhr. Pol	Dermul	Oosthelling 11/13	8400 Oostende
Mevr. Simonne	Desaever	Torhoutsesteenweg 63/8	8400 Oostende
Dhr. Frederik	Deschacht	Beukenlaan 58	8400 Oostende
Dhr. Gustaaf	Deschacht	Lariksenlaan 14	8400 Oostende
Dhr. Eugene	Deschepper	Mariakerkelaan 8	8400 Oostende
Dhr. J.	Deschepper	Ieperleedstraat 53	8430 Middelkerke
Dhr. Aleks	Deseyne	Lisdoddestraat 5	9032 Wondelgem
Dhr. Antoine	Desmyter	Brusselstraat 8/9	8400 Oostende
Dhr. Raoul	Develder	Rietstraat 37	8400 Oostende
Dhr. Georges	Devent	Graaf d'Ursellaan 12-13	8301 Knokke-Heist
Mevr. Maria	Devisch	Driftweg 65	8450 Bredene
Dhr. Jean-Pierre	Devolder	Amsterdamstraat 49	8400 Oostende
Dhr. Hugo	Devos	Stenedorpstraat 29-31	8400 Oostende
Dhr. Marcel	Devos	Mimosalaan 51	8400 Oostende
Dhr. Armand	Devreese	Elisabethlaan 365	8400 Oostende
Dhr. Johan	Dhondt	Sint Bertinuslaan 29	8480 Ichtegem
Dhr. Roger	Dhondt	Elisabethlaan 336/16	8400 Oostende
Dhr. G.	Dhooghe	Roerdompstraat 98	8400 Oostende
Dhr. Raymond	Dillen	Pontonstraat 14	8400 Oostende
Dhr. Kamiel	Dirickx	Taboralaan 182	8400 Oostende
Mevr. M.-A.	Dreesen	Werkzaamheidstraat 72	8400 Oostende
	Eric en Chanté Dubois-Wannyn	Maria Theresiastraat 22	8400 Oostende
Dhr. Bernard	Duflou	Oud Vliegveld 63	8400 Oostende
Mevr. Roos	Dumolin	Jozef II straat 29/11	8400 Oostende
Dhr. Luc	Dupon	Fleriskotstraat 71	8432 Middelkerke
Mevr. Simonne	Dupres	Zandheuvel 1/44	8450 Bredene
Dhr. Ghislain	Dutrieue	Polderstraat 160	8670 Oostduinkerke
Dhr. François	Falin	Stormmewstraat 5	8400 Oostende
Dhr. Freddy	Fiers	Dennenlaan 14	8400 Oostende
Dhr. André	Fischer	Halfweghuisstraat 36	8490 Jabbeke
Dhr. Daniël	Floré	Torhoutsesteenweg 19	8210 Loppem
Mej. Anne-Marie	Frédéric	Gerststraat 6	8400 Oostende
Dhr. Charles	Geldhof	Hof ter Mere 4	9000 Gent

AANGESLOTEN LEDEN 1998

Dhr.	Hans	Geldhof	Alb. Rodenbachstraat 9	8400 Oostende
Dhr.	Ronny	Geldhof	Prinsenlaan 39	8400 Oostende
		Gemeentekrediet	Pachecolaan 44	1000 Brussel
Dhr.	Adhemar	Gerard	Rogierlaan 9/6	8400 Oostende
Dhr.	Guido	Geselle	Strobloemlaan 33	8400 Oostende
Dhr.	Piet	Gevaert	Eksterstraat 5	8450 Bredene
Dhr.	Maurits	Ghys	Vlinderstraat 3	8400 Oostende
Mevr.	Maria	Godderis	Koningstraat 104	8400 Oostende
Dhr.	Albert	Goes	Oudenburgsesteenweg 12	8400 Oostende
Dhr. & Mevr.		Goes-Bousmans	Westbilklaan 12	8470 Gistel
Dhr.	Jan	Guillemin	Koninginnelaan 50/4	8400 Oostende
Dhr.	René	Helsmoortel	Sint Lodewijkstraat 11	8400 Oostende
Mevr.	Nadia	Herrling	Meeuwenlaan 7/9	8450 Bredene
Mevr.	Léo	Hollevoet	Wilgenlaan 32	8400 Oostende
Dhr.	Staf	Huys	Heiebee 87	9031 Drongen
Dhr.	Jean	Jacobsen	Stockholmstraat 39/4	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Jonckheere	Eigen Haardstraat 19	8400 Oostende
		K.U. Leuven	Oude Markt 13	3000 Leuven
Dhr.	Robert	Kint	Europagalerij 13/338	8400 Oostende
Dhr.	Alphons	Koten	Fazantstraat 7	8400 Oostende
Mevr.	Christa	Kurthen	Stefanieplein 63	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Labyt	Sartlaan 57	8400 Oostende
Dhr.	Adrien	Lafère	Mercatorlaan 17/12	8400 Oostende
Dhr.	Alfred	Lammaing	Torhoutsesteenweg 354	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Lamoot	Hoogwegel 20	8460 Oudenburg
Dhr.	Eric	Laroye	Koningstraat 37/1	8400 Oostende
Dhr. en Mevr.		Lauwereins	Oude Burggrave 29	9940 Evergem
Mevr.	Nicole	Lauwers	Jozef II straat 7 A	8400 Oostende
Dhr.	O.	Lavens	Grotestraat 175	8421 De Haan
Dhr.	Willy	Lecluyse	Vlinderstraat 14	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Legier	Leopold II laan 2	8400 Oostende
Dhr.	Frederic	Leirman	Kerkstraat 12/6	8560 Gullegem
Dhr.	Albert	Lermyte	Mariakerkelaan 18	8400 Oostende
Dhr.	Frederic	Logghe	Onafhankelijkheidsstraat 52	8400 Oostende
Dhr.	Gregoire	Lombrez	Duinenweg 347	8430 Middelkerke
Dhr.	W.	Loontiens	Groenendaallaan 8	8400 Oostende
Mevr.		Louagie	Carnegielaan 39	3500 Hasselt
Dhr.	Marc	Loy	Batterijstraat 70	8450 Bredene
Dhr.	André	Maes	Gerststraat 103	8400 Oostende
Dhr.	Jacky	Maes	Christinastraat 117	8400 Oostende
Dhr.	Rene	Maes	Petunialaan 11	8400 Oostende
Mevr.	Godelieve	Malfroot	Edith Cavellstraat 58	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Masschalck	Vindictivelaan 2/6	8400 Oostende
Dhr.	Johny	Masschelein	K. Van De Woesteynestraat 1	8430 Middelkerke
Mevr.	Claire	Mechiels	Groentenmarkt 5/2	8400 Oostende
Mevr.	Katia	Mensaert	Hennepstraat 30	8400 Oostende
Dhr.	Jacques	Mertens	Léon Spilliaertstraat 35	8400 Oostende
Dhr.		Messens	Esdoornlaan 20	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Messiaen	Henri Jasparlaan 37	8434 Westende
Dhr.	August	Michiels	Nieuwpoortsesteenweg 487	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Milh	Serafien De Rijckelaan 21	9840 De Pinte
Dhr.	Herman	Moerman	Parijsstraat 11/6	8400 Oostende
Dhr.		Morsa	Rogierlaan 28/5	8400 Oostende

AANGESLOTEN LEDEN 1998

Dhr. Jozef	Mortier	St Paulusstraat 14/1	8400 Oostende
Mevr.	Nefors-Schuyesmans	Rogierlaan 41/4	8400 Oostende
Dhr. Gerard	Neiryneck	Mijnplein 9	8400 Oostende
Dhr. Herbert	Pennequin	Leffingestraat 209	8400 Oostende
Dhr. Willy	Pieters	Troonstraat 256/3.01	8400 Oostende
Dhr. Marcel	Plovie	Eigen Haardstraat 9	8400 Oostende
Dhr. André	Porta	Euphr Beernaertstraat 116	8400 Oostende
Dhr. Frans	Puystiens	Derbylaan 1	8450 Bredene
Dhr. René	Reunbrouck	Voorhavenlaan 171	8400 Oostende
Dhr. Freddy	Rigaux	Ter Heydelaan 336/4	2100 Deurne
Dhr. Johnny	Rivers	Sint Franciscusstraat 6	8400 Oostende
Dhr. Dirk	Rotsaert	J. de ter Beerstlaan 16	8450 Bredene
Dhr. F.	Rotsaert	Frankrijklaan 6	8450 Bredene
Mevr. J.	Ryckbost	Flaminckapark 1	8490 Jabbeke
Dhr. en Mevr.	Sanders	Platformstraat 3	8400 Oostende
Dhr. Rene	Saudemont	Borsig-Allee 15	D - 53125 Bonn
Dhr. en Mevr.	Segers	Amsterdamstraat 33/1	8400 Oostende
Dhr. Edmond	Serie	Taboralaan 50	8400 Oostende
Dhr. Ghislain	Servaes	Torhoutstesteeweg 362	8400 Oostende
Dhr. Pascal	Servaes	Peter Benoitstraat 38	8400 Oostende
Dhr. Raf	Seys	Ringlaan 1	8680 Koekelare
Mevr.	Seys	Ooststraat 36/8	8400 Oostende
Dhr. Roger	Simoens	Groentemarkt 11/11	8400 Oostende
Dhr. Roger	Simons	Clementinaplein 10-12/1	8400 Oostende
Dhr. Eric	Six	Van Iseghemlaan 106	8400 Oostende
Dhr. Norbert	Slambrouck	Sterrebeeklaan 4	8400 Oostende
Mej. Suzanne	Soete	Hendrik Serruyslaan 18	8400 Oostende
E.H. Frans	Sonneville	Vindictivelaan 9	8400 Oostende
Mevr. Annie	Storme	Orchideelaan 5	8400 Oostende
Dhr. Danny	Strubbe	Anjelierenlaan 1	8400 Oostende
Mevr. Adolphine	Sweetlove	Koningstraat 31/2C	8400 Oostende
Dhr. Gustaaf	Sys	Roeselareststraat 68 B	8600 Esen
Dhr. Ronald	Tulpin	Emiel Moysonplein 1/25	8400 Oostende
Dhr. Jean-Pierre	Tytgat	Ossenmarkt 14	2000 Antwerpen
Dhr. Jacques	Van Bergen	Petunialaan 29	8400 Oostende
Dhr. Luc	Van Coolput	Dasselt 43	9400 Denderwindeke
Mevr. Beatrice	Van De Steene	Warschaustraat 3/24	8400 Oostende
Dhr. F.	Van De Wouwer	Rucaplein 141	2610 Wilrijk
Dhr. Paul	Van Der Heyde	Dorpstraat 60	8432 Leffinge
Dhr. Roger	Van der Heyde	Torhoutsesteenweg 35/1	8400 Oostende
Mevr.	Van der Heyde - Tays	Brugmannlaan 581/7	1180 Brussel
Mevr. D.	Van Langenhove	Troonstraat 252/4	8400 Oostende
Dhr. Lucien	Van Outryve	Brabantstraat 2/20	8400 Oostende
Dhr. Patrick	Van Slambrouck	Fortuinstraat 6	8400 Oostende
Dhr. Andreas	Van Steen	Rosenlaan 5	8400 Oostende
Dhr. Carlo	Van Troostenberghe	Oostendebaun 27	8430 Middelkerke
Dhr. Marcel	Vanblaere	Marie-Joséstraat 5	8400 Oostende
Dhr. Louis	Vande Castele	Sint Riquierstraat 17	8450 Bredene
Mevr. Elisabeth	Vandecasteele	Euphr Beernaertstraat 68/1	8400 Oostende
Dhr. Edwin	Vandenbergh	Eikhofstraat 19	8600 Diksmuide
Dhr. Robert	Vandenbergh	Lonchamplaan 84	8400 Oostende
Dhr. Alfons	Vandenbussche	Leffingestraat 56/2	8400 Oostende
Mevr. Georgette	Vandendriessche	Leopold I plein 5A/12	8400 Oostende

AANGESLOTEN LEDEN 1998

Dhr. Rene	Vandercruyssen	Mariakerkelaan 330	8400 Oostende
Dhr. Martin	Vanderstraeten	Taboralaan 49	8400 Oostende
Dhr. André	Vandevelde	Mansveldstraat 70	8400 Oostende
Dhr. Daniël	Vandewinkel	Van Iseghemlaan 36/13	8400 Oostende
Dhr. Godfried	Vandooren	Zwaluwenstraat 145/4	8400 Oostende
Dhr. Pierre	Vanhecke	Henri Lalouxlaan 45	8670 Koksijde
Dhr. R.	Vanhix	Pycke de ten Aerdelaan 30	8400 Oostende
Dhr. Alain	Vanhooren	Dikke Beuklaan 32/24	1090 Jette
Mevr. Katrien	Vanhooren	Elisabethlaan 234/9	8400 Oostende
Mevr. Christiana	Vanhoucke	Zwevezelestraat 72	8820 Torhout
Dhr. André	Vansielegem	Havenstraat 22	8400 Oostende
Dhr. Raymond	Vantourhout	Metselaarsstraat 42	8400 Oostende
Mevr. Maria	Vanwalleghem	Torhoutsesteenweg 63/4	8400 Oostende
Mevr. Jeannine	Vanwelssenaers	Limbalaan 29	8400 Oostende
Dhr. Ronny	Velghe	Sportstraat 49	8400 Oostende
Mevr. Odile	Verbiest	Stockholmstraat 39/7	8400 Oostende
Dhr. en Mevr.	Verbiest-Storme	Koninginnelaan 89-91	1030 Brussel
Mevr.	Vercruyssen	Kraanvogelstraat 1	8400 Oostende
Dhr. Fernand	Verhaeghe	Violierenlaan 53	8400 Oostende
Dhr. Julien	Verhaeghe	Meeuwenlaan 18/6	8400 Oostende
Dhr. Henri	Verkouille	Zwanenlaan 44	8400 Oostende
Mevr. Claudia	Vermaut	Platanenlaan-West 17	8420 De Haan
Mevr. Claudia	Vermaut	Vindictivelaan 1 - kantoor 102	8400 Oostende
Mevr. Anne-Marie	Viaene	Kaaistraat 5/4	8400 Oostende
Dhr. Herman	Viaene	Mac Leodstraat 4	8400 Oostende
Mevr. Maria	Vieren	Gerststraat 12	8400 Oostende
Dhr. Guido	Volcke	Vanderstichelenstraat 135	8400 Oostende
Dhr. Marcel	Wandels	Nieuwstraat 9	8400 Oostende
Mevr. Rita	Werbrouck	Louisastraat 35/8	8400 Oostende
Dhr. E.A.	Weynen	Brugse Steenweg 49	8450 Bredene
Mevr. Denise	Willaert	Kapucijnenstraat 23/3	8400 Oostende
Mevr. Marie-José	Willaert	Stockholmstraat 35/2	8400 Oostende
Mevr.	Willems	Langchamplaan 17	8400 Oostende
Dhr. Roland	Wittezaele	Kerkstraat 11	8400 Oostende
Dhr. René	Wybouw	Kanaalstraat 7	8470 Gistel
Dhr. Roland	Wybouw	Ieperleedstraat 13	8432 Middelkerke
Dhr. Marcel	Zoete	Spaarzaamheidstraat 24	8400 Oostende
Dhr. Leonard	Zonnekein	Ooststraat 6/4	8400 Oostende

OPENINGSDATA HEEMMUSEUM IN 1999

- elke zaterdag
- van 13 februari t/m 21 februari (gesloten 16 februari)
- van 03 april t/m 18 april (gesloten 6 en 13 april)
- van 13 mei t/m 16 mei
- van 12 juni t/m 12 september (gesloten elke dinsdag)
- van 30 oktober t/m 07 november (gesloten 01 en 2 november)
- van 26 december t/m 02 januari 2000 (gesloten 28 december en 01 januari 2000)

telkens van 10u tot 12u en van
14u tot 17u

BON COCK
CAMERA
SERVICE

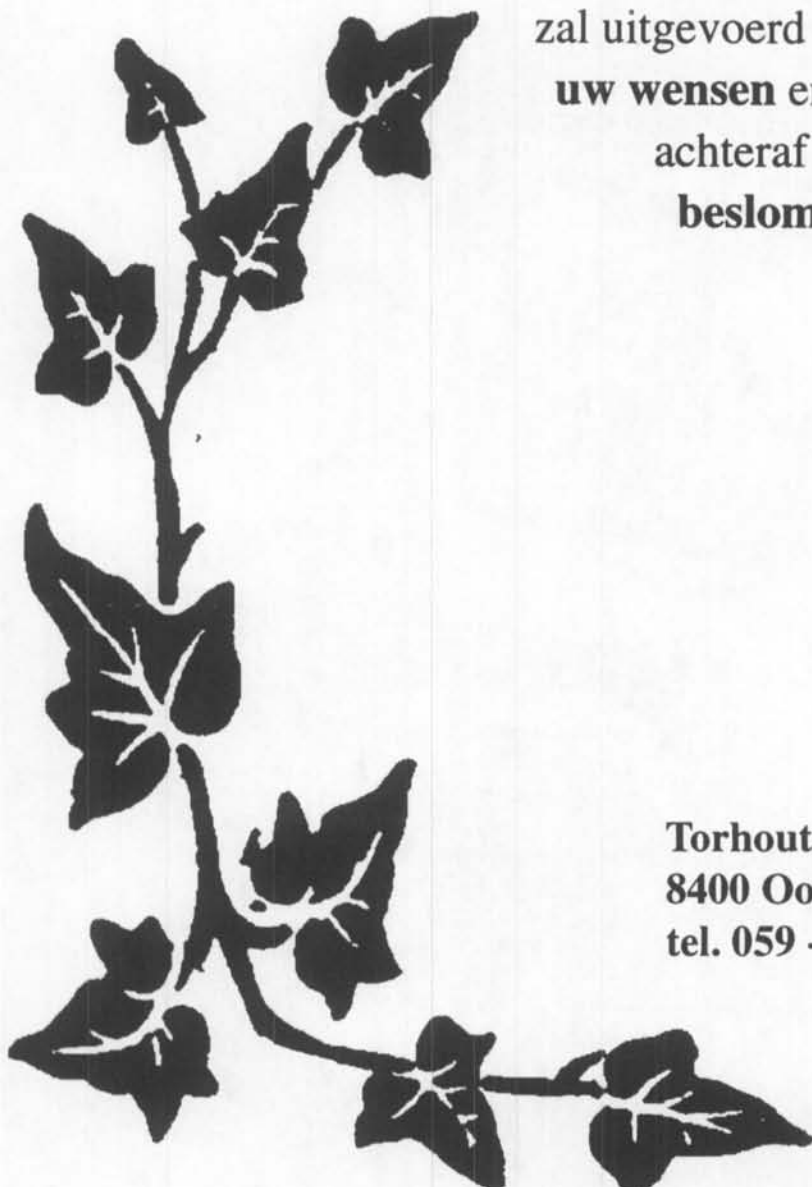

Jozef II straat 44
Hoek Christinastraat
8400 Oostende

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontra**kt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

Foto Luc • archief De Plate

Hippodroom Wellington Oostende

DE PLATE

Maandblad

-- FEB. 1999

DE PLATE v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 4 december 1986 nr. 31023, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 5 oktober 1989 nr. 13422 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 10 oktober 1996 nr. 22600.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
De inhoud van een artikel weerspiegelt niet noodzakelijk het standpunt van de Kring.
Tekst overname toegelaten na accoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

Secretaris	Verantwoordelijke uitgever	Penningmeester	REKENINGEN
F. HUBRECHTSEN	A. VAN ISEGHEM	J.P. FALISE	750-9109554-54
Gerststraat 35 A	Ijzerstraat 1	H. Serruslaan 78/19	000-0788241-19
8400 Oostende	8400 Oostende	8400 Oostende	
Tel-Fax 059/50.71.45	Tel : 059/50.57.38	Tel-Fax : 059/70.88.15	

JAARGANG 28
NUMMER 2
MAAND februari 1999

IN DIT NUMMER

- blz. 31 : **R. VANCRAEYNEST** : De Oostendse creosoteerwerf.
- blz. 46 : **I. VAN HYFTE** : Een ongekende "Beleg van Oostende" in Münster.
- blz. 47 : **R. VANHIXE** : Herbergen in Mariakerke anno 1770-1800.
- blz. 48 : **J.P. FALISE** : Voor U gelezen.
- blz. 49 : **J.M. BEKAERT** : De origines van de Cercle Cæcilia.
- blz. 51 : Jaarverslag 1998.

FEBRUARI - ACTIVITEIT

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot een voordracht die doorgaat op

donderdag 25 februari 1999 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. L. Colensstraat 6.

Onderwerp : **DE TELEFOONDIENST IN OOSTENDE**

De spreker : de heer Walter **MAJOR**, bestuurslid van onze Heemkring.

De telecommunicatiesector ondergaat de laatste jaren ingrijpende wijzingen. Nieuwe technologie, voornamelijk op gebied van de informatica, heeft het werkgebied van de telecommunicatie aanzienlijk uitgebreid. Verschillende diensten worden aan het bestaande telefoonnet toegevoegd, gaande van draagbare telefoon en telefax over videotex tot datatransmissie en internetsurfen. Trouwens de razendsnelle groei van de telecommunicatiemarkt toont overduideijk de toenemende economische betekenis aan van deze sector, nog steeds in volle expansie.

Voor België begon de communicatiedroom toen de Franse bezetter in 1803 de optisch-mechanische "Chappe"-telegrafielijn van Parijs over Rijsel naar Brussel doortrok. Toen handelaars en beursmakelaars er voor de eerste maal in slaagden om dank zij dit nieuwe systeem in Brussel voorkennis te krijgen van de beursnoteringen in Parijs, was de evolutie van de telegrafie niet meer te stuiten. Een evolutie die uiteindelijk zou uitmonden in onze draagbare G.S.M.

In de geschiedenis van de ontwikkeling van dit ultieme communicatiemiddel, nl. de telefoon, speelde Oostende een weinig gekende maar heel belangrijke rol. Niet alleen legde men in Oostende de eerste staatslijn aan, maar deze lag bovendien ook voor het eerst in ons land over de ganse stad ondergronds. Trouwens wie weet nog dat de ontwikkeling van de beperkte stadstelefonie uit 1886 tot onze huidige G.S.M. mogelijk was dank zij de uitvinding van een Oostendenaar ? Hoe evolueerde de telefoondienst in onze stad ? Hoe werkt zo'n oude telefoon ? Hoe kreeg men een telefoonverbinding met een abonnee ? en...waarom zeggen wij "Allo", wanneer we de telefoonhoorn opnemen ?

Indien U hierover meer wenst te vernemen, indien U Uw kennis over Oostende wilt verruimen, dan is deze voordracht een "must". En wij kennen Walter als een onderhoudend spreker wat het aangename aan het nuttige gaat koppelen. Wij rekenen stellig op Uw aanwezigheid en zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos, ook voor niet leden. Men zegge het voort.

AANVULLING EN WIJZIGING AAN HET JAARPROGRAMMA 1999

De voordracht aangekondigd voor donderdag 25 maart met als titel "HET DAENSISME IN DE KUSTSTREEK" wordt vervangen door "1855. EEN WANDELING OP DE STADSWALLEN VAN OOSTENDE. door dhr. Freddy HUBRECHTSEN

En de Platereis gaat dit jaar naar Kortrijk met een bezoek aan het VLASMUSEUM en het LINNENMUSEUM. Verdere details volgen in het mei-nummer..

DE OOSTENDSE CREOSOTEERWERF

door Raymond VANCRAEYNEST

1. Het ontstaan van de creosoteerwerf

Toen de trein op 28 augustus 1838 voor de eerste maal te Oostende toekam, vanuit Mechelen over Gent en Brugge, lag het eindstation buiten de toenmalige vestingen op het grondgebied van de gemeente Stene. Dat gebouwtje stond op ongeveer 250 m afstand van de Conterdamsluis, ter hoogte van het huidig tunneltje onder de spoorweg naar Oostende Kaai, zoals we die nu kennen.

De spoorweg verder leggen doorheen de vestingen tot in het hart van de toenmalige nieuwe stad - het Hazegras - was uit militair oogpunt niet zo vanzelfsprekend. Enkele tijd later werd dat toch toegestaan. In 1844 kwam een station tot stand ten zuiden van het tweede handelsdok (nu Mercatordok). Zo kwamen de spoorwegterreinen vrij bij de Conterdam, terreinen die nu bezet zijn door de spoorweginstallaties, de Conterdamkaai, het H. Hartziekenhuis, het gewezen V.G.O. voetbalplein en het terrein noordwestwaarts ervan.

Het is nu juist op al die terreinen dat de eerste creosoteerwerf van Oostende is ontstaan. Die werf had niets te zien met palen -want de telefont was nog geen gemeengoed - maar alles met dwarsliggers ("biels") voor de spoorwegen. Wanneer precies de werf daar gesticht werd heb ik nog niet kunnen vinden. Het is vrijwel zeker dat de Engelse firma Burt, Boulton & Haywood daar met het creosoteren van dwarsliggers is begonnen (1).

De eerste Belgische spoorwegen werden aangelegd door de Staat. De Engelse kapitalisten, die in Engeland toen al de ervaring hadden opgedaan dat er geld te verdienen was met de uitbating van spoorwegen, vroegen en verkregen ook de concessies van verscheidene lijnen in België.

In 1845 begon in België de periode van de concessies, meer in het bijzonder van de Engelse concessieperiode, die duurde tot 1852. Dan volgde de Belgische concessieperiode die liep tot 1870 (2). Vanaf dat jaar begon de Belgische Staat geleidelijk aan al de vergunde lijnen op te kopen zodat er in 1914 nog slechts 275 km lijnen in privé handen waren tegenover 4.786 km uitgebaat door de Staat (3).

Het zou mij dan ook niet verwonderen dat het ontstaan van de creosoteerwerf te situeren is in de Engelse concessieperiode 1845-1852. Wellicht rond 1870 is de werf overgegaan in handen van de Belgische Staat. De staat echter gaf het creosoteren van dwarsliggers uit bij openbare aanbesteding aan privé firma's (4).

2. De eerste creosoteerwerf

De eikenhouten dwarsliggers werden te Oostende aangevoerd met zeeschepen. Deze legden in de regel aan aan meerstoelen in de put, die toen bestond in de voorhaven, vòòr de toenmalige militaire sluis. De lading werd daar gedeeltelijk overgeladen in lichters tot de diepgang voldoende klein was om de schepen toe te laten langs de toegangssluis van de oude handelsdokken, deze laatste binnen te varen. In de oude handelsdokken kon de overslag in lichters verder plaats grijpen, maar de zeeschepen konden ook van uit het eerste handelsdok het afleidingskanaal van de Brugse vaart opvaren tot aan de creosoteerwerf, die westwaarts van dat afleidingskanaal was gelegen, om daar verder hun lading te lossen. Er was toen immers nog geen spraak van de vaste de Smet de Naeyerbruggen.

Het afleidingskanaal werd gegraven in 1820-1821 onder koning Willem I van de Nederlanden. Het verschaftte o.m. een bijkomende mogelijkheid om de zeeschepen toe te laten naar Brugge op te varen als de gewone weg langs de grote navigatiesluis van Slijkens om een of andere reden niet kon gebruikt worden. De plaats van dat afleidingskanaal, dat later in twee fasen westwaarts werd verlegd, werd rond de eeuwwisseling volledig ingenomen door de spoorweginstallaties van Oostende Kaai (zie verder).

De inlichtingen over de hoeveelheid ingevoerde dwarsliggers in die beginperiode zijn bijzonder schaars. Bovendien werd er niet altijd onderscheid gemaakt tussen dwarsliggers en ander hout, al of niet gezaagd, voor de bouwnijverheid. Een andere moeilijkheid is de eenheid waarin de ingevoerde hoeveelheden hout uitgedrukt werden. Soms was het kubieke meter, soms ton (Moorsomton of ton van 1.000 kg ??), soms "loads" (5), een ander maal was het de waarde in frank. Omzetten -van de ene eenheid in de andere is niet zo eenvoudig; iedere houtsoort heeft een ander soortelijk gewicht en heeft ook een andere waarde, die bovendien verandert volgens vraag en aanbod.

Een cijfer dat misschien karakteristiek is voor het begin van de afkoop van de concessie door de Belgische Staat is de invoer in 1872 van 12.263 kubieke meter dwarsliggers uit Pruisen (6). Dat is ongeveer 11.000 ton-gewicht, een niet onaardig cijfer. Dat het creosoteren van dwarsliggers van toen af in stijgende lijn ging, komt tot uiting in de plannen voor de havenuitbreiding, die in de jaren zeventig van de vorige eeuw het licht zagen. Hoofdingenieur Alexis SYMON (7) van Bruggen en Wegen maakte op 30 december 1874 een globaal plan bekend, dat werd opgemaakt op vraag van de minister van Openbare Werken August BEERNAERT. Het moest een totaalplan worden om een oplossing te geven aan de havenproblemen die zich toen te Oostende stelden. Zonder in detail op het plan SYMON in te gaan, wil ik hier alleen wijzen op hetgeen daarin voorzien was voor de creosoteerwerf.

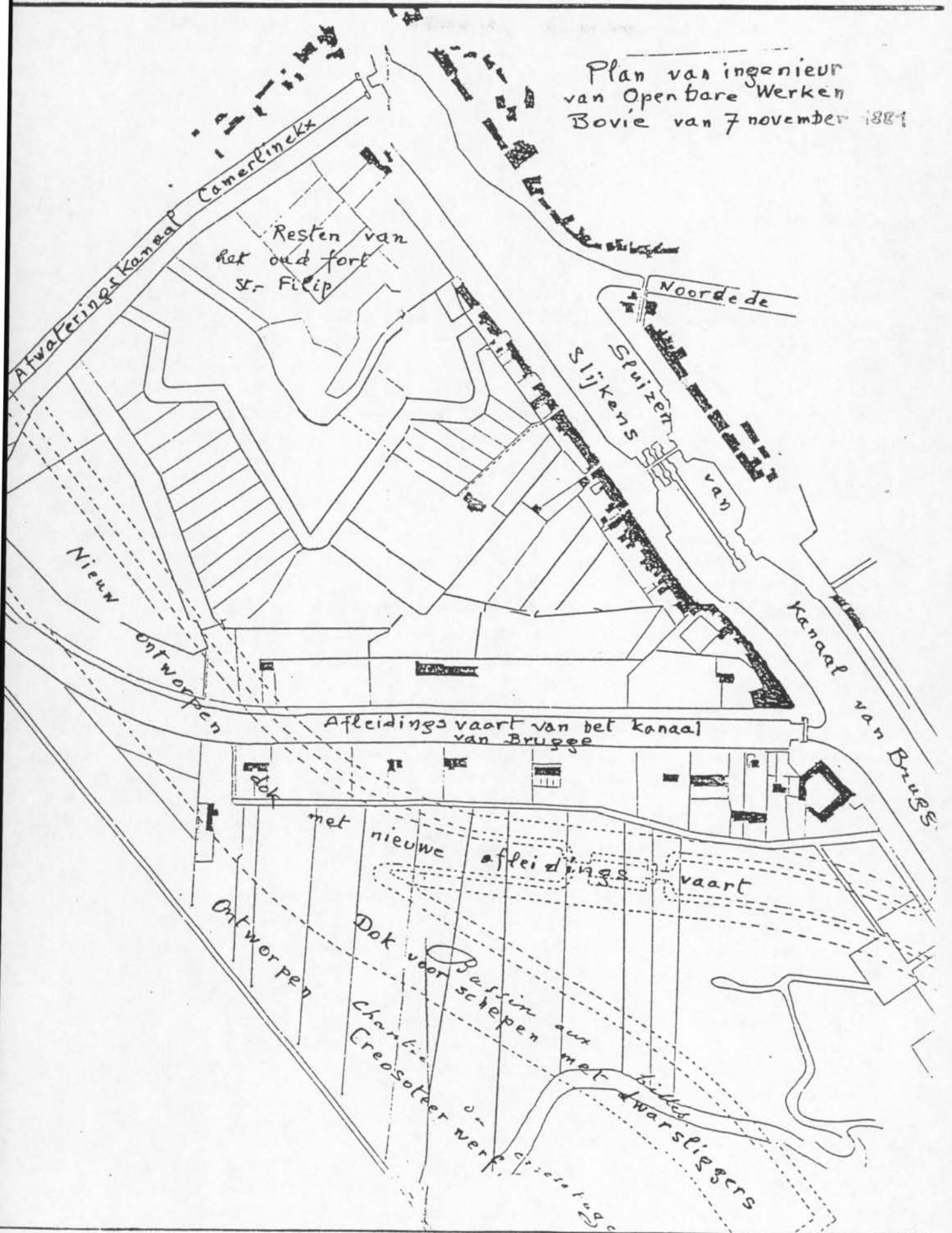
3. Plan voor een nieuw dok

Achterin de voorhaven zou een nieuwe sluis komen, die toegang zou geven tot een aangepaste en verbrede afleidingsvaart. De Conterdamsluis en de Kapellebrug te Slijkens (die benaming wijst op het bestaan van een kapel, die destijds aan het begin van de Oudenburgse steenweg, gebouwd werd door de maatschappij van de houtzaagmolens) zouden afgeschaft worden en vervangen door een sluis, gebouwd op een nieuw tracé van de afleidingsvaart, die met een zachte bocht zou aansluiten op het kanaal naar Brugge. In de huidige haveninstallaties moet die nieuwe afleidingsvaart met zachte bocht gezien worden als lopend doorheen de werkhuizen van de NMBS en uitmonden in het kanaal naar Brugge waar de terreinen van de fabriek Polyost (of Ostend Stores) gelegen zijn (8).

Het is op dat nieuw ontworpen afleidingskanaal dat in 1881, ten behoeve van ingenieur SARTON van de Belgische spoorwegen, door hoofdingenieur BOVIE van Bruggen en Wegen een insteekdok werd voorzien, speciaal voor de schepen met dwarsliggers, met langs beide oevers uitgestrekte terreinen voor de werf, op heden te situeren tussen de spoorweg en de vaart naar Brugge (zie figuur). Dat plan wilde een antwoord geven op de vraag naar terreinen die ontstaan was door de grote toename van de invoer sinds 1878 (9).

De invoercijfers in de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw die ik heb teruggevonden zijn de volgende (10)

Plan van ingenieur
van Openbare Werken
Bovie van 7 november 1881

jaar	dwarssliggers in kub. m	jaar	dwarssliggers in kub. m
1884	19260	1890	21550
1885	15950	1891	12907
1886	4705	1892	5939
1887	10589	1893	9728
1888	14941	1894	14732
1889	15375		

4. Eerste belangrijke havenwerken

In de jaren 1888-1889 werden in de haven van Oostende wel enige belangrijke werken uitgevoerd, waarvan er enkele al voorzien waren in het plan SYMON. De havengeul werd verbreed door de verplaatsing van het westerstaketsel, de kalfaterbank voor vissersvaartuigen werd verplaatst binnen een afgebakend deel van de spuikom Leopold, een derde aanlegpost voor de pakketboten in het verlengde van de twee bestaande aanlegposten, die volledig herbouwd werden, werd tot stand gebracht. De afleidingsvaart werd vanaf de stuwbrug aan het eerste handelsdok over een lengte van 400 meter ca. 50 meter westwaarts verschoven. Die laatste werken brachten de afbraak van de brug van de Brugse Poort mee (gelegen ter hoogte van de Oesterbankstraat) en het herbouwen van die brug over de verplaatste vaart. De scheepvaart op de afleidingsvaart zou onderbroken worden tussen 1 april en 15 augustus 1888 (11).

De stuwbrug aan het eerste handelsdok was echter dezelfde gebleven zodat het Duitse ss "Concha", komende van Dantzig (Duits : Danzig; Pools : Gdansk) met dwarssliggers in februari 1889, nog steeds verplicht was een deel van zijn lading te lossen vooraleer naar het nieuw deel van de afleidingsvaart op te stomen (12). De voorziene verdere verplaatsing van de afleidingsvaart in de richting van de Conterdamsluis zou later de terreinen van de werf sterk doen inkrimpen.

Ondertussen rijpten de plannen om Oostende te voorzien van nieuwe haveninstellingen. In de eerste ontwerpen van 1891 bleek zelfs geen plaats aangeduid te zijn waarheen de creosoteerwerf zou moeten overgebracht worden. De Handelskamer merkte op dat de invoer van dwarssliggers een belangrijk bestanddeel was van de havenbewegingen en dat de werf aan een aantal arbeiders werk verschafte. Door Gentse havenkringen werden trouwens steeds meer inspanningen gedaan om de invoer van dwarssliggers naar de haven van Gent (de creosoteerwerf van Wondelgem) af te leiden. August LAROYE, voorzitter van de sectie Handel en Transport van de Handelskamer, eiste dat er een plaats voor de creosoteerwerf moest voorzien worden (13).

Het waren praktisch uitsluitend Duitse schepen die dwarssliggers aanvoerden uit de haven van Dantzig. Uit de tabel lezen we o.m. af dat hin in 1890 ging om 21.550 kubieke meter of nagenoeg 19.400 ton-gewicht. In 1891 echter viel dat terug op 12.907 kubieke meter of ongeveer 11.600 ton-gewicht en in 1892 zelfs tot 5.939 kubieke meter of 5.300 ton-gewicht (1 kubieke meter eik gerekend aan 0,9 ton). Dat hoeft geen zorgen te baren want de invoer van hout over het algemeen schommelt traditioneel gevoelig van jaar tot jaar volgens de conjunctuur. Op 11 februari van hetzelfde jaar 1891 trouwens liep het Duitse ss "Geiserich" binnen met 27.000 dwarssliggers. Met een diepgang van 19 voet 4 duim en een draagvermogen van 2.200 ton moest het natuurlijk in de put gedeeltelijk gelost worden.

5. De Conventie van 1894 - Nieuwe haveninstellingen

Toen in oktober 1894 de definitieve tekst van de conventie tussen de Staat en de stad Oostende over de nieuwe haveninstellingen werd ondertekend, bleef de toekomst van de creosoteerwerf in het ongewisse. Ook de plannen van de Belgische Staatsspoorwegen doorkruisten de belangen van de

creosoteerwerf. Die plannen bestonden erin een rechtstreekse verbinding tot stand te brengen tussen het Zeestation en de spoorlijn naar Brussel ter hoogte van de Conterdamsluis, zonder nog langer te moeten passeren doorheen het station Oostende-stad en over het Van de Sweepplein (nu Ernest Feysplein). Die nieuwe verbinding werd ingereden op 4 november 1896 (14). Meteen werden door de spoorwegen veel terreinen opgeëist langs de afleidingsvaart voor hun installaties. De vaart zelf moest verplaatst worden tussen de brug van de Brugse Poort en de Conterdamsluis, daar waar dat acht jaar tevoren nog niet was gebeurd.

De aanbesteding greep plaats in het Provinciaal Gouvernement te Brugge op 6 november 1897 en de werken werden toegewezen aan de aannemers Eugène DE CLOEDT uit Blankenberge en Hippolyte VAN DE KERCKHOVE uit Wenduine tegen 447.000 frank. De werken moesten beginnen op 1 februari 1898 (15). Vanaf 8 februari werd het scheepsverkeer op de afleidingsvaart voor 4 maanden onderbroken (16). De werkzaamheden vorderden goed. De bedding van de bestaande vaart werd drooggelegd bij middel van 3 stoompompen, terwijl 400 werklieden de nieuwe bedding aan het graven waren, dwars door de creosoteerwerf (17), waardoor de oppervlakte van de werf werd ingekrompen met 2 ha 73a 59 ca, zoals bleek uit een nauwkeurige meting uitgevoerd in 1906 (18). De werken voor de verplaatsing van de afleidingsvaart werden geëindigd in de zomer 1902 en kostten uiteindelijk 520.675 frank, waarvan 504.404 frank door de Staatsspoorwegen moesten betaald worden. Na veel discussies, metingen en hermetingen, bedroeg de oppervlakte van de terreinen, die ten noorden van de verplaatste afleidingsvaart door het Bestuur van Bruggen en Wegen op 25 november 1913 door de Spoorwegen werden overgemaakt 7 ha 98a 90ca 70dm² voor een bedrag van 898.770 frank (19). Toch bleef inmiddels de invoer van dwarsliggers langs Oostende plaats grijpen.

Op maandag 4 september 1905 werden de nieuwe haveninstellingen van Oostende door koning Leopold II ingewijd, nadat 's avonds tevoren om 20 uur de feestelijkheden waren ingezet met het bespelen van de beiaard, het luiden van de klokken van al de kerken en het afschieten van een salvo van 21 kanonschoten (20).

Oostende had nu zijn nieuwe haven, maar de uitrusting ervan met kranen, hangaars, aangepaste terreinen, bleef nog jarenlang in gebreke. Vergeten we niet dat ondertussen ook de havens van Zeebrugge en Brugge in aanleg waren en quasi voltooid. In 1904 immers werd de binnenhaven van Brugge al voor de scheepvaart opengesteld (21).

6. Brugge-Zeebrugge tracht de invoer van dwarsliggers binnen te rijden

De Maatschappij der Brugse Zeevaartinrichtingen (MBZI) lag op vinkenslag om de scheepvaarttrafiek van Oostende af te snoepen. Het eerste schip dat langs de nieuwe zeesluis Demey te Oostende was binnengevaren op 16 juni 1905, was het Engels ss "Dawdon", kapitein WILKINSON, met thuishaven Sunderland, afkomstig van Lovisa met een lading gezaagd hout voor de firma DEBUCK & DEWEERT. Het schip legde aan op het einde van de oostkaai van het vlotdok, tegen de huidige Tweebruggenstraat. Het was eerder een klein schip met een lengte van 234 voet (= 71,30 m), metend 825 registerton, met een diepgang van 17 voet 9 duim (= 5,40 m); Kort daarop, op maandag 19 juni om 20 uur, verscheen op de rede van Oostende het Engels ss "Rosegrove", kapitein PEARMAN, eigendom van de reders WIGHAM RICHARDSON te Londen. Het schip was op 2 juni uit Galatz in Roemenië vertrokken met een lading van 77.832 dwarsliggers. Op dinsdagmorgen om 4 uur, 2 uur nahoogwater, voer het onze haven binnen en ging voor anker in de put. Om 14 uur voer het door de sluis Demey om zijn lading te lossen op de oostkaai van het vlotdok. Het schip was 314 voet = 95,55 m lang en 46 voet 2 duim (=14,05 m) breed, mat 2.140 netto Moorsomton met een draagvermogen van 4.250 ton; diepgang 23 voet (= 7,00 m) (22).

De voorzitter van de Handelskamer August BORGERS verklaarde dat in verband met het ss "Rosegrove" aan de reders een telegram werd gestuurd met de melding dat de haven van Oostende gedurende de maand juni gesloten was voor herstellingswerken. Alles werd ondernomen om te beletten dat dit schip de haven van Oostende zou binnenlopen en om de reders te overhalen het schip langs Zeebrugge naar Brugge te sturen. Zelfs een foutieve rekening van havenkosten, waaruit moest blijken dat deze te Oostende hoger waren dan te Brugge, werd hun voorgelegd. In werkelijkheid echter was het tegendeel waar. Was het een toeval dat het Duitse blad "Frankfurter Zeitung" een artikel publiceerde waarin de loftrampet werd gestoken over de havens van Brugge en Zeebrugge en waarin tegelijk scherpe kritiek werd geleverd op de haven van Oostende ? (23). Een gelijkaardig geval deed zich voor in 1906 met het ss "Mina", waarbij de reder uit dezelfde middens een telegram ontving in gelijkkluidende bewoordingen : "We hear on account of recent gale harbour of Ostend closed". Een Duits blad berichtte dat de creosoteerwerven van de Staat te Oostende ontoegankelijk waren wegens overstromingen en dat er geen spoorwegdwarsliggers naar Oostende konden verscheept worden. De voorzitter van de Handelskamer protesteerde eens te meer tegen deze oneerlijke concurrentie waarvan de daders niet ver buiten Oostende te zoeken waren. Geen woord was er waar van al die berichten (24).

Op 20 november 1906 verklaarde de voorzitter van de Handelskamer dat hij door de secretaris Albert BOUCHERY werd ingelicht dat er ernstige stappen werden gezet om de creosoteerwerf voor dwarsliggers van Oostende naar Zeebrugge over te brengen. Hij merkte op dat het hier ging om een belangrijke trafiek voor onze haven (gemiddeld 400.000 stuks per jaar) en om de tewerkstelling van een zestigtal mensen gedurende gans het jaar (25). Na nauwkeurig onderzoek werd beslist op 1 december een brief te sturen naar de minister van Financiën, en Openbare Werken Paul de SMET de NAEYER (26). Daarin werd gepleit voor het behoud van de creosoteerwerf te Oostende. De Staat had immers al in 1903 een uitgestrekt terrein van ca. 16,5 ha verworven langs de vaart naar Brugge. Het zou volstaan dat de minister het definitief bevel gaf tot de overplaatsing. De toenmalige werf werd al een eerste keer verminderd door de verplaatsing van de afleidingsvaart en zou weldra nog eens ingekrompen worden door het optrekken van een fabriek voor het zuiveren van de rioolwaters (Usine d'Épuration, in de volksmond str. . . fabriek). De Handelskamer stelde, dat om aan de nieuwe haven van Brugge trafiek te verschaffen, deze niet mocht afgenomen worden van de bestaande trafiek te Oostende, waartegen geen klachten waren geuit, noch van de Staatsspoorwegen, noch van de bestemmingen van de ladingen, noch van de concessiehouders van de creosotering, noch van de reders of van de kapiteins van de schepen.

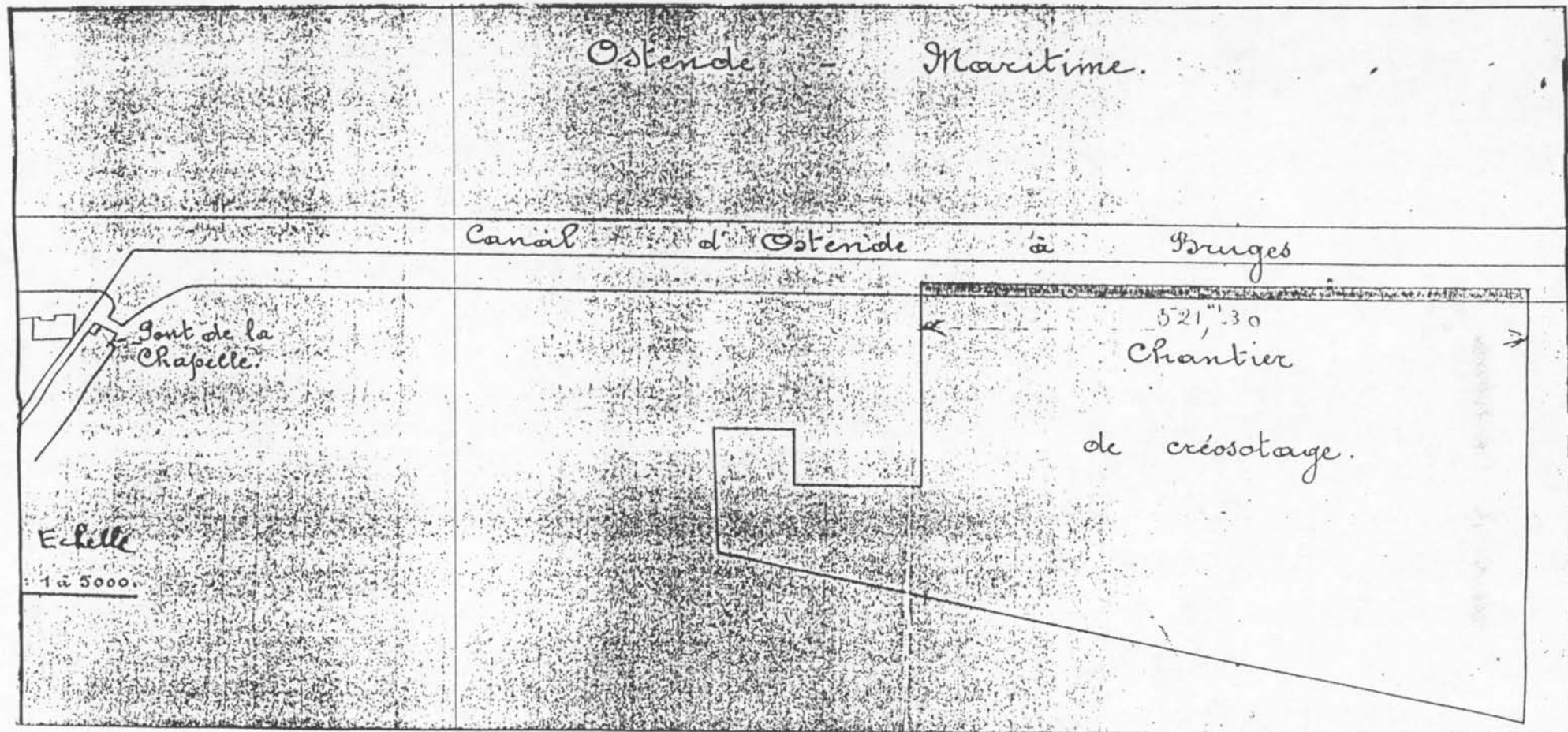
7. De nieuwe creosoteerwerf blijft in Oostende

In januari 1908 werd eindelijk gemeld dat de creosoteerwerf van de Staat naar het kanaal van Brugge op het grondgebied van Oostende, oostwaarts van de werkhuizen van Wagons-Lits, zou verplaatst worden. De lengte van het terrein langs de steenweg naar Plassendale zou 500 m bedragen en de afsluiting zou op 8,75 m van de as van de steenweg geplaatst worden (27). Het terrein werd in gereedheid gebracht en tegen de maand november 1908 waren al de sporen er gelegd (28). Half maart 1909 was de oude werf volledig ontruimd en al de dwarsliggers waren overgebracht naar de nieuwe werf (29). De zeeschepen konden er echter niet aanleggen zolang de vaart niet was uitgediept (30). Bij proces-verbaal van 1 april 1909 stond het Bestuur van Bruggen en Wegen aan de Staatsspoorwegen nog een smalle strook van ca. 500 m lengte af langsheen de vaart met 48a 66 ca oppervlakte, zodat de totale oppervlakte van de werf op ca. 17ha werd gebracht (31).

Op een rekwest van de Handelskamer aan de minister, waarin de vrees werd uitgedrukt dat de invoer van dwarsliggers niet langer meer langs Oostende zou gebeuren en dat het bestaan van de creosoteerwerf niet zou verzekerd zijn, antwoordde minister Georges HELLEPUTTE bij brief van 30 april 1909 (32). Het was nooit de bedoeling geweest van zijn departement Zeebrugge te

99-37

Plan gevoegd bij het rapport aan de minister van
hoofdingenieur-directeur Van Gansberghe van 18 mei 1907

bevoordelen ten nadele van Oostende. In dat bijzonder geval was de haven van Oostende zelfs gunstiger gelegen dan deze van Zeebrugge en zelfs dan deze van Antwerpen. Het creosoteren gebeurde in de nieuwe installaties in betere omstandigheden dan vroeger. Deze toestand zou nog verbeteren in de nabije toekomst naarmate de verbeteringswerken aan de haven zouden uitgevoerd zijn. Zo schreef de minister.

8. De nieuwe haven zonder uitrusting

Het was de eerste keer dat er vanwege het ministerie zulke gunstige berichten kwamen. Niettemin moest de voorzitter van de Handelskamer nog steeds vaststellen dat, meer dan vier jaar na de openstelling van de nieuwe haven, er nog geen enkele kraan was opgesteld om de schepen te lossen. Die situatie blokkeerde iedere verdere ontwikkeling.

De nieuwe creosoteerinstallaties lieten ook het bewerken toe van telegraafpalen, maar die konden te Oostende niet gelost worden bij gebrek aan havenkranen. De invoer van palen gebeurde langs Zeebrugge naar de binnenhaven van Brugge. Daar werden de palen met kranen op spoorwegwagons geladen en naar de creosoteerwerf te Oostende vervoerd. De toestand te Oostende werd effenaf onduidelijk genoemd. Had men daarvoor zoveel moeten investeren in een nieuwe sluis en in nieuwe dokken ! Dwarsliggers waren blijkbaar beter met primitieve middelen in spoorwegwagons te laden dan de meterslange palen.

Het merendeel van de ladingen dwarsliggers kwam nog steeds uit Dantzig maar ook uit havens aan de Zwarte Zee (33)

Ik vond een paar cijfers (34)

1909	39669 kub. m.	911	26819 kub. m.
1910	24433 kub. m.	912	26799 kub. m.

9. Invoer van telegraafpalen

Het werd december 1911 als de 6 nieuwe elektrische kranen, opgesteld op de westkaai van het vlotdok, in bedrijf konden genomen worden (35). Het gevolg was dat er in het jaar 1912 voor de eerste maal 5.359 kub. m. telefoonpalen langs Oostende werden ingevoerd uit Rusland. Waarschijnlijk gaat het hier om Finland dat vòòr de eerste wereldoorlog, evengoed als de Baltische staten en het grootste deel van Polen, tot het Russische rijk behoorde. Eigenlijk was het de bedoeling dat zowel de dwarsliggers als de telefoonpalen weldra rechtstreeks uit de zeeschepen zouden gelost worden op de vaart, waarvan het gedeelte Slijkens-Plassendale als een industriedok zou ingericht worden. Zo ver is het echter nooit gekomen, zelfs nu nog niet. Half januari 1914 waren de baggerwerken in de vaart uitgevoerd op een diepte van 6 meter, alleen van Slijkens tot aan de weg naar Zandvoorde (36). Dat was de uitvoering van een plan dat al zeven jaar voordien, in juni 1907, door de toenmalige hoofdingenieur-directeur van de Dienst van de Kust VAN GANSBERGHE was uitgewerkt. Bij een waterdiepte van 6 meter was de bodembreedte 31 meter. Met de bedoeling het gedeelte van de vaart Slijkens-Plassendale uit te bouwen als een industriedok, werd toen al overwogen de waterdiepte op 8 meter te brengen, in overeenstemming met de diepte van de stadsdokken. Zonder bijkomende oeverversterkingen zou de bodembreedte dan wel tot 19 meter worden teruggebracht, wat wel te weinig is voor schepen tot 17 meter breedte (37).

In de gemeenteraad van 19 juni 1914 werd de verkoop goedgekeurd van 1ha stadgrond, gelegen langs de vaart en palend aan de werf van het Bestuur van Telegraaf en Telefoon, tegen 40.045

frank. Dat terrein maakte deel uit van een stuk van 9ha 24a 31ca dat de stad Oostende bij akte van 5 juli 1913 verworven had van de Domeinen tegen 330.000 frank (38).

Hoewel in 1912 uitdrukkelijk melding gemaakt werd van de eerste rechtstreekse invoer van palen met zeeschepen langs de haven van Oostende, toch blijkt uit sommige statistische gegevens dat er al eerder kleine hoeveelheden palen werden ingevoerd. Zo noteerden we in 1869 : 70 kub. m. sparren uit Noorwegen en Zweden. Tussen 1895 en 1911 gaat het meestal - weliswaar als de statistieken het aangeven - om slechts enige kubieke meter palen, behalve in 1898 en 1899, met resp. 3.392 kub. m. en 2.370 kub. m., wellicht voor de nieuwe havenwerken. Het buitensporig hoog cijfer van 36.180 kub. m. in 1896 zal wel als een drukfout te interpreteren zijn.

10. De toestand in het interbellum

In maart 1920 verscheen in het Belgisch Staatsblad de stichting van de naamloze vennootschap "Chantiers de Créosotage d'Ostende " (C.C.O). De statuten waren op 24 februari opgesteld voor notaris François Felix VAN CAILLIE te Oostende. Het doel van de vennootschap was het creosoteren van hout en het uitoefenen van alle aanverwante bedrijvigheden. Oscar MESEURE, nijveraar, wonend Hendrik Serruyslaan 70, en Hector DE VRIESE, apotheker en schepen van Financiën van de stad, wonend Wapenplein 15 te Oostende, brachten in de maatschappij het contract in dat zij met de Staat gesloten hadden op 24 december 1919, waarbij ze zich verbonden hadden alle telegraafpalen te creosoteren gedurende een periode van 10 jaar.

Het kapitaal werd vastgesteld op 300.000 frank. MESEURE en DE VRIESE hadden daarin respectievelijk een aandeel van 40.000 frank en van 20.000 frank. De grootste aandeelhouder was de Antwerpse industrieel Joseph COLLIN met 75.000 frank. Van de acht overige aandeelhouders woonden er vier te Brussel, één te Egem, de broer van de schepen, brouwer Arthur DE VRIESE (inbreng 5.000 frank), en drie te Oostende waaronder de geneesheer Firmin PLEYN, Karel Janssenslaan 37, met 30.000 frank. De buitengewone algemene vergadering, gehouden op de stichtingsdag, besliste onmiddellijk het kapitaal op 1 miljoen frank te brengen. Hector DE VRIESE werd voorzitter van de Raad van Beheer.

De duur van de maatschappij werd bepaald op 12 jaar eindigend op 31 december 1931. De jaarlijkse algemene vergadering zou voor het eerst plaats hebben op de eerste dinsdag van maart 1921 te Oostende op de maatschappelijke zetel in het gebouw van de havenkapiteinsdienst (39).

De maatschappij vroeg aan de stad 2,5 ha grond te pachten voor de duur van 20jaar, gelegen langs de vaart, voor het opstarten van een fabriek voor het creosoteren van hout en het stoken van steenkoolteer. De Commissie voor Handel en Nijverheid van de stad daarover geraadpleegd, stelde in de gemeenteraad van 23 augustus 1921 voor de verpachting toe te staan tegen 0,30 frank per vierkante meter en per jaar. Bij het verstrijken van de pacht zou de maatschappij de grond kunnen aankopen tegen 7,50 frank per vierkante meter als de toestand van de vaart onveranderd was gebleven, of tegen 10 frank per vierkante meter als de vaart zou uitgediept zijn en de oevers voorzien van aanlegplaatsen. Na allerlei besprekingen werd beslist de zaak opnieuw door de bevoegde commissie te laten onderzoeken (40). De commissie stelde, na rijp overleg, aan de gemeenteraad voor de opgegeven pachtvoorwaarden te behouden, zonder mogelijkheid tot aankoop op het einde van de pacht. In zitting van 13 september 1921 stemde de gemeenteraad ermee in de 2,5 ha te verpachten tegen 0,30 frank per vierkante meter en per jaar voor de duur van 20 jaar (41).

De maatschappij bleef aandringen op een voorkeursregeling voor de aankoop van de grond bij het vervallen van de pacht. De Verenigde Commissies van Handel en Nijverheid en van Financiën gaven opnieuw een negatief advies en de gemeenteraad van 7 februari 1922 volgde dat advies (42).

Op de buitengewone algemene vergadering van 7 november 1923 werd al beslist de maatschappelijke zetel over te brengen naar de Koningstraat 248 te Sint-Joost-ten-Node (43). Nog dezelfde maand, op 29 november 1923, werd een nieuwe buitengewone algemene vergadering bijeengeroepen voor notaris Emile EVERAERT te Brussel (44). Alle Oostendenaars, behalve Oscar MESEURE, verdwenen uit de Raad van Beheer. Vanaf 1927 was de vennootschap volledig in handen van enkele personen uit het Oost-Vlaamse Zele : Louis DE SMEDT, Eugène BURM, Leonard WALRAVE en van Frans GIPS uit Den Haag. De zetel van de vennootschap was sinds 1925 opnieuw het gebouw van de havenkapiteinsdienst te Oostende. Daar het bestaan van de vennootschap een einde nam op 31 december 1931, werd op 15 oktober 1931 een buitengewone algemene vergadering belegd bij notaris Jean DE WYNTER, Kerkstraat 43 te Oostende. Daarop werd beslist de werking van de vennootschap nog gedurende 30 jaar verder te zetten (45). In de jaren dertig zien we benevens Frans GIPS nog zijn broer Gerard uit Den Haag en Gustave WILFORD uit Antwerpen in de Raad van Beheer verschijnen (46).

Tussen 1919 en 1934 gaven de Oostendse havenstatistieken alleen de rubriek "hout" aan met het aantal schepen en hun Belgische nettotonnemaat, zonder onderscheid te maken tussen gezaagd hout, mijnhout, dwarsliggers of palen. Wel geeft het jaarverslag van de Handelskamer over het jaar 1921 aan dat er op het einde van dat jaar opnieuw telefoonpalen werden ingevoerd uit Finland zoals dat in 1912 het geval was geweest. Het lossen aan de creosoteerwerf op de vaart naar Brugge was nog steeds niet mogelijk (47).

Vanaf 1934 werd er wel onderscheid gemaakt in de statistieken en in dat jaar noteerden we 28 schepen met gezaagd hout, 1 met mijnhout, 4 met dwarsliggers en 3 met telefoonpalen. In 1935 is er geen mijnhout meer te bespeuren, wel nog 2 schepen met dwarsliggers en 4 met palen. Na 1935 blijven, buiten gezaagd hout, alleen nog de palen over : 2 schepen in 1936 en ook in 1937, 11 in 1938, 7 in 1939.

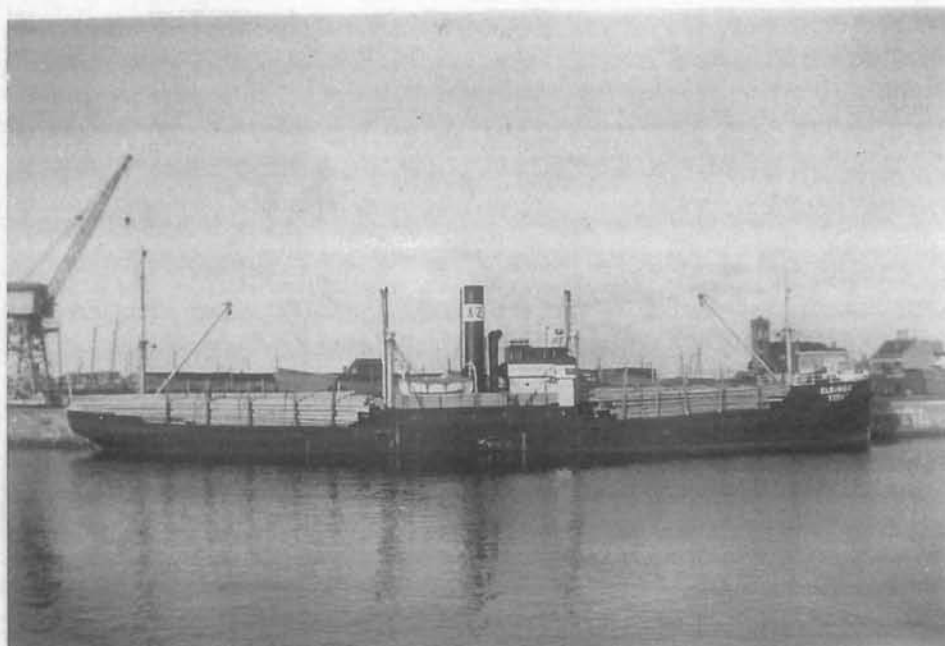
Voor de periode 1921-1925 schijnt belangrijk geweest te zijn voor de invoer van dwarsliggers en/of telegraafpalen. Dat zal wel in verband te brengen zijn met de noodzakelijke vernieuwing van de spoorweguitrusting na de oorlog 1914-1918. In januari 1924 berichtte de plaatselijke pers dat er vòòr 1824 één miljoen dwarsliggers langs Oostende zouden ingevoerd worden (48). Of het zo een vaart liep heb ik niet kunnen uitmaken. In elk geval liepen vele hoofdzakelijk Duitse schepen, allen afkomstig van Dantzig, dat toen een vrijstad was onder het toezicht van een commissaris van de Volkenbond, onze haven binnen. We stipten o.m. aan de Duitse stoomschepen "Wilhelm Oelsner" en "Hilda", maar ook het schip "F.H. Reynold" dat op 25 mei 1924 Oostende binnenvoer onder de vlag van de Vrijstad Dantzig. Merkwaardig in die periode was het aanleggen van de Duitse zeelichters "Irmgard", "D.W.701" en "Mimi" - deze laatste op sleep door de Duitse sleepboot "Tiger" met thuishaven Hamburg - die geladen was met dwarsliggers en/of palen hier toe kwamen (49). De "Mimi" werd hier nog een tweede keer binnengesleept in het najaar 1924. Nog verscheidene andere Duitse stoomschepen o.m. de "Brünhilde" en de "Franz Haubuss" (thuishaven Stettin) deden toen onze haven aan (50).

Niettegenstaande de schijnbare belangstelling voor Oostende, lekte het toch uit dat de Staatsspoorwegen plannen koesterden om de creosoteerwerf op te doeken (51). Feit is dat de werf bleef bestaan maar van langsom minder diende voor het creosoteren van dwarsliggers ten gunste van Wondelgem.

De werf bleef in de jaren twintig ook niet gespaard van stakingen. De uitbating maakte winsten en de arbeiders gingen op 19 augustus 1926 in staking voor loonsverhoging (52). De winst over het jaar 1926 bedroeg netto 321.843 frank (53). Over het jaar 1933 was de winst 273.574 frank (54).

31 AUGUSTUS 1946 Westkaai vlotdok tussen hangaars 1 en 3. Twee portaalkranen aan het werk bij het lossen van telegraafpalen uit het Zweedse ss GUNNY met thuishaven VÄSTERVIK

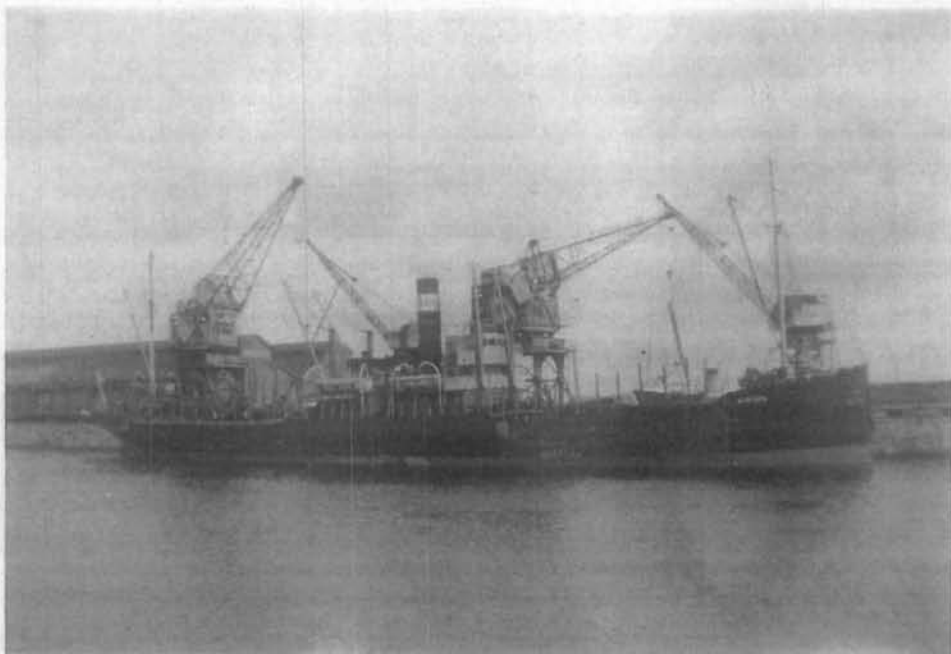

14 AUGUSTUS 1948 - Het Duits ss ELBING II (thuishaven LÜBECK - rederij A. ZEDLER) is binnengevaren met een volle lading telegraafpalen uit SÖDERTELP. Oostkaai vlotdok

foto's R. Vancraeynest

23 AUGUSTUS 1948 - Het Zweeds ss. ELLINOR (thuishaven STOCKHOLM) (112 BRT) van de Salenline lost een lading palen uit Zweden op de oostkaai van het vlotdok zuidwaarts van hangaar 6. Bemerkt de platte spoorwegwagons geladen met palen op de kaai.

01 SEPTEMBER 1948 - Uit het Fins ss. AIRISTO (thuishaven TURKU) worden palen gelost uit HAMINA. Oostkaai van het vlotdok zuidwaarts van hangaar 6

foto's R. Vancraeynest

11. De tijd na Wereldoorlog II

Na W.O. II kwamen vanaf het tweede halfjaar 1946 regelmatig schepen binnen, veelal met een gemengde lading palen en dwarsliggers. Weldra echter, vanaf 1948, bestond de invoer nog alleen uit palen. Het was één van de eerste trafieken, na de invoer van gezaagd hout, die hernamen na het vrij geven van de haven door het Britse leger. Wellicht het eerste stoomschip dat te Oostende aanlegde met palen en dwarliggers op 31 augustus 1946 was het Zweeds ss "Gunny" (thuishaven Västervik). De palen werden gelost met twee halfportaalkranen van 2 ton en op elkaar gestapeld in roostervormige lagen op het open plein op de westkaai van het vlotdok, tussen hangaars 1 en 3. Deze werkwijze was eerder uitzonderlijk. Doorgaans werden de palen direct gelost op lange platte spoorwegwagens en vervoerd naar het vormingsstation Oostende-Zeehaven om van daar naar de talrijke spoorvertakkingen gesleept te worden op het terrein van de creosoteerwerf. De westkaai van het vlotdok werd weldra meestal verlaten ten gunste van de oostkaai. Daar werden de bewegingen van de wagons niet gehinderd door de werkzaamheden van de Cockerillboten, die voor laad- en losoperaties aanlegden aan hangaar 3. Behalve enkele Finse schepen zoals de "Laila Nurminen" (juni 1947), de "Satakunta" (juli 1947), de "Airisto" (september 1948), waren het vooral Zweedse schepen die voor het vervoer ter zee instonden. Daarom vermeld ik toch nog even het Zweedse stoomschip "Greth" (thuishaven Stockholm) omdat het verscheidene ladingen palen naar Oostende bracht. Toen in mei 1948 de Duitse vlag weer in de Oostendse haven verscheen, werden de Scandinavische vlaggen in de houtvaart stilaan verdrongen door de Duitse vlag. Op 14 augustus 1948 voer het Duitse ss "Elbing II" met een volle lading palen onze haven binnen afkomstig van Södertelp. Het schip droeg naast de naam nog het nummer dat door de geallieerde overheden was toegekend. Weldra zouden het feitelijk alleen nog Duitse en Nederlandse schepen zijn die palen aanvoerden. De havens van herkomst waren hoofdzakelijk Gefle, Hamina en Stugsund (55).

Het lossen van palen was niet zonder gevaren voor de dokwerkers. Bundels van twee of drie palen die aan de haak van de kraan hingen konden gevaarlijk uitzwenken, en als de lading op de wagon werd gelegd, was het oppassen geblazen als de kraan de kettingen er van onder doortrok.

Hieronder volgen de cijfers volgens de Oostendse havenstatistieken.

Jaar	Aantal	Lading in ton = 1000 kg	Jaar	Aantal	Lading in ton = 1000 kg
1951	33	---	1960	6	2541
1952	27	---	1961	5	3100
1953	6	---	1962	3	1631
1954	4	2751	1963	3	1389
1955	3	1954	1964	3	1569
1956	8	6995	1965	3	1523
1957	13	10006	1966	3	922
1958	8	3816	1967	2	30
1959	3	925	1968	5	2455

Na W.O. II bleven de familie WALRAVE samen met Frans KESTENS, ook uit Zele, en Gustave WILFORD uit Antwerpen de maatschappij besturen.

Op het einde van de jaren vijftig begonnen de zaken minder goed te gaan. Over het jaar 1956 werd er nog winst gemaakt (56), maar in 1959 en 1960 werden serieuze verliezen geleden (57). Op 29 december 1958 werd voor notaris Antoine COLS te Antwerpen een buitengewone algemene vergadering bijeengeroepen (58). Het kapitaal werd verhoogd en de verhoging werd onderschreven door Paulus HERMANS uit Amersfoort die, zoals later bleek, handelde in naam van de N.V. Gips Houtbewerking uit Den Haag, dezelfde namen die al opdoken in de jaen 1925-1940. Daar de

termijn van het bestaan van de vennootschap ging verstrijken, werd er weer een buitengewone algemene vergadering belegd op 5 oktober 1961 voor notaris Robert COOL te Zele. Op die vergadering werd door de aandeelhouders beslist de duur van de vennootschap nogmaals met dertig jaar te verlengen (59).

In de volgende jaren ging het nu wat beter; in 1964 was er weer winst (60). Wat kon verwacht worden gebeurde dan ook : op 11 december 1969 werd op de buitengewone algemene vergadering, gehouden te Zele voor notaris Robert COOL, beslist de zetel van de vennootschap, die intussen al te Oostende op het Prinses Clementinaplein was gevestigd, over te brengen naar de Stationstraat 14 te Zele. De benaming zou voortaan luiden "Creosoteerwerken te Oostende, C.C.O.", naamloze vennootschap te Zele, in het Frans "Chantiers de Créosotage d'Ostende, société anonyme à Zele" (61).

De jaren zeventig verliepen met wisselend succes. De invoer van palen werd van langsom schaarser en doofde tenslotte volledig uit. Er werden immers minder houten palen aangewend. Onze haven moest het weer stellen met een verlies aan trafiek en onze streek met een nieuw verlies aan arbeidersplaatsen.

De firma was ondertussen stilaan volledig in handen gekomen van de B.V.B.A. Zeelse Houthandel, Stationsstraat 14 te Zele. Deze besliste, in een proces-verbaal opgesteld door notaris Jean Pierre COOL te Zele, op 23 september 1987, als enige aandeelhouders in de N.V. Cresoteerwerken te Oostende, deze laatste te ontbinden (62).

-
- (1) L'Echo d'Ostende, 8 maart 1891.
  - (2) LAMALLE Ulysse, Histoire des Chemins de fer belges, p. 39-40.
  - (3) Ibidem, p. 55-57.
  - (4) Zie noot 1.
  - (5) 1 load = 50 Engelse kubieke voet = 1,42 kubieke meter.
  - (6) Bulletin van de Handelskamer. Boekjaar 1872, p. 30.
  - (7) Alexis SYMON kwam als ingenieur van Bruggen en Wegen in Oostende toe in 1865. In 1877 werd hij overgeplaatst naar Brussel. Hij overleed als inspecteur van Bruggen en Wegen te Brussel en werd er begraven op 7 februari 1885, pas 51 jaar oud (L'Echo d'Ostende van 8 februari 1885).
  - (8) Bulletin communal 1876. Gemeenteraad van 27 juni 1876, p. 72-77.
  - (9) A.R.A. Brussel. Ministerie van Openbare Werken - Waterwegen. Bundel nr. 244. Haven van Oostende 1880-1888.
  - (10) De hier vermelde cijfers komen uit het Bulletin van de Handelskamer van Oostende, voor zover de rubriek "eik" bij de houtinvoer werd gespecificeerd. Bij een tweede publicatie konden de cijfers soms lichtelijk verschillen.
  - (11) L'Echo d'Ostende, 8 januari 1888.
  - (12) L'Echo d'Ostende, 28 februari 1889.
  - (13) Bulletin van de Handelskamer. Boekjaar 1891, p. 421-422, p. 431-439.
  - (14) L'Echo d'Ostende, 1 en 3 november 1896.
  - (15) A.R.A. Brussel. Ministerie van Openbare Werken - Waterwegen. Haven van Oostende, bundel nr. 819.
L'Echo d'Ostende, 9 november 1897.
  - (16) L'Echo d'Ostende, 6 februari 1898.
  - (17) L'Echo d'Ostende, 3 maart 1898.
  - (18) Zie noot 15.

- (19) Zie noot 15.
- (20) L'Echo d'Ostende, 31 augustus 1905, 7 september 1905.
- (21) VAN DAMME Pierre. De Haven van Brugge, p. 29.
- (22) Le Carillon, 20 en 22 juni 1905.
L'Echo d'Ostende, 20 juni 1905.
- (23) Bulletin van de Handelskamer. Boekjaar 1905, p. 220-221.
- (24) Bulletin van de Handelskamer. Boekjaar 1906, p. 75.
- (25) Idem, p. 331.
- (26) Idem, p. 347-348.
- (27) Le Carillon, 30 januari 1908.
- (28) Le Carillon, 21-22 november 1908, 13-14 februari 1909.
- (29) Le Carillon, 25 maart 1909.
- (30) Bulletin van de Handelskamer. Boekjaar 1909, p. 29-30.
- (31) A.R.A. Brussel. Ministerie van Openbare Werken - Waterwegen. Haven van Oostende, bundel nr. 818.
- (32) Bulletin van de Handelskamer. Boekjaar 1909, p. 192
- (33) Bulletin van de Handelskamer. Boekjaar 1910, p. 162
- (34) Bulletin van de Handelskamer. Boekjaar 1911, p. 36. Boekjaar 1913, p. 45.
- (35) Le Carillon, 6 februari 1912.
- (36) L'Echo d'Ostende, 24-25 januari 1914.
- (37) Zie noot 31.
- (38) Bulletin van de Handelskamer. Boekjaar 1914, p. 513.
- (39) Bijlagen Belgisch Staatsblad van 18 maart 1920, akten nr. 2497-2498.
- (40) Bulletin Communal 1921. Gemeenteraad van 23 augustus 1921, p.691-696.
- (41) Ibidem. Gemeenteraad van 13 september 1921, p. 761-768.
- (42) Bulletin Communal 1922. Gemeenteraad van 7 februari 1922, p. 39.
- (43) Bijlagen Belgisch Staatsblad van 21 november 1923, akte nr. 11821.
- (44) Bijlagen Belgisch Staatsblad van 22 december 1923, akte nr. 12853.
- (45) Bijlagen Belgisch Staatsblad van 28 oktober 1931, akte nr. 14564.
- (46) Bijlagen Belgisch Staatsblad 1933, nr. 2616; 1935, nr. 3534, nr. 11876; 1937, nr. 3082; 1939, nr. 2952.
- (47) Jaarverslag van de Handelskamer over het jaar 1921 in : Le Carillon van 24 juni 1922.
- (48) Le Carillon, 22 januari 1922.
- (49) Le Carillon, 31 mei 1924, 29-30 juni 1924.
- (50) Le Carillon, 15 november 1924.
- (51) Le Carillon, 2-5 mei 1924.
- (52) Le Carillon, 21 augustus 1926.
- (53) Bijlagen Belgisch Staatsblad 1927, akte nr. 2485.
- (54) Bijlagen Belgisch Staatsblad van 23 maart 1933; akte nr. 2616.
- (55) Deze inlichtingen zijn geput uit persoonlijke notities ter plaatse opgetekend.
- (56) Bijlagen Belgisch Staatsblad van 14 maart 1957, akte nr. 4138.
- (57) Bijlagen Belgisch Staatsblad van 15 maart 1961, akte nr. 4598.
- (58) Bijlagen Belgisch Staatsblad van 15 januari 1959, akte nr. 946.
- (59) Bijlagen Belgisch Staatsblad van 16 oktober 1961, akte nr. 28204.
- (60) Bijlagen Belgisch Staatsblad van 12 maart 1965, akte nr. 4702.
- (61) Bijlagen Belgisch Staatsblad van 29 december 1969, akte nr. 3075-111.
- (62) Bijlagen Belgisch Staatsblad van 15 oktober 1987, akte nr. 871015-119.

EEN ONGEKEND "BELEG VAN OOSTENDE" in MÜNSTER

door Ivan VAN HYFTE

Van 24 oktober 1998 tot 17 januari jongstleden liep in het Duitse Münster een grote overzichtstentoonstelling met een Europese dimensie. In het Westfälisches Landesmuseum für Kunst und Kulturgeschichte werd de 350ste verjaardag beeldend herdacht van de uit schoolboeken overbekende Vrede van Westfalen (1648). De afsluiting van de Spaans-Nederlandse vrede in het raadhuis van Münster had voor de politieke toekomst van Oostende ook zijn gevolgen, na de langste belegering uit de zo pas geëindigde 80-jarige oorlog.

Op artistiek vlak zijn er van dit militair prestigetreffen tussen de Spanjaarden en de Noordelijke Nederlanden zeer veel "Beleg van Oostende" bewaard gebleven. Ook schilderijen !

Op de "Europaratausstellung" waren 2 Oostendse doeken prominent aanwezig en als blikvanger misstonden ze niet tussen al het andere culturele erfgoed. Een eerste olie op doek kennen we vanuit onze eigen Koninklijke Musea van Schone Kunsten van België te Brussel (1).

Maar het tweede, uit 1618, in privé-bezit, lijkt mij een "ontdekking". Het is van de hand van de Antwerpenaar Sebastiaan VRANCX (zie monogram S.V.) (1573-1647). Vanuit het Spaanse kamp op de voorgrond krijg je een zicht op de belegerde stad. Met de bedrijvigheid van de soldaten, de leger tenten, de stalletjes met groentenverkopers, slaggers en handelaars in gevogelte toont VRANCX zijn voorliefde voor het anekdotische. De grote opmerksaamheid van de troepen verhindert niet dat hij het eigenlijke beleg toch nauwkeurig weergeeft. De schilder is een baanbreker in de nieuwe manier van belegeringen schilderen : er is een hiërarchische opbouw of tweedeligheid op het tableau. Enerzijds wordt de belegerde stad naar de achtergrond verschoven en daartegenover staat het geïndividualiseerde leven op de voorgrond. Een prachtstuk...(2). Kenners noemen het een hoogtepunt uit VRANCX' oeuvre.

Mag ik van deze gelegenheid gebruik maken om de culturele verantwoordelijken van onze stad er op te attenderen dat binnenkort (jaar 2001) het 400 jaar geleden is dat ons tot de verbeelding sprekend beleg een aanvang nam. Nieuwpoort is met de slag van Nieuwpoort (1600) al uit de startblokken geschoten. Een hint misschien om er vroegtijdig bij te zijn willen we ondermeer deze stukken op een cultureel hoogstaande thema-expositie in onze stad bewonderen

-
- (1) "De belegering van Oostende door de Spanjaarden 1601-1604". Zuidnederlands anoniem 118 x 158,5 cm. Inventaris nr. 1461.
  - (2) Katalogusnummer 365.

Gedurende de zomer 1998 werd een maquette van de maalboot Prins Albert uitgeleend voor een tentoonstelling. Bij het transport werd de tuigage beschadigd.

Ons geacht lid, dhr. Louis PINCKET, werd bereid gevonden de tuigage van deze maquette volledig te vernieuwen. Een werkje dat hij vlot en deskundig volbracht.

Waarvoor onze oprechte dank.

Het Bestuur

DE HERAANLEG VAN DE ZEEDIJK (1997-1998)

HERBERGEN TE MARIAKERKE - ANNO 1770-1800

door Robert VANHIXE

DE SWAENE

dichte aen het kerckhof bij Oostende.

op den publicquen herrewegh.

Bewoont bij Abraham DE SOMER.

nu Pieter RAECKE als per acte staende op de ferie dato 19 meije 1770.

nu Pieter SCHEEMAECKER als per acte staende op de ferie dato 2 oogst
1777.

DEN PRINCE ALBERTUS ENDE ISABELLE

op de prochie

Bewoont bij Heinderiek GOES

nu Pieter VAN SLEMBROUCK filius Pieter als per acte staende op de ferie
data 4 meije 1782.

nu Jan VANDEKEERE als per acte staende op de ferie dato 26 april 1783.

nu Joannes VAN LOO als per acte staende op de ferie dato 7 meije 1790.

nu Guillianis DHONT filius Pieter als per akte staende op de ferie dato 6 april
1791.

nu Philippe CORNELIS als per acte staende op de ferie 13 floreal 3e jaer of 2
meije 1795.

DE CROONE

bij Oostende

op den publicquen herrewegh.

Bewoont bij Anthone SHREURS

nu Guillielmus DE SCHEPPERRE volgens acte staende op de ferie dato 5 meije
1770.

nu Petrus DE CLERCK als per acte staende op de ferie dato 13 julij 1771.

nu Eugenius DE ROO als per acte staende op de ferie dato 24 april 1773.

nu Joannes VAN MOERKERCKE als per acte staende op de ferie dato 26 april
1777.

nu Francois BEAUPREZ als per acte staende op de ferie dato 26 junij 1779.

nu Joannes BORREIJ als per acte staende op de ferie dato 8 april 1780.

nu Pieter REYGAERT als per acte staende op de ferie dato 6 february 1789.

DEN VOS

in den polder van Sinte Catharine

jegens den duynwegh

Bewoont bij Jacobuis VAN DEN BERGHE

nu Francois HAMERS als per acte staende op de ferie dato 19 junij 1784.

nu Jan TRATSAERT als per acte staende op de ferie dato 30 april 1788.

nu Frans RANSCHAERT als per acte staende op de ferie dato 29 april 1790.

DEN LESTEN STUYVER

in den polder van Sinte Catharine bij Oostende
op den publicquen herrewegh langhts den duyn
Bewoont bij Macharius D'HONT.

nu Emanuel VAN LEKE als per acte staende op de ferie dato 2 april 1773.

nu Balthasar CORSET als per acte staende op de ferie dato 5 february 1774.

nu Dionisius DEPOORTER als per acte staende op de ferie dato 24 junij 1775.

nu Christoffel MEUNIJCK als per acte staende op de ferie dato 23 januarij
1776.

nu Eugenius DE GHELUCK. . . . .de weduwe van selven DEMEUNINCK
als per acte staende op de ferie dato 25 januari 1783.

nu Jacob YPERMAN als per acte staende op de ferie dato 28 april 1785.

BRON

- Brugse Vrije Registers nr. 582
- ferieboek = rol, lijst of boek bij een rechtbank te behandelen zaken (Handleiding voor généalogisch onderzoek in Vlaanderen, door Johan ROELSTRAETE, 1992). Wellicht de voorloper van ons huidig handelsregister.

VOOR U GELEZEN

- "De relatie landschap - bewoning : De ontwikkeling van het Middeleeuwse kustdorp Raversijde" door Dries TYS.
Verschenen in het tijdschrift van de Heemkring Graningate - september 1998 nr. 71.
- "De vuurtoren van Heist in de 19e eeuw" door Jozef BONTE.
Verschenen in het tijdschrift "Rond de Poldertorens" 40e jg. nr. 4.
- "200 jaar geleden - De Boerenkrijg - De gebeurtenissen van oktober 1798 te Lichtervelde" door Karel VANGHELUWE en Filip VAN DEVYVERE.
Verschenen in het jaarboek van de Heemkundige Kring Karel Van De Poele te Lichtervelde.
- "Een kijkje door het sleutelgat van Louis Delacenserie" door Brigitte BEERNAERT en Bernard SCHOTTE
(Nota : Delacenserie is de architect van de SS Petrus en Pauluskerk)
"De Provinciale Bibliotheek en Cultuurarchief van West-Vlaanderen als bewaarplaats van iconografische documenten - Iconografie van het arrondissement Oostende" door Marc RYCKAERT
(Nota : bevat o.a. het fonds A. VERBOUWE)
Verschenen in Brugs Ommeland 1998 nr. 4.

Al deze tijdschriften zijn te raadplegen in ons Museum.

Jean Pierre FALISE

DE ORIGINES VAN DE CERCLE CÆCILIA

door Jean Marie BEKAERT

137 jaar terug, in een klein en nog grotendeels omwald Oostende, ontstond de Cercle Cæcilia. Na de grote seizoen drukte, vanaf oktober, lag Oostende er verlaten bij. De meest mondaine Europese badplaats verviel meteen, en dit tot het volgend seizoen, in een lethargische slaap. In tijden waar het aan middelen en vervoer ontbrak waren de Oostendenaars op elkaar aangewezen om samen de wintermaanden door te brengen. Het verenigingsleven kende dan ook, in dit jaargetijde, haar grootste bloeiperiode. Niet verwonderlijk dan ook dat de stichtingsdatum van de Cercle Cæcilia, ten jare 1861, op 1 november viel.

Het is boeiend eens terug te blikken op het ontstaan van een vereniging. In hun eerste bestaansjaren uiten zij immers het sterkst hun doelen en motivaties. Voor de Cercle Cæcilia dient hieraan toegevoegd dat deze vereniging ons een relatief juist tijdsbeeld schetst van de levenswijze en van de ontspanningen eigen aan de toenmalige Oostendse bourgeoisie.

Zoals U reeds bekend werd de Koninklijke Cercle Cæcilia op 1 november 1861 gesticht. Bij het samen doornemen van het eerste boek van inkomsten en uitgaven, wordt het voor de lezers een koud kunstje zich rekenschap te geven op welke wijze de stichters er in lukten de Cercle, niet alleen op te richten, maar hem levendig en voorspoedig te houden.

De stichtende leden waren : dhr. J. KINT (voorzitter), J. FINCH (secretaris), Ch. LANG (penningmeester), Ch. LIMBOR (directeur), Ch. MANN en L. KINT (commissarissen). In het eerste werkingsjaar noteerde de Cercle het lidmaatschap van : dhr. J. ROGER, E. DE PRE, GOBERT, LANCSWERT, DEWYNTER, HANZE, E. DENDUYTS, VAN DEN BEKEN, E. SPILLIAERT, E. DE KEMEL, DE VOSS, PEDE, J. THOMA en O. THOMA.

Het inschrijvingsrecht was op 5 Fr. vastgesteld en de maandelijkse bijdrage bedroeg 1,50 Fr. Het bewijs dat de stichters, zoals de naam van de vereniging het reeds liet vermoeden, de muziekbeoefening wilden aanmoedigen valt uit te maken bij nazicht van de rekeningen. Reeds op 6 november 1861 noteren wij de volgende uitgaven : verhuring van een piano, 9 Fr.; gevolgd door de aankoop van muziekstukken. Deze laatste post vinden wij met regelmaat terug.

De kassa werd niet alleen door het lidgeld gespijsd, maar eveneens door boetes; ook was de "Boetebus" meestal rijkelijk voorzien. Destijds kwam het er op aan de reglementen stipt na te leven. Wee hem die in overtreding was !!!

Voor het lokaal, toen nog een bescheiden kamer in "la Rhetorique" in de Christinastraat, betaalde de Cercle aan dhr. VANDEWATER maandelijks 15 FR. Elf maanden later verhuisde de Cercle naar het "Café de l'Union" op het Wapenplein (heden BBL), waar de vereniging slechts een jaar vertoefde.

In het eerste werkingsjaar waren de inkomsten schraal. Niet verwonderlijk : de talrijke uitgaven moesten immers door een klein aantal leden gedragen worden. Nochtans werd het eerste boekjaar afgesloten met een batig saldo van 9,44 Fr.

De stichters hadden niet alleen de muziekcultuur voor ogen.

Onmiddellijk toonden zij ook begrip voor de hen omringende armoede in Oostende. Van bij de aanvang stelde Cercle Cæcilia zich de liefdadigheid eveneens als doel.

Zo werd reeds in 1861 een concert ingericht ten voordele van de uitbreiding van een rusthuis voor ouderlingen, weldra gevolgd door een tweede concert. Indien de eerste 179 Fr. opbracht was de tweede goed voor 159,20 Fr.

Een ander concert ten voordele van de armen bracht 169,20 Fr op. Meteen was een traditie ingezet; elk jaar werd dan ook een liefdadigheidsfeest ingericht.

Voor het werkingsjaar 1862-63 noteerde de Cercle Cæcilia de toetredingen van : dhr. Gust. d'ANVERS, BRANDARIS, HALEWYCK, VERSTYLEN, MALFEYT, BULTINCK, LE SUEUR, SCHMIDT, Eug. SERRUYS, E. VANDERHEYDE; L. ROGER, L. THOMA, J. ELLEBOUDT, J. DE BRUYNE, J. VERMEIRE, D. PIETERS, A. VALCKE , A. VAN ISEGHEM enz.

In januari 1863 besliste de Cercle een groot concert in te richten in het Hotel St. Denis in de Kapellestraat. Maar de kassa was praktisch leeg. Prolemen zijn er om opgelost te worden en twintig leden beslisten elk 4 Fr. aan hun vereniging voor te schieten. Meteen kon het concert doorgaan. De lening van 80 Fr. werd in juli van het volgende jaar ingelost. Het tweede werkingsjaar eindigde niettemin met een boni van bij de 300 Fr.

Ditzelfde jaar werd het koor opgericht. Het oogste niet alleen succes in Oostende, maar ook in andere staden en voornamelijk in Brussel.

De lokalen werden te klein en de Cercle vestigde zich nog in 1863 in het "Hotel de l'Europe" in de Kapucienenstraat.

Anno 1865 verhuisde de Cercle opnieuw, de nieuwe vestiging werd nu het "Hotel de Flandre" in de gelijknamige straat.

Elk lokaal-wissel had tot doel de leden nog meer comfort te bieden. Zo hield de Cercle in het "Hotel de l'Europe" er een boodschapper op na (kostprijs 15 Fr. per trimester), een pianoleraar (25 Fr. per trimester), haar abonnementen op de kranten (l'Indépendance 44 Fr. per jaar) en naast de grote vergaderzaal een biljartzaal (huur 1.200 Fr. per jaar).

Dat was service !!!

Indertijd vervoerde men nog een piano van het ene uiteinde van de stad naar het andere voor 5 Fr.; kostte de versiering van het lokaal voor het St. Cecilia feest 15 Fr.) en schonk de Cercle, in een royaal gebaar van mildheid 15 Fr. aan een arme vrouw.

Hieruit valt af te leiden dat de Cercle Cæcilia een bescheiden begin kende. De edele opdracht dat de vereniging zich van meet af aan oplegde, gepaard aan de volharding van opeenvolgende leden van de comiteiten, maakten van de Cercle Cæcilia de voorspoedigste en de drukst bezochte vereniging van Oostende.

Bronnen

- Carillon van 14 feb. 1923.
- Historique du Cercle Cæcilia d'Ostende - 1901. Geo DAVELUY.
- Société Royale du Cercle Cæcilia d'Ostende - 1911. Albert BOUCHERY.
- Historique du Cercle Cæcilia - 1861-1907. Echo d'Ostende van 1 dec 1907.

J A A R V E R S L A G 1998

1. Raad van Beheer

De raad van beheer was op 31 december 1998 als volgt samengesteld:

Dhr August VAN ISEGHEM	Voorzitter
Dhr Omer VILAIN	Ondervoorzitter
Dhr Freddy HUBRECHTSEN	Secretaris
Dhr Jean Pierre FALISE	Penningmeester-hoofdredacteur
Mevr Simone MAES	Archivaris-documentaliste
Dhr Emile SMISSAERT	Bibliothecaris
Dhr Gilbert VERMEERSCH	Materiaalmeester
Dhrn Jean DELANGHE, Ferdinand GEVAERT, Walter MAJOR, Koen VERWAERDE	

a. Deelname aan vergaderingen, werkgroepen en commissies

- De raad van beheer hield 10 gewone vergaderingen.

- Culturele raad Oostende:

vertegenwoordiger : Dhr Emile SMISSAERT (vervanger : Dhr Walter Major)

activiteiten : 9 gewone vergaderingen, 1x werkgroep maritieme cultuur (samen met Dhrn HUBRECHTSEN en VILAIN), 1x werkgroep mens en milieu, 1x werkgroep rekeningen culturele raad, 1x werkgroep voorbereiding prijs CKO 98, 3x werkgroep open monumentendag

Commissie Monumenten en Landschappen : Dhr O. VILAIN vertegenwoordigde de kring in deze commissie die 2 maal samenkwam.

- Werkgroep "Bibliografie van de Geschiedenis van Oostende":
Leden : Dhrn F. HUBRECHTSEN, J. PARMONTIER, F. GEVAERT, I. VANHYFTE,
D. FARASYN, Mevr. C. VERMAUT, G. FARASYN-SCHEPENS
Dhr Prof. Dr. L. FRANÇOIS, voorzitter
Deze werkgroep van de kring vergaderde 4 maal.
- Werkgroep "Huize Louise Marie" (werkgroep die de verhuis van het museum voorbereid)
Leden : Dhrn F. HUBRECHTSEN, J. P. FALISE, W. MAJOR, J. DELANGHE
Deze werkgroep wordt aangevuld met Dhr N. HOSTYN, conservator der stedelijke musea en ,
per vergadering, met elke persoon die advies of onderrichtingen kan en/of moet geven.
Deze werkgroep van de kring vergaderde 8 maal.
- Werkgroep "Museum"
Leden : Mevr. MAES, Dhrn VERMEERSCH en OUVRY met Dhrn FALISE en
HUBRECHTSEN als gelegenheidsmedewerkers kwamen met een of meerdere leden 74 maal
bijeën.

- Werkgroep "100 jaar fusie Mariakerke - Oostende"
Dhr SMISSAERT nam 4x deel aan de algemene vergadering en 3x aan de redactieraad van het boek dat zal uitgegeven worden waarvoor hij een artikel heeft geschreven.
- Stuurgroep "Ensorjaar-99":
Dhr HUBRECHTSEN nam deel aan 3 vergaderingen van deze stuurgroep die onder impuls van de cultuurdienst van de stad het Ensorjaar 99 voorbereidde en samengesteld is uit verenigingen en personen door voornoemde dienst uitgenodigd.
- Dhr Hubrechtsen woonde op dinsdag 12 mei de provinciale Info-dag bij in het PMMK met betrekking tot het nieuwe museumdecreet tot erkenning en subsidiëring van musea van de Vlaamse gemeenschap.

b.44ste Algemene Statutaire Vergadering

- Deze vergadering ging door op zaterdag 6 juni 1998. Op één na waren alle effectieve leden aanwezig of vertegenwoordigd bij volmacht.
- De lidmaatschapsbijdragen voor 1999 werden behouden op het niveau van 1998.
- Tijdens de vergadering van de raad van beheer van 19 mei 1998 werden de heren Jean-Marie BEKAERT en Raymond VAN CRAEYNEST opgenomen als effectief lid van de kring.
- Dhrn VILAIN, FALISE, MAJOR en SMISSAERT, uittredend, werden herkozen als lid van de raad van beheer. Er waren geen nieuwe kandidaten.

2. Secretariaat

a. Het secretariaat verwerkte 469 stukken in de briefwisseling. Enkel de externe briefwisseling (met uitzondering van reclame, pamfletten, folders en brochures) werd behouden voor de nummering. Briefwisseling intern de raad van beheer wordt enkel behouden als het nuttig lijkt voor de historiek van de kring.

b. Leden

De kring telde op 31 december 516 leden wat een vermindering met 4 leden betekent ten opzichte van vorig jaar

De volgende leden ontvielen ons in de loop van het jaar : Dhr Paul MARIN, Mevr. Willy DECKMIJN, Dhr Daniël FARASYN en Dhr Jan PIERS, ere-voorzitter van de kring.

3. Activiteiten

a. Voordrachten

Er waren in totaal 10 voordrachten :

- Donderdag 26 februari om 20 u 30 :
"Het Maritieme Oostende tijdens de 18de eeuw : van Kapersnest tot Doorvoerhaven " door Dhr Jan PARMENTIER met 61 aanwezigen.

- Donderdag 12 maart om 14 u 30 :
"Oude Oostendse figuren " door Dhr Omer VILAIN met 87 aanwezigen.
- Donderdag 26 maart om 20 u 30 :
"Visie van een aangespoelde over Oostende en de kust" door Dhr Eric DE KUYPER met 47 aanwezigen.
- Donderdag 30 april om 20 u 30 :
"De Vindictive : De raids op Oostende van april en mei 1918" door Prof.Dr.Luc DEVOS met 92 aanwezigen.
- Donderdag 28 mei om 20 u 30 :
"De ontwikkeling van de Zeevisserij aan de Vlaamse Kust : Archeologisch onderzoek te Raversijde en op andere vindplaatsen" door Dr. Anton ERVYNCK met 43 aanwezigen.
- Donderdag 10 september om 14 u 30 :
"Filmnamiddag met documentaire films over Ltz Victor Billet, De Belgische Zeemacht in 1939, Marineopleiding van Belgische matrozen in Engeland tijdens WO II en een reis met de maalboot naar Boulogne in 1939". Deze namiddag werd verzorgd door Dhr Georges BILLET voor 61 aanwezigen.
- Donderdag 24 september om 20 u 30 :
" 100 Société du Rat Mort te Oostende" door Dhr Maurice QUAGHEBEUR met 61 aanwezigen.
- Donderdag 29 oktober om 20 u 30 :
"Kust en Polders - Ontstaan en invloed van menselijke tussenkomsten in de evolutie" door Prof.Dr.Cecile BAETEMAN met 65 aanwezigen.
- Donderdag 26 november om 20 u 30 :
"Over Vuurtorens en hun geschiedenis" door Dhr Freddy PHILIPS met 68 aanwezigen.
- Donderdag 17 december om 20 u 30 :
"Historiek van de Drinkwatervoorziening te Oostende" door Dhr Lucien VALCKE met 53 aanwezigen.

Voor de 10 voordrachten geeft dat een totaal van 638 aanwezigen met een gemiddelde van 64 toehoorders per voordracht.

b. Studiebezoeken

Zaterdag 16 mei om 14 u 30

KEN UW STAD : Bezoek aan de KAPUCIJNENKERK. Wandelvoordracht onder leiding van Dhr Jean Pierre FALISE met 35 aanwezigen.

c. Podiumoptreden

Een OOSTENDS KLEINKUNSTGEBEUREN, voorafgegaan door een banket op 5 december om 19 uur in de zaal van het restaurant BENNY met 58 aanwezigen.

Mevrouw LUCY LOES vergaste en verraste de aanwezigen met haar repertoire van gekende

en minder gekende Oostendse volksliederen.

d. Studiereis

De jaarlijkse studiereis ging door op zondag 7 juni, onder leiding van Dhr Jean Pierre FALISE, naar het "IN FLANDERS FIELDS" museum te Ieper en het DELVAUXMUSEUM te Koksijde.

De 65 deelnemers waren opgetogen over deze reis die voor de eerste maal door onze penningmeester werd georganiseerd.

e. Andere activiteiten

- Jaarlijks veiling op 29 januari onder leiding van Dhr Omer VILAIN. Aan de 70 aanwezigen werden 122 stukken aangeboden met een totale opbengst van 75.620,-Fr. Dit bracht voor de kring 24.114,-Fr op waarvan 11.250,-Fr door verkoop van eigen stukken.
- De jaarlijkse Driekoningenviering ging door op zaterdag 10 januari in de molen van Stene en werd verzorgd door de Heemkundige kring "'t Schorre Stene". De kring was vertegenwoordigd door Dhrn en mevrouwen FALISE, GEVAERT, MAJOR, HUBRECHTSEN, en Mevrouw DREESEN.
- Op de uitreiking van de prijs van de Culturele raad van Oostende op vrijdag 30 januari in de Alice Freyzaal van het stadhuis. De kring was vertegenwoordigd door Dhrn VILAIN, SMISSAERT en HUBRECHTSEN. Gezien onze kring laureaat was in 1997 overhandigde Dhr VILAIN, ondervoorzitter, de prijs CKO 1998 aan de Filmclub 92.
- Dhr en Mevr FALISE-MAES vertegenwoordigden de kring op de statutaire vergadering van het West-Vlaams Verbond voor Kringen van Heemkunde te Heist-aan-zee op zaterdag 21 maart.
- Dhrn en Mevrn FALISE-MAES en HUBRECHTSEN-CATTOOR vertegenwoordigden de kring op de Heemdag van het WVKH te Brugge op zaterdag 18 april. Deze heemdag was georganiseerd door de Heemkundige Kring Maurits Van Coppenolle uit Brugge, die zijn 40-jarig bestaan vierde, en stond in het teken van "Wijn en Bier in Brugge". Na een referaat door de Brugse stadsarchivaris over wijn en bier in het Middeleeuwse Brugge, een bezoek aan de Jeruzalemkerk, het volkskundig museum en het Brouwerij- en Mouterijmuseum 't Hamerke werd de dag afgerond met een banket in de ondergrondse St-Donaascrypte.
- Dhr Smissaert vertegenwoordigde de kring op de viering van 30 jaar Culturele Raad Oostende op 25 april in het Casino-kursaal.
- Dhr en Mevr FALISE-MAES vertegenwoordigden de kring op de Paster Pypeherdenking op 3 juni. In naam van de kring werd een bloemenkrans neergelegd op het graf.
- Dhr en Mevr FALISE-MAES vertegenwoordigden de kring op de raadsvergadering van het WVKH te Oostduinkerke op zaterdag 17 oktober.
- Open Monumentendagen 1998

De Open Monumentendagen met als onderwerp "FEEST" gingen door op zaterdag 12 en 13 september. Mevr MAES en Dhrn VAN ISEGHEM, FALISE, SMISSAERT en HUBRECHTSEN

vertegenwoordigden de kring bij de officiële opening op vrijdag 11 september.

Dhrn HUBRECHTSEN en FALISE vergaderden 5x met de directie van het casino en de stedelijke cultuurdienst voor de organisatie van de tentoonstelling in de inkomhall van het casino. De tentoonstelling werd gerealiseerd door Mevr. MAES en Dhrn VERMEERSCH, FALISE en HUBRECHTSEN.

De bewaking gedurende die dagen werd op zich genomen door Dhrn VAN ISEGHEM, MAJOR, VILAIN, VERMEERSCH, FALISE en HUBRECHTSEN. Mevr MAES deed dienst in het museum zelf.

- Thematentoonstellingen in het Heemmuseum DE PLATE

Van 21 februari tot 24 mei

DE GESCHIEDENIS VAN DE KONINKLIJKE TURNVERENIGING NOORDZEE
Realisatie en organisatie : Dhr Dries DEGRYSE

Van 30 mei tot 13 september

MERKWAARDIGE AFFICHES EN PRENTKAARTEN VAN DE LIJN OOSTENDE-DOVER.
Realisatie en organisatie : Heemkring DE PLATE

Van 20 september tot 16 januari 1999

HOMMAGE AAN JAN DREESEN
Realisatie en organisatie : Heemkring DE PLATE

4. Museum

a. Bezoekers

In de loop van het jaar werden 4.424 bezoekers verwelkomd

Buiten de openingsuren werden 29 groepen en schoolklassen rondgeleid.

Wereld-Museumdag (met gratis toegang): 16-17-18 mei

zaterdag 16 mei : 22 bezoekers

zondag 17 mei : 20 bezoekers

maandag 18 mei : 13 bezoekers

Maakt een totaal van 55 bezoekers tegen 677 in 1997 (slechts twee dagen) wat toen reeds een gevoelige daling van interesse aan dit week-end betekende.

Week-end van de Zee (met gratis toegang) : 4-5 juli

zaterdag 4 juli : 54 bezoekers

zondag 5 juli : 116 bezoekers

maakt een totaal van 220 bezoekers

De kring stelde op vraag van de "Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie" het museum gratis open voor de deelnemers aan het onderwijsweekend "Industrieel Erfgoed en

Onderwijs" op zaterdag 24 en zondag 25 oktober.

Het museum kreeg op 24. oktober "2" en op 25 oktober "3" deelnemers te verwerken.

b. Huize Louise Marie

De werkgroep is gestart met de voorbereiding van de verhuis wat geen simpele opgave is. De werkzaamheden voor vernieuwing en restauratie door de stedelijke werkhuizen en door andere, door de stad aangestelde firma's, zijn aan de gang.

Door gebrek aan budgetten zal het museum slechts *in fasen* kunnen in gebruik genomen worden zodat de *volledige* heropening van het museum nog een aantal jaar op zich zal laten wachten.

Politiek en pers menen te weten dat het eerste gedeelte nog in 1999 zal toegankelijk kunnen gemaakt worden voor het publiek. De kring hoopt op het gelijkvloers en het eerste verdiep van het hoofdgebouw maar de realiteit gebied ons af te wachten.

5. Archief

Het archief wordt beheerd door Mevrouw MAES. De inventarisatie is nog steeds aan de gang. De informatica is ons dankzij Dhr DE LANGHE ook niet meer vreemd.

Het archief blijft echter gesloten. Individuele vragen kunnen steeds gericht worden aan Mevr. MAES die ze zal behandelen rekening houdend met de aan de gang zijnde inventarisatie

6. Documentatiecentrum

Het documentatiecentrum wordt aangevuld en beheerd door Mevr. MAES en kan door de bezoekers vrij worden geconsulteerd op de openingsuren van het heemmuseum.

Het bestand werd door Mevr. MAES aangevuld met 875 stukken.

7. Mediatheek

Dhr SMISSAERT is verantwoordelijk voor de mediatheek.

8. Tijdschriftenkast

Een tijdschriftenkast met een 40-tal ruilabonnements van diverse Heemkringen in het Vlaamse land staat ter beschikking van het publiek op de openingsuren van het Heemmuseum. De tijdschriften kunnen ter plaatse geconsulteerd worden.

Het beheer wordt verzekerd door Dhr FALISE die in de toekomst zal bijgestaan worden door Dhr DE LANGHE.

9. Verzameling van de Kring

a. Bruikleen

- een affiche met uurtabel Oostende-Dover door Louis Royon en een penning uitgegeven n.a.v. de inhuldiging nieuwe haven Oostende op 4 sep 1905 voor de tentoonstelling "Goed Garen Gesponnen" in het Provinciaal Hof te Brugge.

- 2 maquettes maalboten voor de tentoonstelling "Paradox van de Mobiele Toerist" te Middelkerke van 15 juni tot 20 september 1998.
- 4 foto's Antony voor de tentoonstelling "Maurice en Robert Antony, ooggetuigen" te Oostende van 16 mei tot 27 september 1998.
- 14 affiches en 4 foto's met betrekking tot het Westerkwartier voor de tentoonstelling "Open Monumentendag Westerkwartier".
- medewerking aan "Open Monumentendag" - thema "Feesten en Stoeten" in het Casino Kursaal Oostende met 150 foto's, vlaggen, schilderijen, mannequins en klein drukwerk.
- 4 foto's met betrekking tot Stene voor de tentoonstelling "25 jaar Heemkring 't Schorre".
- uitlening van een landkaart van Belgisch Kongo voor een tentoonstelling in een school.

b.Aanwinsten

- Schenkeningen

In het totaal werden in 1998 577 nummers aan de inventaris van de kring toegevoegd, voor het grootste deel schenkingen van leden en belangstellenden.

- Aankopen

Aankoop van een PC ten behoeve van het museum

10. Publicaties

a.Tijdschrift

Van het tijdschrift verschenen 9 nummers op de vooropgestelde data : januari, februari, maart, april, mei, september, oktober, november en december. In totaal werden 274 bladzijden gepubliceerd waaronder 6 zwartwit-fotobladzijden en 32 bladzijden met kaarten, foto's, tekeningen, rekeningen en documenten.

De inhoudstafel van de jaargang 1997 (36 bladzijden) werd opgemaakt door de heer SMISSAERT. Dhr. FALISE zorgde voor de samenstelling en de opmaak van het tijdschrift; De heer VAN ISEGHEM belastte zich met de verzending.

b.Kalender

Het Grafisch Bedrijf LAMMAING heeft voor 1998 geen kalender aangeboden.

c.Ruilabonnementen

Werden omgewisseld met volgende Heemkringen of Verenigingen :

Bachten de Kupe, Veurne. De Zonnebeekse Heemvrienden, Zonnebeke. Geschiedkundige Kring Ernighahem, Eernegem. Gidsenkring Lange Nelle, Oostende. Heemkring 't Schorre,

Heemkring Den Hert, Ingelmunster. Heemkring Dorp en Toren, Deerlijk. Heemkring Dr. Vandamme, Blankenberghe. Heemkring Graafschap Jette, Brussel. Heemkring Graningate, Middelkerke. Heemkring Karel Van de Poele, Lichtervelde. Heemkring M. Van Coppenolle, Brugge. Heemkring Oud Ruiselede, Ruiselede. Heemkring Pastoor Ronse, Zedelgem. Heemkring Sint Guthago, Brugge. Heemkring Wibilinga, Wevelgem. Heemkundige Kring Eisden, Eisden. Heemkundige Kring Erpe Mere, Mere. Heemkundige Kring Houtland, Torhout. Iepers Kwartier, Ieper, Kon. Commissie voor Volkskunde, Antwerpen. Culturele Raad, Oostende. Vrienden van het Noordzeeaquarium, Oostende. Oudheidkundige Kring Land van Waas, Sint Niklaas. Rollarius, Roeselare. Ter Cuere, Bredene. Tijdingen, Oostende. Vlaamse Vereniging voor Familiekunde, Antwerpen. Westvlaams Verbond voor Kringen van Heemkunde, Aartrijke. Familiekundige Heemkundige en Geschiedkundige Kring Ghestela, Gistel. Tijdschrift van het Gemeentekrediet, Brussel

d. Abonnementen

De Kring is geabonneerd op "Marswin" tijdschrift uitgegeven door de Vlaamse Vereniging voor bestudering van Zeezoogdieren. Alsook op het tijdschrift "Tradities" uit Nederland. De Heer VAN ISEGHEM stelde zijn abonnement op "Ons Heem" en "Het Visserijblad" ter beschikking van de Kring.

e. Andere publicaties

Er werden in 1998 geen andere publicaties uitgegeven.

11. Giften

De kring mocht een geldelijke gift ontvangen van : Dhr Willy KOOY, Mevr Marie-José DEBROCK, Dhr Jacques LALEMAN, Mevr Gilberte DEVRIENDT, Mevr BERDEN, Dhr D.PANESI en Dhr. Jan NUYTTEN.

F.HUBRECHTSEN
Secretaris

A.VAN ISEGHEM
Voorzitter

J.P.FALISE
Penningmeester-
Hoofdredacteur

OPENINGSDATA HEEMMUSEUM IN 1999

- elke zaterdag
- van 13 februari t/m 21 februari (gesloten 16 februari)
- van 03 april t/m 18 april (gesloten 6 en 13 april)
- van 13 mei t/m 16 mei
- van 12 juni t/m 12 september (gesloten elke dinsdag)
- van 30 oktober t/m 07 november (gesloten 01 en 2 november)
- van 26 december t/m 02 januari 2000 (gesloten 28 december en 01 januari 2000)

telkens van 10u tot 12u en van
14u tot 17u

BON COCK
CAMERA
SERVICE

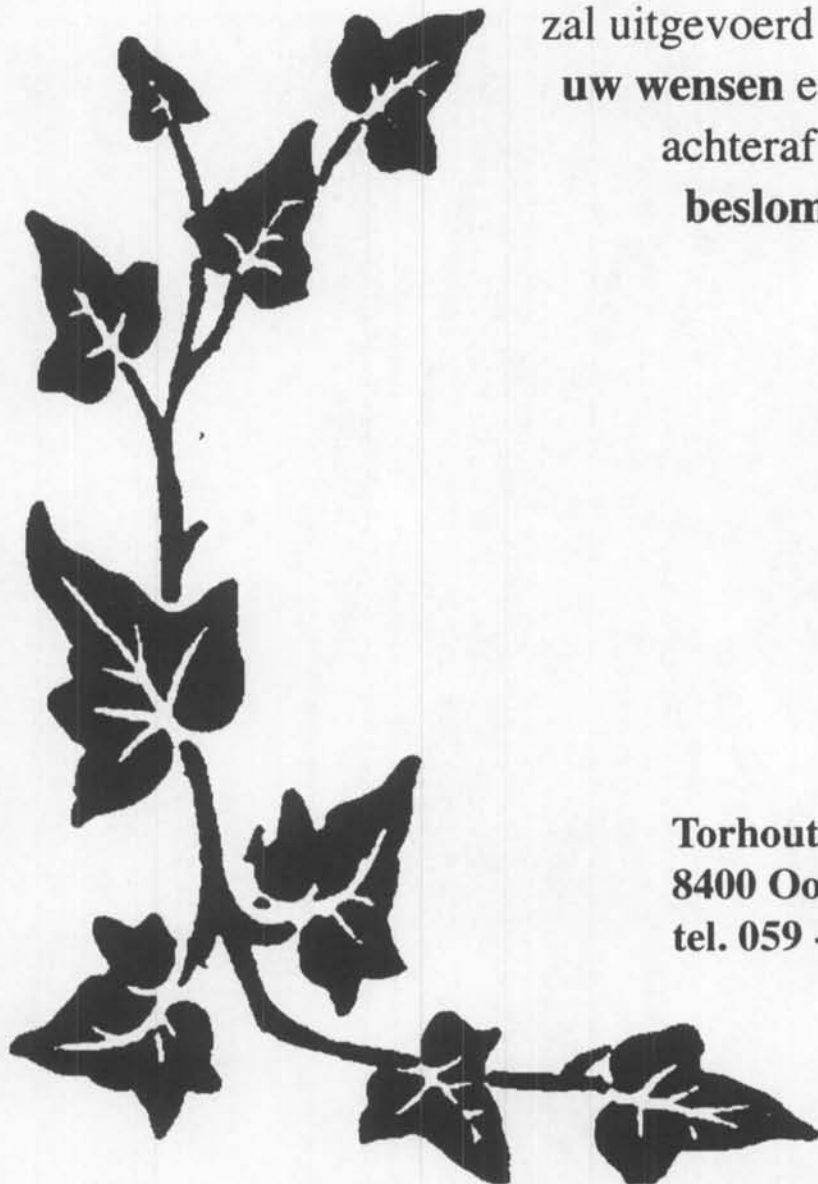
Jozef II straat 44
Hoek Christinastraat
8400 Oostende

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het uitvaartkontra^kt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

Foto Luc • archief De Plate

Hippodroom Wellington Oostende

DE PLATE

Maandblad

-- MAART 1999

DE PLATE v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 4 december 1986 nr. 31023, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 5 oktober 1989 nr. 13422 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 10 oktober 1996 nr. 22600.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
De inhoud van een artikel weerspiegelt niet noodzakelijk het standpunt van de Kring.
Tekst overname toegelaten na accoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

Secretaris	Verantwoordelijke uitgever	Penningmeester	REKENINGEN
F. HUBRECHTSEN	A. VAN ISEGHEM	J.P. FALISE	750-9109554-54
Gerststraat 35 A	Ijzerstraat 1	H. Serruslaan 78/19	000-0788241-19
8400 Oostende	8400 Oostende	8400 Oostende	
Tel-Fax 059/50.71.45	Tel : 059/50.57.38	Tel-Fax : 059/70.88.15	

JAARGANG 28
NUMMER 3
MAAND maart 1999

IN DIT NUMMER

- blz. 63 : **R. VANCRAEYNEST** : De gebouwen in de omgeving van de voorhavenbrug.
- blz. 67 : **A. GOORMACHTIGH** : Het verblijf van Johann Strauss te Oostende : 1885.
- blz. 68 : Oproep door het Conservatoium.
- blz. 69 : **N. HOSTYN** : Toespraak gehouden n.a.v. de voorstelling van het boek van Daniël Farasyn
- blz. 72 : **W. RABAU** : Kritisch gelezen.
- blz. 74 : **J.M. BEKAERT** : Napoleon en Marie-Louise op bezoek te Oostende. 20 en 21 mei 1810.
- blz. 77 : Verzameling historische spijkskaarten in het stadsarchief Oostende.
- blz. 80 : **P. ROSSEL-J. BOUSSY** : "Armenonville" in het Maria-Hendrikapark.
- blz. 82 : **P. VANKEER** : Van Raderboot tot Eurostar. Anderhalve eeuw Brussel-Londen. 1e deel.

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten die in de loop van de maand maart zullen plaatsgrijpen :

MAART I - ACTIVITEIT

zaterdag 13 maart 1999 om 14 u 30

in het Museum van Schone Kunsten - Feest- en Cultuurpaleis, Wapenplein

Bezoek aan de ENSORTENTOONSTELLING "DE FOTO'S & DE ROEM"

De beste en meest deskundige gids zal er ons rondleiden nl. ons geacht lid Dhr Norbert **HOSTYN**, conservator van de stedelijke musea.

Dhr Hostyn voorstellen is water naar de zee dragen. De prestigieuze tentoonstellingen die hij reeds georganiseerd heeft en zijn talrijke publicaties in binnen- en buitenland getuigen vanzelf voor hem.

MAART II - ACTIVITEIT

donderdag 25 maart 1999 om 20 u 30

in de conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr.L.Colenstraat 6

Onderwerp : 1855. EEN WANDELING OP DE STADSWALLEN VAN OOSTENDE

De spreker : Dhr Freddy **HUBRECHTSEN**, secretaris van de kring.

Het wordt geen wandeling zoals men die zich voorstelt op een rustige, mooie zondagnamiddag met een kijk op de zee en aandacht voor de gebouwen en voor de mensen die op de zeedijk flaneren.

Het wordt eerder een ietwat technische kijk op de stadswallen zelf; een rondom beschrijving vertrekkend van het Waterhuis alover de visserskaai, de zeedijk, de Leopoldlaan met het Leopoldpark, rond het Maria Hendrikapark zo terug tot aan het Waterhuis.

Wij wagen zelfs een oversteek naar de Oosteroever.

Wij leren de wallen kennen hoe zij er destijds in hun geheel en in detail uitzagen en projecteren deze op het Oostende van heden. Bij ons weten gebeurt dit voor de allereerste maal en in exclusiviteit voor de vrienden van onze kring.

Zijn alle dikke muren die men tijdens graafwerken blootlegt wel delen van de vroegere stadswallen ? Ligt de leeuwin in het Leopoldpark wel degelijk op een overgebleven stuk van de Oostendse vesting?

Op deze en nog andere vragen wordt gepoogd een sluitend antwoord te geven

Deze voordracht wordt rijk geïllustreerd met dia's en ander beeldmateriaal.

De toegang is zoals steeds vrij en kosteloos; ook voor niet-leden.

Men zegge het voort !!!

Blankenberghe et extensions". Daarvoor werd 2,5 ha grond gekocht te Sas-Slijkens langs de vaart om daar een elektrische centrale op te richten.

De maatschappij sloot op 19 januari 1907 een overeenkomst af met de stad Oostende, vertegenwoordigd door burgemeester A. PIETERS, en met de Staat, vertegenwoordigd door graaf de SMET de NAEYER, minister van Financiën en Openbare Werken, en J. LIEBAERT, minister van Spoorwegen, Post en Telegraaf, voor levering van elektrische energie nodig voor de stations Oostende-Kaai en Oostende-Zeehaven, voor het Zeewezen en voor de staatshaven (5). In mei 1909 kon de centrale van Slijkens stroom leveren voor de tramlijnen langs de kust en in de stad Oostende, maar met de levering van stroom voor de haveninstallaties zou het nog een tijdje duren. Op het einde van 1908 werd een nieuwe overeenkomst gesloten tussen de stad, de Staat en de trammaatschappij voor de bouw en de exploitatie van een transformatiestation (6). De firma Joseph SANDERS begon het gebouw op te trekken in januari 1910 (7). Op 8 oktober 1909 kon de aanbesteding doorgaan voor de elektrische uitrusting ervan. Het was de firma Acec uit Charleroi die het werk toegewezen kreeg tegen 53.640 frank (8). Pas nadat dit werk voltooid was, kon er gedacht worden aan het leggen van elektrische kabels, het plaatsen van kraansporen en van kranen. In april 1911 waren de machines in het transformatiestation geïnstalleerd (9) en begin mei 1911 kon stroom geleverd worden (10).

Aanvankelijk dacht men aan het plaatsen van halfportaalkranen die enerzijds op een spoor zouden lopen gelegen tegen de kaaimuurrand, en anderzijds op een spoor gelegen op een uitkraging onderaan het dak van de hangaar. Men zag daarvan af omdat gevreesd werd dat eventuele verdere verschuivingen van de muur t.o.v. de hangaar de kranen zouden laten ontsporen. Het werden derhalve portaalkranen die aanbesteed werden op 15 september 1910 en die geleverd werden door Acec tegen 129.100 frank (11). In het voorjaar 1912 waren ze bedrijfsklaar. De maatschappijen Cockerill en General Steam konden vanaf 30 april 1912 bezit nemen van de nieuwe installaties op de tijkaaimuur en definitief de oude kaai der stoomboten verlaten (12).

Rederijen, expediteurs, douane-agenten, scheepsmakelaars,... hadden reeds sedert vele jaren voorzien dat ze zich in de buurt van de Voorhavenbrug zouden moeten gaan vestigen. Ze hadden dat altijd al moeten uitstellen omdat de nieuwe haveninstallaties maar niet gereed kwamen. Eerst dachten ze dat de Staat of de stad daar een nieuw gebouw voor die bedrijven zou ter beschikking stellen. Noch de stad, noch de Staat waren bereid daarvoor zorg te dragen. De firma's waren dus genoodzaakt zelf op te treden en iets tot stand te brengen dat dan ook beantwoordde aan de specifieke noden van het bedrijf. Ze konden wel van stad of Staat, al naar gelang de eigenaar van de grond, een concessie krijgen op lange termijn van havengronden.

De rederij Cockerill, die ook de belangen van de General Steam behartigde sinds 1904, liet haar kantoren optrekken bij de Voorhavenbrug in 1910 (13). In augustus van dat jaar naderden ze hun voltooiing en de straat werd de Cockerillstraat genoemd. Tijdens W.O. II werd het gebouw vernield en werd het volledig herbouwd. Sinds het stilleggen van de lijndienst in 1970 staat het leeg.

De firma Paul Carbon maakte in 1908-1909 vaste plannen om in de buurt van de Voorhavenbrug een nieuw export-slachthuis op te richten. De gemeenteraad van 11 mei 1909 keurde de overeenkomst goed tussen Paul CARBON en de stad die aan eerstgenoemde voor 10 jaar twee terreinen in concessie gaf van 2.645,50 en 3.032,18 vierkante meter (14). Het slachthuis kwam tot stand op de hoek tussen de Prins Albertlaan (Bredene) en de Handelstraat (Oostende). In oktober 1909 was het klaar. Het was bestemd om varkens te slachten voor export naar Engeland en, om vanaf maart 1910, ladingen levende schapen te ontvangen uit Argentinië, maar dat laatste ging niet door.

In 1913 werden, naast de kantoren van Cockerill, de bouwwerken uitgevoerd voor het politiebureau en de brandweerkazerne voor de haven. In de gemeenteraad van 26 augustus 1913 werd de aanbesteding goedgekeurd om de werken te laten uitvoeren door Joseph LAUWERS tegen 49.900 frank (15). In januari 1914 waren de werken praktisch voltooid. Voorlopig staat het gebouw er nog, langs de Slijkense steenweg, tussen de Cockerillkaai en de Tweebruggenstraat.

Op de andere hoek, van de Tweebruggenstraat met de Vergunningenstraat, staat het gebouw met hoektoren waaraan de omgeving haar naam van "de Bolle" te danken heeft. Vóór de laatste oorlog droeg de toren een holle wereldbol in metalen vlechtwerk, ik schat met een viertal meter diameter, waarop de meridianen en de breedtecirkels duidelijk te zien waren. Het gebouw werd opgericht door de "Spedition und Lagerhaus Aktiengesellschaft" en plechtig ingewijd op 26 augustus 1912. De architect was André DANIELS en de aannemer Henri SMIS-VALCKE, een van de grootste aannemers van havenwerken in het begin van deze eeuw. De aanvraag was goedgekeurd in de gemeenteraad van 22 oktober 1910 en had betrekking op de pacht van 421,70 m² voor de duur van 25 jaar tegen 1,25 frank per vierkante meter en per jaar (16).

De plechtige opening greep plaats onder het voorzitterschap van Arthur VRANCKEN, directeur van de firma te Keulen. Hij had de Belgische Nationaliteit en vertegenwoordigde sinds 13 jaar de firma Cockerill in Duitsland. De firma had sinds 12 jaar een bijhuis in Oostende, maar het was al 36 jaar dat VRANCKEN handel dreef met Oostende in vis en oesters. Hij was ook agent in Duitsland van de "Agence Continental" en van de Oostende-Doverlijn. Bij de inwijding was hij geflankeerd door Albert SCHIFFERS, directeur van de firma te Aken, JANSEN, procuratiehouder, die sinds 21 jaar te Keulen de trafiek met Engeland behartigde, LANG, lid van de beheerraad te Keulen, en August FONTAINE-SALOMON, directeur van het bijhuis te Oostende. De feestelijke opening van het gebouw werd afgesloten met een banket om 13.30 uur in het "Hôtel du Kursaal et Beau Site" (17).

Nu dat alles goed in gang was geschoten, daar kwam de oorlog in augustus 1914, die veel zou vernielen van hetgeen zo moeizaam tot stand was gekomen.

-
- (1) Bulletin van de Handelskamer 1894, p. 267-270.
  - (2) Le Carillon, 23 januari 1908.
  - (3) Rapport sur l'administration.....ville d'Ostende 1907, p. 254 et seq.
  - (4) Bulletin van de Handelskamer 1911, p. 28-29.
  - (5) Bulletin Communal 1907, p. 11-16.
  - (6) Bulletin Communal 1908, p. 125-129.
  - (7) Le Carillon, 29-30 januari 1910.
  - (8) A.R.A. Brussel. Ministerie van Openbare Werken - Dienst Waterwegen, nr. 836, haven van Oostende.
  - (9) Le Carillon, 25 april 1911.
  - (10) Le Carillon, 16 mei 1911.
  - (11) Le Carillon, 6 februari 1912.
  - (12) A.R.A. Brussel. Ministerie van Openbare Werken - Dienst Waterwegen, nr. 841, haven van Oostende.
Le Carillon 27-28 april 1912
  - (13) Le Carillon, 26 mei 1910.
  - (14) L'Echo d'Ostende, 12 mei 1909.
Bulletin Communal 1909, p. 370-375.
  - (15) Bulletin Communal 1913, p. 744.
  - (16) Bulletin Communal 1910, p. 831-833.
  - (17) Le Carillon, 27 augustus 1912.

OOSTENDE

"DE BOLLE"

OOSTENDE

DE OUDE BRANDWEERKAZERNE

(Photo Tropic)

HET VERBLIJF VAN JOHANN STRAUSS TE OOSTENDE : 1885

door Ann GOORMACHTIGH

Tijdens zijn Europese tournee in het jaar 1838 bracht Johann Strauss vader reeds een bezoek aan België. Toen concerteerde hij in Antwerpen, Brussel, Leuven, Gent, Mechelen, Tienen, Brugge en Luik. Zijn reis naar Engeland in 1849 bracht hem naast Antwerpen, Leuven en Brugge ook naar Oostende. Hier gaf hij op 21 april een concert in de concertzaal van de harmonie. Het Hotel Almai was zijn verblijfplaats. Het Oostendse stadsarchief werd in 1940 vernietigd. Het was bijgevolg niet mogelijk na te gaan waar zich de toenmalige harmonie en het Hotel Almai bevonden.

Johann Strauss zoon verbleef in 1885 in Oostende, waar hij aan zijn operette "Der Zigeunerbaron" werkte. Op 14 augustus van dat jaar komt hij in de badstad aan, samen met zijn vrouw Adele en een kamermeisje. Ze verblijven in de Villa Mathilde, Dijk 13.

Hoe kwam het Strauss gezelschap naar Oostende ? In juli 1885 was Adele in hun zomerverblijf Schönau zeer ziek geworden. De arts raadde haar een kuur in een zeeoord aan. De librettist van de operette "Der Zigeunerbaron", SCHNITZER, verbleef toen reeds in Oostende, waar hij aan het derde bedrijf van de operette werkte. Johann had hem gevraagd om in Blankenberge een verblijf te zoeken, hij vondt dat Oostende te lawaaierig was. Maar SCHNITZER deed zijn eigen zin en vond voor Strauss een rustige villa in Oostende. Daar konden ze elkaar ontmoeten en ongestoord werken. Adele was toch wel enthousiast over de Belgische badstad. Ze vindt dat de zeelucht haar versterkt, de baden vindt ze verrukkelijk en het leven is er voor haar hoogstinteressant. De voorstellingen die de Weners van Oostende hadden zijn volgens haar helemaal niet waar. Wanneer men dat wil kan men er zelfs een rustig leventje leiden. Zich uitdossen is overbodig omdat niemand zich om iemand anders bekomment, in de massa valt men immers niet op.

Een doorsnee Strauss-dag in Oostende zag er als volgt uit : het ontbijt werd door het kamermeisje Rosa klaargemaakt : alles wat daarvoor nodig was had Adele in Oostende gekocht. Na het ontbijt werkt Johann een à twee uren, terwijl Adele op het balkon zit. Onder zich ziet ze de steeds bewegende mensenmassa, verderop de oneindige zee, elke dag in een andere gedaante. Om half elf is het badtijd. Daarna volgen een kleine wandeling en het middageten. 's Namiddags lopen ze wat rond en om zeven uur is het tijd voor het avondeten.

Op zondag 30 augustus kregen de Oostendse badgasten een onverwachte traktatie : Johann Strauss zoon leidde tijdens een concert in het kursaal persoonlijk zijn wereldberoemde wals "An der schönen blauen Donau".

Tot slot nog enkele anekdotes die Johann Strauss zoon met Oostende verbinden : hij noemde zijn naam slechts wanneer het echt niet anders kon. Het gebeurde meerdere malen dat, wanneer hij in de een of andere winkel zijn naam vernoemde, de verkoper hem ongelovig vroeg of hij de "echte" Johanne Strauss, de beroemde componist was. In een van die winkels, waar hij een grotere bestelling deed en erom verzocht dat de uitgezochte objecten naar zijn logement gezonden zouden worden, waar hij dan zou betalen omdat hij niet genoeg geld bij zich had, hield men hem bij het noemen van zijn naam voor een grapjas en begon men hem op allerlei manieren te ondervragen.

Op een avond tijdens het avondeten vroeg hem iemand : "Bent u echt Johann Strauss ?" "Maar natuurlijk !" antwoordde Johann. "En was het niet uw vader die de blauwe Donau gecomponeerd heeft ?" Johann was niet weinig verbaasd dat men hem voor zijn eigen zoon hield, die hij helemaal niet had, maar schikte zich met humor in de situatie. Zijn gastheer, een muziekprofessor aan het

conservatorium van Brussel, bracht hem vele eerbetuigingen en verzocht uiteindelijk om de toelating aan de façade van zijn huis een gedenksteen aan te brengen met als opschrift : "In dit huis componeerde Johann Strauss het derde bedrijf van de operette "Der Zigeunerbaron" tekst van Schitzer en Jokai". Omdat niet meer na te gaan is waar zich de Villa Mathilde bevond, bestaat er ook geen bewijs dat die gedenkplaat er ook werkelijk gekomen is. In september verlieten Johann en Adele Oostende en reisden ze verder naar Berlijn, waar Johann drie jubileumopvoeringen van zijn operettes dirigeerde.

Bronnen :

- La saison d'Ostende. 18/07/1885, 21/07/1885, 16/08/1885, 02/09/1885.
- De Plate. Tijdschrift van de Oostendse Heemkring De Plate, jaargang 18, nr. 11, november 1989, p. 239.
- Hamburgischer Correspondent. Abend Ausgabe d.d. 08/09/1885.
- Peter KEMP. The Strauss Family. Omnibus Press, 1989, p. 117.
- Prof. Dr. E. WÜRZL. Strauss-Briefe an Emma Pollak. In : Flugschriften. Mitteilungsblatt der deutschen Johann Strauss Gesellschaft. Heft 17, p. 22

OPROEP DOOR HET CONSERVATORIUM

Het Conservatorium doet een oproep voor een foto van het OUDE MUZIEKSCHOOLGEBOUW in de Sint Franciscusstraat nr. 14.

Alvorens het conservatorium de gebouwen in de Romestraat betrok was de muziekschool immers daar gevestigd.

Het ware fijn één foto in het feestboek te kunnen opnemen.

Antwoorden : Secretariaat Conservatorium
De heer Vic NEIRYNCK
Romestraat 34 - 8400 Oostende
Tel. : 70.70.08

INDEX 1998

Traditiegetrouw publiceert "De Plate" voor de geïnteresseerde lezers een inhoudstafel & indices op het voorbije jaar.

U kunt ze bestellen door 150 fr te storten op rekening 751-9109554-54 van De Plate - H. Serruyslaan 78/19 - Oostende met de vermelding "Index 1998".

Ze zal ook te verkrijgen zijn aan de balie van het museum.

Index 1997 verschijnt einde van de maand maart.

TOESPRAAK GEHOUDEN N.A.V. DE VOORSTELLING VAN HET BOEK VAN DANIËL FARASYN

Op 23 juli 1998 werd het boek "1769-1794. De 18de eeuwse bloeiperiode van Oostende" door Daniël FARASYN plechtig voorgesteld. Naar aanleiding daarvan hield Norbert HOSTYN, conservator van de Stedelijke Musea, volgende toespraak.

Het houden van voordrachten is niet Daniël FARASYN sterkste kant.

Twee keer slechts heb ik Daniël FARASYN een voordracht weten houden. Het was in de voordrachtenreeks van de Oostendse Heemkundige Kring De Plate, een panelgesprek over de oorsprong van Oostende niet meegeteld : in 1986 over "Oostendse straatnamen", in 1988 over "De oorsprong van het Hazegras".

Twee keer zat de zaal afgeladen vol. Muisstil werd er geluisterd.

"Farasyn spreekt....". Dit nieuws was voldoende om elkeen met interesse voor de geschiedenis van Oostende naar het enge zaaltje in de Dr. Louis Colensstraat te lokken.

Dit was het mooiste eerbetoon van het kringetje historisch geïnteresseerde Oostendenaars aan deze bijzondere man, ik voeg er nu aan toe : na deze boekvoorstelling van vandaag.

Daniël FARASYN werd geboren in Ardoorie in 1920. Zijn humaniora deed hij aan het Oostendse college in 1937.

Toen de Tweede Wereldoorlog uitbrak was Daniël al van 1937 in de Kadettenschool van Sint-Truiden en dus militair. Daniël FARASYN studeerde van 1940 tot 1944 - in volle oorlogstijd - aan de R.U.G. en behaalde er het diploma van licentiaat in de geschiedenis en geagreerde voor dezelfde discipline.

In 1942 reeds begon hij aan zijn verhandeling : "De antropogeografie van Oostende in de 18de eeuw".

Hij werd een regelmatig bezoeker van de archieven van Gent, Brugge en Brussel. Deze van Oostende waren in de meidagen '40 jammerlijk verloren gegaan. Archiefwerk in een tijd zonder de reprografische mogelijkheden van vandaag de dag kunnen wij ons nog moeilijk voorstellen : overschrijven en nog eens overschrijven. Overtekenen van plannen en kaarten : idem dito.

Na de oorlog werd hij opgeroepen zijn engagement met het leger te voltooien. Na zijn afzwaaien in 1946 werd hij leraar geschiedenis aan het Kon. Atheneum van Tongeren. Vanaf 1948 bracht hij hetzelfde vak aan het Kon. Atheneum van Gent. Daar promoveerde hij tot povisor in 1964. In 1976 ging hij op rust.

Maar daar waar vele geschiedenisleraars - er zijn gelukkig uitzonderingen - zich jammer genoeg beperkten en beperken tot het lesgeven en zich niet meer geroepen voelen tot historische researchwerk, bleef FARASYN doorgaan met zijn opzoekingen.

Een eerste briljante bijdrage was zijn studie over het Plan-relief van Oostende opgenomen in het boek "Belgische steden in reliëf". Plannen opgenomen door Franse militaire ingenieurs" (1965).

Een door FARASYN als het ware moeiteloos voorgeschotelde wandeling door de versterkte stad Oostende. Alsof hij er zelf was in opgegroeid....

Naar mijn gevoel heeft het lang geduurd eer de Oostendse geïnteresseerden deze publicatie ontdekten en via deze publicatie, de auteur.

Maar Daniël was en is de echte wetenschapper : terughoudend en bescheiden - tē bescheiden misschien - om naar buiten te treden met resultaten. Wachtend tot de allerlaatste deeltjes van de puzzel in elkaar waren geplaatst.

Tot hij opeens voor vele lezers a.h.w. "uit het niets" opdook toen hij eindelijk met bijdragen over de brug begon te komen. Niet in prestigieuze, ietwat elitaire tijdschriften, maar in publicaties die dicht bij zijn stadgenoten stonden : in "De Plate" eerst, dan in "Ostendiana" en ten slotte in de jaarboeken van "Ter Cuere", de Bredense Heemkundige kring.

Eerst met korte stukjes over de Oesterput Musin, het pand Vlaanderenstraat, 17, het hoofdgebouw van het O.L.V. College, het Parc à Boulette, de Gevangenis, de Oostendse molens, het pand Kaaistraat 18 en over het Oostendse garnizoenleven anno 1769.

Het Oostendse historisch geïnteresseerde publiek verbaasde hij van dan af 2 keer met bijdragen in "Ostendiana" en "De Plate" : resp. "Het Mijnplein te Oostende" in "Ostendiana III" (1978) en "De historiek van de eerste gebouwen langs de Oostendse Zeedijk" in "De Plate", 1979. Ze lieten de lezer voor het eerst écht delen in zijn enorme kennis over het verleden van deze stad, na deze enkele eerder kleinere bijdragen.

Lieten de lezer ook vermoeden dat hij nog veel meer wist. En dat kwam er ook : via originele invalshoeken als daar zijn de straatverlichting, de netheid van de stad in 1782, de posterijen in Oostende tussen 1780 en 1830, de figuur van William KESKETH, de eerste stoommachine van West-Vlaanderen die in Oostende bleek te staan, Oostendse brouwerijen, het begijnhof, de vraagstelling naar de verjaring van de Kursaalconcessie van 1873, locale criminaliteit en prostitutie, studies over de Oostendse ondergrond n.a.v. de graafwerken voor de Zeeparking, het Toerismebureau, de Groentmarkt, het Ernest Feysplein...

"Ter Cuere" tracteerde hij op bijdragen over de Sluizen van Slykens (1983) en het Fort St. Philippe (1983 eveneens).

Vandaar zonder twijfel die enorme belangstelling voor de weinige keren dat hij zich de voor hem zware fysieke uitdaging trotseerde life het geïnteresseerde publiek toe te spreken.

Vandaag houden we zijn studie 1769-1794. De 18de eeuwse bloeiperiode van Oostende ten doop. FARASYN toont aan dat meer nog dan de tijd van de Oostendse Compagnie, de uitloop van het Oostenrijks Tijdvak de ware bloeiperiode voor onze stad betekent. Hij schetst de politieke en economische achtergronden die dit in de hand werkten, de geografische en demografische factoren. Stap voor stap volgen de werken die er gebeurden om van Oostende een moderne havenstad berekend op intens overzees trafiek aan te kunnen. We maken kennis met de politieke en financiële bonzen van toen, die hun zaak tot op de hoogste niveaus gingen bepleiten, we leren de noodzakelijke expansie van de stad in zuidelijke richting, het "Hazegras" in haar juiste context zien.

FARASYN beschrijft het allemaal op een vlotte, boeiende manier die van veel inzicht in de materie en een zin voor synthese getuigt. Het werd een boek dat zich graag laat lezen.

Deze historische studie is méér dan een boek. Het is een monument, een kritisch memoriaal van een verdwenen en daardoor vergeten bloeitijd. Van een moment dat Oostende wereld-kansen kreeg. Kansen die door het grillige verloop van de geschiedenis niet konden waargemaakt worden.

Maar, deze vraag mag ook gesteld, wat zou er dan nog overgebleven zijn van onze kust, van het nu vaak nog mooie Oostendse hinterland ? Veel sporen van die 18de eeuwse periode zijn er nu niet meer in het stadsbeeld, en als die er al zijn, zijn ze meestal gemaskeerd door jongere bovenlagen. Sporen, dat zijn naast getuigenissen in prenten en schilderijen meestal de gebouwen zelf of de overige architecturale of urbanisatorische realisaties.

De Handelsdokken, het College en het herenhuis Langestraat 69 herkennen we nog wel. Andere 18de eeuwse gebouwen zijn in de loop der tijden danig veranderd dat ze bijna onherkenbaar zijn : het pand Langestraat 83 (klooster), Madridstraat 6 (droogkuis en sanitair), het woonhuis van Lia Timmermans in de Jozef II straat...

Ik herinner me nog de schitterende 18de eeuwse panden die - vaak verkommerd - stonden in de Aartshertoginnestraat (destijds brouwerij Van Hyfte), de Louisastraat, de Langestraat (Hotel Admiral en de Jeugdherberg voorheen S.E.O.-filiaal).... Ze verdwenen in de jaren '50 en '60.

Voor zo'n 20 jaar verdween het architecturaal belangrijke laat 18de eeuwse pand Kaaistraat 18 onder de slopershamer. 10 jaar geleden nog ging in de Kerkstraat, rechtover de bibliotheek, nog een 18de eeuws pand tegen de vlakte. Terwijl het aanpalende pand, met de rococo deurlijst dan wel 18de eeuws maar ouder is. En wel beschermd.

Bij de sanering van het Hazegras ten tijde van de bouw van de "Melinda" en het gebouwencomplex van de belastingen gingen ook interessante zaken uit die tijd verloren.

Tenslotte kan dit boek deze historische studie excellente diensten bewijzen voor naamgeving in de binnenstad en op het Hazegras : de vele schilderachtige namen van herbergen, huizen, van personages die de late 18de eeuw Oostende bevolkten klinken toch veel mooier dan die inspiratie-loze namen die nu vaak herbergen, restaurants en flatgebouwen meekregen.

Woordelijke getuigenissen van de stad, haar economie, haar politiek, haar handel zijn quasi volledig afwezig in de straatnaamgeving.

Oude geschiedkundige sporen kan men "activeren". Waarom bij de Handelsdokken geen plaquette met een woordje duiding over het initiële hoe-en-waarom van deze site, dé economische motor van weleer; waarom ja, de Handelsdokken niet gewoon hun naam geven i.p.v. deze van cartograaf Mercator ?

Waarom op het Zeeheldenplein geen blijvende verwijzing naar de schitterende vuurtoren, één van de eerste op de Noordzeekust ?

Zoveel inplantingen van discrete verwijzingen naar momenten uit het verleden - personen of feiten - zijn mogelijk zonder daarom persé een straatnaam te wijzigen.

Deze publicatie zet een van de jongste stedelijke diensten in het zonnetje : het onlangs opgerichte stadsarchief, dat onder de kundige leiding van Claudia VERMAUT meteen de publicatie-lat hoog legt.

KRITISCH GELEZEN

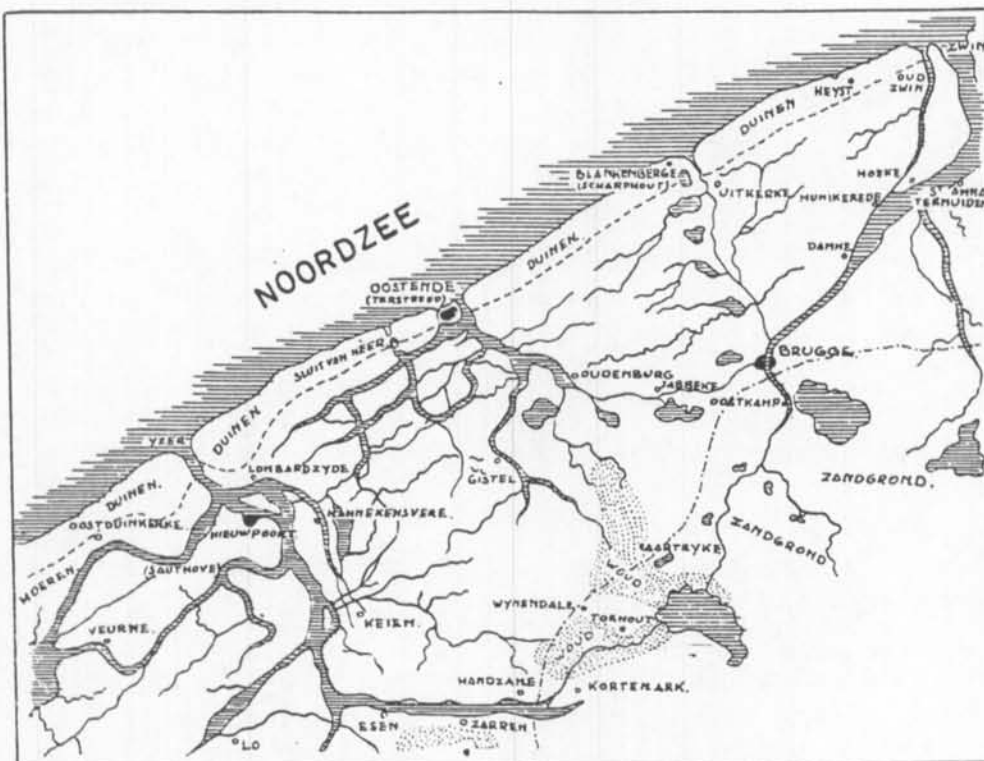
Het artikel over de OORSPRONG VAN HET WESTERKWARTIER, verschenen in het december 98-nummer van "De Grote Klokke" (pag. 18), heeft mij verbijsterd en - waarom niet bekennen ? - boos achtergelaten. Tenminste toch de inleidende alinea's.

De tekst is ontleend, zo staat er, aan het eindwerk voor gids van "Lange Nelle" van Lieve TERNIER. Dat examinandi zich vergissen, is niet meer dan normaal en verdient niet de minste blaam; leergeld moeten we allemaal betalen. Doch dat een beoordelingsjury de fouten niet aanwijst en de ongekuiste tekst vrijgeeft voor publicatie in een officieel informatieblad voor de bevolking, roept bij mij toch heel wat vragen op. Zijn die fouten dan zo flagrant ? Oordeelt U liever zelf !

1. (Citaat) "Toen in de 11de eeuw nieuwe overstromingen de oude kreek uitschuurden, ontstond evenwijdig met de kustlijn een brede kreek, die uitmondde in de Ijzerinham en de zee bereikte ergens tussen Oostende en Bredene. Hierdoor werd een langgerkt stuk land afgescheiden, vermeld als Testerep, later Ter Streep".

De geciteerde overstromingsfase, die in feite aanhield vanaf de 9de tot en met de 12de eeuw en daardoor, maar wel ten onrechte, vaak als "Duinkerke III-transgressie" bestempeld wordt, trof echter hoofdzakelijk het kustgebied ten oosten van Oostende. De kreek die "Test(e)rep" afscheidde van het achterliggend gebied daarentegen werd reeds gevormd tijdens de "Duinkerke II - transgressie (van 270 tot ca. 600 na Chr.).

Het bewijs is eenvoudig : de benaming "Test(e)rep" komt reeds voor in akten van 992, 995, 1065, 1094 e.a. (Vlietinck, pag. 23). Niet als pas ontgonnen winningsgebieden op de zee, maar als gestabiliseerde schorrenweiden voor schapenteelt.

De Vlaamse Kust in 861, naar P. Bortier

----- :
huidige kustlijn

(uit "Kunstmatige inundaties in maritiem Vlaanderen"
J. Leper - p. 22)

2. (Citaat) "Op dit schorreiland werd in 1222 de parochie Sinte-Catharina-ter Streep opgericht"

Sinte Catheline (of Catherina) kreeg inderdaad ooit in een bepaald document bij vergissing het toevoegsel " Ter Streep" mee, maar heeft in werkelijkheid nooit deel uitgemaakt van Testrep. De "Testrep-vliet" , die de zuidelijke grens van het schiereiland vormde, was immers de grens tussen Onze-Lieve-Vrouwe-ter Streep (of Mariakerke) en Sinte-Catheline (Vlietinck , pag. 19 & 64) : de eerste op "Test(e)rep, de tweede op het achterliggend poldergebied. Bij de stadsuitbreiding van 1395 wordt trouwens expliciet de "Zuuddyck" tussen Oostende en Sinte-Catharina als zuidelijke grens van de "Nieuwe Stad" (= het huidige Centrum van Oostende) aangeduid, terwijl de "Test(e)rep-vliet" zich ten noorden van de huidige Van Iseghemlaan bevond (cf. ook het "Groot Geleed" op de kaart van Ferraris, 1777).

3. (Citaat) "De parochiekerk werd gebouwd aan een belangrijke bocht van een waterloop, die eerst als "Oostendsche Waeterganck" en vanaf de 17de eeuw als "Sinte Catharinakreek" bekend staat".

Op het ogenblik dat de parochie Sinte-Catharina opgericht werd, was de geciteerde waterloop (een zijarm van de "Hoofdwatgang van 's Heerwoutermansambacht") met absolute zekerheid onbevaarbaar tussen Sinte-Catharina en Oostende. De toelating tot uitdieping en verbreding ervan werd immers pas op 25 januari 1284 verleend (sdincendaechs vóór onzer Vrouwe dach ter lichtmesse).

Het betrof dus aanvankelijk slechts een natuurlijke kreek (niet te vereenzelvigen met de "Test(e)rep-vliet), die duidelijk als uitwateringskanaal benut werd, daar er zich in de omgeving van het latere Sinte-Catharina een spui bevond (Vlietinck, pag. 64).

Of het gedeelte van de waterloop tussen de Hoofdwatgang en die spui misschien bevaarbaar gemaakt werd bij de bouw van de Sinte-Catharinakerk (met het oog op de aanvoer van bouwmaterialen) is nog niet achterhaald, doch wel aannemelijk. De aangehaalde "belangrijkheid" van de volledige waterloop kwam er echter in ieder geval pas na de omvorming ervan tot "Oostendsche Waeterganck".

Alle hierboven aangehaalde "correcte" gegevens lagen zomaar voor het grijpen. Een excuus voor de vergissingen is er dus niet.

Bronnen

- "Het oude Oostende en zijn driejarige belegering" (Edw. Vlietinck) - 1897. Anastatische herdruk 1975 VVF, afdeling Oostende.
- "Kunstmatige inundaties in Maritiem Vlaanderen" (J. Leper) - 1957. Drukkerij George Michiels, Tongeren.

Zie ook : "Geschiedenis van een parochie te Oostende" (J.B. Dreesen en Gerard Vandamme) - 1984. Huize Breughel, Roeselare

Werner RABAU

NAPOLEON EN MARIE-LOUISE OP BEZOEK TE OOSTENDE 20 EN 21 MEI 1810

door Jean-Marie BEKAERT

Enkele maanden terug verschenen in dit maandblad twee artikels over de bezoeken van Napoleon aan Oostende in 1803 en in 1804.

Het archief bevatte eveneens rekeningen en documenten die betrekking hadden op het bezoek van het keizerlijk echtpaar aan onze stad in 1810. Het hield voldoende nauwkeurige gegevens in om ons een juist beeld te kunnen vormen van de ontvangst die het keizerlijk echtpaar te beurt viel.

Dit vierde, kortstondig bezoek aan de vestingsstad Oostende, was in feite een inspectiereis; vermomd als blijde intrede. Niettemin diende het protocol verschuldigd aan hun Keizerlijke hoogheden nageleefd te worden.

Het publicatieregister vermeldde in een tekst van 1 mei 1810 een oproep gericht aan de Oostendenaars.

Dit bracht de burgemeester in kennis van een vermoedelijk nakend bezoek, van hun Keizerlijke en Koninklijke Hoogheden, aan Oostende.

Meteen vroeg de Maire aan zijn stadsgenoten alles in gereedheid te brengen en hun stad te verfraaien.

Door het versieren van hun straten, pleinen en huizen, door middel van paviljoenen, vlaggen, kronen en slingers, moesten de Oostendenaars blijk geven van sympathie voor hun vorsten.

Voornamelijk de inwoners van de voornaamste straten en pleinen werden uitdrukkelijk aangesproken tot het heel speciaal versieren van hun woningen, en hierbij de bestaande sieraden te herstellen en indien nodig er nieuwe te vervaardigen.

Eerst op 3 mei 1810 kreeg men zekerheid. De Maire werd officieel op de hoogte gesteld dat het keizerlijk echtpaar eerstdaags binnen de Oostendse muren zou aankomen. Opnieuw werd de bevolking aangemaand om in versneld tempo, en met de grootste zorg, de voorbereidingen af te werken.

Op 5 mei volgde een uitzonderlijke zitting van de Gemeenteraad. Bij afwezigheid van de Maire nam dhr. VANDER HEYDE, adjunct van de burgemeester, het voorzitterschap waar.

De Gemeenteraadsleden werden verzocht te beslissen tot het oprichten van een of meerdere commissies in voorbereiding van de feestelijkheden en in het verstrekken van logies voor het keizerlijk echtpaar en hun gevolg.

De vergadering besliste tot het oprichten van drie commissies. De eerste had als opdracht logies te verschaffen aan het voornamelijk gezelschap en haar gevolg. De tweede werd gelast met het protocol en de verfraaiing van het Hotel du Commerce (heden O.L. Vr College op de Vindictivelaan), waar het bal plaats greep. De taak van de derde commissie bestond er in toezicht uit te oefenen op de gevelversieringen van de huizen, de netheid van de straten en pleinen en op het goede verloop van gans de operatie.

Maakten deel uit van de eerste commissie : VANDEN HEYDE, François BUSSEN, J. DE COCK, S.A. DE CLERCK, Jacques SERRUYS, Jean DE VETTE en Guillaume DE LA CROIX. De tweede commissie telde in haar rangen : J. DE RIDDER, A. VAN ISEGHEM zoon, Charles DELMOTTE,

Frans DE BAL, Charles LAUWERS en G.T. ROSSELL. De derde commissie werd gevormd door VANDER CRUYSEN, Ant. J. DONCKE, COONEY zoon en Frans MAC LEOD.

De commissies werden gemachtigd alle nuttige middelen aan te wenden om het nagestreefd doel te bereiken en er een luisterrijk feest van te maken.

De "Gazette De Bruges" schreef op 23 mei 1810 : "Op 20 mei verliet het Keizerlijk echtpaar Brugge aan boord van een bevlagde bark die hen omstreeks 11 uur 's morgens te Oostende afzette".

Het gezelschap ontscheepte op het Sas-Slijkens. Pas aan wal, of de keizer steeg te paard om de kustlijn te inspecteren. Bij zijn terugkomst stapten de vorsten, die vergezeld waren van de koning en de koningin van Westfalen, in een bark bestuurd door matrozen van de kustwacht en bezochten de geule en de havendokken.

Aan de overzijde van het sluishoofd wachtte het Oostends magistraat hen op. Nadat de Maire de stadssleutels aan de keizer aangeboden had, steeg deze te paard en bezocht vervolgens de jachtsluis.

Door de met bloemen en sierslingers versierde straten trok de keizerin meteen naar het "paleis". Bij dit heuglijk bezoek verbleef het keizerlijk echtpaar in het comfortabele huis van dhr. LANSZWEERT op nr 6 in de Kaaistraat. Voor de gelegenheid kreeg het pand het statuut van paleis.

De koning en de koningin van Westfalen betrokken het huis van Frans DE BAL in de Kapellestraat nr. 30. De prins van Neufchatel logeerde in de bank in de Capucienenstraat. Talrijke huizen in de Kaai-, Grote Kerk-, Kapelle-, Comedie- Sint Joris-, Sint Thomas- en Capucienenstraat werden opgeëist om onderdak te verschaffen aan het talrijk gevolg. J. N. PASQUINI in zijn boek "Histoire de la Ville d'Ostende et du Port", verschenen in 1842, vermeldt de adressenlijst van deze logies en hun eendagsbewoners.

In de namiddag werd op het Stadhuis een receptie gegeven gevolgd door een galabal. Bij deze receptie overhandigde de Maire een handschrift over het beheer van de stad, waarvan een exemplaar bewaard in de stadsbibliotheek in mei 1940 in de vlammen opging.

's Anderendaags, om 7 uur 's morgens, verliet het keizerlijk gezelschap reeds onze stede en trok naar Veurne om verder naar Duinkerken door te reizen.

Het register der mandaten, kostbare inlichtingsbron, vermeldde in juni 1812 de inschrijving van een reeks betalingsbevelschriften ter uitvoering. In mei 1940 ging ook dit boek in de vlammen op. Andere bronnen en artikels stelden ons echter in de mogelijkheid verslag uit te brengen over dit bezoek.

Hier volgt een beknopte opsomming van enkele mandaten :

- nr. 221 F. WEYSEN, stadsarchitect, voor gedane kosten en uitgaven bij gelegenheid van het bezoek van het keizerlijk echtpaar : 245 fr.
- nr 222 Jean VAN ISEGHEM voor het leveren van kaarsen en vet voor de verlichting van het stadhuis, het Hotel du Commerce en van de triomfbogen : 326 fr.
- nr. 223 J. MELIS, timmerman voor werken en leveringen aan de triomfbogen, het keizerlijk paleis en andere versieringen ter opsmukking van de stad : 1.010, 54 fr.

nr. 224 J DUJARDIN voor werken, aankopen en levering van tapisserieën bestemd voor de vorsten : 85,75 fr.

Na het vertrek van het keizerlijk echtpaar kreeg elke "citoyen" die de organisatie geleid had bij de versiering van zijn straat een bedankingsbrief.

Werden hierbij bedacht voor de :

Langestraat	: E. BOGAERT, L.M. DE JAEGHER, J. LENOIR
Kernemelkstraat	: Louis DE SMET
Christinastraat	: VERBEEK
Weststraat	: M. DENY, M.J. PRUYSSENAERE
Groote Marckt	: J. DUVIVIER
St. Sebastiaanstraat	: RAPPE
Lijndraaiersstraat	: M. SONDORF, F. VANDEN BROECKE
Kappellestraat	: B. de la RUWIERE, Frans DE CLERCK
St. Thomasstraat	: Josse DE COCK
Comediestraat	: F. UYTBURG
Grote Kerkstraat	: Jacques SERRUYS
Kleine Kerkstraat	: Frans HAEMERS
Groenten Markt	: J.B. WILLAERT
Witte Nonnenstraat	: M.S. PAUL
Kaaistraat	: JB. LANSZWEERT, L.B. TRIBOU
St Franciscusstraat	: S. DE BONINGE
Aartshertoginnestraat	: F. LEFEVRE
Albertstraat	: Charles DELMOTTE
St. Joorisstraat	: S.J. BELPAIRE

Naar de inlichtingen verstrekt door het Ministerie van Oorlog te Parijs, betoonde de keizer op 20 mei 1810 zijn grote mistevredenheid over de staat van de verdedigingswerken te Oostende. Op 21 mei 1810 richtte hij reeds een schrijven naar zijn oorlogsminister met als opdracht : "Een project uitwerken met 2 forten in de duinen - een links, en een rechts van Oostende - op 4 à 500 gemeten afstand van de stadsschansen".

Het werden het fort Napoleon en het fort Wellington. Dit laatste werd in 1883 omgevormd tot de paardenrenbaan.

Bronnen

J.N. PASQUINI. Histoire de la Ville d'Ostende - 1842. pag. 338, 339 en 340.

Echo d'Ostende 13/06/1895. Napoleon I sur le littoral belge.

Echo d'Ostende 05/09/1934. La visite de Napoleon et de Marie-Louise à Ostende.

VERZAMELING HISTORISCHE SPIJSCAARTEN IN HET STADSARCHIEF OOSTENDE

Onlangs werd uit het Museum voor Schone Kunsten een ordner met oude, historische spijskaarten i.v.m. Oostende overgedragen aan het Stadsarchief. Voor de geïnteresseerden volgt hier een overzicht.

- ASSOCIATION COMMERCIALE, MARITIME, INDUSTRIELLE ET AGRICOLE DE L'ARRONDISSEMENT D'OSTENDE
BANQUET DU 30 JANVIER 1887- HOTEEL MERTIAN

voorstelling van vuurtoren; banderol met opsomming van de desiderata van de vereniging.

- BANQUET DE L'ASSOCIATION DU MARIAGE DE MR. JULES DAVELUY AVEC MAD. MARIE VAN HERCKE
OSTENDE, 16 NOVEMBRE 1875

voorstelling van de echtgenoten (fotomedaillon).

- COUPLETS CHANTES A L'OCCASION DU MARIAGE DE MR. JULES DAVELUY AVEC MAD. MARIE VAN HERCKE CELEBRE A OSTENDE LE 16 NOVEMBRE 1875

versjes; drukwerk uitgevoerd als wapenschild van Oostende.

- BANQUET OFFERT PAR LES MEMBRES LIBERAUX DU CONSEIL COMMUNAL D'OSTENDE A LEUR BOURGMESTRE MONSIEUR CHARLES JANSSENS A L'OCCASION DU RENOUELEMENT DE SON MANDAT
8 JANVIER 1885 - HOTEL DE LA COURONNE

- BANQUET OFFERT PAR LE CONSEIL COMMUNAL D'OSTENDE A SON BOURGMESTRE MONSIEUR ALPHONSE PIETERS LE 14 JANVIER 1893
HOTEL DE LA COURONNE

- BANQUET OFFERT PAR LA BATTERIE D'ARTILLERIE DE LA GARDE CIVIQUE D'OSTENDE A L'OCCASION DU CONCOURS DE TIR
28 JUIN 1891

Zeedijk, staketsel, vuurtoren, 2 Burgerwachters bij kanon. Vrouwelijke allegorische figuur bij schietschijf.

- BANQUET OFFERT A MONSIEUR HEYVAERT, GOUVERNEUR DE LA FLANDRE OCCIDENTALE A L'OCCASION DE SA PREMIERE VISITE OFFICIELLE A OSTENDE LE DIMANCHE 13 JUILLET 1879

- BANQUET OFFERT A MONSIEUR J. VAN DEN PEEREBOOM, MINISTRE DES CHEMINS DE FER, POSTES ET TELEGRAPHES PAR L'ASSOCIATION COMMERCIALE, MARITIME, INDUSTRIELLE ET AGRICOLE DE L'ARRONDISSEMENT D'OSTENDE
OSTENDE, 23 JANVIER 1886 - HOTEL FONTAINE

- CERCLE COECILIA OSTENDE. BANQUET A L'OCCASION DE LA STE CECILE
24 NOVEMBRE 1883

- BANQUET STE CECILE
CERCLE COECILIA OSTENDE

geen datum

voorstelling : komische voorstelling van Ste Cecilia en de diverse muziekgenres.
tekening door JUD NIDRA (= Antoine DU JARDIN).

- BANQUET OFFERT PAR LE CONSEIL COMMUNAL A SON PRESIDENT M. J. MONTANGIE A L'OCCASSION DU RENOUELEMENT DE SON MANDAT
LE 15 JANVIER 1891

- CERCLE COECILIA
BANQUET DU 25 NOVEMBRE 1875

- BANQUET OFFERT PAR LE CORPS D'OFFICIERS DE LA GARDE CIVIQUE D'OSTENDE A SON MAJOR MONSIEUR CHARLES VAN IMSCHOOT A L' OCCASION DE SON INSTALLATION LE 15 JANVIER 1889

- OSTENDE LE 26 JUIN 1882
BANQUET OFFERT PAR LE CONSEIL COMMUNAL A SON PRESIDENT MR. CHARLES JANSSENS BOURGMESTRE
GRAND HOTEL D'OSTENDE

- ASSOCIATION COMMERCIALE, MARITIME, INDUSTRIELLE & AGRICOLLE DE L'ARRONDISSEMENT D'OSTENDE. BANQUET 28 JANVIER 1883

met allegoriën op handel, scheepvaart, industrie en landbouw/visserij en een afbeelding van het kursaal.

- MENU DU BANQUET DE RETOUR DE NOCES OFFERT PAR M.F. MAES A SES ENFANTS M. & MME MAES-MONTANGIE LE 3 JUILLET 1877
AU CERCLE DES BAINS - V. MICHENS-VERHOEST

- BANQUET OFFERT A MESSIERS A. STRACKE ET VERHAEGHE-BAELE PAR MESSIEURS CHARLES MERTIAN, JUVENAL THOMA, LEON THOMA, VICTOR MICHENS, CHARLES MANN ET OSCAR THOMA EN SOUVENIR DE LEURS VOYAGE ZUR KOCHKUNST-AUSSTELLUNG A COLOGNE DU 16 AU 30 NOVEMBRE 1885.
HOTEL D'ALLEMAGNE 23.12.1885

KONINKLIJK ATHENEUM OOSTENDE
JUBILEUM 1882-1957

- MENU DU BANQUET OFFERT PAR LE CORPS D'OFFICIERS DE LA GARDE CIVIQUE D'OSTENDE A M. LE LIEUTENANT-COLONEL VAN IMSCHOOT A L'OCCASION DE SA NOMINATION DE CHEVALIER DE L'ORDRE DE LEOPOLD
HOTEL DE LA COURONNE
geen datum

foto te paard van de feesteling.

MENU DU BANQUET OFFERT PAR LES MEMBRES DU SYNDICAT MEDICAL D'OSTENDE A LEUR EMINENT CONFRERE M. LE DR. ED. MOREAUX. BOURGMESTRE DE LA VILLE

HOTEL DE BRUXELLES 5 AVRIL 1924

- BANQUET A L'OCCASION DE LA PRESTATION DE SERMENT ET DE LA RECONNAISSANCE DU CHEF DE LA GARDE CIVIQUE D'OSTENDE. MONSIEUR LE LIEUTENANT-COLONEL VIATOUR
OSTENDE LE 24 MAI 1914
HOTEL DE LA COURONNE

SOUVENIR DE MA PREMIERE COMMUNION

- STE AME. DU CHEMIN DE FER ELECTRIQUE OSTENDE-BLANKENBERGHE & EXTENSIONS.

DEJEUNER OFFERT PAR LE DIRECTEUR GENERAL AUX MEMBRES DU PERSONNEL AU SERVICE DE LA SOCIETE DEPUIS 30 A 35 ANNEES. 20 JUIN 1885 -29 JUIN 1920
HOTEL DE LA COURONNE - 29 JUIN 1920

- MENU DU LUNCH OFFERT A L'OCCASION DE L'INAUGURATION DE L'EGLISE DECANE DE SS PIERE ET PAUL LE 4 SEPTEMBRE 1905

voorstelling van de kerk en de koninklijke kapel.

- BANQUET OFFERT PAR LES OFFICIERS ACTIFS ET HONORAIRES DE LA GARDE CIVIQUE D'OSTENDE A MONSIEUR ALPHONSE PIETERS MAJOR COMMANDANT A L'OCCASION DE SA NOMINATION COMME CHEVALIER DE L'ORDRE DE LEOPOLD 11 AOUT 1890
HOTEL VICTORIA

- GARDE CIVIQUE DU ROYAUME. BANQUET OFFERT A LL. AA. RR. LE PRINCE ET LA PRINCESSE ALBERT DE BELGIQUE
LE 1 DECEMBRE 1900

- MENU. GELEGENHEID ONBEKEND

- BANQUET OFFERT AU COMITE ADMINISTRATIF DE LA SOCIETE DES HOTELIERS D'OSTENDE PAR LE COMITE ADMINISTRATIF DE LA SOCIETE DES HOTELIERS DE BLANKENBERGHE
3 FEVRIER 1885

- BANQUET DONNE EN L'HONNEUR DU RIGHT HON SIR GEORGE FAUPELL PHILIPPS LORD MAIRE DE LONDRES A L'HOTEL DE VILLE D'OSTENDE A L'OCCASION DE SA VISITE LE 4 AOUT 1897

- LUNCH OFFERT AL LEURS ALTESSES ROYALES LE PRINCE ET LA PRINCESSE ALBERT DE BELGIQUE A L'OCCASION DE LEUR VISITE OFFICIELLE A LA VILLE D'OSTENDE (1902)

foto's van de vorsten; vlaggen van België en Beieren.

- BANQUET OFFERT PAR L'ADMINISTRATION COMMUNAL D'OSTENDE A L'HOTEL DE VILLE LUNDI 4 SEPTEMBRE 1905 A L'OCCASION DE L'INAUGURATION DES NOUVELLES INSTALLATIONS MARITIMES

John BOUSSY gaat nu nader in op wat ons vooral interesseert : "Armenonville".

"Op 26 en 27 augustus 1922 huldigde een internationaal toernooi het Armenonville-terrein in. RC Roubaix verloor de finale tegen FC Dordrecht met 2-4. In de halve finale hadden beide teams resp. AA La Gantoise en FC Brugge uitgeschakeld. Na drie andere velden werd Armenonville de definitieve thuishaven voor het "Van Neste Genootschap" (= VG).

VGO had een toernooi in de omgeving van Parijs gewonnen. Daar heb je de gemeente Ermenonville. Oostendenaars hebben dat woord enigzins vervlaamt. De naam van het station is dus een herinnering aan die fantastische uitstap naar Parijs. Later kreeg ook het café nabij het stadion die naam. De Sint-Jorisgilde (= kruisboogschutters) is er gevestigd", verklaart John BOUSSY de oorsprong van de benaming.

De houten zittribune zou enkele jaren jonger zijn, getuige aan de jaren twintig. "Voor de oorlog had het stadion geen kantine. Tijdens de rust dronken de supporters een pint in het nabijgelegen "Café Armenonville". Aan de uitgang kregen ze een ticket waarmee ze nadien opnieuw in het stadion kwamen. Ook na de bouw van de kantine bewaarden velen de gewoonte om tussen de twee helften in dat café iets te drinken".

De maximale capaciteit van Armenonville bedroeg 8.000 toeschouwers. Als één van de toprecetten herinnert BOUSSY zich een titelmatch tegen SK Roeselare in de jarig vijftig : de toeschouwers zaten zelfs tot in de neutrale zone !

VGO week voor zijn thuismatchen in de eindronde van Tweede Klasse (1974-75) naar het "Albertpark", het terrein van ASO, uit. Het VGO-bestuur verlangde een nieuwe zittribune, zag vele plannen maar kreeg geen nieuwe. Wel huurde het stadsbestuur een buizentribune, een tijdelijke constructie, die men naast de houten tribune plaatste. Daartoe brak men een kleine staantribune af. John BOUSSY: "Zelden zaten toeschouwers in deze constructie. Mensen hielden daar niet van".

VGO heeft nooit beseft wanneer het zijn laatste match op "Armenonville" speelde... Fusiegesprekken bestonden al langer. Onbekenden schilderden het woord "jamais" op de stadionmuur. Enkele weken na het seizoen 1980-81, in juni 1981, fuseerden VGO en ASO tot "KVO". De nieuwe club speelde in het Albertpark.

"Op het ogenblik van de fusie verkocht de stad Oostende de gronden van Armenonville aan de zusters van het Heilig-Hart ziekenhuis", besluit BOUSSY. Toen het ziekenhuis twintig jaar geleden Véégéés buur werd, vreesden de rood-gelen al voor een gedwongen vertrek bij uitbreiding van het Heilig-Hart. Dank zij de goodwill van de zusters blijft het Maria-Hendrikapark herinneringen aan een boeiend verleden bewaren. Wij hopen met BOUSSY , dat de nieuwe VGO-ploeg nog lang op het gras van "Armonville" kan voetballen.

Peter ROSSEL en John BOUSSY
(Transcriptie door Emile SMISSAERT)

VAN RADERBOOT TOT EUROSTAR

ANDERHALVE EEUW BRUSSEL-LONDEN - 1e DEEL

door P. VANKEER

In ons tijdschrift van juni-augustus 1995 (24e jg. nr. 6-8) verscheen van de hand van ons bestuurslid Emile SMISSAERT een artikel getiteld "Het Internationale Treinverkeer vanuit Oostende tot 1914 : een bijdrage tot het "in kaart brengen" van een ingewikkeld gegeven". Aangezien de auteur over geen rotsvaste juiste gegevens beschikte na 1914 ging dit artikel dan ook niet verder. Het hieronderstaande artikel mag dus als een aanvulling beschouwd worden.

De redactie

1. Van het exploitatiebegin tot het einde van de tweede wereldoorlog

In 1846 (meer dan 150 jaar geleden dus) startte de Belgische Staat tussen Oostende en Dover een veerdienst met stoomboten die aangedreven werden door "schepraders". De dienstregeling ervan is echter niet te achterhalen want in een spoorboekje van november 1848 staat alleen dat de "vertrekdagen en-tijdstippen vanuit Oostende zijn aangegeven in de stations" !

Wanneer we een kwarteeuw overslaan vinden we in het spoorboekje van oktober 1873 heel wat preciesere informatie. Er zijn twee dagelijkse verbindingen Brussel-Londen, één overdag en één s'nachts.

Brussel Noord	07.20 s'morgens	04.58 's avonds
Oostende	A 09.52	07.30
	V 10.05	08.03
Londen Victoria	05.45 's avonds	06.30 's morgens

Op het einde van de eeuw meer bepaald op 01 juni 1897, meer bepaald op 01 juni 1897, telden we vier dagelijkse overvaarten Oostende-Dover

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
Brussel Noord	02.21	03.15	08.24	09.00	11.30	20.55
Oostende-Kaai	A 04.41	04.50	10.05	10.39	13.11	22.48
	V	04.57		10.47	13.20	23.08
Dover	V	09.25		15.05	17.45	03.45
London Victoria	11.45			16.50	19.30	05.30

(1) 1e en 2e klas Keulen Oostende met slaaprijtuigen
(2) 1e en 2e klas Basel-Oostende met slaaprijtuigen
(3) Luxetrein Wenen-Oostende (slaaprijtuigen, salon en restaurant)

(4) 1e en 2e klas Basel-Oostende
(5) Luxetrein Nord Expres Berlijn-Oostende (slaaprijtuigen, salon en restaurant)

Het valt op dat de twee luxetreinen de as Brussel-Oostende berijden. Bovendien is er maar een klein tijdsverschil tussen de aankomst van de trein in Oostende-Kaai en de afvaart van de veerboot : zeven tot negen minuten ! Vermits men België verliet was er geen douanecontrole en werden ook

de paspoorten niet gecontroleerd. De stiptheid van de internationale treinen moet blijkbaar geen loos begrip geweest zijn ! Voorts dient opgemerkt dat tijdens de zomer van 1904, in de Wenen-Oostende twee keer per week een slaaprijtuig meeliep vanuit Constantza (aansluiting op de veerboot van Constantinopel) via Boekarest-Boedapest-Wenen, een tweede slaaprijtuig uit Karlsbad (vandaag Karlovy-Vary in Tsjechië) en een derde vanuit Triëste. Triëste behoorde toen nog tot Oostenrijk-Hongarije en was de haven vanwaaruit de pakketboten van de "Lloyd Triestino" diensten onderhielden naar het Oosten en het Verre Oosten. Vlak voor de "Grote Oorlog", op 1 juli 1914, zag de verbinding er als volgt uit :

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Brussel Noord	08.06	08.46	11.37	13.13	20.40
Oostende-Kaai	A 09.52	10.29	13.12	15.01	22.26
	V	10.47		15.30	23.08
Dover	V	15.20		19.55	03.45
London Charing Cross		17.10		22.00	05.43

(1) Luxetreinen Wenen-Oostende-Express

(2) 1e, 2e en 3e klas Basel-Oostende met slaaprijtuigen

(3) Luxetrein Nord-Expres

(4) 1e, 2e en 3e klas Straatsburg-Oostende

(5) 1e, 2e en 3e klas Basel-Oostende

De snelste reistijd Brussel Londen bedroeg 8 uur 24 minuten. Deze dienst, die als gevolg van de vijandelijkheden opgeschort was geweest, werd in 1919 hervat, maar slechts één overvaart par dag

Dienstregeling op 15 juli 1919

Brussel Noord	10.20
Oostende Kaai	A 12.44
	V 14.00
Dover	A 18.00
	V 18.45
Londen Charing Cross	20.45

Die trein omvat afdelingen 1e, 2e en 3e klas Luxemburg-Oostende en Keulen-Oostende, met slaaprijtuigen van Keulen tot Oostende. Enkele jaren na de oorlog zijn er twee overvaarten per dag

Dienstregeling op 01 oktober 1924

	(1)	(2)
Brussel Noord	07.55	11.45
Oostende-Kaai	A 09.45	13.35
	V 10.30	14.15
Dover	V 14.45	18.40
London Victoria	16.30	20.25

(1) 1e, 2e en 3e klas Warschau-Berlijn-Oostende.

(2) Idem Boekarest-Oostende met slaaprijtuigen Istanboel-Oostende of Boedapest-Oostende afhankelijk van de dag

Met de terugkeer van vrede en welvaart verschijnen opnieuw de luxetreinen Nord-Expres en Wenen-Oostende-Expres; deze laatste rijdt slechts drie keer per week. De Internationale Slaapwagen Maatschappij legt een nieuwe dagtrein in, samengesteld uit Pullman-salonrijtuigen.

Bovendien vervangt de "Marine Belge" (= Belgisch Zeewezen - een officiële Nederlandse benaming heeft die instantie nooit gehad) haar oude raderboten door schepen met schroefaandrijving : deze zijn moderner, sneller en comfortabeler.

Dienstregeling op 2 oktober 1932

Brussel Noord	08.50 (1)	09.18	12.46	13.21 (3)
Oostende-Kaai	A 10.26	10.46	14.35	14.48
	V	11.05		14.55
Dover	A	14.25		18.15
	V	15.00		18.47
Londen Victoria		16.42		20.30

- (1) Wenen-Oostende-Expres. Rijdt op woensdag, vrijdag en zondag. Neemt op woensdag, vrijdag en zondag de slaaprijtuigen mee van de Nord-Expres Berlijn-Oostende.
- (2) 1e, 2e en 3e klas Basel-Oostende. Neemt op maandag, dinsdag, donderdag en zaterdag de slaaprijtuigen mee van de Nord-Expres.
- (3) Keulen-Oostende-Pullman Expres (Pullman-salonrijtuigen 1e en 2e klas)

In de zomer zorgt de "Marine belge" voor een nachtelijke overvaart. Tijdens de zomer van 1939 verliep de dienst vanaf 1 juli als volgt.

Brussel Zuid	22.00(1)	23.00(2)
Oostende Kaai	A.23.15	00.15
	V	01.00
Dover	A	05.00
	V	05.35
London Victoria		07.20

- (1) behalve op zon- en feestdagen
- (2) op zon- en feestdagen

Voor de tweede wereldoorlog beschikte de "Marine belge" over zeven pakketboten (waarvan de modernste de "Prince Baudouin" was). Er werden excursiebiljetten aangeboden tegen verminderde prijs en zonder paspoortverplichting, om het grote publiek ertoe aan te zetten een korte reis naar Engeland te ondernemen. In die jaren kort voor de oorlog verschijnt ook een concurrerende dienst ten tonele, nl. de Brussel-Calais-Pullman Expres. Die trein bestond uit een Pullman-rijtuig 1e klas, een Pullman-rijtuig 2e klas en een slaaprijtuig Berlijn-Calais dat in Brussel van de Nord-Expres was overgenomen. Tot op het einde van de winterdienst 1938-39 reed die exprestrein volgens de onderstaande dienstregeling :

Brussel Noord	09.03
Calais	A 12.00
	V 12.05
Dover	A 13.20
	V 13.45
London Victoria	15.30

Met die verbinding kon men ruim een uur vroeger in Londen aangekomen dan via Oostende. We moeten nog aanstippen dat de overstaptijd in Calais slechts vijf minuten bedroeg...Om van te dromen !

Op 15 mei 1939 werd die trein vervangen door een expres met afdelingen 1e, 2e en 3e klas, alsook een restaurantrijtuig en het slaaprijtuig Berlijn-Calais. Het vertrek uit Brussel-Noord werd vervroegd tot 08.38, terwijl de aankomst in Victoria ongewijzigd bleef om 15.30.

Voor de volledigheid vermelden we nog het bestaan van een dienst Brussel-Londen via Antwerpen-Harwich, geëxploiteerd door de nachtpakketboten van de "London and North Eastern Railway. De NMBS zorgde voor een speciale trein die in Antwerpen-Zuid-Kaai aankwam, nabij de ligplaats van het schip.

Dienstregeling op 15 mei 1939

Brussel-Noord	18.50 (1)
Antwerpen (aanlegsteiger	A 19.34
	V 19.45
Harwich	A 06.15
	V 07.00
London Liverpool street	08.38

(1) behalve op zondag bij vertrek uit Brussel

Op die verbinding kon men een rustige nacht doorbrengen in een van de comfortabele hutten van de pakketboot; Het overvloedige "breakfast", typisch "British", werd geserveerd aan boord van het restaurantrijtuig tussen Harwich en Londen. De reizigers arriveerden uitgerust, klaar voor een dag werken of de toerist uithangen.

Bovendien waren er vanuit Harwich uitstekende verbindingen naar de steden in het oosten en noorden van Groot-Brittannië, zonder langs Londen te passeren. Tot slot was er nog een andere dienst, van 1 juli tot 10 september 1939, via Zeebrugge naar Harwich (vertrek Brussel-Noord 21.15, aankomst Zeebrugge 22.50, vertrek 23.10, vertrek Harwich 06.15, aankomst London Liverpool Street 08.38)

Op 3 september 1939 zijn Frankrijk en Groot-Brittannië in oorlog met nazi-Duitsland nadat dit laatste Polen is binnengevallen. Alle diensten zijn opgeschort.

Vermits België zich neutraal opstelt, onderhoudt de "Marine belge" (dienstregeling van 18 november 1939) een beperkte dienst met 3 overvaarten per week : Oostende-Folkestone op maandag, woensdag en vrijdag; Folkestone-Oostende op dinsdag, donderdag en zaterdag. En in het spoorboekje wordt daarbij vermeld : "Voor de uren van de overvaarten en de tarieven dient men zich te wenden tot de voornaamste stations of het Bestuur van het Zeewezen, Wetstraat 90, Brussel.

Op 10 mei 1940 was België bezet.....

Bron

"Het Spoor" : maandblad van de sociale werken van het NMBS - Augustus 1998.

FOTOKOPIEHUIS DESNERCK DANIËL

*Torhoutsesteenweg 196
8400 OOSTENDE*

Tel & fax : 059/50.31.46

Tel & fax : 059/51.76.52

OPENINGSUREN

Maandag	Gesloten
Dinsdag	
Woensdag	08u30-12u00 & 14u00-19u00
Donderdag	
Vrijdag	
Zaterdag	09u00-12u00 & 14u00-19u00
Zon-en Feestdagen	Gesloten

Memobloc Gekleurd

50 Fr. 't stuk

PRIJZEN

5	VOOR	240 BFR.	(48 BFR./st.)
10	VOOR	460 BFR.	(46 BFR./st.)
15	VOOR	660 BFR.	(44 BFR./st.)
20	VOOR	840 BFR.	(42 BFR./st.)
25	VOOR	1.000 BFR.	(40 BFR./st.)
30	VOOR	1.140 BFR.	(38 BFR./st.)

OPENINGDATA HEEMMUSEUM IN 1999

- elke zaterdag
- van 03 april t/m 18 april (gesloten 6 en 13 april)
- van 13 mei t/m 16 mei
- van 12 juni t/m 12 september (gesloten elke dinsdag)
- van 30 oktober t/m 07 november (gesloten 01 en 02 november)
- van 26 december t/m 02 januari 2000 (gesloten 28 december en 01 januari 2000)

telkens van 10u tot 12u en van
14 u tot 17u

BON COCK
CAMERA
SERVICE

Jozef II straat 44
Hoek Christinastraat
8400 Oostende

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het uitvaartkontraakt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

Foto Luc • archief De Plate

Hippodroom Wellington Oostende

DE PLATE

Maandblad

-- APR. 1999

150e anniversaire de l'Institut royal des Sciences naturelles de Belgique.
150e verjaardag van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen.

A l'occasion du 150ème anniversaire de
l'Institut royal des Sciences naturelles de Belgique à Bruxelles,
sera inaugurée en 1996 une nouvelle salle consacrée aux *insectes*.

Ter gelegenheid van de 150ste verjaardag van het
Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen te Brussel
wordt in 1996 een nieuwe zaal gewijd aan *insecten* ingehuldigd.

DE PLATE v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 4 december 1986 nr. 31023, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 5 oktober 1989 nr. 13422 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 10 oktober 1996 nr. 22600.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

De inhoud van een artikel weerspiegelt niet noodzakelijk het standpunt van de Kring.

Tekst overname toegelaten na accoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

Secretaris

F. HUBRECHTSEN

Gerststraat 35 A

8400 Oostende

Tel-Fax 059/50.71.45

Verantwoordelijke uitgever

A. VAN ISEGHEM

Ijzerstraat 1

8400 Oostende

Tel : 059/50.57.38

Penningmeester

J.P. FALISE

H. Serruslaan 78/19

8400 Oostende

Tel-Fax : 059/70.88.15

REKENINGEN

750-9109554-54

000-0788241-19

JAARGANG 28**NUMMER 4****MAAND april 1999****IN DIT NUMMER**blz. 91 : **I. VAN HYFTE** : Overnachten te Oostende : 1851 - 1860.blz. 100 : **P. VANKEER** : Van Raderboot tot Eurostar. Anderhalve eeuw Brussel-Londen. 2e deel en slotblz. 105 : **O. VILAIN** : Nogmaals de Armenonville.blz. 106 : **R. VANHIXE** : Rijkswacht Oostende. Geschiedenis van de kazerne 1796 - 1995.blz. 108 : **A. GOETHAELS** : M.S. Prince Baudouin.blz. 113 **A. SMISSAERT (+)** : Oostende tijdens de eerste wereldoorlog (53)

APRIL - ACTIVITEIT

De Oostendse Heem en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot een avondvoordracht die doorgaat op

donderdag 29 april 1999 om 20 u 30

in de conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr.L.Colenstraat 6

Onderwerp : **VAN WESTSTRAETE TOT ADOLF BUYLSTRAAT**

De spreker : Dhr Jean-Marie **BEKAERT**

Had je materiaal nodig in de keuken of wilde je zorgen voor een mooi gedekte tafel of had je timmergerei nodig ? Voor kwaliteit moest je indertijd bij Bekaert in de "Westraote" zijn.
Tot in december 1986 wanneer de winkel voorgoed de deuren sloot.

Doch de Weststraat werd de passie van Jean Marie Bekaert en daaruit resulteerde de trilogie :
" *Huizen en Mensen in de Adolf Buylstraat 1604-1990* "

Het is niet zomaar het verhaal over een straat en de mensen die er wonen maar het is de historiek geworden van de straat, de huizen en ook deels van de mensen. Bestudeerd, uitgevlooid, gefundeerd, het resultaat van jarenlang hard archief- en bibliotheekwerk.

Reeds vroeg na de wederopbouw van de stad, na het beleg, vestigden zich al gauw veel handelszaken in deze straat die trouwens de kortste verbinding was met de Westpoort.
De eerste benaming was dan ook de "Westpoortstraat".
Hij is tot vandaag, weliswaar met een andere naam, een commercieel centrum gebleven.

Deze studie is een voorbeeld dat best navolging verdient voor andere belangrijke straten van de stad zoals de Kerkstraat, de Langestraat, de Kapellestraat.....

Dhr Bekaert spreekt ons op 29 april over zijn passie en toont ons tevens een aantal diaposities uit zijn rijke collectie die hij gaandeweg heeft aangelegd.

De toegang is zoals steeds vrij en kosteloos, ook voor niet-leden.

Men zegge het voort !!!!!

OVERNACHTEN IN OOSTENDE : 1851-1860

door I. VAN HYFTE

Oostende zonder hotels is de Visserskaai zonder "de Trap", is het Kursaal zonder zijn speelzaal of... een kunstmatig strand zonder een kunstmatige badstad. In de Identiteitskaart van Oostende, een uitgave van de stedelijke Voorlichtingsdienst (1998) staan "een 68-tal hotels en pensions met in totaal meer dan 5.000 bedden" vermeld (p. 25).

Dit is het resultaat van een lange, historische, permanent aangepaste traditie die aan tal van stadsgenoten werk en inkomen heeft geboden. Het opkomend toerisme, midden 19^e eeuw, had nood aan logies en (vaak) buitenlandse hoteliers ontdekten hierbij nieuwe commerciële mogelijkheden.

Bij opzoekingen voor mijn Plate-artikel over hoge Europese gasten (98/224 en 98/256) kon ik er gewoon niet naast kijken : de vele hotels of eenvoudige etablissementjes die duizenden (bad)gasten over de vloer kregen. Reden genoeg – dacht ik – om eens een (wellicht onvolledige) alfabetische inventaris te maken van het midden negentiende-eeuwse hotellandschap dat ondertussen grondig hertekend is en wiens namen zelden of niet opduiken in de lokale geschiedenis of niet altijd nauwkeurig terug te vinden zijn op kaarten.

Opnieuw zijn de Feuille d'Ostende en de Flandre Maritime mijn bronnen, aangevuld met MONOD's jaarlijkse "Annuaire pour le Royaume de Belgique" (1); de informatie-rijke "Guide pour la ville d'Ostende..." van T. VERMEIRSCH en een reeks gekende publicitaire porseleinkaarten (2).

Ook bruikbaar waren de stadsplannen van ondermeer J. DE BROCK (1831 en 1839), AVANZO (1839), KIESSLING (± 1840), F. BULCKE (1851) en stadsarchitect VANHERCKE (1856) die in de legende naar heel wat hierna vernoemde hotels verwijzen.

De voorziene commentaar bij elk hotel dient als volgt te worden gelezen :

- (1) toenmalige adres
- (2) vroege vermelding tussen 1850-1860
- (3) enkele bijzonderheden

* * *

* HOTEL de l'AGNEAU *

1. Kleyne Kerkstraat 23
2. F.O n° 3409 (1851)
3. - Reeds in 1837 baatte D. DEPIERRE het hotel uit (zie VERMEIRSCH; op. Cit).
- In "Bains de Mer d'Ostende" 1860 n° 15 : "...tenu par la veuve Constant DEVOS – diners particuliers – Rue St Paul n°. 36

* HOTEL d'ALLEMAGNE *

1. Polderstraat (recht tegenover het spoorwegstation op het Hazegras)
2. F.O. n° 3401 (1851)
3. - DE BROCK en AVANZO (1839) : aangestipt als "hotel".
3 porseleinkaarten geven telkens een andere uitbater
Litho Daveluy (142 x 107) : tenu par C. DALIMIER" (= eigenaar).

Litho van De Lay (137 x 103) "tenu par CLAEYS" (aannemer en restaurateur)
(85 x 50) : "tenu par WAGNER en MERTIAN"

- In "Bains de Mer d'Ostende" 1860, Listes des Etrangers n° 15 "... MANN Frères, Besitzer...".
- A. STRACKÉ zal in 1862 als 16-jarige kelner bij de toenmalige eigenaar C. MANN komen werken. Amper 7 jaar later exploiteert hij voor eigen rekening het hotel.

Zie Hotel des Bains

* ARCHE de NOË *

1. "Section du Port"
2. F.O n° 3418 (1851)

* HOTEL des BAINS *

1. Kaaistraat 13
2. FO n° 3401 (1851)
3. - Als hotel reeds vermeld bij VERMEIRSCH (1837), AVANZO (1839) en KIESSLING (1840)
- "...bains chauds et froids d'eau de mer..." (porseleinkaart).
- Toen August STRACKÉ op 31 mei 1876 er (Kaaistraat 24) introk, doopt hij het Hotel des Bains om in Hotel d'Allemagne.

* HOTEL (de) BERLIN *

1. Sint Jozefsplein (door de bouw van de nieuwe Sint Petrus en Pauluskerk bestaat het niet meer)
2. F.O n° 3416 (1851)

* HOTEL de BRUXELLES *

1. Sint Jozefsplein
2. F.O n° 4345 (1860)

* HOTEL LE CADRAN BLEU *

1. Oostmolenstraat (?)
2. F.O n° 3936 (1856)

* HOTEL DU CHEMIN DE FER *

1. Hoek Kapellestraat-Keizerskaai
2. MONOD 1851
F.O. n° 3824 (1855)
3. - De Brugse litograaf-drukker DAVELUY maakte voor uitbater BARBER een mooi iconografisch beeld van de omgeving van zijn hotel dat tevens café – restaurant was.
- Later is dit het "Hotel et Café du Bassin" geworden.

* A LA CLOCHE d'OR *

1. Kerkstraat (?)
2. F.O n° 4030 (1857)

* HOTEL de COLOGNE *

1. Kerkstraat
1. F.O n° 3714 (1854)
2. In de F.O n° 3413 (1851) : vermelding "Ville de Cologne" (hetzelfde ?)

* HOTEL de COMMERCE *

1. Keizerskaai
2. F.O n° 3607 (1853)
3. - Als "Estaminet" vermeld bij VERMEIRSCH (1837)
- De brouwersfamilie JEAN verkocht in 1878 het hotel dat nu het hoofgebouw is van het Onze Lieve Vrouwecollege.
- zie : D. FARASYN in De Plate maart 1977, p. 8 e.v.
- zie : R. VAN CRAEYNEST en A. DE GROEVE in "Onze Lieve Vrouwecollege Oostende 1842-1992 p. 68 e.v.

* CAFÉ/HOTEL de la CONCORDE *

1. Keizerskaai
2. F.O n° 3404 (1851)

* HOTEL de la COUR IMPÉRIALE *

1. Op de W. hoek van de Kapellestraat en de Sulferprietstraat het nummer 48
2. F.O n° 3401 (1851)
3. - Brouwer JEAN breidde in 1827 zijn herberg uit tot "Hotel de la Cour Impériale"
- VERMEIRSCH (1837), AVANZO (1839), KIESSLING (1840), MONOD (1841 en 1851) e.a. vermelden allen het gelijknamige hotel
- Komt ook voor onder meerdere andere benamingen
Cour Impériale (F.O n° 3718/1854)
Ter herberge La Cour Impériale (F.D. nr. 3942/1856)
Het Keizerlijk-Hof

Zie Cour Impériale de Russie

* COUR IMPÉRIALE de RUSSIE *

1. Kapellestraat 37
2. F.O n° 3616 (1853)
3. - Komt voor onder meerdere benamingen
Hotel de Russie (F.O n° 3616/1853)

Hotel de la Cour de Russie (F.O n° 4135/1858)

Hotel de la Cour Impériale de Russie (Bains de Mer d'Ostende 1860 n° 15)

- Ik vermoed dat Hotel de la Cour Impériale rond 1853 werd opgesplitst in
  - a) Cour Impériale en b) Cour Impériale de Russie
- Nog een onopgelost probleem is het HOTEL de la COUR DE FRANCE. In Bains de Mer d'Ostende, 1860 n° 15 staat : "Hotel de la Cour de France, ci devant Hotel de la Cour Impériale de Russie..." Wat is dan het Hotel de la Cour de France in de Feuille d'Ostende n° 3416, reeds in 1851 ?

* HOTEL de la COUR du RHIN *

1. een "liste des étrangers" geeft als locatie "Section du Port"
2. F.O n° 3402 (1851)
3. Soms kortweg "Cour du Rhin" (F.O n° 3933/1856)

* HOTEL de la COURONNE *

1. N.W. hoek van Christinastraat en Keizerskaai nr. 15
2. F.O n° 3401 (1851)
3. - Op het plan van F. BULCKE (1851) en in de Feuille d'Ostende n° 3419 (1851) wordt een HOTEL de la COURONNE de FRANCE op de Keizerskaai vermeld. Gaat het hier om hetzelfde hotel ?
  - Restaurateur Louis DE SCHEPPER biedt zijn hotelgasten dé ideale ligging : ... en face de la station du chemin de fer, à proximité du débarcadère des bateaux à vapeur et des bureaux de diligence..." (porceleinkaart 95 x 60).

* HOTEL de COURTRAI *

1. Op het Hazegras
2. F.O n° 4027 (1857)

* HOTEL des ETRANGERS *

1. Comediestraat n° 23, naast Hotel Fontaine
2. F.O n° 3407 (1851)

* HOTEL DE FLANDRE *

1. Kattestraat 9
2. F.O. n° 3402 (1851)
3. - Reeds als hotel vermeld in 1839 op het AVANZO-plan
  - Eigenaar FONTAINE verliet in 1850 het pand om het naar zijn naam genoemde Hotel Fontaine op te starten.
  - Er zijn op zijn minst 3 verschillende adreskaarten gekend (vb. de geanimeerde in VILAINS op.cit. p. 150 illustr. 3)
  - In 1955 vernieuwd tot het huidige Grand Hotel George V, Vlaanderenstraat 42

* HOTEL FONTAINE *

1. Z.W. hoek van Langestraat en de Comediestraat
2. F.O n° 3401 (1851)

* HOTEL DE GAND / HOTEL de la VILLE de GAND *

1. Groentemarkt 3 (hoek Breidelstraat-Capucijnenstraat
2. F.O. n° 3401 (1851)
3. - Zowel VERMEIRSCH (1837), AVANZO (1839) als MONOD (1851) vermelden het als "hotel"
- 2 porseleinkaarten geven 2 verschillende uitbaters op : 1) S. DE CLERCK en 2) veuve A. DECLERCK

* HOTEL du GRAND CAFÉ *

1. Hoek Apestraat – Comédiestraat
2. F.O n° 3403 (1851)
3. - VERMEIRSCH 1837 : "Estaminet, Apestraat 1
- AVANZO 1839 : "Hotel"
- KIESSLING 18401 : "Hotel"
- MONOD 1841 "Grand Café, café-restaurant, THOMAS"

* HOPE INN / HOPE HOTEL / HOTEL THE HOPE *

1. Vóór de aanlegplaats van stoomboten; ten Oosten van het loodskantoor
2. Fl. Marit. 19-6-1850
F.O n° 3406 (1851)

* HOTEL AU (DU) LION BLANC *

1. Kernemelkstraat 60
2. F.O n° 3417 (1851)
3. - Uitbater van het hotel in 1837 : DELEU
- MONOD geeft als uitbater in 1841 : VAN GLABEKE

* HOTEL DU LION d'OR *

1. Wapenplein 2 (hoek Wapenplein – Sebastiaanstraat)
2. F.O n° 3401 (1851)
3. -Reeds vermeld in 1837 en 1839
-DAVELUY-porseleinkaarten geven 2 verschillende uitbaters op :
een drietalige 141 x 104 = Jacques VERHOEST
een franstalige 118 x 79 = J. CNUDDE

* HOTEL de la MAISON BLANCHE *

1. Visserskaai 3 (ten O. van de "Entrepot")
2. F.O n° 3401 (1851)
3. - In 1837 vermeld als "estaminet"
- Soms kortweg "Maison Blanche" (F.O n° 3726 van 1854)

* HOTEL de la MAISON JAUNE *

1. "Section du Port"
2. F.O n° 3402 (1851)

* HOTEL MARION *

1. Kerkstraat 26 en 27
2. F.O n° 3404 (1851)
3. Naast een met figuren gestoffeerde hotelkaart MARION bestaat ook een porseleinkaart met als tekst : MARION J., marchand de vins et liqueurs, Rue de l'Eglise, 26"

* HOTEL MERTIAN *

1. Weststraat
2. F.O n° 3714 (1854)
3. Het hotel ROYAL werd op 30 juni 1853 verkocht en werd hotel MERTIAN naar de naam van de nieuwe eigenaar Charles François MERTIAN
In "Bains de Mer d'Ostende" 1860, n° 15 : "...neuer prachtvoller Speise-Saal für 250 personen..."

* CAFÉ du NORD *

1. ?
2. F.O. n° 4026 (1857)
3. In de Phare d'Ostende 1861 n° 60 wordt een "Hotel du Nord" vermeld...

* PACKET BOAT INN *

1. ?
2. F.O n° 3724 (1854)

* PAVILLON des DUNES *

1. Westwandeling aan de rand van het Weststrand
2. F.O n° 3830 (1855)
3. - Het 140 m² paviljoen dat kunstschilder François MUSIN optrok in 1852, verhuurt hij vanaf 1855 aan de gebroers BEERBLOCK die er een hotel van maakten.
- Zie : D. FARASYN "Historiek van de eerste gebouwen langs de Oostendse Zeedijk 1830-

1878" De Plate mei 1979 p. 15-16

- Ikonografie : zie gekleurde litografie van F. MUSIN in "Album d'Ostende", uitgave BUFFA (± 1858)

* HOTEL PYSSONNIER *

1. Weststraat 17
2. F.O n° 3617 (1853)
3. In 1837 was daar een herberg "Den Hovenier"; François PYSSONNIER (1822-1863) was er "aubergiste"

* HOTEL du RHIN *

1. Westwandeling (ten W. van oesterput VAN LOO – BERNIER)
2. F.O n° 4134 (1858)
3. Achter het houten, één verdiep tellend hotel lag nog een oester- en kreeftenpark (maarschappij ROYON – BETTGER en Co-
Op de zijgevel stond de meer gebruikelijke naam "Pavillon du Rhin"
Ikonografie : zie gekleurde litografie in "Album d'Ostende", uitgave BUFFA (± 1858)

* AU ROCHER de CANCALE *

1. Kapellestraat 23
2. F.O n° 4141 (1858)
3. Uitbater LANTOINE was een gerenommeerd gastronom die de concessie van de "Cercle du Phare" van BELLEROCHÉ had gekregen

* HOTEL ROYAL *

1. Weststraat 14
2. F.O n° 3404 (1851)
3. Weduwe J. MOLENSCHOT baatte "... het schoon en groot hotel... inhoudende 116 differente plaatsen..." uit (Fl. Marit. 26-2-1851)
Zie Plate artikel J.M. BEKAERT 1998/107 en 108
Zie hotel MERTIAN

* HOTEL ROYAL de PRUSSE *

1. Hoek Kapucijnenstraat – huidige Van Iseghemlaan
2. F.O n° 4152 (1858)

* HOTEL (SINT) CHRISTOPHE *

1. "Saint Joseph" (= Sint Jozefsplein)
2. MONOD 1851
3. Wellicht was Jacobus HAMERS (cfr. Paviljoen van Kootje HAMERS) er de eigenaar van

* HOTEL SAINT DENIS *

1. Oostkant Kapellestraat 42
2. F.O n° 3401 (1851)
3. J. DENYS-VERBAERE (de vroegere uitbater van het Hotel de la Maison de Ville) hoopt met een geporseleinde adreskaart (90 x 56) als volgt aan klantenbinding te doen : "...les soins et attentions apportées au services, lui font espérer que sa nombreuse clientèle voudra bien lui continuer la confiance qu'elle a témoignée jusqu'à ce jour"
De Sint Joriskruisbooggilde (opgericht in 1854) was er gevestigd

* HOTEL SAINT PIERRE *

1. Kernemelkstraat
2. F.O n° 3937 (1856)
3. In 1860 uitgebaat door STAFFIN-BOELS

* HOTEL SAINT SEBASTIEN *

1. Sebastiaanstraat 17
2. F.O n° 3328 (1850)
3. In 1837 als "estaminet" uitgebaat door DEVOS
Openbaar verkocht op 24-10-1850 : "32 a, 93 ca uitkomend in de Westmolenstraat 'nu H. Serruyslaan, gebruikt door Jacobus CORNIL tegen 1625 F per jaar..."
Soms ook genaamd "Hostelry Sint Sebastiaen" (F.O n° 4310, 4355)

* HOTEL SCHMITZ *

1. Langestraat
2. F.O n° 3401 (1851)

* SHIP HOTEL *

1. Visserskaai 15
2. F.O n° 3404 (1851)
Reeds vermeld bij VERMEIRSCH (1837) en AVANZO (1839) als Appleton Ship Hotel" (zie O. VILAIN : op. Cit. p. 150/3 porseleinkaart Daveluy (139 x 103) : let op de ideale ligging : recht tegenover de "Debarcadère" of aanlegplaats voor stoomboten met Britse toeristen
Het vroegere "Waterloo Hotel", uitgebaat door W. OSMOND, werd verbouwd en vergoot tot "Ship Hotel" (zie aquatintgravure van M. EGERTON (0,142 x 0,207) "Quay, Custom House and Hotel" (1815)

* HOTEL DU SUEDE *

1. Zwarte Nonnenstraat – hoek Kaaistraat
2. F.O n° 3405 (1851)
3. Een porseleinkaart/litho DAVELUY (84 x 52) vermeldt P. REYGAERT als uitbater
Niet te verwarren met Hotel du Suède dat in de jaren 1880 aan de Place du Théâtre lag, waar

nu het bekend Hotel du Parc zich bevindt

* HOTEL l'UNIVERS *

1. Hoek Apestraat – Kapucijnenstraat
2. F.O n° 3413 (1851), F.O n° 3417 (1851) : “Café de l'Univers”

* CAFÉ des VARIETÉS *

1. “Section du Port”
2. F.O n° 3405 (1851)

* HOTEL de VILLE / HOTEL de la MAISON de VILLE *

1. Wapenplein (maakte deel uit van het stadhuis)
2. F.O n° 3413 (1851)
3. Al in 1837 vermeldt VERMEIRSCH onder zijn hotels : “J. DENYS, Conciergerie, Maison de Ville, Place d'Armes 21”
J. DENYS-VERBAERE hield het hotel open “... sous la salle du casino et à côté de la Chambre littéraire...” (zie O.VILAIN op. cit. p. 150)

* (HOTEL de la) VILLE d'HAMBOURG *

1. ?
2. F.O n° 3407 (1851)

Wij zoeken voor ons museum

Een uniform van een infanterist (soldaat of onderofficier) van tussen het interbellum : liefst van het 3e en 23e Linierregiment.

Gelieve contact op te nemen met onze secretaris Freddy HUBRECHTEN
Tel. : 059/50.71.45

VAN RADERBOOT TOT EUROSTAR

ANDERHALVE EEUW BRUSSEL-LONDEN – 2^e DEEL

door P. VANKEER

2. Van de hervatting van de dienst in 1945 tot de exploitatie door Eurostar

Uit het spoorboekje van 08-10-45 blijkt dat de veerbootdienst naar Engeland op 22 oktober hervat zal worden volgens de onderstaande dienstregeling :

Brussel Zuid	07.40 (1)
Oostende-Kaai	A 09.23
	V 10.30
Folkestone	A 17.00
	V 18.30
London Victoria	20.15

(1) Motorwagen 1^e en 2^e klas : rijdt op maandag, woensdag en vrijdag

Op 06 mei 1946 wordt dit een dagelijkse verbinding en verloopt ze ook sneller (vertrek uit Brussel om 07.58, aankomst in Londen om 19.00).

Vanaf 07 oktober 1946 keren de veerboten terug naar Dover en rijden er op de as Brussel-Oostende opnieuw internationale treinen.

Dienstregeling op 07-10-46

Brussel Noord	07.25 (1)	10.35 (2)
Oostende-Kaai	A 09.08	12.00
	V	12.45
Dover	A	16.30
	V	17.20
London Victoria		19.05

(1) 1^e, 2^e en 3^e klas Basel-Oostende met slaaprijtuigen.

(2) 1^e en 2^e klas Kopenhagen-Oostende met slaaprijtuigen.

De zomerdienst voor 1947 omvat – zoals voor de oorlog – twee dagovervaarten per etmaal

Dienstregeling op 04.05.1947

Brussel Noord	07.25 (1)	11.45 (2)	12.00 (3)
Oostende-Kaai	A 08.51	13.14	13.25
	V 09.45		14.30
Dover	A 14.40		19.25
	V 15.20		20.10
London Victoria	17.00		21.50

(1) 1e, 2e en 3e klas Basel-Oostende met slaaprijtuigen.

(2) Kopenhagen-Oostende, idem.

(3) 1e en 2e klas Rome-Oostende, slaaprijtuigen Milaan-Oostende.

In de winter van 1947 is er maar één overvaart per dag meer. Vertrek uit Brussel om 12.00, aankomst in Londen om 20.50.

Daarnaast is ook de dienst Brussel-Londen via Antwerpen-Harwich hervat, maar beperkt tot tweemaal per week.

Dienstregeling op 05.10.1947

Brussel-Noord	14.05	dinsdag en vrijdag
Antwerpen-Zuid-Kaai	A 15.15	
	V 16.00	
Harwich	A 06.00	
London Liverpool Street	09.00	

Die dienst zal enkele jaren later opgedoekt worden.

Laten we terugkeren naar de as Brussel-Oostende-Dover-Londen. Voor de jaren 1948 tot 1956 waren de voornaamste kenmerken ervan :

- twee dagovervaarten per etmaal gedurende het hele jaar en daarenboven een nachtelijke overvaart in de zomermaanden.
- De gedeeltelijke terugkeer van de grote internationale exprestreinen, die "gedemocratiseerd" zijn. Ze hebben nog altijd slaaprijtuigen en een restaurant, maar tevens zitplaatsen 1^e, 2^e en 3^e klas, en in een later stadium ligplaatsen.
- Het afschaffen van de 3^e klas op 3 juni 1956.
- De electrificering van de as Oostende-Brussel.
- De aanwending van de Noord-Zuid-Verbinding.

De winterdienst 1956-57 weerspiegelt die kenmerkende eigenschappen.

Dienstregeling op 30.09.1956

Brussel	07.43 (1)	08.00	10.23 (2)	11.41 (3)	12.00	12.40 (4)
Oostende	A 09.00	09.15	11.40	12.58	13.15	13.58
	V	09.45				14.30
Dover	A	12.30				17.15
(Engelse tijd)						
	V	13.05				18.10
Victoria		15.05				19.50

Vermits de Engelse wintertijd een uur voorloopt op de Belgische, komt de minimale werkelijke reisduur op 8 uur 5 minuten

- (1) 1-2 en slaaprijtuigen Athene-Belgrado-Salzburg-Oostende : 1-2 slaaprijtuigen Kopenhagen-Hamburg-Oostende.
- (2) 1-2 slaaprijtuigen Interlaken-Oostende : 1-2 Rome-Oostende en slaaprijtuigen Milaan-Oostende.
- (3) Wenen-Oostende-Expres : 1-2 en slaaprijtuigen.
- (4) SAPHIR : diesestel van de DB, Dortmund-Oostende, 1^e klas met supplement.

Op 02 juni 1957 komt de Saphir bij het peloton van de glorierijke TEE's. Tijdens de zomer van 1960 wordt het traject Brussel-Londen door de Saphir ingekort tot 7 uur 42 minuten.

Een andere nieuwigheid voor de jaren 60 is de rechtstreekse slaaprijtuigendienst Brussel-Londen : de NIGHT FERRY. De CIWL-slaaprijtuigen van die dienst hebben een kleiner omgrenzingsprofiel

om op de Engelse lijnen te kunnen rijden. Ze zijn vrij kort en omvatten 9 afdelingen met een of twee bedden. Die dienst zal blijven bestaan tot 31 oktober 1980 via Duinkerken-Dover (vertrek Brussel circa 21 uur, aankomst Londen kort na 9 uur). In de jaren 60 groeit het verkeer in die mate dat een 3^e dagovervaart nodig is gedurende een deel van de zomer. Voorbeeld : zomer 1966.

Dienstregeling op 22.05.66

Brussel	07.00	08.13 (2)	08.17 (3)	11.37 (4)	12.39 (5)	22.58
Oostende	A 08.13	09.29	09.34	12.53	13.54	00.07
	V 09.30 (1)		10.15		14.40	00.45 (6)
Dover	A 12.50		13.40		18.12	04.30
(Engelse tijd)						
	V 13.30		14.30		18.55	05.18
Londen	15.13		16.02		20.18	06.50

- (1) Die dienstregeling geldt op vrijdag, zaterdag en zondag vanaf 3 juni tot 18 september, en dagelijks vanaf 15 juli tot 29 augustus.
- (2) Tauern-Express Zagreb - Salzburg-Oostende.
- (3) Trein uit Zwitserland (diverse stations van herkomst) via Basel.
- (4) Dalmatia-Expres Rijeka-Salzburg-Oostende.
- (5) Wenen-Oostende-Expres.
- (6) Die dienstregeling geldt van 24 juni tot 3 september.

De toeloop van reizigers is zo groot dat langere overstaptijden trein-schip nodig zijn. De Saphir-reizigers gingen bij voorrang aan boord van het schip en genoten vereenvoudigde douane- en paspoortcontroles, maar deze trein wordt beperkt tot Brussel en verdwijnt van de as Brussel-Londen.

Later wint het vervoer van reizigers per auto steeds meer aan belang. De Regie voor Maritiem Transport (nieuwe benaming voor de "Marine belge") investeert in "multipurpose vessels", veelzijdige schepen waarmee tegelijk passagiers te voet en reizigers met hun auto kunnen worden vervoerd. De grote nieuwigheid voor de jaren 80 is de introductie van de "jetfoil" of draagvleugelboot. Een "jetfoil" is een glijboot die boven het zeeoppervlak "vliegt"; de overtocht Oostende-Dover duurt daarmee nog maar 1 uur 40 minuten in plaats van 3 uur 40 minuten met een klassieke ferry. Met deze "luxeuze" dienst (er moet een supplement betaald worden) wil de RMT de concurrentiestrijd aangaan met de vliegtuigmaatschappijen.

Dienstregeling op 27.09.1981

Brussel	06.00	07.00	08.13 (2)	10.00	11.33 (4)	12.00	12.38 (5)	1800	23.38
Oostende	A 07.16	08.18	09.29	11.14	12.43	13.14	13.55	19.18	01.12
	V 07.35 (1)	08.40	10.05	11.50 (J)		13.50	14.50	19.45	01.45
Dover	A 10.15	09.20	12.45	12.30 (3)		14.30	17.40	20.25	05.00
(Engelse tijd)									
	V 11.15	09.50	13.32	13.04		15.04	18.20	21.04	06.15
Londen	13.06	11.17	15.02	14.36		16.36	19.48	22.36	07.57

- (J) Jetfoil. Snelste traject Brussel-Londen in 5 uur 17 minuten.
- (1) Die dienstregeling geldt niet op zaterdag en zondag.
- (2) Tauern-Expres ; Split-Salzburg-Oostende.
- (3) Deze jetfoil vaart niet van 16 januari tot 28 februari.
- (4) Saphir : Intercity (IC) 1^e en 2^e klas Keulen-Oostende met supplement.
- (5) Wenen-Oostende-Expres.
- (6) Folkestone in plaats van Dover.

In de jaren 80 komt de tunnel onder het Kanaal (de "CHUNNEL") in de steigers te staan. Na lange en moeilijke onderhandelingen valt de beslissing dat de aanleg en exploitatie van de Chunnel aan onderscheiden private ondernemingen zullen worden toevertrouwd : "Transmanche Link" en "Eurotunnel".

De spoorwegmaatschappijen zullen tolgeld moeten neertellen om hun treinen (reizigers en goederen) door de tunnel te rijden. De pendeltreinen (shuttles) voor personenauto's, autocars en vrachtwagens van de ene naar de andere Kanaal-oever, zullen geëxploiteerd worden door Eurotunnel.

3. De jaren 90 : verval en opleving

In het begin van de jaren 90 is de basis van de Chunnel klaar, maar er zal nog veel tijd verstrijken voor de spoorwegexploitatie mogelijk wordt. In die periode luidt de doods-klok voor de Regie voor Maritiem Transport. Ze lijkt nog wel erg weerbaar met haar jetfoils en ferry's maar de concurrentie van de andere scheepvaartmaatschappijen wordt almaar sterker. Bovendien moeten een aantal van haar schepen in Dover Eastern Docks aanmeren, vanwaar een busdienst de reizigers naar het station van Dover brengt (Western Docks). Die regeling is verre van aangenaam voor de reizigers want ze brengt moeilijkheden en vertragingen met zich. Hieronder de zomerdienstregeling van 1993.

Dienstregeling op 23.05.1993

<i>Brussel-Zuid</i>		06.59	08.09	09.59	11.59		14.59	17.59	21.59
<i>Oostende-Kaai</i>	A	08.09	09.18	11.09	13.09		16.09	19.09	23.09
	V	08.25 (1)	09.45 (2)	11.30 (1)	13.25 (1)	13.30 (2)	16.45 (1)	19.30 (1)	23.59 (2)
<i>Dover WD</i>	A	09.05		12.10	14.05		17.25	20.10	
(Engelse tijd)									
<i>Dover ED</i>	A		12.45			16.30			03.30
<i>Dover WD</i>	V	09.35	13.50	12.40	14.35	17.30	17.55	20.40	04.35
<i>London Victoria</i>		11.04	15.33	14.06	16.07	19.03	19.33	22.06	06.30

(1) Jetfoil. Snelste traject Brussel-Londen in 05 uur 05 minuten.

(2) Ferry

1994 is een doorslaggevend jaar voor de RMT. Enerzijds mogen de Belgische jetfoils en schepen niet meer in Dover binnenlopen, anderzijds worden de eerste Eurostar-treinen ingelegd (gemeenschappelijk design van NMBS, SNCF en BR) tussen Brussel en Londen via de Chunnel. Die stellen kunnen rijden met de bovenleidingsspanning van het Belgisch net (3.000 V gelijkstroom) de SNCF en de Chunnel. (25.000 V wisselstroom), en zijn verder nog aangepast voor het Britse systeem van de 3^e rail (750 V gelijkstroom).

De RMT moet haar toevlucht nemen tot de haven van Ramsgate om Engeland aan te lopen. Hoewel de aankomst er aangenamer is dan in Dover, moet er een bus genomen worden naar het station. Die toestand blijkt uit de zomerdienstregeling 1995.

Dienstregeling op 28.05.1995

<i>Brussel-Zuid</i>		06.59	07.59	09.59	11.59		14.59	17.59	22.59
<i>Oostende-Kaai</i>	A	08.09	09.09	11.09	13.09		16.09	19.09	00.09
	V	08.25 (1)	09.45 (2)	11.50 (1)	13.45 (1)	13.50 (2)	16.55 (1)	19.30 (1)	00.30 (2)
<i>Ramsgate haven</i>	A	09.00	12.45	12.25	14.20	16.45	17.30	20.05	03.30
<i>Ramsgate station</i>	V	09.32	13.32	13.32	15.32	17.32	18.32	20.55	04.37
<i>London Victoria</i>		11.17	15.17	15.17	17.23	19.17	20.19	22.47	06.30
(Engelse tijd)									

(1) Jetfoil

(2) Ferry

Op dat ogenblik omvat de Eurostar-dienst al vijf retourritten per dag.

Dienstregeling voor de werkdagen op 28.05.95

Brussel-Zuid	07.31	10.28	12.31	17.22	18.56
London (Waterloo)					
Engelse tijd	09.43	12.39	14.43	19.39	21.09

Rekening houdend met het tijdsverschil komt dit neer op een reële reistijd van 3 uur 13 minuten tegen 5 uur 18 minuten via Ramsgate met de snelste jetfoil, en 8 uur 18 minuten met de ferry ! Op 1 maart 1997 werpt de RMT de handdoek in de ring : haar veerdienst wordt overgenomen door Holyman Sally Ferries. Het zal dus niet verbazen dat de 150^e verjaardag van de veerdienstexploitatie België-Nederland door de "Marine belge" in 1996 zonder feestelijkheden is voorbijgegaan ! Bij het spoor daarentegen is er reden tot juichen. Op 14 december 1997 wordt HSL nr. 1 in dienst genomen tussen Lembeek en de Franse grens, zodat de reistijd Brussel-Londen wordt ingekort tot 2 uur 40 minuten van stadskern tot stadskern. Met die prestatie kunnen we een belangrijk aandeel op de markt van de zaken- en toerismereizen Brussel-Londen opeisen en een eerbare plaats innemen ten overstaan van de concurrentie van het luchtverkeer. Het Eurostar-aanbod omvat tien retourritten per dag.

Dit overzicht van 150 jaar in vogelvlucht toont aan hoe de techniek is geëvolueerd en welke gevolgen dit heeft gehad voor het openbaar-vervoersaanbod : de stoomtrein en de raderboot, gevolgd door het schip met schroefaandrijving, de elektrische trein en de draagvleugelboot, en tenslotte de Eurostar op Belgische en Franse hogesnelheidslijnen (300km/h). De snelheid is tot 120 km/h beperkt in de Chunnel (oorspronkelijk was 160 km/h vooropgesteld) en op het Britse spoorwegnet (3^e rail).

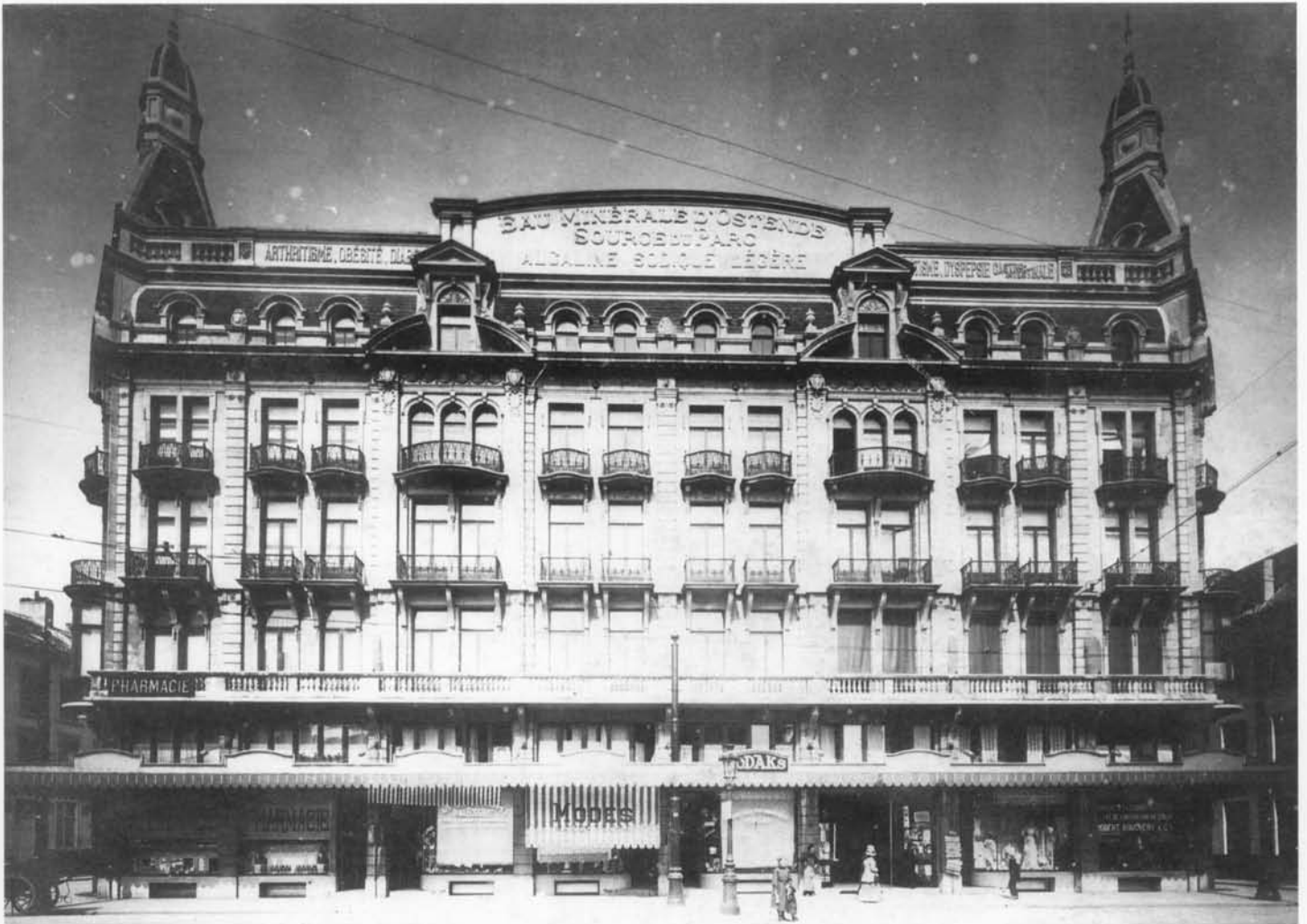
De aanleg van een hogesnelheidslijn van de Engelse kust tot Londen zou de reistijd nog met een twintigtal minuten bekorten, maar er zijn tal van hinderpalen : er zijn enorme kapitalen nodig en de aanleg dwars door het graafschap Kent stelt ernstige milieuproblemen. Die werken zullen misschien in de eerste jaren van het 3^e millenium verwezenlijkt zijn. Ze zouden het Eurostar-project op schitterende wijze voltooien.

(Slot)

Bron

"Het Spoor" : maandblad van de sociale werken van de NMBS – Augustus 1998.

HET BOUCHERY GEBOUW (1911-1996)

Het eerste groot appartementsgebouw van de kust

NOGMAALS DE ARMENONVILLE

door **Omer VILAIN**

In het vorig nummer verscheen een bijdrage over de "Armenoville in het Maria-Hendrikapark"

Tot onze spijt zijn een paar onjuistheden in deze tekst verschenen.

1. De historie van het voetbaltornooi in Ermenonville is juist, maar was in 1922 niet de aanleiding het chalet, alwaar sinds langs de balboogschuttersgilde gevestigd zo te noemen. Ook het later aangelegd voetbalterrein niet.

Wij bezitten 5 kaarten uit vroegere periode van het gebouw Armenonville.

Twee kaarten werden verstuurd. Op de eerste staat de tekst "Ostende. Le Châlet d'Armenonville" en draagt de stempel "Ostende-station, 31 oct. 05", de tweede kaart laat het paviljoen zien met een koetsier voor het gebouw. De tekst luidt "Ostende - Parc Marie-Henriette, dit Bois de Boulogne. Pavillon d'Armenonville. Succursale de la Laiterie Royale" De poststempel luidt "Oostende 2, 18 VIII 1911".

Het K.V.G.O. werd, wanneer ze van de Vuurtorenwijk verhuisden naar de huidige plaats, dicht betrokken bij Armenonville. In de rustperiode van de wedstrijd gingen veel supporters vlug tot Armenonville om zich daar een pint te kopen; ook vóór of na de wedstrijd waren er die bij dit dichtbijliggende drankhuis gingen, want toen was er nog geen kantien op het terrein. Deze kwam er maar na de jaren '60 of '70.

2. De toegewijde heer John BOUSSY was steeds secretaris en geen voorzitter van de voetbalafdeling van K.V.G.O.

3. De huidige ploeg van K.V.G.O. is geen tweede provincialer, maar een 1ste provincialer. Dus speelt zij in een reeks hoger.

Aanvullende nota : de benaming Armenonville hoeft geen verwondering te baren. Na de aanleg van het Bosje, waren alle namen Franstalig; zoals Bois de Boulogne (later Parc Marie-Henriette), Lac Miroir, Laiterie Royale, Châlet Armenonville en Pavillon de l'Union Nautique Ostendaise.

Bezoekt onze thematentoonstelling

CARNAVAL EN ANDERE STOETEN TE OOSTENDE

Voor de openingsdata en uren van ons museum : zie voorlaatste bladzijde

RIJKSWACHT OOSTENDE

GESCHIEDENIS VAN DE KAZERNE 1796 - 1995

door **Robert VANHIXE**

Op 01.10.1795 (9 vendemiaire jaar IV) werden onze streken bij Frankrijk ingelijfd. De oude provincies werden omgevormd in negen verenigde departementen ieder bestuurd door een prefect.

Op 19.11.1795 (28 brumaire jaar IV) gaf het comité 'de salut public' de opdracht aan generaal Louis WIRION om de Nationale Gendarmerie naar Frans model op te richten in deze departementen.

Op 11 april 1796 voltooide de generaal zijn werk en de Belgische Rijkswacht was geboren. Aan het hoofd ervan stond een Generaal-inspecteur geholpen door drie eskadronscommandanten, 18 kapiteins, 54 luitenanten en een duizendtal wachtmeesters, brigadiers en gendarmes.

De negen departementen werden verdeeld in drie divisies. De divisie van Gent bevatte de departementen van Jemappes (Henegouwen), van de Schelde (Oost-Vlaanderen) en van de Leie (West-Vlaanderen).

Ieder departement telde twee compagnies die onderverdeeld werden in luitenantschappen met aan het hoofd een luitenant. De luitenantschappen waren dan op hun beurt verdeeld in brigades bevolen door een wachtmeester of een brigadier.

In Oostende werd op 25.03.1796 op vraag van luitenant LIEVERMANS het Billanderhuis (binnenlandershuis), zetel van de gilde van de binnenschippers en gelegen aan de Sint Franciscusstraat, ingericht als kazerne voor de Gendarmeriebrigade en daarin namen een brigadier en 4 gendarmes, allen te paard, hun intrek.

Na drie maanden werd de kazerne als ongeschikt bevonden en bestond er een plan om ze over te brengen naar de noordkant van de Witte Nonnenstraat tussen de Kapellestraat en de Lijnbaanstraat in het huis van baljuw SCHOTTEY. Die verhuis gebeurde echter niet.

Op 20.09.1798 verhuisden de gendarmes dan naar de Kapucijnenstraat waar zij met hun gezin hun intrek namen in een pand dat eerder deel uitmaakte van het klooster van de paters Kapucijnen die er uit verdreven waren. Zij zouden er meer dan driekwart eeuw verblijven.

Van 1814 tot 1830 werd België bij Nederland ingelijfd. Koning WILLEM liet de Gendarmerie bestaan maar gaf haar de naam van "Marechaussee".

In 1851 was de getalsterkte van de brigade 1 wachtmeester en 4 gendarmes te paard en ze deden dienst in 9 gemeenten (Bredene, Klemskerke, Leffinge, Mariakerke, Oostende, Stene, Vlissegem, Wilskerke en Zandvoorde) met een totale bevolking van 22.815 inwoners en 11.051 ha.

Teneinde een project te realiseren, namelijk het bouwen van een overdekte markt (het huidige Oude Mijneplein) was het noodzakelijk dat het stadsbestuur het domein in handen zou krijgen waar de Gendarmerie sinds zovele jaren gevestigd was.

Na heel wat onderhandelingen sloten Stad en Staat een conventie af op 15.11.1878 waarbij de terreinen van de Gendarmerie aan de Stad afgestaan werden. De Stad diende van haar kant een

perceel van 1.691 m² aan de Boulevard du Midi (thans Alfons Pieterslaan) aan te kopen om er zelf een nieuwe Gendarmeriekazerne te bouwen. Deze conventie werd bij Koninklijk Besluit van 02.08.1879 goedgekeurd.

Op 18.10.1880 verkocht een zekere DELBOUILLE voor notaris LIEBAERT, aan de stad 1.900 m² grond met een gevelbreedte aan de Boulevard van 37 meter voor de prijs van 17.649 frank, hetzij ongeveer 9 frank de vierkante meter. Dat was spotgoedkoop aangezien er grond, niet ver vandaar, verkocht werd aan prijzen tussen 17 en 30 frank de vierkante meter.

De bouw van de nieuwe kazerne liet evenwel lang op zich wachten. Op 18.05.1886 werd de uitvoering ervan toevertrouwd aan aannemer POTTIER mits de som van 77.900 frank.

Het jaar daarop kon de Gendarmerie van de Kapucijnenstraat verhuizen naar de Boulevard du Midi.

Het zou verkeerd zijn te denken dat onmiddellijk begonnen werd met de afbraak van de oude Gendarmeriekazerne om de geplande overdekte markt op de richten.

De Stad had op dit ogenblik te kampen met een nijpend gebrek aan schoolgebouwen en na snel uitgevoerde aanpassingswerken en later zelfs aanbouw van nieuwe lokalen fungeerde de kazerne nog ongeveer 14 jaar als schoolcomplex en pas in 1902 werd ze afgebroken en kon er gestart worden met de bouwwerken van wat naderhand de vleesmarkt zou worden.

Reeds in 1946 werd door de Rijksacht gewag gemaakt dat de kazerne aan de Alfons Pieterslaan niet meer aan de behoeften voldeed.

Er werd geopteerd om een nieuw gebouw op te richten aan het rond punt KENNEDY van de autosnelweg.

Na de verwerving van de benodigde gronden werd echter in 1973 door de Rijkswacht beslist om, ingevolge nieuwe normen inzake de inplanting van de Territoriale Rijkswachteenheden, af te zien van deze plannen. Het was immers de bedoeling van de Rijkswacht te opteren voor een complex binnen het stedelijk weefsel. Daardoor werd de mogelijkheid geboden van vlugge interventies en een intensere sociale integratie naar de bevolking toe.

Uiteindelijk werd beslist de bestaande kazerne in de Alfons Pieterslaan af te breken en een nieuwbouw te voorzien op dezelfde plaats en met de aankoop in 1984 van de achterliggende panden nummers 90 en 92 in de Euphrosina Beernaertstraat het complex uit te breiden.

Op 30.03.1995 werd de nieuwe Rijkswachtkazerne in gebruik genomen en op 04.05.1995 volgde dan de officiële opening.

Bronnen :

- Brochure "De Rijkswacht eeuwen geschiedenis en 30 jaar koninklijke geleide" uitgegeven naar aanleiding van een tentoonstelling te Brussel 13-24 juni 1968 gerealiseerd door de Rijkswacht in samenwerking met het Algemeen Rijksarchief.
- Dagblad "Het Volk" regionaal nieuws "Rijkswacht Oostende. Geschiedenis van een kazerne", vrijdag 02 juni 1989. Een gesprek met Daniël FARAZYN.
- Rijkswacht complex Oostende 4 mei 1995. Een brochure gerealiseerd door de persdienst en de Directie West-Vlaanderen van de Regie der Gebouwen.
- Eigen documentatie

M.S. PRINCE BAUDOIN

door A. GOETHAELS

Dat de maalboten van de Oostende-Doverlijn actief werden ingeschakeld door de Royal Navy in de oorlogsmachine van W.O II is genoegzaam gekend. Dit gegeven werd aangesneden door o.a. Ferdinand GEVAERT in zeewezensprokkels 5 en 6 (De Plate 96-143/152 en 96-172/183).

In zeewezensprokkels 8 (De Plate 96-264 kon voor de MS. Prince Baudouin geput worden uit het persoonlijk logboek van E. CHAPEL voor de periode 18.05.1940 tot 31.03.1941.

Maar de Prince Baudouin bleef langer dan de beschreven periode in dienst van de Britse Admiraliteit of van de Royal Navy ! Het onderstaand artikel wil een vollediger beeld geven van de opdrachten van de M.S. Prince Baudouin tijdens W.O. II.

In het begin van W.O. II werd de haven van Dover gesloten voor alle schepen met commerciële doeleinden en werd Folkestone de aanleghaven in de U.K. voor de maalboten.

De M.S. Prince Baudouin meerde voor de eerste keer aan te Folkestone op 4 september 1939. Tot 10 september deed het schip dagelijks de overtocht Oostende-Folkestone en terug.

Acht maanden later, op 18 mei 1940 verliet de M.S. Prince Baudouin onder bevel van Cdt. Charles TANGHE, Oostende met bestemming Engeland. Ze had 1.500 vluchtelingen, een vracht documenten van diverse ministeries en de goudvoorraad van de nationale bank aan boord. Ter hoogte van de Fairy Banks werd het schip door twee stukas met bommen en mitrailleurvuur bestookt.

Op 19 mei kwam de M.S. Prince Baudouin te Southampton aan.

A. OPERATIE AERIAL. De evacuatie van N.W. Frankrijk

Op 2 juli verlaat de M.S. Prince Baudouin Southampton met bestemming Brest. Ze was op 5 juni terug in Southampton en vertrok dan onmiddellijk naar Cherbourg waar ze op 6 juni aanmeerde. Ze schepte er soldaten in en vertrok dan terug naar Southampton.

Op 9 juni verlaat ze Southampton voor een reis naar Brest en terug.

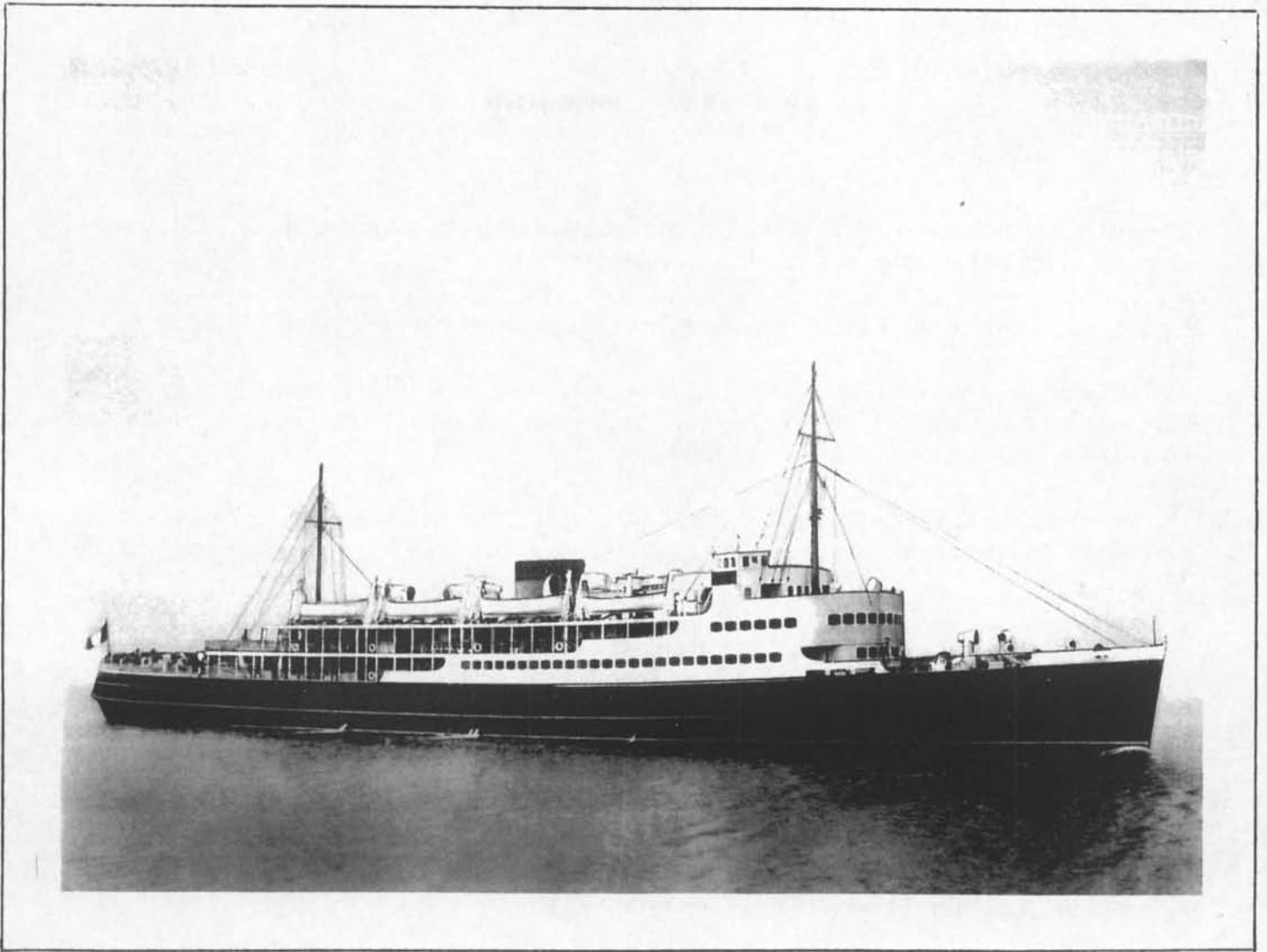
Op 13 en 17 juni schepen ongeveer 3.000 Britse soldaten in op de M.S. Prince Baudouin te St. Malo. Ze worden ook naar Southampton overgebracht.

In augustus 1940 besloot de Britse Admiraliteit het schip om te bouwen tot "Fleet-air torpedo target vessel", maar de Admiraliteit kwam op haar beslissing terug.

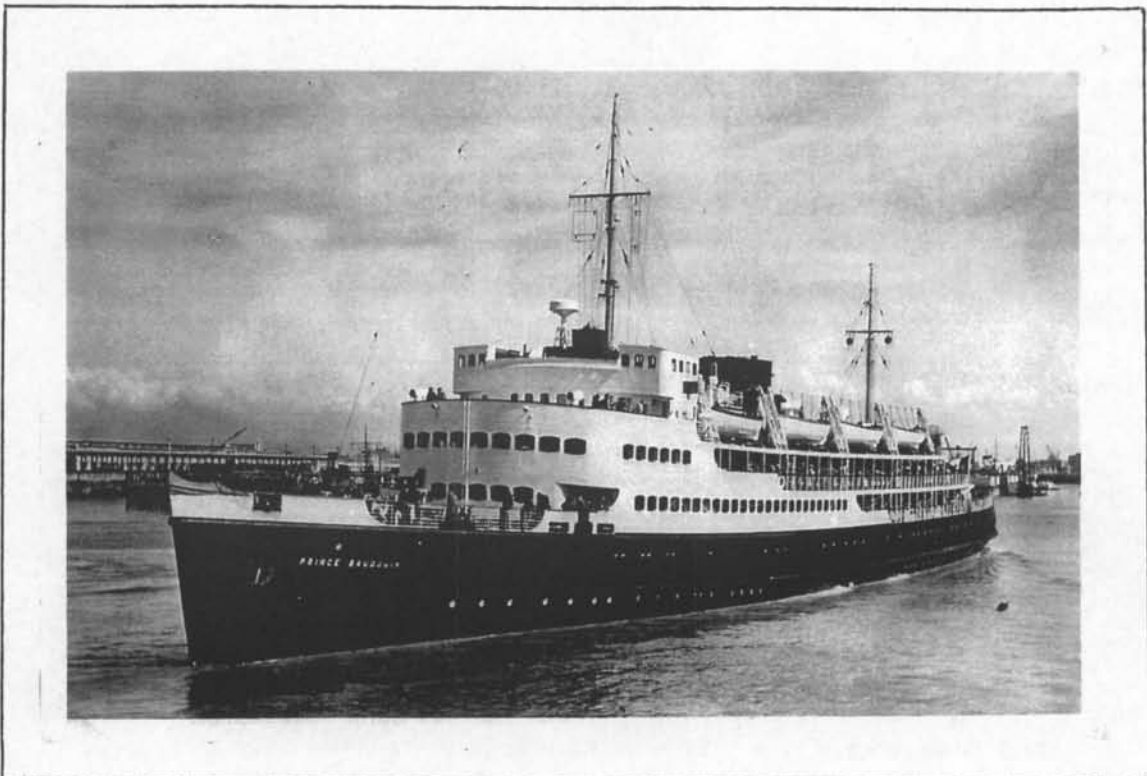
Tot 30 oktober bleef het schip te Southampton. Op 31 oktober ging ze voor anker in de Solent en op 1 november vaarde ze in konvooi naar Dartmouth waar ze op 2 november aanmeerde. Op 3 november afgevaren uit Dartmouth moest ze er wegens weersomstandigheden terugkeren.

Op 5 november voeren ze konvooi naar Pembroke docks. Daarna vertrok ze naar Gourock. Op haar weg naar de Clyde kwam ze in aanvaring met de koopvaardij schepen, de "Mahsud" en de "Graslin". Op 3 maart vaarde ze af naar Dumbarton voor herstellingswerken.

M.S. PRINCE BAUDOIN.

M.S. PRINCE BAUDOIN, foto genomen in 1935.

M.S. PRINCE BAUDOIN, anno 1946.

B. BRITS BEVOORRADINGSSCHIP EN TRANSPORTSCHIP

In juli 1941 werd gepland om het schip als bevoorradingsschip te laten dienst doen in het oosten van de Middellandse Zee !

Ze werd bemand door een Britse bemanning en voer onder de Britse koopvaardijvlag (Red Ensign). Haar lig- en herstellingsbeurt was ten einde in augustus 1941.

Op 3 oktober verliet de M.S. Prince Baudouin de Clyde met bestemming Capetown (Zuid Afrika).

Ze bunkerde op zee tussen St. Helena en Capetown in de zuidelijke Atlantische Oceaan, het bevoorradingsschip was de H.M. "Darbyshire". Tijdens die bevoorrading liep ze averij op aan haar bovenstructuur en aan vier van haar reddingsboten.

De herstellingswerken hielden de M.S. Prince Baudouin op in Capetown van 30 oktober tot 25 november. Via Durban, Mombassa, Aden, door de Rode Zee en door het Suezkanaal ging het naar Alexandrie.

Ter ondersteuning van het leger in de woestijn was haar eerste opdracht in de Middellandse Zee twee heen en terugreizen tussen Alexandrie en Tobruk.

Op 1 maart 1942 verliet het schip Port Saïd met bestemming Famagusta waar ze 370 Griekse vluchtelingen naar Haïfa moest overbrengen. Op 12 maart bracht ze een Indische brigade over van Cyprus naar Palestina.

Op 17 maart werd het schip naar de Rode Zee gestuurd, haar opdrachten brachten haar 3 keer in Massawa in Ethiopië en 2 keer meerde ze aan in Port Soudan.

De M.S. Prince Baudouin werd toen door de Britse Admiraliteit ongeschikt verklaard voor verdere diensten in de Middellandse Zee, zodat ze, na het doorvaren van het Suezkanaal in Port Saïd bleef liggen van 11 april tot 31 augustus.

De terugreis naar de U.K. verliep via het Suezkanaal, ze meerde voor dringende herstellingswerken aan de motoren aan te Massawa en vaarde dan naar Aden, Mombassa, Durban en Capetown. In al deze havens werden troepen en burgers ontscheept of ingescheept. Van Capetown ging het naar Londonderry waar ze goederen en passagiers aan land zette. Na het inslaan van brandstof vertrok ze naar Tilbury.

C. INFANTRY LANDING SHIP (small)

Operatie Neptune – De landing in Normandië.

Op 29 november 1942 kwam de M.S. Prince Baudouin de Thames opvaren om te Tilbury omgebouwd te worden tot Infantry Landing Ship (small).

De ombouw was gebaseerd op dezelfde lay-out als voor de M.S. Prince Philippe en de M.S. Prins Albert zodat ze zou geschikt zijn voor het vervoer van (acht) landingsboten.

Op 8 november 1943 werd ze herdoopt tot H.M.S. Prince Baudouin, ze verliet op 24 november 1944 de Thames om te gaan oefenen in Schotse wateren.

Op 15 januari 1944, slipte voor Oban het anker met als gevolg dat door een botsing één van haar landingsboten niet meer zeewaardig was.

Vanaf eind maart, en met het oog op de nakende landing in Normandië, verbleef de H.M.S. Prince Baudouin aan de Engelse zuidkust.

In juni scheepten te Weymouth stoottroepen in. Ze vaarde als deel van het Assault Convoy 1 naar het American Western Task Force gebied en bereikte op 6 juni om 03.34 u Omaha Beach, haar ankerplaats. Dezelfde avond keerde naar de Solent terug. Ze deed in de volgende weken, met versterkingstroepen en materiaal aan boord, meermaals de overtocht.

Op 12 juli verliet ze de Solent met bestemming Cardiff waar ze gereed werd gemaakt voor het volgende taak : operatie Dragon.

De H.M.S. Baudouin kreeg het bevel om naar Falmouth te varen waar ze op 24 juli vertrok met als bestemming Napels.

D. DIENST IN DE MIDDELLANDSE ZEE

Operatie Dragon – De landing in Zuid Frankrijk.

H.M.S. Prince Baudouin kwam op 3 augustus in Napels aan. Ze stoomde acht dagen later op naar de zuidfranse kust waar speciale troepen ontscheepten in port Cros en op de Levant eilanden. Op 25 augustus was het schip terug in Napels.

Iets later vaarde ze naar Augusta (Sicily) waar ze terug vertrok op 6 september met als bestemming U.K. via Gibraltar.

Ze was in de Clyde op 14 september waar ze tot oktober voor anker bleef. Eerst was ze gemeerd aan een boei bij Greenoch, later in Loch Fyne. Daar werd vastgesteld dat één van de krukassen gebroken was. Een vervangas was niet voorradig zodat deze herstelling meer dan 6 maanden zou duren !

Eind maart 1945 kwam de H.M.S. Prince Baudouin terug in de vaart. Ze werd naar Hoboken (België) gestuurd om aangepast te worden voor operaties in tropische gebieden, dit als voorbereiding voor diensten in het verre Oosten, nl. de oorlog tegen Japan...

Door het sluiten van de vrede werden de werken op 13 oktober stilgelegd wat het einde betekende van haar dienst bij de Royal Navy.

E. DE NAOORLOGSE TIJD

Na een opknapbeurt deed de M.S. Prince Baudouin op 24 juli 1946 de speciale overtocht van Oostende naar Dover en terug. Deze jubileumreis kaderde in de eeuwfeesten van de Oostende-Dover passagiersdienst.

Daarna voerde ze opnieuw in geregelde dienst op de lijn tussen Oostende en Folkestone. Vanaf oktober 1946 werd Dover voor alle schepen geopend en hadden de maalboten, na een onderbreking van zeven jaar, terug Dover als aanleghaven in de U.K.

In 1963 werd de M.S. Prince Baudouin accomodatieschip te Zelzate. Ze werd in 1968 gesloopt in België.

F. ANDERE GEGEVENS

Werf	: Cockerill
Lengte	: 109.92 m
Breedte	: 14.97 m
Tonnemaat	: 3.120 BRT
Max. snelheid	: 25.25 knopen (snelste schip van de wereld (1934))
P.K.	: 17.000 PK
Motor	: Sulser
Stapelloop	: 16 september 1933
Maidentrip	: 13 augustus 1934

G. BRONNEN

- The Belgian Marine Administration "Prince Baudouin" of 1934 door B.M. LEEK.
- War Service of the "Prince Baudouin" door Ray BUCK.
- De "Prince Baudouin" antwoord niet meer door J.M. PYLYSER.
- La malle Prince Baudouin.
- Short sea : long war door John de S. WINSOR.
- Ferries of Dover door John HENDY.
- Ferries of the English Channel, Miles COWSILL.
- European Ferry Scene.
- België, zeevarende natie ?
- Vijfkwart Eeuw Male, door F. GEVAERT.
- Zeewezensprokkels (De Plate) door F. GEVAERT.
- De Oostende Dover krant.
- Oostende Dover Folkestone door R. BORREY.
- De Dover-Ostend line door John HENDY.
- De geschiedenis van onze nationale zeevaartlijn Oostend-Dover-Folkestone van hun ontstaan tot nu.
- IIIde internationaal congres van de zee, verslagen Oostende 18 tot 22 juli 1946.
- Dover to Ostende
- Eeuwfeest van de lijn Oostende-Dover 1846-1946 door A. BURBURE DE WESEMBEEK.

OOSTENDE TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (53)

door Aimé SMISSAERT (+)

Zaterdag 6 Maart. –

HONDERD DRIEENVEERTIGSTE DAG DER BEZETTING

Een kalme dag. Deze morgen werden een 10 tal bootjes – zeker om den Yser over te varen (?) – met den tram in de richting van Middelkerke vervoerd. Ook 5 der luxebadkabiënen sloegen dezelfde richting in ; 2 andere luxebadkabiënen verlieten de stad langs den Thouroutschensteenweg. Wij hebben ons laten zeggen dat de Duitschers baden zullen inrichten aan den Yser. De menschen kunnen nog niet laten van lachen in de droevige tijden die wij beleven !

Deze laatste dagen hebben de Duitschers kannen van 28 opgesteld, in een beetenveld, achten den Schorredijk, tusschen Leffinghe en Steene, op het grondgebied van Snaeskerke. Zij vermaanden de bewoners van den omtrek om hunne deuren en vensters open te laten, waneer er zou geschoten worden; de bewoners van 2 huizen, gelegen op ongeveer 500 meters der kanonnen werden verwittigd dat hunne huizen, reeds van een zeer eerbiedwaardigen ouderdom zijnde zouden invallen. De kanonnen in kwestie zijn verdoken achter een soort van boschje door de Duitschers gemaakt met de boomen die zij uitkaptten langs het Leffinsch kalsijtje. Heden werden, als probeering, eenige schoten met die kanonnen gelost.

Kanonnen zijn ook opgesteld op den Zeedijk, tusschen den Hippodroom Wellington en den ingang der ... (onleesbaar) ... nonnen zijn derwijze gericht dat zij het gedeelte onzer reede, begrepen tusschen het Palace-Hotel en de staketsels, kunnen bestrijken. Die halve batterij werd "batterij Gneisenau" gedoopt.

Een waaghals van een Duitschen officier, vergezeld van twee matrozen poogde deze namiddag, om kwart voor 11 ure, met een bootje de sasjes, op het Sas-Slijkens, af te varen. Hij gerocht met zijn bootje tot op een tiental meter der sasjes, doch het brooze vaartuigje werd door den vloed meegesleept en alles wat de vereenigde krachten der opvarenden vermochten was het bootje te doen omkantelen : de twee matrozen konden al zwemmend de sasdeuren bereiken en aldus worden gered, doch de officier verdronk.

Zondag 7 Maart. –

HONDERD VIERENVEERTIGSTE DAG DER BEZETTING

Moorddadige vliegeraanval : 3 dooden.

Deze namiddag, een 10 tal minuten voor 2 ure, kwamen twee vliegtuigen der bondgenoten over onze stad gevlogen. De Duitsche kanonnen schoten er 4 maal op zonder ze te treffen.

De vliegtuigen waren veel te hoog; ongeveer 45 seconden na die schoten liet een der vliegtuigen eenen bom vallen, op twee seconden tijdruimte gevolgd door eene tweede, en 5 sec. later door eene derde; daarna verdween het eene vliegtuig, terwijl het tweede nog wel 5 minuten lang in de lucht bleef zweven.

De eerste bom viel op het gaanpad van het eerste hoveken der Leopoldslaan, dicht bij den Kursaal, rechtover de "Villa Noël" en het huis FRANCIS coiffeur : een diepe put werd in het

voorland gemaakt en een stuk der bom vloog tot in den gevel van het huis FRANCIS voornoemd; twee jonge vrouwen en een meisje van een tiental jaren oud, die zich juist op het gaanpad der "Villa Noël", bevonden werden door het stuk getroffen. Het meisje werden op den slag gedood, de hersens plakten aan den grond.; een der jonge vrouwen leefde nog eenige oogenblikken, terwijl de derde doodelijk werd getroffen. De twee lijken werden gelegd in den gang der "Villa Noël"; terwijl het derde slachtoffer in auto naar het Hôtel des Thermes werd overgebracht, alwaar het na een paar uren overleed. E.H. COLENS, onderpastoor der SS. Pieter en Pauluskerk vroeg tevergeefs toegang tot het Hôtel des Thermes, om aan het ongelukkig slachtoffer de hulp van den godsdienst te verlenen – alle toegang werd hem geweigerd.

Later in den voormiddag, werden de drie lijken naar het doodenhuis overgebracht. Ziehier de namen der slachtoffers : Sidonie VANDEN HOUWEELE, geboren te Middelkerke op 26 Maart 1904, dochter van Charles en Eugenie DEJONGHE, wonende te Middelkerke. (Sidonie is het oudste van 11 kinderen); Louise VELLE, geboren te St Pieterscapelle den 2^e April 1897, dochter van Leopold en Augusta VERYSER, wonen te St Pieterscapelle; Magdalena MOLLET, geboren te Slype op 30 Oogst 1896, dochter van Frans en Elise DEBARGIE, wonende te Slype.

Door het vallen van de eerste bom werden eenige ruiten gebroken in den Kursaal en het "Hôtel des Arcades", hoek Leopoldslaan, zeer veel in de "Villa Noël", 27 Leopoldslaan, het huis FRANCIS, 25, id., het "Avenue Hôtel"; 23, id., en in de "Société Française de Banque et des dépôts"; 21, id. en eenige bij M. Edm. VALCKE-TRATSAERT, pasteibakker, nr 19 id. Ook op den overkant der Leopoldslaan werden veel ruiten gebroken in het "Hôtel Impériale", in het nr 32 dezer laan, in de "Villa Rachel", nr 30, in de "Villa Marguerite" nr 20, in de villa "Loveday House" nr 26, en in het "Savoy Hôtel", bij M. GILISSEN, nr 24, Leopoldslaan en bij M. Maurice ELLEBOUDT, nr 22 derzelfde laan.

De tweede bom viel in 't midden der Hendrik Serruyslaan, rechtover de planken afsluiting die den hoek der Babylonestraat maakt : daar werd in de kalsijde een put gemaakt van ongeveer 45 ct. Lengte op 30 breedte en 15 diepte. Een duitsche matroos, die juist voorbij kwam; kreeg een stuk der bom in zijn linker arm; hij werd verzorgd in het huis van M. August GYSEL, meester-schilder, nr 22 der H. Serruyslaan; de arm zal moeten afgezet worden. Hier ook veroorzaakte de bom veel stoffelijke schade, ruiten werden gebroken in de "Café de la Poste Centrale", nr 20, H. Serruyslaan, bij M. GYSEL, voornoemd, bij M. DEJONCHE, nr 24 in derzelfde laan, in de café "In 't Hof van Belofte" nr 26 id? in de "Villa Marguerite" nr 34 id., in de "Villa Louise", nr 36 id., bij Mevr. wed. J. GENACHTE, nr 38 id., bij M. Alfons SIMON, nr 40 id., in 't nr 42 id., in de herberg LINGIER, op den hoek der Serruyslaan en Jozef II straat en, op den anderen hoek dezer straat en bij den welgekenden kleermaker -, M. G. DEVOLDER. In sommige dezer huizen, nl. in de "Villa Marguerite", bewoond door M. Th. VAN TONGELEN, bevelhebber der pompiers, en nevens de deur, zijn al de ruiten in. Ook in de Babylonestraat werden ruiten stuk geslagen, bij Mevr. wed. WILLECOMME, nr; 21 (ook het marmer harer lavabo en vele antieke postuurtjes die er op stonden, kapot), in het onbewoond huis STEENBRUGGE, nr 19, in het onbewoond huis BOOMERS, nr 17, in het gevang HOULEY, nr 15, in het onbewoond huis DECEUNINCK, nr 13, bij M. Charles MAERTENS, nr 11 en in het huis nr 9 (onbewoond).

De derde bom viel op de Keizerskaai, rechtover het "Hôtel Ibis" en kwam terecht tusschen een stoomtram en een paal van den elektrieken tram. De stoomtram bestond uit het machien, 3 wagons, een paar open kolenwagons, eveneens vol duitschers en dan nog verder eenige wagons. Hij kwam van Leffinghe terug met marine-infanteristen en stopte juist. De bom viel nevens den tweede der 3 wagons die het machien volgden – al de ruiten dezer wagons werden stuk geslagen, van de soldaten die er in zaten werden er 5 gedood en 26 min of meer erg gekwetst. Wij zager er twee van, die de beenen afgerukt waren en de darmen uit het lichaam hingen – van een der twee kon men ook het hert zien ! Brr ! 't Was om er koud van te worden ! Aan den voet der paal kon men, nadat de tram

was weggetrokken, eene grote plas bloed zien. Het dak van de wagons was als doorzaaid met gaten door de stukken der dom gemaakt.; op het voorste platvorm van den tweeden waggon bemerkten wij een beentje waaraan nog bloed en vleeschvezels kleefden, waarschijnlijk een vingerlid; op de achterste platform van den eersten waggon, bloedsporen en eenige zichtkaarten, met slijk en bloed besmeurd. Eene der zichtkaarten draagt de beeltenis van het H. Hert, op eene der ander kan men nog het postmerk "Cuxhaven" lezen...!! De dooden en gekwetsten bleven niet lang ter plaatse liggen, want, eens het eerste oogenblik van angst voorbij, kwamen van alle kanten duitsche soldaten toegelopen, waarvan de eenen hielpen aan het wegdragen der slachtoffers, en de andere, met een weinig hoffelijkheid en zeer veel geduld (dat mag gezegd zijn) het publiek op afstand hield.

Op de Keizerskaai werd ook stoffelijke schade aangericht nl. schier al de ruiten in bij M. Henri DESMET, nr 7, bij M. Arseen LOUF, nr 8, en bij M. Aug. LAROYE, nr 9 en in het Baubüro Frans SCHULTER (Hotel Ibis) nr 10; daarenboven 35 kleine ruitjes in 't bisschoppelijk College en eenige ruiten bij M. Maurice VANDEN HEYDE, bij M. Jan DELEY, nr 15 en in 't "Hotel de Barcelone".

Onnoodig te zeggen dat het werpen der bommen, in stad eene uitnemende groote opschudding verwekte. Van alle kanten kwamen soldaten en nieuwsgierigen toegelopen, en onze medeburgers waren eens te meer ooggetuigen van den grooten...moed der duitschers; aan den achterkant van den Kursaal stonden een 80tal jagers gereed om zich in te schepen op een tram : toen ze het eerste vliegtuig zagen aankomen, liepen ze weg zoo snel zij konden. En weinig nadat in de Weststraat, de knal der eerste ontploffing werd gehoord, kwam aldaar een dog-cart aangereden, waarin 2 matrozen zaten, waarvan de eene maar altijd jammerde en kloeg dat zijn oor af was. Zij stapten af aan eene herberg der straat – en daar kon men bestatigen dat de wonde ...eene eenvoudige schram aan het oorlilletje was !!!

Eens de vliegtuigen buiten zicht keerde de moed bij de duitschers terug en zelfs bij zekeren veldgendarm de moed om onbeschoft te zijn ! De kerel ('t is dezelfde die de wacht houdt wanneer de lichte kooien zich in zeker huis der Karel Janssenslaan moeten aanbieden) de kerel, die eerder scheen te bijten dan te spreken, verdreef nieuwsgierigen en soldaten, ja zelfs officieren van de Leopoldlaan, en dit op zulke ultra-beleefde wijze, dat men moeilijk de weerspleete ervan zou vinden.

Later duchtig op zijne plaats gezet geweest zijnde, trok hij er brommend vanonder, doch van den ganschen namiddag mocht niemand de plaats naderen waar de bom was gevallen.

Op de Keizerskaai, echter, waren de duitsche schildwachten veel inschikkelijker – daar mocht het publiek ongestoord weg en weer wandelen – blijven staan mocht men echter niet !

Een ooggetuige verklaarde ons dat het oprecht vermakelijk om zien was hoe de soldaten zich haastten den tram te verlaten, eens de bom gevallen : er waren er zelfs die door de vensters kropen !

Ruim een half uur na het werpen der bommen, speelde een muziek in de Zeestatie, en van 3 tot 4 gaf het muziek der mariniers zijn gewoon concert in het Leopoldspark, alsof niets zou gebeurd zijn.

De bom der Leopoldlaan miek een vierde slachtoffer : een duitsche jager-soldaat, die een stuk van het hoofd en het rechter been werd afgerukt en het linker been werd gebroken. De ongelukkige verjaarde juist op heden; hij had zijn koffijpulleken in de hand en was op weg om naar den Helder koffij te gaan halen. De bom viel rakelings neven hem. Een soldaat die hem vergezelde werd een paar meters ver weggeslingerd, doch bekwam geen letsel. Het lijk werd in allerhaast door een duitsche auto weggebracht.

Er vielen, niet drie bommen, maar wel vijf : de twee eersten kwamen terecht op het strand vlak voor den Kursaal. Ons Feestpaleis schokte tot in zijne grondvesten, doch geene schade werd aangericht.

De politieagent Victor LESAFFRE, van dienst op de Keizerskaai, hielp aan het oprapen der duitsche soldaten, door de bom gedood of gekwetst. Hij zei tot een duitscher, dat men hier niet te doen had met eene bom, maar wel met het ontploffen van een duitsche schrapnell. Hij werd aangehouden en opgesloten.

Hij werd naar Duitschland gestuurd en bleef er tot januari 1918.

Deze namiddag wandelde de genaamde Frans BORDON, een doofstomme kleermakersgast bij M. Guillaume DEVOLDERE, in de Kapellestraat. Hij zag, al het ander voetpad, een zijner kamaraden, een doofstomme als hij. Zij hielden, van over de straat een praatje, daartoe de teekens der doofstommen in gebruik. Een marinier schoor BORDON bij de kraag en leidde hem naar de Kommandantur, waar de ongelukkige, niettegenstaande uitleggingen, en de tusschenkomst van zijn baas 3 mark mocht betalen en tot 3 dagen gevang werd veroordeeld.

“Wir sind doch keine Barbaren”, zeggen de duitschers – neen, neen, ’t is ’t katje !

Volgend bericht werd heden in het Stadhuis uitgehangen :

BERICHT

De vergoeding voor huisvesting van de duitsche troepen zal den 1sten en op het einder dezer maand geregeld worden.

Oostende, den 7 Maart 1915

De Burgemeester,

A. LIEBAERT

Heden werd, aan het stadhuis, in het kasken aan de huwelijksbeloften voorbehouden, de huwelijksbelofte uitgehangen, aangegaan tusschen Victor CHAFFART en Eupharsia SCHMITT, beide werklieden alhier wonende.

Maandag 8 Maart. –

HONDERD VIJFENVEERTIGSTE DAG DER BEZETTING

Van heden af wordt het brood slechts 40 ct. De kg. meer verkocht.

Bij M. Guillaume DEVOLDERE, kleermakersbaas, hoek Jozef II straat en H. Serruyslaan, kwam deze morgen een duitsche onderofficier binnen met een paletot, die te lang was voor hem en die hem vroeg dien paletot voor hem in orde te brengen. M. DEVOLDERE antwoordde dat hij geen reparaties deed, dat bovendien, zijn knecht door de duitschers gevangen was genomen. Een half uur later moest hij naar de Kommandantur, waar hem eene boete van 300 mark werd opgelegd.

M. COPPIETERS; die voor den oorlog het maken aannam van de brug op de afleiding der Brugsche vaart (achter de kerk van Slykens) kwam vandaag naar hier over met het oog op de voltooiing dezer brug.

Frans Lamoot, de lokaalhouder van den Volksbond, hat het water afgesloten voor de duitschers, die in de vrije school der Constantinopelstraat woekeren, omdat die gasten misbruik miaken van dit

water. Hij krijgt daarvoor 20 mark boet.

Deze morgen om 8 ure, werd M. DANNEEL, hoofdkommissaris bij GLASMER (officier der Kommandantur) geroepen. Hij kwam niet rap genoeg naar 't gedacht van den Pruis, die hem met 4 soldaten, bajonet op het geweer, uit zijn huis deed halen. Na eenigen uitleg mocht M. DANNEEL vertrekken.

Ziehier de reden waarom M. DANNEEL deze morgen niet op uur was : de politieagent Emiel CASSELMAN, (op dienst zijnde op 't politiebureau der Groot Markt) was gister door een soldaat belast geworden den hoofdkommissaris te verwittigen dat hij heden, om 8 ure, in de Kommandantur moest zijn. CASSELMAN was in de gelegenheid niet zijn overste te zien...

Hij is de duts der zaak : hij krijgt 5 dagen gevang.

Dinsdag 9 Maart. –

HONDERD VIERENZESTIGSTE DAG DER BEZETTING

De geloovigen, die deze morgen naar de eerste mis, in de HH. Petrus en Pauluskerk gingen, waren niet weinig verwonderd gansch het portaal vol te zien staan met beelden, altaar, kruisweg, enz. : het waren de meubelen der kapel van het klooster van "La Providence" van Middelkerke, gedurende de nacht door de Duitschers daar gebracht.

Aan den hoek van Petit Paris staan, gansch den dag, matrozen met een rood vlagsken in de hand : al de autos, die aldaar voorbij komen, uit de richting van Leffinghe of Nieupoort, moeten blijven staan en de paspoorten hunner geleiders worden nauwkeurig nagezien.

Deze namiddag om 4 ure, had in de kerk van O.L.V. (Hazegras), de begrafenis plaats van het meisje Sidonie VANDENHOUWEL, Zondag op de Leopoldslaan door eene bom gedood.

Daar wij op de voorvallen van Zondag terug komen, vergeten wij niet aan te stippen dat vele menschen hoegenaamd niet aannemen willen dat er bommen werden geworpen : het zijn Duitsche schrapnells, die in de lucht niet ontploften, dank zij hun slecht maaksel ! Ja en neen, is een lang strijden, later zullen wij misschien wel over deze zaak, gelijk over nog vele andere, meer en, ditmaal, juist nieuws vernemen.

Heden overleed alhier eene oude Oostendsche figuur, de genaamde Joanne DEMEERE, beter gekend onder den bijnaam van Wanne MEYERS. Gedurende jaren en jaren hield deze vrouw in het nr 77 der St-Paulusstraat, een soort van logementhuis voor armoedige lieden. Hare herberg droeg voor opschrift "In de Maagd van Gent", doch bij de bevolking was zij niet anders gekend dan onder den naam van "de glazen kas" (vroeger "de Cadran Bleu"), en het "droog logiest". Mits eenige centiemen kon men daar slapen en ontbijt bekomen. De Duitsen, die op het politiebureau kwamen klagen dat ze niet wisten waar slapen, werden door de police bij Wanne MEYERS gedaan.

Joanna DEMEERE, die te Oostende geboren werd op 2 Februari 1835, en dus 80 jaar oud werd, was zeer mild voor de armen : alhoewel haar logiest goed trok, ging zij totaal ten onder, en over een paar jaar zag zij zich gedwongen hare zaken over te laten. Sinds dien leefde zij op een kamerken in het nr 64 der St-Paulusstraat, vlak over haar oude woning. Sedert eene maand zag zij zich verplicht haar brood te gaan bedelen....!

Volgende plakbrief, in 't Vlaamsch en 't Duitsch opgesteld, werd heden uitgeveerdigd :

BEKENDMAKING

Betrekkelijk de politie der honden

- 1) Het is verboden, hondenkarren tot vervoer van personen te benuttigen; de leider moet er nevens gaan en een der tramen vasthouden.
- 2) Het is verboden, hondenkarren zwaarder te belasten dan de dieren dragen kunnen.
- 3) Het is verboden, kleine honden als trekdieren te gebruiken.
- 4) Het is verboden honden vrij te laten rondlopen; zij moeten op den halsband den naam van den eigenaar dragen en steeds aan een lijn vastgehouden worden.

Overtreders worden streng gestraft.

Oostende, den 7 Maart 1915
De Duitse Kommandantuur,
BITTINGER
Kapiteinluitenant en Stadskommandant

De stad kreeg heden bericht van wege de duitsche overheid dat deze enkel de opeischingen; sedert de, 15^e Januari voor de voeding der troepen gedaan, betalen zal. Men zal zich herinneren dat, tot het bekomen der maandelijksse oorlogsvergoeding van 40 millioen, de duitsche overheid zich verbonden had vanaf hoogergemelden datum alle opeischingen te betalen – men ziet nu eens te meer hoeveel staat men op het woord eens duitschers maken mag !

Woensdag 10 Maart. –

HONDERD ZEVENENVEERTIGSTE DAG DER BEZETTING

Deze morgen, om 8 ure, had in de kerk van O.L.V. (Hazegras), de lijkdienst plaats van Louise VELLE en Magdalena MOLLET, verleden Zondag op de Leopoldslaan door een stuk bom gedood.

Ten gevolge van het groot aantal leerlingen, die de Broederschool bijwonen, in den Volksbond gehouden, wordt er van heden af les gegeven door MM. HUYGHEBAERT, koster en gewezen onderwijzer te Middelkerke, LEPEZ, onderwijzer te Mannekensvere en HOUCKE, onderwijzer te Westende.

Deze voormiddag sprong, op de Keizerskaai, een marinier, die naar het front moest vertrekken, onder een aanstoomenden tram en werd deerlijk gekwetst opgenomen. Hij werd naar de ambulancie van het "Hotel des Thermes" overgebracht.

Ziehier aan wat men het uitveerdigen der duitsche verordening op de honden toeschrijft : te Brussel, zeggen de eene, te Gent zeggen ander, te Brugge, volgens derden, liep dezer dagen een hond rond met aan zijn steert een plakkaat waarop : "Al ben ik een hond, Ik vaag de keizer aan mijn k... !

De hond zou door de duitschers doodgeschoten zijn geworden en, in hunne woede, zouden zij besloten hebben geene alleenlopende honden meer te dulden.

Wij geven de uitlegging voor wat ze weerd is, doch wij denken eerder dat bedoelde maatregel ingegeven werd door het feit dat zooveel honden, zonder meester, op straat loopen.

James Ensor

1999

PERSNOTA : 16de ENSORBAKEN TE OOSTENDE ?

Na de officiële opening van het Ensorjaar op 23 januari 1999 in het Museum voor Schone Kunsten te Oostende, heeft de jonge uitgever Photo Tropic besloten om zelf een baken te integreren te Oostende en dit gelegen langs de Albert I Promenade 66. Deze (16de) baken kreeg als titel mee: "James Ensor bekeken door het oog van een jonge uitgever" en is te bezichtigen in de etalage. Het bestaat uit een compositie van 16 postkaarten formaat 10 x 15 cm, geplastificeerd en gedrukt op luxepapier. De achterzijde van de postkaarten is bedrukt in 4 talen nl. Nederlands, Frans, Engels en Duits en de set postkaarten is voorzien van een verzamelomslag met als opdruk "James Ensor 1999". Deze unieke set kwam tot stand dankzij de medewerking van Norbert Hostyn, conservator van het Museum, familie Antony, kunstenaar August Michiels, fotografen Daniel de Kievith en Mike Louagie en zal te verkrijgen zijn vanaf 20 februari. Met deze uitgifte hoopt de uitgever zijn steentje bij te dragen tot het welslagen van het Ensorjaar. Tevens laat de uitgever weten dat bezoekers, onder begeleiding van een gids van de gidsenkring "Lange Nelle", een korting op de set kunnen bekomen. Dus in elk geval de 16de baken niet vergeten! Hier vindt U de beschrijving van de lijst aangaande. Voor meer informatie kan U steeds terecht op de volgende telefoonnummers 059 / 50 97 72 en 059 / 23 88 22 (zelfs in het weekend).

Portret van James Ensor © Photo Antony
James Ensor gefotografeerd in een spiegelbol © Photo Antony
James Ensor aan het harmonium voor het schilderij "De intrede van Christus in Brussel in 1889" © Photo Antony
James Ensor: Christus bedaart de storm, 1891 © Sabam Belgium 1999
James Ensor: Mijn dode moeder © Sabam Belgium 1999
James Ensor: Zelfportret met bloemenhoed © Sabam Belgium 1999
James Ensor: Zicht op Mariakerke © Sabam Belgium 1999
James Ensor: De gendarmen © Sabam Belgium 1999
Felix Labisse: Bonjour monsieur Ensor © Sabam Belgium 1999
August Michiels: Keramische tegel aan het geboortehuis van James Ensor © Mike Louagie
Zicht op O.L. Vrouw ter Duinenkerk © Mike Louagie
Maskers van Ensor © Daniel de Kievith
Grafzerk van Ensor © Mike Louagie
Zeemonstertje © Daniel de Kievith
Souvenirartikel uit de winkel van de familie Ensor © Daniel de Kievith
Masker © Daniel de Kievith

FOTOKOPIEHUIS DESNERCK DANIËL

Torhoutsesteenweg 196
8400 OOSTENDE

Tel & fax : 059/50.31.46

Tel & fax : 059/51.76.52

OPENINGSUREN

Maandag	Gesloten
Dinsdag	
Woensdag	08u30-12u00 & 14u00-19u00
Donderdag	
Vrijdag	
Zaterdag	09u00-12u00 & 14u00-19u00
Zon-en Feestdagen	Gesloten

tekststempel om zelf te maken

4953

ROBERT NORMAN
EXPORT MANAGER
LINZER STRASSE 158
A-4600 WELS AUSTRIA
TEL. 07242 / 239-0

Max. 5 regels tekst

1 Set rubberen typen (6003)
Schrifthoogte 3 mm: 26 posities per regel
1 Set rubberen typen (6004)
Schrifthoogte 4 mm: 21 posities per regel

4957

MAX. EIGHT LINES OF TEXT
MAXIMUM HUIT LIGNES DE TEXTE
HASTA MAX. OCHO LINEAS DE TEXTO
BIS ZU ACHT ZEILEN TEXT
PERTIMBRI FINO A OTTORIGHE
TOT ACHT REGELS TEKST
MAX. NYOLC SOROS SZÜVEGIG
TEKST AO ВОСЬМИ СТРОК

Max. 8 regels tekst

1 Set rubberen typen (6003)
Schrifthoogte 3 mm: 21 posities per regel
1 Set rubberen typen (6004)
Schrifthoogte 4 mm: 22 posities per regel

OPENINGDATA HEEMMUSEUM IN 1999

- elke zaterdag
- van 03 april t/m 18 april (gesloten 6 en 13 april)
- van 13 mei t/m 16 mei
- van 12 juni t/m 12 september (gesloten elke dinsdag)
- van 30 oktober t/m 07 november (gesloten 01 en 02 november)
- van 26 december t/m 02 januari 2000 (gesloten 28 december en 01 januari 2000)

telkens van 10u tot 12u en van
14 u tot 17u

BON **COCK**
CAMERA
SERVICE

Jozef II straat 44
Hoek Christinastraat
8400 Oostende

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontra**kt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

Foto Luc • archief De Plate

Hippodroom Wellington Oostende

DE PLATE

Maandblad

-- MEI 1999

DE PLATE v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 4 december 1986 nr. 31023, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 5 oktober 1989 nr. 13422 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 10 oktober 1996 nr. 22600.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
De inhoud van een artikel weerspiegelt niet noodzakelijk het standpunt van de Kring.
Tekst overname toegelaten na accoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

Secretaris	Verantwoordelijke uitgever	Penningmeester	REKENINGEN
F. HUBRECHTSEN	O. VILAIN	J.P. FALISE	750-9109554-54
Gerststraat 35 A	Rogierlaan 38/11	H. Serruslaan 78/19	000-0788241-19
8400 Oostende	8400 Oostende	8400 Oostende	
Tel-Fax 059/50.71.45	Tel : 059/70.92.05	Tel-Fax : 059/70.88.15	

JAARGANG 28
NUMMER 5 - 8
MAAND mei - augustus 1999

IN DIT NUMMER

- blz. 127 : **R. VANCRAEYNEST** : Toen Mariakerke nog een gemeente was.
- blz. 132 : **R. VANHIXE** : Luitenant-Generaal August Eduard Gilliaert.
- blz. 135 : **G. VANDAMME** : Kritisch gelezen
Dichter bij het ontstaan van Ste Catharina-West.
- blz. 137 : **N. HOSTYN** : Oostendse muziekgeschiedenis 1918-1940.
- blz. 141 : **E. SMISSAERT** : "Zie daar komt uit het oosten een keizer aangevaren". Oostende 2-3 augustus 1890 : Een momentweergave van een monumentale intrede.
- blz. 149 : Oproep aan de historisch geïnteresseerde jongeren : wie komt ons vervoegen ?

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten die in de loop van de maand mei zullen plaatsgrijpen.

MEI 1 - ACTIVITEIT

zaterdag 22 mei 1999 om 14 u 30

*Wandelvoordracht : **HET VERANDERD GEZICHT VAN DE OOSTEROEVER.***

Dhr Ferdinand **GEVAERT**, lid van de raad van bestuur van de kring, heeft in het verleden reeds met veel brio rondleidingen verzorgd aan de oosteroever. Een terrein dat hij uitstekend kent als eminente heemkundige en waar hijzelf, als hoofd van het tekenbureau van wijlen de RMT, zijn carrière gesleten heeft.

Zijn naam staat dus garant voor de kennis van de materie maar ook voor de wijze waarop hij die brengt met zin voor het detail en voor hetgeen de modale mens net niet gezien heeft of met zijn oppervlakkigheid gewoon over het hoofd ziet. Hij brengt ons tevens de recente ontwikkelingen opnieuw in het geheugen en wijst ons op de toekomst die de oosteroever nog kan of zal bieden.

Wij verzamelen aan de kantine van de vismijn waar de wandeling start om 14 u 30.

Nadien is er ter plaatse nog gelegenheid voor een napraatje, een natje en een droogje !

MEI 2 - ACTIVITEIT

donderdag 27 mei 1999 om 20 u 30

voordracht in de conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr.L.Colenstraat 6

Onderwerp : **DE GESCHIEDENIS VAN DE OOSTENDSE BADINSTELLINGEN**

De spreker : Mevrouw Dr. Leen **COENE**.

Dr Coene is een geboren en getogen "Ostènsche Ploate".

Zij is stadsgids die de moeilijke cursus (twee jaar) op een schitterende wijze in 1997 heeft voltooid. Haar eindwerk had tevens alles te maken met het onderwerp van deze avond.

Het was een Engelsman, Wiliam Heskett, die de eerste rollende badcabine op het strand (in dit geval het "klein strand") bracht in 1783.

Hoewel de geneugten van zeebaden, al of niet ter reiniging of ter genezing, ook te Oostende reeds eeuwen voordien gekend waren, was het deze Heskett die de eer genoot om de eerste commerciële vestiging op het strand neer te poten.

Sedertdien kende deze aangename bezigheid een gestage opgang en kreeg Oostende op een bepaald ogenblik de benaming "Plage des Rois" en "Reine des Plages" mee.

Zelfs tijdens de eerste wereldoorlog was het zeebaden voor burgers maar vooral voor militairen een gedroomde ontspanningsmogelijkheid.

Maar niet alles was en is rozengeur en maneschijn.....

Dat zal Mevr. Coene ons allemaal wel haarfijn uit de doeken doen.

Deze voordracht wordt geïllustreerd met dia's.

De toegang is zoals steeds vrij en kosteloos; ook voor niet-leden.

Men zegge het voort !!!

JUNI – ACTIVITEIT. STUDIEREIS NAAR KORTRIJK EN ALVERINGEM

We vertrekken op zondag 6 juni 1999 om 09u.00 stipt vanop het Canadaplein, rechtover het Gerechtshof.

Ons doel is Kortrijk, meer bepaald het Nationaal Vlas- Kant- en Linnenmuseum.

We nemen de Torhoutsesteenweg om vervolgens de autostrade richting Kortrijk te nemen.

We komen toe rond 10u00 en nemen een kop koffie in de taverne “De Vlasblomme” gelegen op hetzelfde domein om vervolgens in twee groepen de musea te bezoeken. Terwijl één groep het Vlasmuseum bezoekt, bezoekt de andere groep het Kant- en Linnenmuseum : en omgekeerd natuurlijk.

In de twee musea krijgen wij uitleg van een gids en het bezoek duurt ongeveer 1u30.

Het Vlasmuseum toont in 26 zeer aantrekkelijke taferelen de vlasteelt en de evolutie van de vlasbewerking. Alle taferelen zijn hyperrealistische reconstructies : 59 levensechte personages, in polyester uitgevoerd, met authentieke kledij in een typisch werkmilieu geïntegreerd.

In het Kant- en Linnenmuseum zien wij op het gelijkvloers in 110 strekkende meter vitrines de uitzonderlijke collectie kant, borduurwerk en kunstig bewerkt linnen. De bovenverdieping toont in 16 levensechte gereconstrueerde taferelen het leven van de vorige generaties met kant en linnen. Een 20-tal bekende en gewaardeerde Vlamingen werden in beeldportretten vereeuwigd. De vleugel wordt aldus tevens een soort Madame Tussaud van Vlaanderen.

Beide musea beschikken over een lift zodat er zich geen probleem stelt om de verdiepingen te bereiken.

Rond 12u – 12u15 gaan we terug naar de “Vlasblomme” waar de Kring U het aperitief aanbiedt en waarna wij de voeten onder tafel steken voor de volgende menu :

Soep van de dag

Varkensvlees met mostaardsaus en waterkers
Aardappelkroketten

Kortrijkse Kalletaart

Koffie

De dranken zijn, uiteraard, voor eigen rekening en persoonlijk af te rekenen.

Rond 14u30 vertrekken wij naar Kortrijk waar wij het Begijnhof bezoeken.

Het Kortrijks Sint Elisabethbegijnhof is één van de best bewaarde ter wereld. Het is een ommuurde woongemeenschap van 41 huisjes en een kapel. Het werd in de dertiende eeuw gesticht en dateert in zijn huidige vorm uit de XVIIe eeuw.

Als de tijd en het weer het toelaat kunnen wij nog een pint drinken op de Grote Markt van Kortrijk (zeer dicht bij het Begijnhof gelegen) maar om 16u00 vertrekken wij richting Alveringem waar wij het Mout- en Brouwershuis "De Snoek" bezoeken.

In dit museum kan U zich een uniek beeld vormen van de wijze waarop er in de vroege 19de eeuw gemout en gebrouwen werd en dit aan de hand van gerestaureerd authentiek materiaal.

En er zal wel tijd overblijven om in de museumherberg een Snoekbier te drinken !!

Tegen 18u30 stappen we terug in de car en vertrekken Oostende waarts waar we omstreeks 19u30 toe komen.

Wij zullen er, zoals verleden jaar, een rustige dag van maken en wij hopen dat het weer mee zit.

Inschrijven kan door storting van 1.250 Fr (duizend tweehonderd vijftig Fr) per persoon op rekening

380-0040384-06
Jean Pierre Falise
H. Serruyslaan 78/19
8400 Oostende

met vermelding "Platereis 6 juni 1999 met X personen". In deze prijs is begrepen, autocar, koffie bij aankomst, het middagmaal, de toegang tot de musea, de gidsen en de fooi voor de chauffeur.

De inschrijvingen moeten binnen zijn voor maandag 31 mei 1999. Er zijn maximum 74 plaatsen. De 75e kan niet meer mee !! Dus zorgt dat je erbij bent.

Meegaande verzorgen wij een kleine reisbrochure die een aangename herinnering zal blijven aan deze uitstap.

Uw reisleader
Jean Pierre Falise

TOEN MARIAKERKE NOG EEN GEMEENTE WAS

door Raymond VANCRAEYNEST

Het is niet de bedoeling de indruk te willen geven dat ik een studie over Mariakerke aan het voorbereiden ben. Wat hieronder volgt zijn enkele notities van feiten die zich te Mariakerke hebben voorgedaan tussen 1865 en 1880. Ik heb ze toevallig gevonden bij mijn opzoekingen over de haven van Oostende en ze kunnen wellicht details verschaffen aan diegenen die in Mariakerke met problemen geconfronteerd worden.

Het gemeentebestuur van Mariakerke wilde er in die tijd wellicht werk van maken om, naar het voorbeeld van de grote buur Oostende, daar een zekere seizoenbedrijvigheid te laten tot stand komen. Het bestuur schreef in 1865 naar de minister van Binnenlandse Zaken A. VAN DEN PEEREBOOM om een toelage van de Staat te bekomen voor het aanleggen van een kasseiweg tussen de Nieuwpoortsesteenweg en het strand. Die onderneming zou uit twee delen bestaan : 1° de eigenlijke weg, 2° de helling die de weg zou verbinden met het strand. Minister VAN DEN PEEREBOOM maakt op 16 januari 1866 die vraag over aan zijn collega van Openbare Werken. Reeds op 29 januari maakte het Permanent Comité van Bruggen en Wegen daarover een rapport: Het comité was van oordeel dat een toegangshelling tot het strand zeer nuttig zou zijn, zowel voor de redding van drenkelingen als voor het aanbrengen van materialen voor de duinverdediging. Een kasseiweg naar de toegangshelling was daarvoor wel onontbeerlijk.

Het jaar daarop bleek dat arrondissementscommissaris van Brugge STORDEUR een plan had gemaakt waarbij de verbinding naar het strand nogal erg oostelijk liep doorheen de geëffende duinen, die in concessie gegeven waren aan PEETERS-BARTSOEN en aan VERLINDE (eerstgenoemden hadden intussen al verzaakt aan de concessie). ZUBER, hoofdingenieur-directeur van Bruggen en Wegen te Brugge, stelde op 9 maart 1867 aan de minister van Openbare Werken voor de verbindingsweg te richten op de oostelijke hoek van de dijk Albertus, dit met het oog op de latere aanleg van de duinbescherming tussen Oostende en Mariakerke. Op 11 januari 1869 moest ZUBER aan de minister bekennen dat het aanbrengen van de helling naar het strand beter kaderde met het voorontwerp van wandeldijk dan met de ontworpen kasseiweg.

De hoofdingenieur-directeur, die te Brugge ZUBER had opgevolgd, was CRÉPIN. Op 19 september 1872 maakte hij aan de minister een plan over, getekend door hoofdingenieur Alexis SYMON te Oostende, waarbij hij aan de minister liet weten dat het gemeentebestuur van Mariakerke al in 1865 de tussenkomst van de Staat had gevraagd om een kasseiweg aan te leggen. De hoofdweg was 480 meter lang en de aftakking doorheen de wijk Albertus 341 meter. De werken waren aangenomen door aannemer Jan KETELS tegen 24.000 frank. De weg passeerde nu wel ten oosten van de molen van Mariakerke i.p.v. ten westen zoals aanvankelijk gepland.

De gemeente liet op 10 januari 1873 aan de minister weten dat de werken aan de kasseiweg weldra zouden voltooid zijn en dat het ogenblik gekomen was om doorheen de duinen de helling naar het strand aan te leggen. Einde maart was de kasseiweg naar Albertus helemaal af en het proces-verbaal voor de definitieve oplevering werd op 26 oktober 1873 te Oostende ondertekend door de conducteur van Bruggen en Wegen F. ROSSELS. Op 16 maart 1873 had het gemeentebestuur van Mariakerke al laten weten aan de minister van Openbare Werken dat de kosten, de aankoop van gronden inbegrepen, ongeveer 30.000 frank bedroegen. Het bestuur drong bij de minister aan om een toelage aan de gemeente te verlenen. Volgens het Koninklijk Besluit van 18 september 1873 kreeg de gemeente een staatstoelage van 5.000 frank. De provincie West-Vlaanderen betaalde één derde van de uitgaven.

Zowel in maart 1874 als in juni 1878 drong het gemeentebestuur van Mariakerke bij de minister aan om de helling naar het strand doorheen de duinen aan te leggen. De minister antwoordde aan de hoofdingenieur E. PIENS te Brugge dat de helling te gepasten tijde zou verwezenlijkt worden, waarschijnlijk in de volgende lente (1).

De werken werden weliswaar niet uitgevoerd in de volgende lente, maar de aanbesteding greep plaats op 7 juni 1879. Het ging nu niet alleen over het aanleggen van de helling naar het strand, maar ook om het bouwen van een duinbescherming ten oosten van de dijk Albertus in de richting van Oostende. De raming bedroeg 172.900 frank, maar aannemer August EEREBOUT van Brugge zou het werk uitvoeren tegen 125.000 frank. Hoofdingenieur PIENS liet de minister weten dat die helling in het verlengde zou liggen van de kasseiweg aangelegd door de gemeente en dat er aldus voldoening zou geschonken worden aan de gemeente Mariakerke. De werken waren voltooid tegen juli 1880 (2).

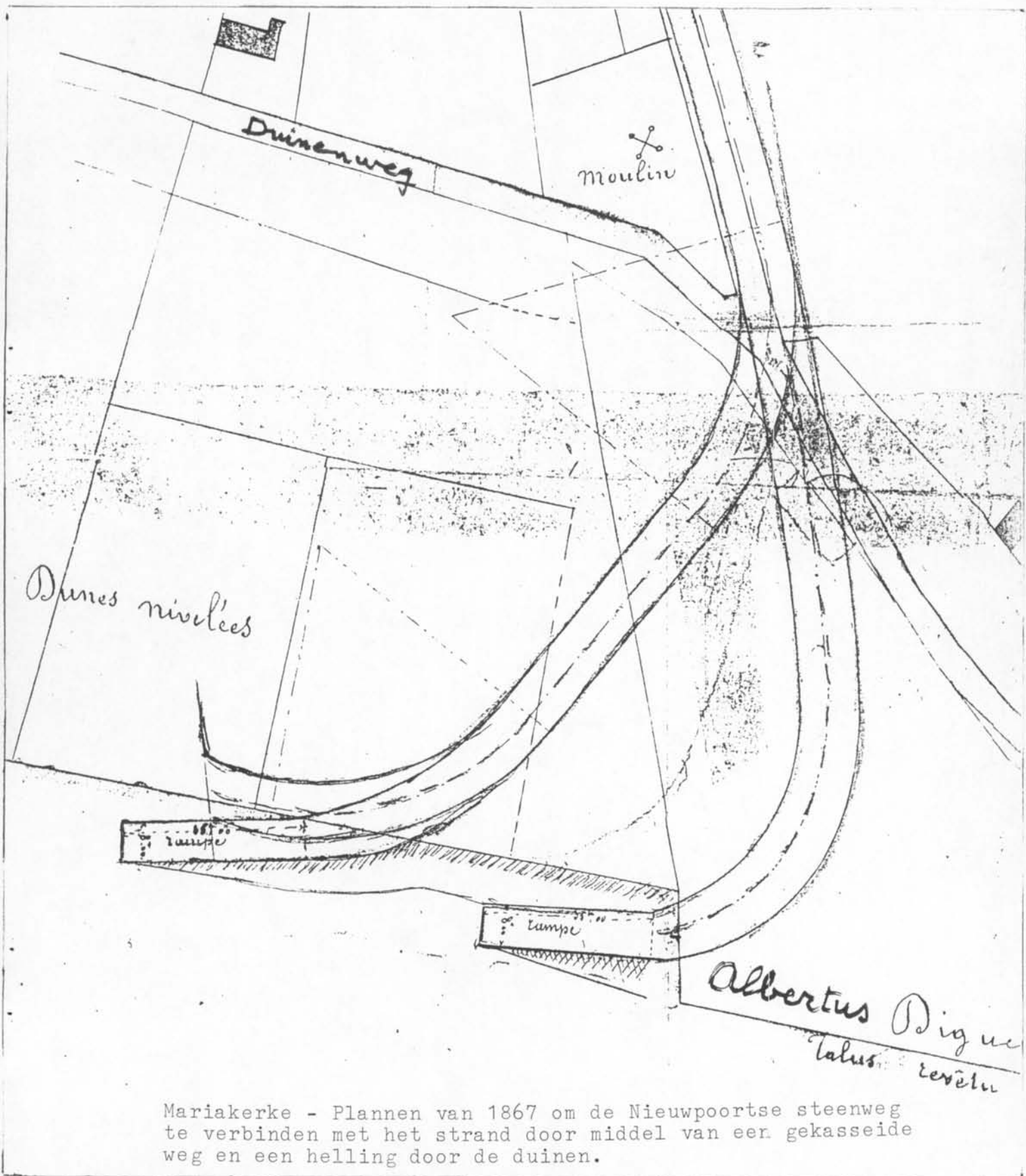
Op 21 maart 1879 vroeg het gemeentebestuur aan de minister in de duinen een houten schuilhuisje te mogen oprichten ten behoeve van eventueel in nood verkerende badgasten. In zijn rapport aan de minister van 23 mei 1879 liet ingenieur PIENS weten dat aan de gemeente Mariakerke een concessie over het stand was toegekend bij Koninklijk Besluit van 19 april 1878. De gemeente had al in de zomer 1878 een volledige badendienst ingericht en op het einde van het seizoen waren er al 6 badkarren. Alles wees erop dat die bedrijvigheid tijdens het aanstaande seizoen zou toenemen. Ingenieur PIENS gaf dan ook een gunstig advies voor het optrekken van een houten barak in de duinen. Ook het Permanent Comité van Bruggen en Wegen betuigde zijn akkoord op 17 juni 1879 (3).

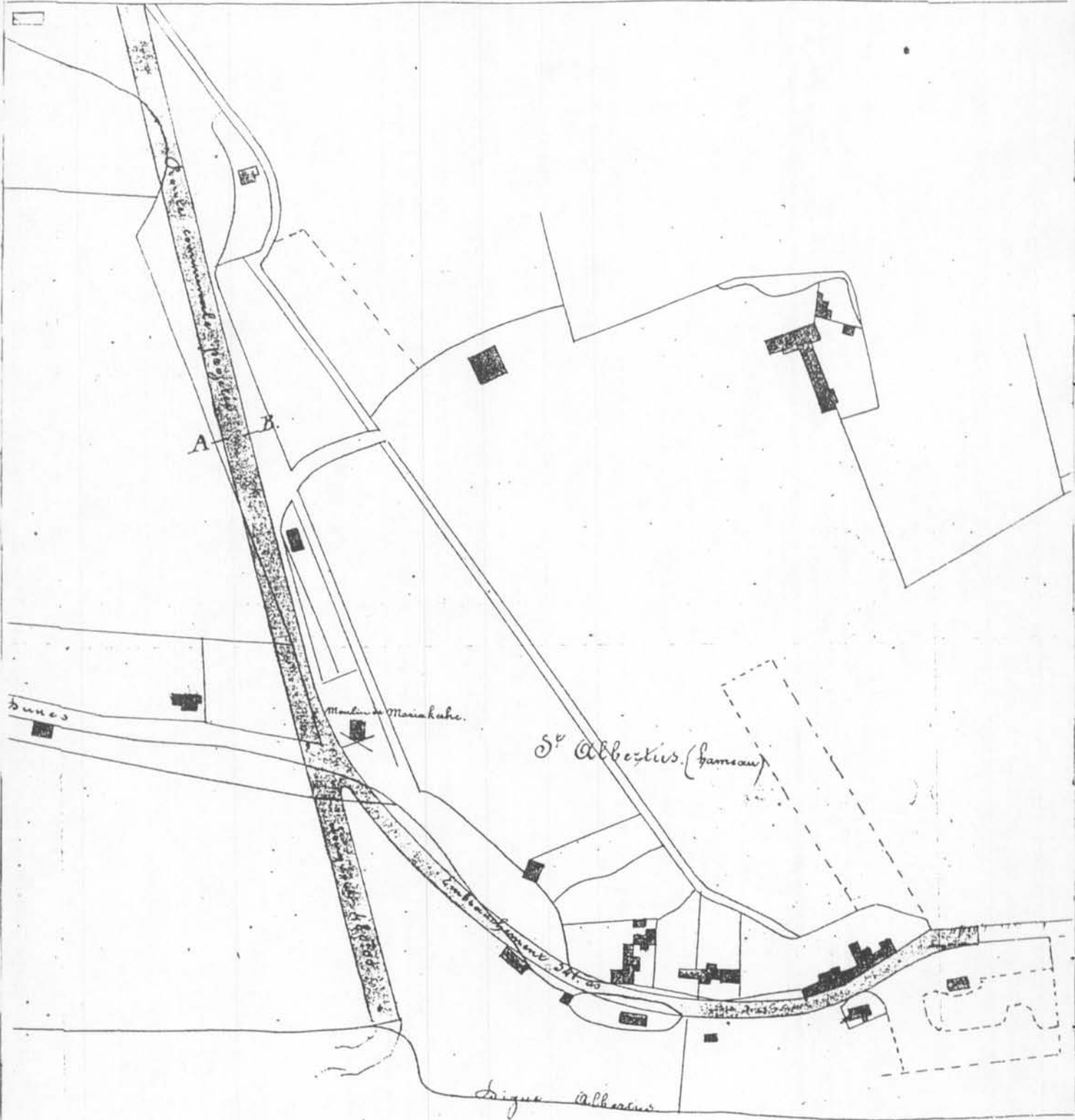
(1) A.R.A. Brussel. Ministerie van Openbare Werken. Dienst Waterwegen. Doos nr. 207. De kust.

(2) Idem. Doos nr. 208. De kust.

(3) Idem. Doos nr. 261. Duinen 1876-1887.

Route d'Oslande à Newport.

Mariakerke - De kasseiweg met vertakking zoals hij werd aangelegd in 1872-1873.

Laisse de haute mer des rivas sans ordinaires

Plage concédée
à
Mariakerke sur mer

Partie de plage de 250 mètres de longueur non concédée.

Plage concédée
à
la ville d'Ostende
→ vers Ostende.

Limite Est. de la concession de Mariakerke

Line c d.

Limite séparative des concessions d'Ostende
et de Mariakerke sur mer.

- Plan van de duinen te Mariakerke in 1879. Van links naar rechts:
- 1° strand en duinen in concessie gegeven aan Mariakerke met een houten barak voor de badgasten;
  - 2° 250 meter strand en duinen niet in concessie gegeven;
  - 3° de toenmalige grens Oostende-Mariakerke in het verlengde van de Stuiverstraat;
  - 4° strand en duinen aan de stad Oostende in concessie gegeven.

LUITENANT-GENERAAL August Eduard GILLIAERT

door Robert VANHIXE

Hij werd geboren te Sint Pieters op de dijk (nu Brugge) op 07.03.1894 als oudste zoon van Eduardus GILLIAERT (geboren Snellegem 15.01.1870) en Ludovica DEJONGHE (geboren Westkerke 10.05.1871).

Hij was amper vijf jaar toen zijn ouders zich in 1899 in Oostende vestigden in de Impasse du marais nr. 20. Later verhuisden ze naar de Metsersstraat nr. 11 (rond 1914), de Schaafstraat nr. 12 (rond 1925) en tenslotte naar de Schaafstraat 18 (rond 1938) waar ze woonden tot aan hun overlijden in 1955 en 1956.

Vader kwam aan de kost als metser en moeder verzorgde het huishouden.

Na korte tijd op de schoolbanken gezeten te hebben in de stadsschool van de Ieperstraat bij meester DEBOOS kwam August terecht in het pensionaat St Vincentius bij de meesters KINO en AFFENAER en vervolgens werd hij naar het Onze Lieve Vrouwe college gestuurd.

Als vrijwilliger naar het leger

In 1910 op 16-jarige leeftijd besluit Gusten, zoals zijn vrienden van het college hem vriendschappelijk noemden naar het leger te gaan als beroepsvrijwilliger.

Hij bereidt zich voor op het examen van onderluitenant langs het kader en op 31 juli 1914 ontvangt hij zijn eerste ster. Vier dagen later dringen Duitse troepen België binnen en ons land is in oorlog.

Als pelotonscommandant in het 3^e Linierregiment dat gekazerneerd is in Oostende neemt hij deel aan de gevechten aan de Ijzer.

Gekwetst weigert hij zich te laten evacueren en het bevel over zijn peloton op te geven. Door zijn heldhaftig gedrag wordt hij tot Ridder in de Kroonorde met palmen benoemd en ook het Oorlogskruis wordt hem verleend. Luister naar de citatie : "Na aan de arm gewond te zijn geweest tijdens het gevecht, behoudt hij het bevel over zijn eenheid, na zelf een eerste verband op de wonde gelegd te hebben. Geeft het voorbeeld van moed aan zijn manschappen".

In oktober 1915 wordt hij bevorderd tot luitenant en krijgt het bevel over een compagnie.

Naar Kongo

Hij interesseert zich aan hetgeen er gebeurt in Afrika. Er is een gebrek aan kaders bij de koloniale troepen en bij de eerste oproep meldt hij zich in mei 1916 om aangeduid te worden voor onze kolonie. Kapitein benoemd in december van datzelfde jaar neemt hij als compagniecommandant deel aan de gevechten in Duits Oost-Afrika – Tabor en Mahenge.

Begin 1919 komt hij terug naar België en tot 1924 beveelt hij verschillende eenheden in België en bezet Duitsland.

Op 01 juni 1920 treedt hij in het huwelijk te Dendermonde met Geraldine MELIN (geboren Dendermonde 17.01.1899).

In 1924 lukt hij het ingangsexamen voor de Krijgsschool en na drie jaren studie verlaat hij die instelling als stafbrevehouder in augustus 1928. In juni 1933 wordt hij majoor benoemd.

Terug naar de kolonie

Op 05.04.1937 wordt hij opnieuw ter beschikking gesteld van de kolonie en in hoedanigheid van Luitenant-kolonel wordt hij bevelhebber van de 3^e groep der koloniale troepen te Stanleyville.

In november 1939 volgt hij generaal HENNEQUIN op als commandant van de Weermacht en kolonel benoemd op 01.04.1940 brengt hij het koloniaal leger op oorlogsvoet.

De Afrika Campagne

Generaal-majoor benoemd op 01 januari 1941 wordt hij opperbevelhebber van de troepen van het noordoosten van de kolonie met als taak de Italianen te bestrijden samen met de Britse bondgenoten.

Persoonlijk leidt hij de operaties in Abessinië. Een andere stadsgenoot Luitenant-kolonel ROBIN onderscheidt zich hierbij. Er wordt strijd geleverd te Mahdi, Gambela, Bortai, Mogi.

Op 24 juni 1941 is de Generaal-majoor met zijn troepen te Malakal en hij besluit tot de aanval op Saio en dit niettegenstaande het overwicht in getal en materiaal van de Italiaanse troepen. Na een gevecht van verschillende uren moeten de Italianen het onderspit delven en vragen de capitulatie. Het bilan bij de overgave luidde : 9 generaals, 370 officieren waarvan 45 hoofdofficieren, 3.000 Italiaanse onderofficieren en soldaten en 4.000 inboorlingen.

Deze overgave heeft vervolgens de capitulatie van gans de Galla Sidao (zes maal de oppervlakte van België) tot gevolg. 15.000 soldaten geven zich over met veel oorlogsmateriaal en op 06 juli 1941 is de veldtocht in Abessinië geëindigd.

In 1943 krijgt generaal GILLIAERT de opdracht een expeditiekorps van Lagos in Nigeria naar Kairo over te brengen. 2.000 manschappen met uitrusting en voertuigen brengt hij doorheen 7.000 km woestijnen in ongeveer twee maanden ter bestemming. Geen enkel leven ging hierbij verloren. Het was een buitengewoon feit en het werd zelfs publiekelijk aangehaald tijdens een bespreking in het Brits parlement.

Beloning

In juli 1944 herneemt hij het bevel over de Weermacht en voor de grote diensten die hij aan België en zijn bondgenoten bewezen heeft wordt hij beloond door de Prins Regent met het ereteken van Commandeur in de orde van de Afrikaanse ster met palm alsook met het oorlogskruis en uit Engeland ontvangt hij het ereteken van "Honorary commander of the British Empire".

De oorlog loopt op zijn einde en hij brengt de troepen terug op vredevoet op het kongolees grondgebied.

Na de oorlog

In februari 1949 wordt generaal GILLIAERT in Oostende, de stad waar hij zijn jeugd doorbracht, gehuldigd door zijn strijdmakkers uit de 1e wereldoorlog.

Commodore TIMMERMANS verwelkomt persoonlijk de generaal die de troepen schouwt en bloemen neerlegt aan de voet van het monument van het 3/23e Linieregiment. Na de ontvangst in de mess van de Zeemacht gaat het naar het lokaal van de verbroedering van het 3/23e Linieregiment, café Prins Boudewijn in de Sint Sebastiaanstraat. De zaal zit vol met oudstrijders van 1914-1918 waarbij de generaal tal van zijn wapenbroeders herkent waarmee hij gestreden heeft in 1914. In de gemoedelijke taal hem eigen houdt hij er aan met ieder van de aanwezigen een woordje te wisselen en herinneringen op te halen.

Als opperbevelhebber van de Weermacht en benoemd tot Luitenant-generaal in oktober 1951 voert hij een reorganisatie door en doet het nodige voor een betere encadrering, bewapening, onderricht, logistieke ondersteuning en gedeeltelijke motorisatie. Maar het is vooral het Afrikaanse militair personeel waarover hij bezorgd is. Hij ijvert voor een verdere doorgedreven beschaving en zet zich in voor de logementen, de kledij, de voeding, de gezondheidszorg, het loon, de vrije tijd van zijn manschappen.

In maart 1954 keert hij terug naar België en wordt aangesteld als bevelhebber van de 2^e militaire omschrijving tot aan zijn opruststelling op 01 april 1955.

Hij sterft te Brussel op 10 mei 1973 na een korte ziekte. Alleen de leden van zijn familie en enkele anciens van de Weermacht woonden zijn begrafenis bij.

Bronnen :

- Koninklijke Academie voor overzeese wetenschappen – Belgische overzeese biografie – Deel VII – Aflevering B.
- Périodique bimestriel mai-juin 1973 de la fraternelle coloniale 1940-45.
- Dagblad "Le Soir" van 15.05.1973.
- Het Kustblad van 18.02 en 25.02.1949.
- Documentatie van Augusta GILLIAERT (kleindochter).

KRITISCH GELEZEN

In "De Plate" van maart 1999 verscheen onder deze titel een bijdrage van dhr. Werner RABAU. Bij zijn bronnen verwijst hij naar het boek "Geschiedenis van een parochie te Oostende" (1)

Als medeauteur naast wijlen J.B. DREESEN van dit werk wens ik hierbij enige toelichting te verschaffen.

Naar ik vernam heeft mevr. L. TERNIER voor haar eindwerk als gids van "Lange Nelle" o.m. gegevens uit dit boek geput, maar ook daarin voorkomende fouten overgenomen !

Toegegeven dat er in het boek fouten werden begaan, vooral wat de middeleeuwse periode betreft. Dit vond zijn oorzaak enerzijds in de vrij korte tijdspanne waarin het werk tot stand kwam, en anderzijds in de toen weinige, en nu blijkbaar soms onnauwkeurige, beschikbare gegevens.

Er is echter nooit kritiek t.o.v. het werk uitgebracht, ook niet door eminente kenners als wijlen Richard VERBANCK en Daniël FARAZYN, die beiden vòòr de publicatie, de tekst hebben gelezen en geadviseerd (2). Later hebben J. DREESEN en ikzelf ervaren, dat sommige zaken niet klopten : b.v. het bijvoegsel "ter Streep" na Ste Catharina, de ligging op "Ter Streep" of niet, de situering van de Oude (1285) en de Nieuwe (1443) Oostendse Watergang enz.

Jan DREESEN heeft op een voortreffelijke wijze de verkeerde voorstelling rechtgezet in voordrachten, artikels in "De Plate" (3) en andere tijdschriften en vooral in zijn belangrijke bijdrage in "Ostendiana VI" van 1993 : "Testerep : Nieuwe gegevens". Hij heeft hierin een einde gemaakt aan de jarenlang door blijkbaar iedereen aanvaarde ketterij die de Oude en de Nieuwe Watergang op dezelfde plaats situeerde.

Deze kwestie heeft zelfs Edw. VLIETINCK (4) niet duidelijk aangetoond. Zijn tekst op blz. 64, 65 en 66 geeft een hele reeks toponymen, die nu allemaal al eeuwen verdwenen zijn, en niet toelaten de juiste ligging van beide waterlopen te situeren.

Na het verschijnen in het Decemбернаummer van "De Grote Klok", van de tekst van mevr. TERNIER, heb ik haar aandacht gevestigd op de fouten. Van de verschenen rechtzettingen was zij blijkbaar niet op de hoogte. Men kan haar dit niet verwijten. Niemand kan alles lezen of weten, wat af en toe over een bepaald onderwerp verschijnt !

Maar de beoordelende jury, die toch uit meerdere personen is samengesteld, zou beter moeten weten ! Ik kan dhr. RABAU volkomen bijtreden in zijn oordeel terzake !

Wat nu zijn kritiek op de aangehaalde "citaten" betreft :

Het 1^e en 2^e zijn onjuist of minstens zeer onnauwkeurig. Het jaar 1222 is slechts een vermelding van de parochie Ste Catharina, haar oprichtingsperiode is nog steeds onbekend.

Het 3^e citaat kan ik geen fout noemen. De situering van de kerk aan "een belangrijke bocht van een waterloop..." is een plaatsbepaling, en heeft niets te zien met een al dan niet reeds bestaande belangrijkheid van die waterloop.

De beschouwing over de mogelijke bevaarbaarheid der waterlopen lijkt me anderzijds zeer juist !

Besluit: De foutieve publicatie van Mevr. TERNIER heeft ook een positieve kant. Er is reactie op gekomen, en die kan alleen de waarheid en de juistheid van de feiten ten goede komen.

Hier past de oude Latijnse spreuk : Errare humanum est, perseverare diabolicum” – vergissen is menselijk, vergissingen volhouden is duivels !

- (1) J.B. DREESEN en G. VANDAMME : “Geschiedenis van een Parochie te Oostende. Ste Catharina vergaan. Ste Godelieve ontstaan”. 1984. Druk. Huize Breughel Roeselare.
- (2) Ibidem blz. 9.
- (3) - “Meer over het ontstaan van de Ste Catharinaparochie”. De Plate nr. 11, nov 87, blz. 277, 278.
- “Ste Catharina West”. De Plate nr 9, sept 88, blz. 159-164.
- “Ste Catharina West – Grenzen en oppervlakte. De Plate nr. 10, okt 88, blz. 188-194.
- (4) Edw. VLIETINCK “ Het oude Oostende enz.” 1897.

* * *

DICHTER BIJ HET ONTSTAAN VAN Ste CATHARINA-WEST

Bij het herlezen van het boek “ Een oord genoemd Bredena “ (1) werd mijn aandacht getrokken door een vermelding Ste Catherina West – “Ste Catherine de West et de Bredene”.

Deze komt voor in een “Vidimus” van een brief uit de maand juli 1216, gemerkt “XI Prioratus de Bredene. Dit is een van de 26 stukken uit het “XIIe kapittel-Priorij Bredene”” dat vervat is in het “Cartularium van St Riquier” (abdij in Ponthieu, Somme).

Dit Cartularium werd opgemaakt door abt Eustache LE QUIEUX, bijgestaan door Jean DE LA CHAPELLE, apostolisch notaris, in 1489. Het werd echter door brand vernield op 29 maart 1719.

In de “Archives Departementales de la Somme, te Amiens bestaat evenwel nog een 18^e eeuwse copie ervan.

Voornoemde brief betreft een regeling van een betwisting omtrent “de IIIe garve van het tiende van het terroir van Ste Catherine West en Bredene”.

De vermelding juli 1216, brengt ons weer een klein stapje dichter bij het ontstaan van de verdwenen Ste Catharinaparochie. Ze bewijst tevens dat er op haar gebied toen reeds landbouwopbrengst was, en wellicht ook een bescheiden bidplaats onder aanroeping van de H. Catharina.

Als oudste vermelding betreffende het bestaan van de parochie stond voorlopig het jaar 1222 (2)

- (1) Daniel DEWULF “Over de Priorij Bredene – stukken uit de XIe, XIIe, XIIIe, XIVE en Xve eeuw” in “Een Oord genoemd Bredena”. Uig. “Confrerie van ’t Vynckx- en Woutermansambacht”. Bredene 1991, blz. 30-31.
- (2) Jan. B. DREESEN : “Meer over het ontstaan van de Ste Catharinaparochie” in “De Plate” nr. 11 nov. 87, blz. 277-278.

Gerard VANDAMME

Een mooi zicht op dijk, kursaal en maalboot

*Werken aan de kaaimuren van de eerste "bassing"
Let op het Hotel Stella Maris en het Hôtel de la Couronne*

OOSTENDSE MUZIEKGESCHIEDENIS 1918-1940

door Norbert HOSTYN

10 HET LERARENCORPS EN DE LEERGANGEN VAN EN IN HET CONSERVATORIUM TEN TIJDE VAN DIRECTEUR JULES TOUSSAINT DE SUTTER

Met de aanstelling tot directeur in juni 1919 van Jules TOUSSAINT DE SUTTER vond de school in de Romestraat een nieuw elan na de – uiteraard wat stille – oorlogsjaren.

Als leraren waren er o.m.

- B. VERCOUILLIE, toezichter-bibliothecaris; ontslag genomen in 1924.
- Ernest PIERKOT (Cul des Sarts, 1857 – Oostende, 1923), kopers; tot aan zijn overlijden.
- MATHYS, fluit; tot aan zijn overlijden.
- Angèle CARDINAEL, piano; tot aan haar overlijden (1932).
- Emile DEVLIEGER, cello, zelf nog een leerling van het Oostendse conservatorium; aangesteld in 1909 als opvolger van VAN ACKER. Nam ontslag ca. 1918-1919.
- Louis DE STICKERE, hobo; aangesteld in de Gemeenteraad van 2 september 1919 in opvolging van de overleden DE TAEYE.
- Richard DEBEVER, cello; aangesteld in de Gemeenteraad van 2 september 1919 in opvolging van de ontslagnemende Emile DEVLIEGER.
- Gustave STEENACKER, klarinet; aangesteld in de Gemeenteraad van 2 september 1919 in opvolging van de uit zijn functie ontzette DUBUISSON.
- Joseph VAN ROY, piano; aangesteld in april 1920 als opvolging van Jef KEURVELS die was overleden.
- Henri GADEYNE, viool; aangesteld in de Gemeenteraad van 29 november 1921.
- Maxime VANNESTE, piano; aangesteld in de Gemeenteraad van juli 1922.
- Charles DETURCK (Oostende, 1880-1965), kopers; aangesteld in de Gemeenteraad van 23 december 1924 in opvolging van de overleden E. PIERKOT.
- P. TYGAT, toezichter-bibliothecaris; aangesteld in de Gemeenteraad van 23 december 1924.
- Florimond CORSELLIS, viool en altviool; aangesteld in de Gemeenteraad van 15 maart 1929.
- Gentil VANTHUYNE, viool en altviool; aangesteld in de Gemeenteraad van 15 maart 1929.
- Georges VERDONCK, (Oostende, 1904-1970)notenleer; aangesteld in de Gemeenteraad van 15 maart 1929.
- Madeleine HALEWYCK, piano; aangesteld in de Gemeenteraad van 17 februari 1933 in opvolging van de overleden Angèle CARDINAEL.
- Lucien VAN BRANTEGHEM, notenleer; aangesteld in 1935; in de Gemeenteraad van 10 augustus 1937 aangesteld als secretaris-bibliothecaris.

In 1921 werd er een cursus zang en Nederlandse declamatie opgericht.

Mevrouw Hélène FELTESSE werd lerares zang (Gemeenteraad van 29 november 1921) en in de Gemeenteraad van 7 mei 1923 was er de aanstelling van Rijkaard “Rikke” SCHMITZ als lesgever Nederlandstalige voordracht. Dit laatste was een échte impuls voor het locale amateurtoneellevens.

In 1926 werden nieuwe cursussen gecreëerd : een hogere lessenreeks cello, Franstalige voordracht en muziekgeschiedenis.

De Franstalige voordracht werd toevertrouwd aan Mevr. Anna BENGESCO-PARYS. De cursus muziekgeschiedenis werd gegeven door de heer LEGIER, leraar aan het Oostendse Atheneum.

Als conservatoriumdirecteur in Oostende liet TOUSSAINT DE SUTTER een wel haast unaniem-positieve indruk na : een talentvol man aan wie lang na zijn vertrek nog met eerbied en bewondering werd teruggedacht.

11. CELLIST EN CONSERVATORIUMDIRECTEUR EMILE DEVLIEGER

Oostendenaar Emile DEVLIEGER (8 april 1887), leerling van het locale conservatorium en van het conservatorium in Brussel, was reeds voor 1914-18 alle cellist verbonden aan het Kursaalorkest en had reeds vele binnen- en buitenlandse optredens als cello-virtuoos op zijn palmares (1).

Hij was van 1909 tot ca. 1918-19 leraar cello aan het Conservatorium van Oostende en werd dirigent van het orkest van het Blankenbergse Casino (1913) en directeur van de Blankenbergse Muziekschool (1912) Tijdens de oorlog was hij muzikaal actief in Ierland en Schotland. Na de oorlog woonde DEVLIEGER aanvankelijk in Parijs.

In 1933 werd hij artistiek directeur van het Kursaal. Hij had blijkbaar feeling met de actuele muziek van zijn tijd : zo nodigde hij o.m. Paul HINDEMITH uit.

In september 1933 trad DEVLIEGER op voor de AVRO (Hilversum) met een orkest olv. Albert VAN RAALTE.

Toen Jules TOUSSAINT DE SUTTER in 1936 werd aangesteld als directeur van het Gentse Conservatorium , werd hij in zijn functie opgevolgd door DEVLIEGER. Voor de betrekking van conservatoriumdirecteur in Oostende waren er naast DEVLIEGER nog twee kandidaten : Georges LONQUE en Prosper VAN EECHAUTE. Beide niet-Oostendenaars haalden resp. 6 en 2 stemmen tegen 16 voor DEVLIEGER (Gemeenteraad van 18 september 1936).

Ook tijdens mineur-jaren van de Tweede Wereldoorlog bleef DEVLIEGER directeur. Zijn glorieus moment kwam er in 1949 toen het Conservatorium haar 100—jarig bestaan vierde met heel wat festiviteiten, o.m. een praalstoet.

DEVLIEGER overleed in 1960 na een lange ziekte.

Kandidaten voor zijn opvolging waren om. : Georges MAES, Jef DISPA, Jozef BERDEN. Tussen het overlijden van DEVLIEGER en het aantreden van Georges MAES was Lucien VAN BRANTEGHEM waarnemend directeur.

De echo's over de persoon van DEVLIEGER in zijn functie van conservatoriumdirecteur – niet over zijn muziekkennis – zijn over het algemeen eerder ongunstig.

Lit. :

Echo d'Ostende, 23.09.1933

Ostend Flash, mei 1960

A. CASIER, Oostendse muziekgeschiedenis, in "De Plate", 1987, p. 69.

12. MAXIME VANNESTE

° Duinkerke (F) 1 juni 1889.

Maxime VANNESTE was in het interbellum zowat de huispianist van het Kursaal die er ondermeer vele solozangers begeleidde. Hij was vanaf 1922 ook pianoleraar aan het Oostendse Conservatorium.

Hij was gehuwd met Gabrielle LIMBOR.

13. AIMÉ MOUQUÉ

Aimé MOUQUÉ werd geboren te Oostende op 7 februari 1894 en overleed er op 16 november 1959.

Hij was leraar aan het Muziekconservatorium van Oostende en aan de Normaalschool van Blankenberge. Hij was tevens orkestmeester in het Casino-Kursaal in Oostende.

In de zomer 1939 werd hij benoemd tot directeur van de Muziekschool van Eeklo.

MOUQUÉ woonde alhier in de Ieperstraat 1, laatst 56.

Hij is de auteur van meerder muziekwerken, o.a; "Carnaval d'Ostende", en het zangstuk met piano en strijkers "A nous.....le rêve".

Hij wordt ook genoemd als de man die ENSOR assisteerde bij het uitschrijven van zijn "Gamme d'Amour". In alle geval dirigeerde hij de uitvoering van "La Gamme d'Amour" in de Oostendse Stadsschouwburg in 1945. Dit was meteen de laatste podium-uitvoering van het werk (choreografie Madeleine LEBBE).

14. CONSTANT MOREAU

Constant MOREAU werd in Wihéries (arr. Mons) geboren op 04.02.1891. Hij studeerde aan het Conservatorium van Mons bij MAYEUR, NOREL en VANDEN EEDEN.

Hij werd aangeworven als muzikant bij het Muziekkorps van de 2e Jagers te Voet.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog volgde hij zijn regiment naar het Ijzerfront, maar studeerde intussen verder.

In 1917 nam hij achter het front - in Lo - deel aan een wedstrijd ter aanwerving van kapelmeesters voor nieuw-gevormde regimenten. Hij werd benoemd tot kapelmeester van het 23^e Linieregiment waarvan hij de officiële mars componeerde.

Na de Eerste Wereldoorlog keerde hij met het regiment naar Oostende terug. Ondertussen studeerde hij verder bij Paul GILSON (contrapunt, fuga, compositie).

In 1923 werd MOREAU kapelmeester van het 3^e Linieregiment te Oostende.

Te Oostende was hij dirigent van de "Cercle Symphonique Edmond Lapon", genoemd naar de Oostendse toondichter, waarmee hij gedurende zeven jaar optrad in het Casino-Kursaal tijdens het Paasverlof. Drie jaar lang was hij ook dirigent van het schouwburgorkest te Oostende.

Naast dit alles was hij dirigent van locale muziekverenigingen te Veurne (1) en Poperinge, te Diest en te Brussel (2).

MOREAU toondichte meerdere muziekwerken, die nu allen vergeten zijn. Vaak betrof het gelegenheidsstukken.

MOREAU overleed in 1975 in Anderlecht.

NOTEN

1. Muziekmaatschappij Constant MOREAU; gesticht te Veurne op 1 december 1948.
2. Harmonie des Postiers Philantropes.

Lit.

Anoniem, "Constant MOREAU schreef muzikale geschiedenis te Oostende", in : een niet-geïdentificeerd dag- of weekblad, 1975 (ons enkel gekend via krantenknipsels).

15. DE MUZIEKBIBLIOTHEEK VAN HET KURSAALORKEST

Bij de muziek van het vooroorlogse Kursaalorkest stonden de verwachtingen hoog gespannen in de jaren na 1945. In het bouwprogramma van het nieuwe Kursaal werd weliswaar een concertzaal opgenomen, maar van een '(semi-) permanent huisorkest kwam niets meer terecht.

Restte : de ontzaglijke muziekbibliotheek met tientallen strekkende meters kostbare orkestpartituren met telkens de afzonderlijke partijen erbij. Alles netjes geklasseerd in een lokaal hoog boven in het Kursaalgebouw. Met de hoop wellicht deze muziek ooit weer te laten klinken. De jaren gingen voorbij. De boekenrekken raakten bestoft. Het lokaaltje werd een opslagplaats voor decoratiespullen voor de kerst en het nieuwe jaar... En ook de kursaaldirectie was dit slapende pakket liever kwijt dan rijk.

Ondergetekende suggereerde het stadsbestuur – de eigenaar van het materiaal – het geheel over te dragen aan een gespecialiseerde instelling. Gekozen werd voor de muzikafdeling van de Nationale Bibliotheek Albert I in Brussel. De muzikafdeling ging graag op het aanbod in. Per vrachtwagen werd het gehele pakket in mei 1989 naar Brussel overgebracht. Netjes geklasseerd en gecatalogeerd is de muziekbibliotheek van het Kursaal daar nu voor elke belangstellende ter inzage.

Het vorige artikel in dezelfde reeks vindt U op blz. 98/101-105

(wordt vervolgd)

Dank zij de bereidwilligheid en het naaitalent van ons geacht lid mevr. Mariette HOSTYN-DASSEVILLE werd de vlag van de folkloregroep "Les Cent Kilos" op kunstige wijze hersteld.

Het versleten weefsel werd vervangen en de letters en franjes er opnieuw opgenaaid.

Waarvoor onze oprechte dank.

De vlag wordt voor het ogenblik tentoongesteld in ons museum.

“ZIE DAAR KOMT UIT HET OOSTEN EEN KEIZER AANGEVAREN” OOSTENDE. 2-3 AUGUSTUS 1890 :

EEN MOMENTWEERGAVE VAN EEN MONUMENTALE INTREDE

door **Emile SMISSAERT**

Aimé SMISSAERT (1876-1926), grootvader van ondergetekende en drukker-uitgever van het weekblad “De Duinengalm”, een sedert 1942 niet meer verschijnende spreekbuis van de Katholieke Partij en Burgersbond in Oostende én de grote, vooroorlogse concurrent van “de Zeewacht”, maakt gewag van een tweede overkomst van Willem II, keizer van het Duitse Rijk; naar Oostende. Wij laten hem, postuum, één van zijn notities over Wereldoorlog I ten beste geven :

Woensdag 20 oktober 1915

371e dag der Bezetting

“Ei je de keizer nie gezien ?” – ‘t is ‘t liedje dat men heden overal hoorde en menig Oostendenaar was erg gestoord dat hem die vraag werd gesteld : “hij heeft den keizer gezien”, wordt immers gezegd van iemand die te diep in ‘t glas heeft gekeken ! Vandaag echter heeft ‘t woord eenen anderen zin : onze stad is vereerd (?!?) – wij schreven schier “onteerd” – geworden door het bezoek van den Kaiser, van Wilhelm d Meineedige !

‘t Gerucht liep reeds van gister in stad, bij de Duitschers, rond dat hij zou komen – en, feitelijk, hedenmorgen, een weinig na 8 ure, paradeerden 6 groote autos en een autocar op den Zeedijk, waarvan den toegang aan het publiek totaal verboden was. Rond 7.40 uur werden de banken weggenomen, die op den hoek der Van Iseghemlaan en Zeedijk den toegang tot de geliefkoosde wandeling der vreemdelingen versperren en een paar minuten nadien kwamen de 7 voertuigen in volle vaart, de ramp der laan afgereden. De 6 autos waren toe; in de tweede zat de Kaiser met 3 opperofficieren. De Kaiser droeg eenen grijzen overjas en eenen pinhelm; hij was dus heel eenvoudig gekleed en ware ‘t niet geweest dat zijn “physimus” goed gekend is, velen zouden hem gekruist hebben zonder ooit te denken dezen te hebben ontmoet die voor de Geschiedenis de verantwoordelijkheid dragen zal van de afgrijselijke moorderijen die sedert 15 maanden Europa sidderen doen !!! In de andere autos zaten opperofficieren, eveneens in klein uniform; in de autocar, een open voertuig, zaten 8 soldaten der keizerlijke wacht, de pinhelm op het hoofd.

In volle vaart sloegen de zware autos de Vlaanderenstraat in en voort ging het langs de Kapellestraat, de Vander Sweepplaats en de de Smet de Naeyerlaan naar Blankenberghe op te midden de onverschilligheid der voorbijgangers, waaronder er voorzeker weinig waren die den Kaiser erkenden !

Over 25 jaar bracht Wilhelm II een eerste bezoek aan onze stand : dan werd hij ontvangen met muziek en juichtonen : toen kwam hij als vriend en had ons volk volledige vrijheid zijne gevoelens uit te boezemen !

Heden trekt Wilhelm II door onze stad als een vluchtend misdadiger. Geen muziek, geene juichtonen, neen ! Ware ons volk vrij, verwenschingen en vervloeking en zouden hem naar het hoofd worden geslingerd : er kleeft immers Belgisch, ja, Oostendsch bloed aan zijne keizerlijke handen !

Wat is de Kaiser hier komen doen ?

Een wapenschouw houden op het strand

Waarlijk, dit bezoek van de toen nog jonge “Kaiser”, pas twee jaar aan de macht en enkele maanden los van de invloed van BISMARCK, aan onze stad in augustus 1890 om er Koning Leopold II te begroeten als familielid, bracht heel wat beroering teweeg.

Erst aan het Hof, maar schier onmiddellijk ook op de Oostendse en Belgische bevolking, en het wekte zelfs internationale belangstelling ! Onvoorstelbaar voor een kuststad die wel een en ander

gewoon was, maar toch... Vanzelfsprekend wenste men deze zeer hoge bezoeker een waardige ontvangst te bezorgen en hiertoe ontbood onze vorst de heer MONTANGIE, toenmalig burgemeester van de stad, op het Paleis in Brussel. Hij legde hem zijn wens voor, dat aan het Duitse staatshoofd een grandioos onthaal zou toebedeeld worden en dat zijn geliefde zomerresidentie Oostende daarbij niet zou onverlet laten. Koning Leopold II uitte de gedachte dat het bezoek van Wilhelm II, toen nog hoog in aanzien en van wie de internationale gemeenschap heel wat positiefs verwachtte, aan Oostende in de herinnering zou blijven natrillen en wees op het effect voor het lopende zomerseizoen : een buitengewone toeloop van vreemde bezoekers aan Oostende was te verwachten. De lokale krant "Echo d'Ostende" meldt in een kanttekening dat

"(...) niet alleen alle Duitsers die in België verblijven – en zij zijn talrijk – naar Oostende zullen toestromen, maar ook allen die momenteel in ons land op doortocht zijn – en zij zijn eveneens groot in aantal – lassen een kortstondig verblijf te Oostende in teneinde aanwezig te zijn op "de grote dag". Vanuit het Rijnland en verderop voeren de treinen, zonder ophouden en met honderden tegelijk, reizigers aan die wel eerst halt houden te Brussel vooraleer door te reizen naar de kust. Het komt neer op een "vreedzame" (!) invasie, en zowel de hoteliers als de cafébazen alsook allen die leven van het "seizoen" kunnen er maar wel bij varen ' Elke dag krijgen de hotels en particulieren vraag naar logeerkamers (etc).

Prima,... maar "wie zal instaan voor de kosten ?" Het stadsbestuur van Oostende stelde zich hiervoor garant : de wens van de Koning is een eer en een bevel voor ons ! En ietwat pochend : al mogen de kosten oplopen tot meer dan 20.000 of 30.000 frank (muntwaarde van die tijd, welteverstaan). De regering zelf distancieerde zich uitdrukkelijk van elke financiële tussenkomst en enkele dagen na het bezoek kon men in de pers lezen dat Leopold II de vele uitgaven voor zijn rekening nam, en dit gebaar – het zoveelste dat de Koning reeds gesteld had ten voordele van zijn oogappel aan de Kust – zal beslist voor opluchting en voldoening gezorgd hebben bij de stadsmagistratuur en de inwoners. Even een menselijk, soms al te menselijk, trekje aanhalen dat telkens weer opduikt bij ceremonies. Zodra het nieuws, na ruim veertien dagen van onzekerheid daarover, van de komst van Willem II, keizer van Duitsland, naar Oostende bevestigd was, werd het College van Burgemeester en Schepenen door sommigen verwoed aangeklampt met dringende verzoeken. Allerlei slag van mensen die, waar of niet, beweerden hen te "kennen", probeerden hen een plaats of een betere plaats dicht bij, te ontfutselen. En, even typisch en gewiekst, werd dit afgewimpeld met het argument dat niet de Stadsverheid maar de Diensten van het "Paleis" voor de uitnodigingen zorgden.

Tevens deden allerhande geruchten de ronden. Eén ervan was dat enkele mailboten het jacht van de Keizer tegemoet zouden varen, maar dat bleek lozer praat te zijn. Een maatregel waar wij, mensen die leven in een wereld en een tijdperk van technocratie, van opkijken, is de wijze voorzorgsmaatregel om langs het gehele parcours van de stoet de straten te voorzien van een dikke laag fijn duinzand. Dit om te beletten dat tere paardenpoten en –hoeven zouden uitschuiven op het plaveisel en het gebeuren zouden ontsieren...

Koning Leopold II maakte er een erekwesitie van en geen voorkomendheid was hem teveel. Het fraaie Koninklijk Chalet op de Zeedijk stond voor de Duitse monarch en zijn gevolg geheel ter beschikking en zelf nam Leopold II voor de gelegenheid nog eens zijn intrek in het gewezen Koninklijk Paleis in de Langestraat ("Huize Louise-Marie", zoals het nu heet). Een galadiner voor ruim tachtig mensen wordt gepland en daarvoor is geen ruimte genoeg in het eigen Koninklijk Chalet. Daarom richt onze Vorst zich tot de stadsmagistratuur met het verzoek om tijdelijk te mogen beschikken over het "Casino" in zijn totaliteit. Kijk nu niet vreemd op, want einde vorige eeuw was dit de benaming voor de gehele eerste verdieping van het toenmalige stadhuis op het Wapenplein. Het bestond voornamelijk uit een pas opgeknapte "Balzaal", de "Witte Zaal", de Gemeenteraadszaal en de trouwzaal, benevens een paar kleinere lokalen. Een kookgelegenheid met

ovens werd aangebracht op de benedenverdieping en een trap om binnenin en ongezien verbinding te krijgen met de dinerende gasten. Precieus vaatwerk, alles in massief zilver en nog een erfenis uit de tijd van Leopold I, en allerlei kostbare opsmuk werd voor de gelegenheid aangebracht uit het Paleis in Brussel. "De Koning ontvangt" en het ging er "royaal" aan toe. In feite werd Oostende, toch al lange tijd een geliefde koninklijke residentie, nog eens extra opgesmukt. Gedurende de laatste 10 à 14 dagen voor het bezoek plaats vond, was er een voortdurend gependel tussen Brussel en Oostende, per spoor natuurlijk, met meubels, vaatwerk, garnituren, beplantingen, bloemen en nog een en ander. Niet enkel voor het banket in het "Casino", neen, ook het Koninklijk Chalet en het kleine paleis in de Langestraat kregen aanzienlijk meer confort.

Vergeet niet dat er honderd jaar geleden een heel andere levensstijl en mentaliteit op na gehouden werd en dat de kloof tussen de standen, tussen arm en rijk, diep en ingrijpend was. Zo kreeg de heer KNEIGHT, directeur der Koninklijke Serres en Tuinen in Laken, de opdracht om een speciale trein, enkel geladen met bloemen en zeldzame planten, in te lassen naar Oostende ten einde de voorziene ontvangst nog meer luister en aanzien te geven. De Koning zelf was de motor van het gehele gebeuren en deed de supervisie, soms tot in de kleinste details. Er werd aan extra logies gedacht voor de hoogwaardigheidsbekleders. Veertig kamers werden geboekt in het "Grand Hôtel de la Plage" op de Zeedijk (niet ver van het Kursaal) en een villa gehuurd voor de vier ministers van de regering, met name de heren BEERNAERT, DE CHIMAY, DU BRUYN en VANDENPEEREBOOM.

En nu een beknopt maar levendig verslag van dit bezoek in het weekend van 2 op 3 augustus 1890.

Wilhelm II, keizer van Duitsland, trad op vrijdag 1 augustus in Wilhelmshaven aan boord van het jacht "Hohenzollern". Even voorstellen : geen klein bootje maar een schip dat het bekijken waard was. Gebouwd op een werf in Kiel in 1876; lengte 85 m., breedte (zonder raderkasten) : 18 m., brutotonnemaat : ca. 1.250 ton, waterverplaatsing : 1750 m³, diepgang : 15,5 voet. Het bestond uit een tussendek, een dek, een commandobrug en achteraan een wandeldek ter hoogte van de brug. Insgelijks aan de achterzijde op het dek een dakvormige houten kap (een zg. "roef") met een salon, een eetzaal, een bibliotheek en een bureau, dit alles zeer luxueus. Vooraan hielden de officieren (8) en de bemanning (75) verblijf terwijl aan de achterzijde de privé-appartementen voor de Keizerlijke Familie geïnstalleerd waren. Het jacht bood ook accommodatie aan een privé-muziekkapel, 40 matrozen in aantal. U merkt, de Duitse keizer leefde op grote voet en dat werd ook van hem verwacht door zijn onderdanen en tijdgenoten, men vond het vanzelfsprekend en inherent aan de prestigieuze functie. Aan boord bevond zich eveneens prins Heinrich, broer van Wilhelm II. Onder begeleiding van een aantal oorlogsschepen werd koers gezet naar het eiland Wight aan de zuidkust van Engeland, beneden Portsmouth en Bournemouth. Daar hield koningin Victoria, hun grootmoeder, hofhouding in het kasteel "Osborne" en eigenlijk waren de broers op "familievisite". Waarom dan niet even halt houden in Oostende, de zomerverblijfplaats van hun oom koning Leopold II en even gedag zeggen ? Het kreeg de naam van familiebezoek en bij de machthebbers van die tijd was iedereen wel ergens verwant met elkaar, maar zo simpel lagen de werkelijke machtsverhoudingen natuurlijk niet.

Oostende, zaterdag 2 augustus 1890. Een topdag : de keizer van het machtige, uitgestrekte Duitse Rijk komt eraan ! Van in de vroegste heerste een buitengewone, weinig of nooit meegemaakte drukte en opwinding in de badstad. En de berichtgeving van dergelijke manifestatie was voor de lokale, nationale en internationale pers voorpaginanieuws. De belangrijkste dag- en weekbladen zonden hun reporters erop af. De namen van deze, sinds langs verdwenen kranten, zijn ons overgeleverd maar hier van weinig nut. Maar wanneer wij een staal van de steden van herkomst opsommen, zal dit bij de lezer van nu wel een blik van herkenning opwekken. Zij kwamen soms van heel verre, gerenommeerde steden (Berlijn, Frankfort, Keulen, Philadelphia, Londen, Parijs, Rijsel, Duinkerke) en nog talrijker vanuit het binnenland (Brussel, Antwerpen, Luik, Gent, Doornik, Verviers,

Oudenaarde, Brugge) en... Oostende ("La Feuille d'Ostende", "La Saison d'Ostende" en "L'Echo d'Ostende : de drie halfwekelijkse bladen waaruit de gegevens en feit voor dit artikel geput werden).

Nemen we even zo'n lokale krant ter hand, bijvoorbeeld "L'Echo d'Ostende".

"(...) Overal Belgische en Duitse vlaggen. Vooral de Koningstraat biedt een mooie aanblik. Alom feeststemming en zonneschijn, oef, want gisteravond nog regende het dat het goot ! (...)".

Laat ons een eindje meelopen met de reporter die al vroeg post gevat heeft aan het Station Oostende-Kaai (nog het oude gebouw, maar op dezelfde plaats waar ons huidige station staat). Kijk, is dat niet Koning Leopold II ? Waarachtig. De koning is persoonlijk en lang voor tijd een laatste inspectie komen houden. Een vorst in ongewone doen :

"(...) Zijne Majesteit komt te voet aan, zonder begeleiding van een vleugeladjutant of een ordonnansofficier. Na zich vergewist te hebben van de goede gang van zaken, drukte hij zijn tevredenheid uit en ging weer weg. Op de Visserskaai houdt hij een kleine, open paardenkoets aan en laat zich naar het Paleis in de Langestraat rijden, terwijl de koetsier zeer aangedaan en perplex is door de eer die hem onverwacht te beurt valt (...)".

Ook deze koning doorbreekt bijwijlen de ijzeren voorschriften en de rigiditeit van het "protocol". Het verleent wat meer menselijkheid aan een man die in wezen een hard en in feite een ongelukkig mens was, en de vele amoureuze perikelen, echte of hem toegeschreven; konden dit niet verdoezelen of verhelpen.

Het zeestation en de typische onvertaalbare en onvervalste Oostendse plaatsnaam "de Débarcadère" werd de week vooraf duchtig schoongemaakt, grondig opgefrist en geverfd. Enkel het puik van 's lands dignitarissen mocht aanwezig zijn bij de ontvangst en deze elite werd voorafgegaan en geleid door enkele leden van de Koninklijke Familie : Leopold II, zijn broer Philippe (graaf van Vlaanderen) en zijn oudste neef, prins Boudewijn die het jaar daarop, in 1891, op heel jonge leeftijd zou overlijden.

Het was nu wachten op de hoge gast. 12.30 uur : het voorziene uur van aankomst maar "Hij" laat op zich wachten. Om 13.00 uur dreunt een eerste kanonschot (er zullen nog 100 salvo's, afgeschoten vanuit de duinen aan de overzijde van de haven, volgen), alle kerkklokken van de stad vallen in : het keizerlijke jacht loopt de haven van Oostende binnen... Uit een artikel van die tijd deze aanhaling :

"(...) Het spektakel is de moeite waard. De pas vernieuwde en nu bevlagde staketsels en de kaden zien zwart van het volk dat juicht en joelt. De "Hohenzollern" oogt wit en mooi, hier en daar verguld en voorzien van de keizerlijke adelaar. Wilhelm II prijkt, alleen en fiks in de houding, op de zgn. "kampagne" van het schip en beantwoordt op militaire wijze de ovaties van de menigte.

Het jacht beweegt zich moeiteloos en ongehinderd door haar diepgang naar de kade. Het ceremonieel neemt een aanvang. Beurtelings worden de nationale hymnen door militaire kapellen uitgevoerd en de troepen bewijzen de eer. Het aanlegmanoeuvre gebeurt moeilijk en neemt een twintigtal minuten in beslag. Een mooie jonge vrouw biedt de keizer een boeket rozen aan, versierd met de Belgische en Duitse nationale kleuren, in het salon van het station.

Het hoge gezelschap verlaat de "Débarcadère". Een eskadron lansiers opent met vaandel, gevolgd door een koets waar keizer en koning in plaatsnemen. In een tweede koets zitten de Graaf van

Vlaanderen, prins Boudewijn en prins Heinrich. Hof- en legerdignitarissen voegen zich in een aantal rijtuigen bij de optocht die afgesloten wordt door een eskadron van de cavalerie.

Het is een triomftocht ! Vanaf Het Zeestation, de Oude Mijn (de "Sierk"), de Visserskaai, de Dijk (=Albert I promenade), de Oosthelling van het Kursaal, de Leopoldlaan en rechtsaf door de Koningstraat naar het Koninklijk Chalet. Het Oostende van 1890 bruist, leeft, beweegt, juicht zich de ziel uit het lijf en ...kent één der hoogtepunten uit haar bestaan. Hier uit de vergetelheid opgediept, afgestoft en naar waarheid vertelt. Is het te verwonderen dat in de drie verslagen die uit de lokale pers tot ons gekomen zijn (en in de POB Stadsbibliotheek, naast zoveel andere "Oostendse" documentatie zorgzaam bewaard worden en ter consultatie beschikbaar zijn) te lezen staat "Le Roi est radieux" ? Of dat de Duitse kolonie toeristen, opgesteld ter hoogte van de Kursaalhelling, door het dolle heen is wanneer hun "Kaiser" voorbijrijdt ? En hier denkt men dan, onwillekeurig maar terecht, aan de verschrikkingen van 1914-1918, aan de arrogantie van machtswellust van een uit de bol geslagen Duitsland.

Aan het Chalet aangekomen, bewees een bataljon van het Derde Linierement met Oostende als vaste legerplaats, de eer aan de gast, met muziek en vaandels onder bevel van een zekere kolonel RAHIER. En andermaal nam de Keizer de inspectie van de manschappen waar, zoals de militaire geplogenheden het willen, in het bijzijn van Koning Leopold II die reeds 25 jaar lang zijn sporen verdiend had. Zodra binnengetreden in het Chalet, verkleedden de prinsen en hun gezelschap zich in burgerkostuum. Een lunch werd opgediend : aan de ene dis waren vijf leden van Keizerlijke en Koninklijke bloede aangezeten (voor het eerst een gesprek onder "tien ogen"); terwijl hun gevolg, dertig personen in aantal, aan een andere tafel maar terzelfder tijd aanzat.

Vervolgens was op het "werkschema" van de Keizer voorzien dat 's middags vanaf 16.00 uur een groot concert, speciaal met Duitse muziek (een verzoek van de Keizer zelf), in het Kursaal zou aangeboden en bijgewoond worden. Uitvoerders waren enerzijds het als uitstekend gekende "Muziek der Gidsen", anderzijds het koor "Les Artisans Réunis", uit Brussel. De zaal was overvol en pas één uur later, rond 17.00 uur, arriveerden de Keizer, de Koning, de prinsen e.a. via de dijk in het Kursaal. Een reporter stipte aan dat hij, sinds de opening van dit tweede Kursaalgebouw in 1878, nog niet eerder een dergelijke massale volkstoeloop meegemaakt had.

Om 19.00 uur wachtte het hoge gezelschap het derde luik van het programma : een groot banket, aangeboden door de Koning, in de zalen van het zgn. "Casino" (de eerste verdieping van het Stadhuis).

De tafels waren slechts voor tachtig genodigden gedekt en de gastheer was Koning Leopold II in eigen persoon. Wie toen uitgenodigd was, heeft beslist voor de rest van zijn leven deze erkenning en bevestiging in zijn gevoel van eigenwaarde voelen natrillen. Vanaf 18.30 uur arriveerden de gasten en dit zeer selecte gezelschap verzamelde zich, in afwachting dat zij één voor één voorgesteld zouden worden door de Koning aan de Keizer, in de "Witte Zaal" (gelegen vóór de Feestzaal). Vermelden wij enkel onder de genodigden de notabelen van het stadsmagistraat : de heren MONTANGIE, burgemeester, en de schepenen Alfons PIETERS en LIEBAERT (elk om beurt is later burgemeester geworden !) alsook de leden van de gemeenteraad.

De vijf koninklijke kopstukken hadden zich inmiddels omgekleed (opnieuw een voor de gelegenheid passend militair uniform) en waren met moeite uit het Kursaal weggeraakt (Oostende, zijn inwoners en toeristen weten een warm onthaal te bereiden). Even na 19.00 uur worden de Keizerlijke en Koninklijke prominenten alsook hun gevolg afgezet aan het Grote Portaal van het Stadhuis. Weer is een enorme volksmenigte samen gedruimd, ditmaal op het Wapenplein en voor de vensters van de aanpalende gebouwen : alom hoerageroep, ovatie op ovatie begeleid de koetsen op hun weg naar het Stadhuis en het Casino. Graaf d'OULTREMONT, grootmaarschalk van het Hof, neemt de honneurs waar aan de voet van de Grote Trap en begeleidt de gasten in hun opgang

naar de eerste verdieping. "De Koning ontvangt" en geen geld, geen moeite, geen luxe ook, werd ontzien noch nagelaten om het prestige en de morele invloed van de Belgische Vorst kracht en effect bij te zetten bij de neef van over de Rijn. Woorden kunnen geen verslag, geen sfeerbeeld schetsen van wat toen aan het gebeuren was. Trouwens, één der meest bedreven biografen van Leopold II stipt ergens aan : "Sous sens da la grandeur a frappé tous les historiens" (G.-H. DUMONT, Leopold II, Paris 1990, p. 208).

Misschien toch nog even het menu opsommen ?

Potages

Consommé à la Royale
Orge à l'Allemande

Hors d'oeuvre

Relevés
Saumon sauce mousseline
Filet de boeuf à la Provençale

Entrées

Turban de filets de Reine à l'impériale
Ris de veau à la Montpensier
Aspic de pain de grives des Alpes

Sorbets à l'ananas

Entremets de légumes

Haricots verts à l'Anglaise
Petits pois

Roti

Poulardes, cresson
Paté de foie gras à la gelée

Entremets de douceur

Pêche à la Condé
Sicilienne à la glace aux framboises

Glaces

Milanaise, Chocolat
Fruits, Dessert
Compote

Het ging er strikt protocolair aan toe en men zat aan volgens stand en rang die men op dat ogenblik in de maatschappij innam. Het verslag waar wij gebruik van maken, vermeldt wel uitdrukkelijk dat er geen "toasts" (heildronken) uitgebracht werden. Dit gebruikt, nochtans courant bij staatsdiners (vroeger en ook heden nog), kwam nooit voor onder het bewind van Leopold II, maar wellicht had men nu de gelegenheid kunnen te baat nemen, aldus de reporter.

Wat mij wel verbaast, is het feit dat de "Hohenzollern" in de loop van de middag bezocht mocht worden door het publiek. Velen konden vertellen aan de maats of aan het vriendinnetje dat men aan boord van het jacht van de "Kaiser" geweest was : een buitenkans voor de vluggerds en de slimmerds !

Het vierde en laatste deel van het middag- en avondprogramma omvatte het bijwonen van een "lichtstoet", nog een verschijnsel dat bij onze voorouders zeer in trek was. Het was een heruitgave; ditmaal in Oostende en op uitdrukkelijk verzoek van koning Leopold zelf, van de optocht in Brussel n.a.v. het vijftiendste jubileum van de troonsbestijging op 21 juli 1865. Het kende daar een enorm succes bij de toeschouwers en de gezagdragers onder wie de Koning. De formule van dit défilé met fakkellicht en fanfarekorpsen werd uitgedacht en toegepast door een zekere heer POOTS, "lieutenant de place" in Brussel. Speciaal voor de gelegenheid waren ca. 2.000 mensen per trein overgebracht uit de hoofdstad om die avond te defileren zowel voor de Koning als voor de Keizer. Omstreeks 20.00 uur begonnen de diverse muziekkorpsen en manschappen zich te groeperen op het Wapenplein. Een half uur later worden de toortsen met magnesium en de lantarens aangestoken. Rond 21.00 uur werden de grote vensters die toegang verlenen op het balkon van het "Casino" opengezet en hunne Majesteiten werden zichtbaar voor de volksmassa. Ter ere van de gast werd het Duitse volkslied gezamenlijk door de deelnemende muziekkorpsen aangeheven en uitgevoerd. Daarop trok de lichtstoet vanaf het Wapenplein richting Louisastraat, Van Iseghemlaan, Vlaanderenstraat om op de "Markt" breeduit te defileren voor de Vorsten en de mensen, om dan verderop te belanden op de Dijk. Een grandioos zicht, te meer daar, waarschijnlijk bij wijze van officieuze inhuldiging, op het westerstaketsel een vuurwerk het gebeuren nog meer licht en kleur gaf! rond 22.30 uur werd de stoet ontbonden en de militairen vervoegden de kazerne. De stad zelf en haar bevolking bleef tot laat in de nacht geanimeerd, en nog tal van vreemdelingen waren, dikwijls tevergeefs, op zoek naar enige logies. Een zeer zelden beleefde toestand en een topweekend voor een badstad die toen reeds (1890) volop in Europa naam en faam genoot!

's Anderendaags, op zondagmorgen 3 augustus, begaf de keizer zich rond 09.00 uur naar zijn jacht om, bij afwezigheid van een aalmoezenier, zelf een protestantse zondagsofficie bij te wonen en voor te gaan. Er was nog weinig volk op de been in het centrum en aan de "Débarcadère". Na afloop onderhield Willem II zich met een ambtenaar van de Rijkskanselarij over allerlei staatszaken. Na in het salon van het schip wat gekeuvelde te hebben met Belgische en Duitse officieren, keerde de Keizer, onder inderhaast toegelopen grote publieke belangstelling, na 11.00 uur terug naar het Chalet. Om 13.00 uur werd een copieus middagmaal voorgeschoteld door de gastheer koning Leopold II.

Het afscheid was bepaald op 15.00 uur. Een kwartier vroeger verlieten de hofwagens het Koninklijk Chalet de eer werd door een afdeling van de troepen bewezen en hetzelfde ceremonieel werd in acht genomen als de dag tevoren. Ook nu reden de koetsen onder veel bijvalsbetuigingen, langs de dijk naar het Zeestation waar het jacht vertrekklare lag. Omstreeks 15.00 uur geeft de Keizer zelf het order voor de afreis, de boot maakt zich los van de kade, klokkengeluid en 101 kanonschoten brengen een eresaluut. Op commando roept de bemanning luidkeels en driemaal "Hoch" als een ultieme eerbetuiging aan onze Koning. Volk, veel volk is samengestroomd langs de kaden, op het staketsel, op de dijk. Eens buitengaats zet de "Hohenzollern" de loods af en kiest koers richting noordoost, waar ongeveer acht mijlen buiten de kust het Duitse eskader de Keizer opwacht, en gezamenlijk stomen de schepen op naar het eiland Wight en de Solent, naar koningin Victoria en haar verblijf "Osborne".

Men had er nauwgezet over gewaakt dat het bezoek van de keizer aan een klein land een neutraal, geen politiek karakter kende. Officieel was het een beleefdheidsbezoek aan familie, zonder meer. In oktober 1890 bracht koning Leopold II een tegenbezoek aan Duitsland, meer bepaald aan Potsdam, (niet veraf van Berlijn) maar dat valt buiten ons bestek.

Het "feesten" was niet afgelopen. De bevolking van Oostende wenste haar beschermer en weldoener naar behoren te eren ter gelegenheid van zijn vijftiendjarig ambtsjubileum. Er was al eerder, op 21 juli, een "lichtstoet" door de straten van Oostende getrokken maar algemeen werd betreurd dat de Koning op die datum, begrijpelijkerwijze, niet kon aanwezig zijn. Daarom werd ook

aan een heruitgave gedacht en ze greep plaats op maandagavond 4 augustus om 21.00 uur, ditmaal wel in aanwezigheid van de Koning en de Koningin.

Voorafgegaan door de muziekkapel van de plaatselijke "Burgerwacht" waren in de optocht ruim veertig Oostendse maatschappijen vertegenwoordigd. Om het geheel nog meer op te luisteren, waren artilleriesalvo's voorzien op het strand, voor het Koninklijk Chalet wanneer de stoet voorbijtrekt. Het Stadsbestuur maande alle inwoners aan hun huizen en de straten te bevlagen, vooral daar waar de optocht voorbij kwam. Vertrekpunt : de inrichting van de baden, de Wenenstraat (= Kemmelbergstraat), Koningstraat, het Koninklijk Chalet (stopplaats en spelen van de "Brabanconne"), Zeedijk, Vlaanderenstraat, Kapellestraat, Vanderzweepplaats, Fortuinstraat, Vrijhavenstraat, Oesterbankstraat, opnieuw Vanderzweepplaats (= Ernest Feysplein), Keizerslaan (Vindictivelaan), Sint Jorisstraat (= Dekenijstraat), Sint-Jozefplein (= verdwenen sedert de bouw van de nieuwe Sint-Petrus en Pauluskerk), Kaaistraat, Groentenmarkt (aan de oostzijde), Kapucijnenstraat, Langestraat, Louisastraat en Wapenplein waar de stoet ontbonden werd.

Weerom gaan wij te rade bij de lokale krant, ditmaal "La Saison d'Ostende". Het verslag biedt een goede weergave hoe onze voorouders er prijs op stelden om "hun" Koning waardig onder de ogen te komen en een passende hulde te brengen.

Zeker, de optocht op zaterdagavond, in "Brusselse" stijl, was mooi en geslaagd te noemen. Maar de eigen stoet, "op z'n Oostends" was qua mensen minder in aantal maar even merkwaardig en gemeend. De koning was nu wel in Oostende en "Hij" genoot zichtbaar. Leopold II had plaats genomen onderaan de grote trap van het Chalet waar hij het défilé aan zich liet voorbijgaan. Gezien verderop, van op het terras van het Kursaal, was het zicht werkelijk feeëriek te noemen, aldus de reporter van "La Saison d'Ostende".

Een overvloed van lichten en lichtstralen, plots uitkomend op de Zeedijk : een charmant effect van wel "duizend" lichtjes. Men speelde voor eigen volk en het was een dankbaar publiek dat het applaus niet spaarde. Zo oogstten de repliek van een zeer grote vis en het flinke voorkomen van de "scheepsjongensschool" heel wat bijval. Op het einde van de fel toegejuichte optocht trok een allegorische transparant algemene aandacht met als motief : De stad Oostende die het borstbeeld van Leopold II kroont voorzien van een onderschrift : "Aan zijn welbeminde soeverein, het dankbare Oostende". Dit werd beaamd door kreten als "Leve de Koning", hoerageroep en handengeklap.

Leopold II toonde duidelijk merkbaar zijn interesse voor het hele gebeuren. Meermalen deed hij navraag wie en wat de maatschappijen waren en inhielden. Hij uitte zijn genoegen en ongeveinsde belangstelling verscheidene malen aan de heren leden van het College van Burgemeester en Schepenen, i.c. de heren MONTANGIE, PEETERS en LIEBAERT. De apotheose was natuurlijk de allegorische hulde die daareven ter sprake kwam. De koning liet de heer Léon THOMAS, gemeenteraadslid en tevens "hoofdman" (= voorzitter) van de oudste in jaren bestaande maatschappij, de schuttersgilde "Sint Sebastiaan", bij zich roepen en drukte zijn gevoelens van erkentelijkheid uit t.o.v. deze volkshulde. Zeer gevoelig voor deze blijken van medeleven en waardering voor zijn persoon en de Koninklijke Familie, verzekerde Leopold II dat :

"(...) Hij alles zal doen wat mogelijk is ten bate van Oostende, zijn geliefde verblijfplaats. Ik ben één der getrouwen van Oostende, bij elk seizoen dat aanvangt, kom ik met de eerste verlofgangers aan en ik blijf in Oostende als één van de laatste van al. En telkens weer kom ik graag terug naar Oostende !".

OPROEP AAN DE HISTORISCH GEÏNTERESSEERDE JONGEREN : WIE KOMT ER ONS VERVOEGEN ?

Momenteel zijn wij bezig met de stichting van een vereniging voor jongeren die geïnteresseerd zijn in geschiedenis, vooral van Oostende.

Samen met een aantal jongeren van 14 jaar tot ca. 23 jaar willen wij op attractieve wijze de Stad aan Zee en haar geschiedenis bestuderen en er creatief mee omspringen. Daarnaast plannen wij ook bezoeken aan en uitstappen naar musea, speciale tentoonstellingen en andere culturele activiteiten in en buiten Oostende.

De jongerenvereniging wordt gesticht binnen de "De Plate", maar zal autonoom opereren en kan rekenen op de steun van het Stadsarchief van Oostende.

Alle jongeren die actief willen meewerken aan een dergelijke vereniging, die bepaalde ideeën hebben voor bepaalde activiteiten of er gewoon meer willen over weten, kunnen vrijblijvend contact opnemen met :

Frederic LOGGHE, Onafhankelijkheidstraat 52, 8400 Oostende

Tel en fax : 059/80369.42

Claudia VERMAUT, archivaris, Stadhuis, Vindictivelaan 1, 8400 Oostende

Tel. 059/80.55.00 – fax 059/80.65.47

VERBETERING

De hoofdredacteur, Uw dienaar, heeft in het artikel "Overnachten in Oostende : 1851-1860 van Y. VAN HYFTE (Tijdschrift De Plate nr. 4, april 1999, blz. 91) vergeten twee bronvermeldingen aan het artikel toe te voegen.

Gelieve dus de volgende verwijzingen toe te voegen.

(1) Nogal zeldzaam. Aanwezig in de Koninklijke Bibliotheek Albert I. Melding van dhr. Jean Marie BEKAERT.

(2) Zie : O. VILAIN : "Een overzicht van de 19de eeuwse Oostendse porseleinkaarten "Ostendiana IV, 1982, p. 147 e.v.

Zie : G. DE VENT : "Zee en Duinen. Kusttoerisme in de 19 eeuw" 1991 deel Oostende.

Jean Pierre FALISE

FOTOKOPIEHUIS DESNERCK DANIËL

*Torhoutsesteenweg 196
8400 OOSTENDE*

Tel & fax : 059/50.31.46

Tel & fax : 059/51.76.52

OPENINGSUREN

Maandag	Gesloten
Dinsdag	
Woensdag	08u30-12u00 & 14u00-19u00
Donderdag	
Vrijdag	
Zaterdag	09u00-12u00 & 14u00-19u00
Zon-en Feestdagen	Gesloten

KLEURENKOPIEËN

KLEURENKOPIEËN

KLEURENKOPIEËN

KLEURENKOPIEËN

KLEURENKOPIEËN

KLEURENKOPIEËN

KLEURENKOPIEËN

KLEURENKOPIEËN

OPENINGDATA HEEMMUSEUM IN 1999

- elke zaterdag
- van 13 mei t/m 16 mei
- van 12 juni t/m 12 september (gesloten elke dinsdag)
- van 30 oktober t/m 07 november (gesloten 01 en 02 november)
- van 26 december t/m 02 januari 2000 (gesloten 28 december en 01 januari 2000)

telkens van 10u tot 12u en van
14 u tot 17u

BON **COCK**
CAMERA
SERVICE

Jozef II straat 44
Hoek Christinastraat
8400 Oostende

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het uitvaartkontra^kt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

Nieuw! Grondig! Raak!

JEAN-MARIE PYLYSER

**KUSTVOLK
IN DE
VUURLIJN**

Deel 2

HET
SPERGEBIED

1940

-

1942

In dit tweede deel van de reeks "Kustvolk in de Vuurlijn" zet Jean-Marie Pylyser zijn journalistiek speurwerk in de Tweede Wereldoorlog voort. Ditmaal focust hij op de belevenissen van het West-Vlaamse kustvolk onder de bezetting alsook in Groot-Brittannië, Frankrijk, Duitsland, Spanje, op vele zeeën en aan diverse fronten.

Opnieuw staat 'de mens in de oorlog' centraal: het oorlogsgebeuren is de historische achtergrond, waartegen zoveel menselijke drama's zich afspelen.

Aan "Het Spergebied", het tweede deel van de reeks KUSTVOLK IN DE VUURLIJN, gingen tien jaar opzoekingen vooraf. De auteur raadpleegde nagenoeg alle bestaande literatuur terzake; hij peilde vooral naar het hoe en het waarom van heel wat gebeurtenissen, in tal van archieven, dagboeken en authentieke documenten. Zijn voornaamste informatiebronnen waren echter de ca. tweeduizend kustbewoners, die hem hun eigen belevenissen en ervaringen vertelden. Hun vaak letterlijk opgetekende getuigenissen zijn in hun eenvoud en soberheid als 'uit het leven gegrepen'.

"KUSTVOLK IN DE VUURLIJN", Deel 2 Het Spergebied, is geen verhaal over wapengekletter. Midden het oorlogsgeweld ging het leven van de kustbevolking verder: met zijn ontberingen, zijn evacuaties, zijn bommen en granaten, zijn terreur, zijn angst en leed. Dit aspect van de oorlog, van alle oorlogen, wordt al te vaak vergeten en verzwegen. Het was hoog tijd, nu het nog kon, de kustbewoners die het allemaal 'aan den lijve' hebben ondervonden, hierover aan het woord te laten. Er hoeft niets opgeschreefd te worden, er hoeft niets afgezwakt. De feiten, de waarheid spreken voor zich. Toch is "Het Het Spergebied" ook geen verhaal van louter 'bloed en tranen'. De zelfzorg, zeg maar de plantrekkerij, evenals de volkse humor gelden in alle omstandigheden en lopen als 'rode draden' doorheen het web van ellende. Onverschrokken, als een visser in de storm, overleefde menig kustbewoner aldus de ergste verschrikkingen.

(ft. 23 X 29 cm - 240 blz. - ca 200 foto's en documenten)

Teken meteen in en geniet van de 10% speciale korting voor alle leden van "De Plate"

Naam en voornaam: .....Lid van "de Plate"
Adres: .....Tel. ....

* bestelt .... paperback(s) à 1450 F - 10% = 1305 F / ... gebonden ex. van "KUSTVOLK IN DE VUURLIJN" Deel 2 Het Spergebied à 1950 F - 10% = 1755 F

Reeds eerder verschenen, van dezelfde auteur:

* bestelt .... paperback(s) à 1250 F - 10% = 1125 F / ... gebonden ex. van "KUSTVOLK IN DE VUURLIJN" Deel 1 De Vluchtschans à 1950 F - 10% = 1755 F

* bestelt .... ex. "Executie zonder Vonnis" (zaak Laplasse) à 980 F - 10% = 882 F

* bestelt .... ex. "Arrest na Executie" (zaak Laplasse) à 980 F - 10% = 882 F

Gelieve deze intekening onder gefrankeerde omslag op te sturen naar J.M.P.-Trends bvba, Vaartdijk Zuid 5, 8432 Middelkerke, en het overeenkomstig bedrag te storten op bankrekening 380-0040616-44, zelfde adres.

Franco levering aan huis. Voor meer inlichtingen: tel. en fax 059/ 278604

Foto Luc • archief De Plate

Hippodroom Wellington Oostende

DE PLATE

Maandblad

-- SEP. 1999

D E P L A T E v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

Secretaris	Verantwoordelijke uitgever	Penningmeester	REKENINGEN
F. HUBRECHTSEN	O. VILAIN	J.P. FALISE	750-9109554-54
Gerststraat 35 A	Rogierlaan 38/11	H. Serruyslaan 78/19	000-0788241-19
8400 Oostende	8400 Oostende	8400 Oostende	
Tel-Fax 059/50.71.45	Tel 059/70.92.05	Tel-Fax 059/70.88.15	

JAARGANG 28
NUMMER 9
MAAND september 1999

IN DIT NUMMER

- blz. 155 : **J.P. FALISE** : Voor U gelezen.
- blz. 156 : **G. VANDAMME** : "De Grote Klok" laat weer wanklanken horen !
- blz. 158 : **R. PHILIPS** : Philips van Maastricht.
- blz. 170 : **E. SMISSAERT-D. FARASYN** : Koning Leopold I – zijn monument en zijn plein.
- blz. 177 : **R. VAN UDEN** : Oostende-Hegoland-Oostende 1998.
- blz. 179 : **J.P. FALISE** : Onze nieuwe voorzitter : Omer Vilain.
O. VILAIN : Toespraak ter gelegenheid van het afscheid van de heer August Van Iseghem als voorzitter van de Heem- en Geschiedkundige Kring "De Plate" Oostende op 24 april 1999.
- Blz. 181 : Een Oostends figuur : Auguste Van Neste (1819-1905)

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten die in de loop van de maand september zullen plaatsgrijpen.

SEPTEMBER 1 - ACTIVITEIT

donderdag 16 september 1999 om 14 u 30

Namiddagvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr. L. Colenstraat 6

Onderwerp: **OOSTENDE GEZIEN DOOR BUITENLANDSE AUTEURS.**

In het verleden kwam, wat men noemde "Le Beau Monde", te Oostende zich "vertonen" aan de mondaine wereld in het kielzog van de Belgische en andere dynastieën.

De wetenschap was eveneens present en last but not least de wereld van kunst en cultuur.

Beroemde schrijvers zoals Huxley, Victor Hugo, Presler en zelfs Friedrich Engels voelden zich niet te min om een woordje over Oostende te plegen. Ook Baedeker met zijn wereldverspreide reisgidsen liet zich niet onbetuigd.

Ook nu nog zijn er schrijvers die vast of ten dele in onze stad verblijven.....

Onze voorzitter **Omer VILAIN** is de juiste man op de juiste plaats om dat met zijn meer dan gewone kennis en wat fijne humor aan de man te brengen.

Allen op post dus op 16.09 om 14 u 30 om deze fijne namiddag niet te missen.

SEPTEMBER 2 - ACTIVITEIT

donderdag 30 september 1999 om 20 u 30

voordracht in de conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. L Colenstraat 6

Onderwerp: **MARITIEME ARCHEOLOGIE EN DUIKBOOTOORLOG:
EEN WRAKSTUDIE**

De spreker : de heer Tomas **TERMOTE**

Dhr TERMOTE is Oostendenaar van de jaargang 1975 waar hij in het college zijn humanioraopleiding afrondde in 1993. Hij studeerde als licentiaat archeologie af te Leuven in 1997 en zijn eindverhandeling had als thema: Duitse onderzeebootwrakken vóór de Belgische kust.

Van de wijsheid kreeg hij nog niet genoeg en studeerde verder aan de universiteit van Bristol (GBr) waar hij dit jaar het postgraduaat in de maritieme archeologie behaalde.

Sinds 1989 is hij enthousiast wrakkenduiker en heeft grote belangstelling voor alles wat verband houdt met geschiedenis en in het bijzonder voor krijgskunde en maritieme feiten.

Als bezige bij heeft hij reeds enkele publicaties op zijn naam:

1996: De duikboot tijdens de eerste wereldoorlog.
1997: Duiken naar 60 wrakken voor de Belgische kust.
1998: De vergeten vloot. De Kriegsmarine aan de Belgische kust.

Deze voordracht wordt geïllustreerd met dia's en een kleine video.

De toegang is zoals steeds vrij en kosteloos; ook voor niet-leden.

Men zegge het voort !!!

VOOR U GELEZEN

- Britse oorlogsgraven te Middelkerke door André ASSELOOS.
  - Het gaat hier om vliegeniers van Wereldoorlog II die te Middelkerke begraven zijn. Bij sommigen wordt vermeld tot welke eenheid ze behoorden.
- Opgravingcampagne 1998 op het Groot-Tempelhof te Slijpe door Gilbert JANSSEUNE.

Beide artikels verschenen in het tijdschrift Graningate van december 1998 nr. 72.

- De Nieuwpoortse visserij tot 1830

Verschenen in Bachten de Kupe 41^e jg. nr. 1 jan-feb-mar 1999.

Deze tijdschriften zijn te raadplagen in ons Museum.

Jean Pierre FALISE

“DE GROTE KLOK” LAAT WEER WANKLANKEN HOREN !

door Gerard VANDAMME

In “De Grote Klok” van juni 1999 verscheen deel 3 van de “Geschiedenis van het Westerkwartier” door Mevr. L. TERNIER. Tot mijn ongenoegen moet ik vaststellen dat hierin weeral onnauwkeurigheden of onjuistheden worden vermeld, nl. in de drie volgende tekstgedeelten :

1. Vanaf 1880 ontwikkelde zich de Tournoye wij op gronden van de herbergierlandbouwer Ed. TOURNOY...”
2. De oude volkse woonstraten (.....) zijn de Steenbakkerstraat (.....) en de Metselaarsstraat(de Verlorenstraat).
3. In 1909 werd de school nr. 6 Westerkwartier, later Consciencschool genoemd, geopend. Later begonnen de Broeders van Liefde een vakschool in de Stuiverstraat (nu V.T.I).

Wat betreft 1.

Als in 1930 geboren “Westerkwartiernaar”, heb ik nooit van een “Tournoyewijk” horen spreken, noch door mijn ouders noch door bureu. Ook bij recente navraag bij oudere inwoners bleek niemand daar kennis van te hebben ! Wel bestond daar reeds lang (1) een oude hofstede die zoals vermeld op het “Plan Generaal van de Ste Catharinepolder 1893 (2) toebehoorde : “aen TOURNOY Eduard, Mariakerke (3). Die hofstede zou nu te situeren zijn rechtover de Metselaarsstraat, juist ten zuiden van de Timmermansstraat. Het erf paalde ten zuidoosten aan de Ste Catharinekreek, en het hoevegebouw stond dicht bij haar oever. De hofstede was bereikbaar vanaf de Torhoutsesteenweg, langs een kleine weg op de noordwesteroever van de kreek.

Wanneer men oude met recente plannen vergelijkt is het gemakkelijk vast te stellen, dat de oudste straten van het westerkwartier op de gronden rond die hofstede werden aangelegd.

Maar daarom spreken van de “Tournoyewijk” lijkt me fantasie ! Trouwens is het westerkwartier slechts langzaam – zij het gestadig – verder ontwikkeld. Voor Wereldoorlog I vertoonden de Metselaars-, Plakkers- en Duivenhokstraten nog veel onbebouwde grond, en die bleef er zelfs nog gedeeltelijk tot na Wereldoorlog II.

Wat betreft 2.

De Verlorenstraat was niet de Metselaarsstraat maar wel een doodlopend steegje (impasse) aan de Nieuwpoortsesteenweg, gelegen tussen de Metselaarsstraat en de Steenbakkerstraat. Vóór het in 1987 ingenomen werd door de electrozaak LEDAINE stonden op de westkant ervan vier verwaarloosde huizen. Terloops : volgens de historicus R. DE BEAUCOURT DE NOORTVELDE (4) lag er in dit straatje een kleine hofstede, de “Ferme du Petit Chateau” !

De benaming “Le Petit Chateau – Ferme” wordt op de kaart van VANDERMAELEN (1848) en op de opeenvolgende legerstafkaarten vanaf 1860 vermeld; Het betreft hier echter de hofstede die veel westelijker lag en bekend geworden is als de zg. “hofstede van Hamilton” (5) (gesloopt na jarenlange verkrotting in 1990). Welke hofstede DE BEAUCOURT DE NOORTVELDE bedoelde is me een raadsel !

Wat betreft 3.

Het waren niet de Broeders die de vakschool stichtten maar wel de proost van de "Katholieke Volksbond", E.H. Urbaan RUYSSSEN, hierbij gesteund door deken Ach. CAMERLYNCK. In 1923 – dus nogal wat later – kon deze priester, naast en in samenwerking met de reeds bestaande parochiale Broederschool in de Stuiversstraat, de nieuwbouw van de "Vrije Technische School" aanvatten. Aanvankelijk waren alleen gelijkvloerse lokalen van de Broederschool door de vakschool ingenomen maar wegens de aangroei hiervan werd geleidelijk de ganse school ingepalmd. De Broeders vertrokken in 1930 naar hun nieuwgebouwde school in de Ste Catharinapolderstraat, later H. Hartschool genoemd (6).

Om tot besluit te komen : het is niet ernstig dat "De Grote Klok" (officieel informatieblad van de stad Oostende !) en de Gidsenkring Lange Nelle, onnauwkeurige en foutieve gegevens blijkbaar ongecontroleerd publiceren.

Het is niet de eerste maal dat daarop kritiek wordt uitgebracht door "de man in de straat", die echter zelden of niet over de tijd of de mogelijkheid beschikt om ervoor "in de pen te kruipen".

De geloofwaardigheid staat hier op het spel

-
- (1) Die hofstede vind men reeds op de kaart van de Ferraris (1778) en ook bij Vandermaelen (1848)
  - (2) Plan Generaal van de Ste Catharinepolder... opgemaakt door K. VAN WASSENHOVE in 1859, nagezien en volmaakt in 1893 door E. CHEVALIER.
  - (3) De juiste schrijfwijze is "Tournoy". De naam wordt in de volksmond als "Toernooie" uitgesproken. De genaamde Eduard TOURNOY, destijds algemeen bekend als "Kop Toernooie" moet een opmerkelijk personage geweest zijn. Benevens grondeigenaar was hij ook uitbater van de kleine hoeveherberg op de noordwesthoek van het kruispunt van de Nieuwpoortsesteenweg en de Stuiverstraat. De langsgevel ervan droeg als opschrift : "In de Vier Wegen verkoopt men dranken bij Ed. TOURNOY, facteur in granen" (Het gebouw werd halfweg de 70er jaren gesloopt om plaats te maken voor een benzinstation).
Hoe Ed. TOURNOY het aanlegde om tegelijk landbouwerherbergier en graanhandelaar te zijn is een open vraag, temeer daar hij ook nog eigenaar was van een steenbakkerij gelegen tussen de Steenbakkers- en de Metselaarsstraat, dicht bij de Nieuwpoortsesteenweg. Met misbakken en onverkoopbare stenen zou hij ook verschillende huizen hebben laten bouwen die verkocht of verhuurd werden !
Maar nog merkwaardiger is het hardnekkige, soms nog eens opduikende verhaal, over de manier waarop hij het ooit zover heeft kunnen schoppen ! Hij zou eens, tijdens een zwerftocht in de duinen, een koffertje, bevattende eigendomstitels van een flink aantal percelen grond, toevallig hebben gevonden... en de eigenaars ervan zouden nooit zijn opgedaagd en onbekend gebleven zijn. Bijgevolg !!! Bovenstaande gegevens berusten op eigen herinneringen en op gesprekken met oudere "Westerkwartiernaars". Mijn dank gaat hierbij vooral naar dhr. Robert MISSIAEN.
  - (4) "Monographie de Mariakerke-Bains lez Ostende" 1896.
  - (5) J.B. DREESEN : "De Hamiltonhoeve". De Plate 8^e jg. nr. 4, april '79, blz. 10-12.
  - (6) Eug. DESCHEPPER : in "50 jaar V.T.I". Brochure t.g.v. 50 jarig jubileum 1973.

Zie ook :

- Daniel DESCHACHT "Straatnamen van Oostende van A tot Z"; Oostende 1998.
- J.B. DREESEN, G. VANDAMME : "Geschiedenis van een parochie te Oostende" enz. Oostende 1984.

PHILIPS VAN MAASTRICHT

door **Rudolf PHILIPS**
doctor in de economische geschiedenis
wonende te Maastricht (Nederland)

Daar stond ik wel even van te kijken. Al veertien zomers hadden wij onze vakantie in Oostende doorgebracht en nog nooit was mij dit plein opgevallen. En nu stond ik ineens voor het naambordje met "Philips van Maastricht plein". Die associatie leek mij op meer dan toeval te berusten. Het was toch zeker geen dankbare geste van het Gemeentebestuur jegens vakantiegasten van die naam? Mijn belangstelling was in elk geval gewekt. Daar moest ik meer over weten.

Navraag leerde mij al gauw, dat de naam van het halfronde plein achter de "Saint Joseph" (zo wordt de St. Jozefkerk door de echte inwoners van Oostende nog steeds genoemd) bij de meesten tamelijk onbekend is. Maar wie ter plekke beter op de hoogte was, wist te zeggen, dat de naam al van lang vóór onze vakantietijd dateert en betrekking heeft op een beroemde kaperkapitein van die naam. Dat leek mij interessant om eens nader uit te zoeken.

Mijn eerste gang was daarom naar het gemeentearchief, waar men mij erg voorkomend te woord stond en vlot op gang kon helpen. (1). Direct werden al enige misverstanden uit de doeken gedaan, waarvoor ik mij eigenlijk had moeten verontschuldigen. Want de associatie had mij op dwaalwegen gebracht, die ik bij enig nadenken zelf had kunnen corrigeren. Zo is in Vlaanderen "Philips" nog altijd een veel gebruikte voornaam (Filips = Philips), dus in dit geval vermeldt ter onderscheiding van alle andere personen met de achternaam "Van Maastricht".

De achternaam kwam evenmin met mijn verwachtingen overeen. Zij duidt misschien in oorsprong wel de herkomst van deze familie aan, maar dat moet dan wel lang geleden zijn. De bewuste Philips van Maastricht, waarover het hier handelt, was in 1664 geboren in Zuydcoote tussen Bray-Duinen en De Panne, een onbetekenend vissersdorpje, waar onder andere de kapers van Duinkerke hun bemanning kwamen rekruteren.

Men is geneigd zich de vraag te stellen, of en hoe ooit een inwoner van Maastricht daar terecht is gekomen. Daarop is geen voor de hand liggend antwoord te geven. Hoogstens kan men denken aan een relatie met de Romeinse verbindingsweg, die Boulogne via Maastricht met Keulen verbond. Maar of zulke relaties hebben bestaan, is natuurlijk niet meer te achterhalen.

DE VLAAMSE KAAPVAART

Vooraleer ons te verdiepen in de lotgevallen van deze befaamde kaperkapitein lijkt het nuttig eerst iets uit te weiden over de kaapvaart in het algemeen. Deze neemt een aanvang als integrerend onderdeel van de Tachtigjarige Oorlog vooral gedurende het tijdvak 1580-1609, toen de strijd van de opstandige gewesten tegen Filips II zich niet meer afspeelde in Holland en Zeeland, maar hoofdzakelijk in Vlaanderen, Brabant en in de noordoostelijke gewesten.

Op dat tijdstip leefde bij de Spanjaarden het idee om de rebellen in hun economie te treffen door hun waterwegen te blokkeren en hun overzeese handel te ruïneren. Het Vlaamse kustgebied moest de uitvalsbasis worden voor de operaties ter zee. De eerste strategische zet was de herovering van het Vlaamse kustgebied. In 1583 kwam Filips II in het bezit van de havensteden Duinkerke, Grevelingen en Nieuwpoort. Moeilijker was echter de strijd om Oostende.

Deze plaats was uitgebouwd tot een zwaar versterkte vesting, waar de zeegeuzen zich met sporadische Engelse hulp verschanst hadden. Tijdens het beleg voerden deze operaties uit tegen de Spaanse vloot, die beantwoord werden met een felle belegering van de stad. De oorlogshandelingen leidden tot grote verwoestingen en werden daarna gevolgd door omvangrijke inundaties tengevolge

van het doorsteken van de oostelijke duinenrij. In 1604 werd het vier jaar durende beleg afgerond met de verovering van Oostende door de Spaanse troepen.

Hierdoor kreeg de kaapvaart tegen de Hollanders verschillende steunpunten en werd het mogelijk de Republiek ernstig in haar visserij- en koopvaardijactiviteiten te treffen. Na de heropbouw van de stad werd Oostende de thuishaven van een nieuwe generatie kapers en vrijbuiters onder wie Jacob BESAGE, die door het kelderren van het admiraalschip van Piet HEIN een einde maakte aan de Hollandse overmacht.

De kaapvaart was niet zomaar een gewone piraterij, maar was strak georganiseerd. Zij werd gereguleerd door meerdere ordonnanties o.a. die van 1624 en 1694. Een admiraliteitscollege werd opgericht, die de kaapvaart een wettelijk kader gaf. Een uitvoerige regelgeving werd uitgevaardigd, die haar onder toezicht plaatste van de landvoogd en de grote admiraliteitsraad in Brussel. In tegenstelling tot de zeeroverij ten eigen bate was de kaapvaart aan strenge bepalingen onderworpen.

Al in juli 1583 staken de eerste kaperschepen van wal, die al direct slachtoffers maakten. Sindsdien kozen gemiddeld vijftien à twintig kaperschepen jaarlijks zee. Slechts een kleine deel van deze Vlaamse kapersvloot – het koninklijk eskader – was door de Spaanse en Zuid-Nederlandse overheid gefinancierd. De meeste kaperschepen werden op kosten van particuliere investeerders uitgerust.

Snauwen, galeien en fregatten waren aanvankelijk de meest gebruikte scheepstypen. De Duinkerke kapers gaven de voorkeur aan het fregat, omdat deze schepen snel, beweeglijk en goed bewapend waren met een geschut, variërend van 14 tot 16 stukken. De fregatten hadden de meeste trefkracht. Minstens drie vierde van alle gekaapte schepen werd door fregatten buit gemaakt.

De bemanning van de kaperschepen was hoofdzakelijk afkomstig uit de vissersbevolking van de Vlaamse kust. Aangelokt door de hoge gages en buitgelden trokken naderhand ook zeelieden uit de Republiek en andere Europese landen naar Vlaanderen.

Als kaper werd beschouwd de schipper of reder, die van de oorlogvoerende vorst onder wiens vlag hij voer, een machtiging had gekregen om op zekere voorwaarden ter buit te varen op vijandelijke schepen. Dat onderscheidde hen van een echte zeerover. De kaper kreeg van zijn vorst kaperbrieven, wat in feite inhield, dat hij zich mocht verrijken met de eigendommen die hij had buit gemaakt (2).

Maar het was geen willekeurige verrijking. De kapers waren verplicht hun buit binnen te brengen en aan te melden, waarin zij slechts deelgerechtigd waren volgens een vast te verdelen schema. Om de hoogte van de opbrengst was het hun primair te doen. Het kapen was een commerciële onderneming. Er vormden zich groepen van reders, die kaapschepen uitrustten als een normaal handelsbedrijf (3).

Het optreden van de kapers kon verschillende effecten hebben. In de eerste plaats kon een losgeld worden geëist, maar het was ook mogelijk dat de vijandelijke eenheid werd vernietigd of dat de opgebrachte schepen werden verkocht. De eerste twee posten kunnen nu achteraf moeilijk worden geraamd. Maar wel de derde post : de verkoop van schepen en inhoud kan worden gereconstrueerd aan de hand van rekeningen van de admiraliteit. Daaruit blijkt dat de opbrengst uiterst lonend was. Voor de kustbevolking was ze een even welkome als noodzakelijke broodwinning.

Zolang de oorlog en de Hollandse vlootblokkade voortduurde, werden de plaatselijke reders verleid op kaapvaart te gaan (om "ter buit te varen"). Het was een bezigheid, die meer opbracht dan de gewone vrachtvaart. Rond de eeuwwisseling waren minimaal dertig kapers bedrijvig. Deze activiteit vormde tot aan het Twaalfjarig Bestand een permanente bedreiging (4).

De Republiek was voorlopig niet bij machte hiertegen effectieve maatregelen te nemen. Reders van haringschepen werden verplicht hun schepen te bewapenen, maar zij waren niet opgewassen tegen de in eskaders opererende kaperbodems. Hooguit kon men strenge straffen in het vooruitzicht stellen. In 1587 bepaalden de Staten-Generaal dat bemanningsleden van een kapervloot als

zeerovers moesten worden beschouwd. Elke overwonnen kaper werd overboord gezet of aan wal geëxecuteerd. Toch bleven velen naar Vlaanderen trekken om aan te monstere. Alleen de aankoop van een paspoort in Vlaanderen verschoonde de vissers van ongewenst kapersbezoek. Tegen betaling van duidenden gulden kochten veel reders zich een vrijgeleide (5).

Tot in 1625 bleef de schade die de Duinkerks kapers aanrichtten nog binnen de perken. Maar in de volgende jaren kregen zij volledig de overhand. Pas in 1633 slaagde de Staatse oorlogsvloot er in de zeevisserij enigszins te beschermen, maar zij kon niet voorkomen dat de Duinkerkers in de jaren 1635-1637 opnieuw enkele grote aanvallen lanceerden. De laatste bloeiperiode beleefde het kaapvaartbedrijf in de periode 1640-1644 tengevolge van de financiële ontredde, waarin de Nederlandse admiraliteitscolleges verkeerden.

Het hoogtepunt van de kaapvaart is zonder meer de eerste helft van de zeventiende eeuw geweest met uitzondering van het Twaalfjarig Bestand (1609-1621), toen ook de oorlogsvoering ter zee stil lag. Maar daarna waren de Duinkerke kapers dubbel actief. Legendarisch werd de beroemde kaperskapitein Jan BAERT (Jean BART), die met een standbeeld in Duinkerke is vereeuwigd.

Na het Bestand verplichtte de Infante de Duinkerke admiraliteit 24 oorlogsschepen in dienst te houden. Het werkelijke aantal schommelde echter rondom dertig doordat ook particuliere kapers deel uitmaakten van deze vloot. Daarnaast opereerde een kapersvloot van zestig zeilen vanuit Duinkerke, dat daarmee de belangrijkste haven was voor de kaapvaart. Daarbij moeten nog een tiental kapers worden geteld, die in Oostende hun thuishaven hadden.

De meeste bedrijvigheid was er in de jaren tussen 1630 en 1648. Maar er zette op het einde van deze periode al een teruggang in, toen de kapersactiviteit terugliep tengevolge van de belegering van Duinkerke door de Fransen. De stad werd in 1646 door CONDÉ bezet en bleef tot 1652 in Franse handen. In 1658 werd Duinkerke opnieuw en nu voorgoed door TURENNE voor Frankrijk in bezit genomen. Dit werd een keerpunt.

Vanaf de tijd dat dit deel van Vlaanderen voor de Nederlanden verloren ging, ontstond een volledig nieuwe situatie, die niet naliet de kaapvaart in een andere uitgangspositie te brengen. De penetratie van Frankrijk had een blijvend effect, want met het ontstaan van Zuid-Vlaanderen (6) in Franse hand was dit kustgebied geen ideale verschansing meer voor verdere operaties.

De Zuid-Nederlandse kaapvaart boette belangrijk aan betekenis in, nadat Duinkerke verloren was gegaan. Deze stad werd nu een vijandelijke haven, de uitvalsbasis voor de Franse kaapvaart ten tijde van de vele oorlogen, die Lodewijk XIV ging voeren.

De kaapvaart vanuit de Spaanse Nederlanden werd volledig in Oostende geconcentreerd, waar de haven verder werd uitgebouwd. Een stimulans ging uit van het feit dat een twintigtal Duinkerke kapers na de verovering van Duinkerke naar Oostende overkwamen om zich daar blijvend te vestigen. Dat zij hun ervaring en kundigheid in dienst bleven stellen van de Spaanse koning, was van niet te onderschatten betekenis. Sedert in 1646 Duinkerke onder Franse heerschappij was gekomen, kon de kaapvaart met goed gevolg vanuit Oostende worden voortgezet.

FILIPS VAN MAESTRICHT, DE OUDE

Het is gedurende het tijdvak van 1646 tot 1700, dat het optreden valt van de twee Oostendse kapers, waarvan wij hier de biografieën laten volgen, want het optreden van Philips van Maestricht, vader en zoon, is kenmerkend voor de kaapvaart in de tweede helft van de zeventiende eeuw (7). Wij zullen eerst aandacht besteden aan de kapersactiviteiten van de vader, die gewoonlijk de naam "de Oude" draagt ter onderscheiding van zijn zoon, die eveneens op dit terrein actief was.

Philippe François VAN MAESTRICHT werd geboren in 1635 in Zuidschote in het Ieperse, de zoveelste buitenjongen, die aangetrokken werd door de zee om daar zijn geluk te beproeven. In de akten spelt hij zijn voornaam steeds als "Philyppus". Over zijn jeugdijaren zijn weinig

bijzonderheden bekend. Hij trouwt op 24 juli 1660 te Oostende, waar hij in dat jaar als burger werd ingeschreven, met Adrienne ALBERDINS.

In 1666 vaart hij als meester aan boord van een fluit de "Sint-Jan" met als reders Roger VERBEKE en Lucas VANDER MEER. In de jaren 1660 had hij gevaren onder het bevel van Passchier DE MOOR. Ten tijde van de oorlog met Frankrijk in de jaren 1667-1668 zien wij hem als kapitein op een fregat van 30 last en zes stukken geschut, "De Liefde tot Godt". Hij beoefent de kaapvaart met een patent van 11 oktober 1667, bevestigd op 24 januari 1668. Zijn optreden wordt al vlug opgemerkt vanwege de grote buit, die hij binnen Oostende opbrengt. In de loop van maart-april 1668 brengt hij een schip op uit Guernesey (een van de Kanaaleilanden) "The Blessing" geladen met boter, wijn, zeep en vijgen, en tevens een Hollands "smackzeyl" met zeildoek, papier, spek en andere waren.

Op 5 april vinden wij op zijn prijzenlijst een Bretons schip, geladen met boter, zeildoek en dekens, dat hij veroverde samen met twee collega's. Verder twee Franse barken met wijn, een Bretoen met huiden, in compagnie veroverd, een Frans schip met wijn en nog een wijnschip, in compagnie buit gemaakt. Tevens meldt hij dat hij uit twee schepen 27 huiden en diverse koopwaren heeft gelicht.

Tijdens de oorlog met Frankrijk van 1672 tot 1678 is kapitein VAN MAESTRICHT opnieuw bedrijvig. Op 25 oktober 1674 voert hij het bevel over een fregat "de Stadt Oostende" van 60 last en voorzien van 14 stukken geschut. Zijn eerste buit werd gemeld op 22 januari 1675 : een "huye", de St. Pierre" van Calais, geladen met huiden, zalm en haring. De lading is goed voor netto 3.079 gulden voor opperreder Jan TENHOOFF. Op 25 januari - drie dagen later- stuurt hij een Hollands oesterschip binnen, dat veroverd werd op de Duinkerkers en dat samen met de vermelde "huye" wordt geveild.

Op 8 april zijn het twee Franse barken, die naar Oostende worden opgebracht. En twee maanden later, zo rapporteert het boordjournaal, daagt VAN MAESTRICHT op met de Hollandse buis "Abrahams Offerande", geladen met vis, waarop ene Willem GERRITSEN meester was. Het schip was hernomen op de beruchte Duinkerker Joos BOMMELAERE. Over deze kaping zijn meer bijzonderheden bekend, die het vermelden waard zijn.

De Franse kapers hadden de buis veroverd aan de Witte Bank op tien à twaalf mijlen uit de Franse kust. Het schip was nog voorzien van alle visserijgerief en bemand met elf man en drie jongens. BOMMELAERE had er vier van zijn mannen op gezet. VAN MAESTRICHT had het veroverd op 8 juli 1675 tussen Duinkerke en Yarmouth. Tegelijkertijd had hij een doggerpink veroverd. Beide schepen werden door de Engelsen opgeëist, maar toen was het hele zaakje al openbaar verkocht. Opperreder Jan TENHOOFF had de verkoopsom al lang geïnd en dreigde aan de eis bankroet te gaan, toen de Engelsen om vergoeding vroegen voor hun verlies. Maar de Oostendse Admiraliteit merkte op, dat de schipper van de buis wel degelijk een Hollander was en dat het dus bij de Engelsen om duidelijk bedrog ging. Het diplomatieke spel dat toen volgde, betrok er zelfs de Spaanse ambassadeur Don Pedro RONQUILLO bij, maar dat schijnt geen verder gevolg te hebben gehad.

De vermelding van deze zaak is van belang om aan te tonen, hoe en op welke wijze er betwistingen ontstonden over het rechtmatig karakter van sommige kapingen. Klachten ontstonden ook over de geringe prijzen, die de buitgemaakte waren opbrachten. Vooral bleken de reders ontstemd over de vele paspoorten, die waren afgeleverd aan Franse vissers, waarmee immers hun lading van kaping gevrijwaard bleef.

In de loop van 1675 schijnt VAN MAESTRICHT een ernstige tegenslag te hebben opgelopen. Zijn fregat werd ontwapend, wat blijkt uit een inventaris van 10 oktober 1675 met een beschrijving van alles wat uit het schip werd gehaald. Maar korte tijd later keren zijn kansen. Zijn reders Carel DE VLEESSCHAUWER, Passchier FELLIERS en Guillaume VRIJMOET bezorgen hem op 8 november 1675 opnieuw een patent ter kaapvaart voor hetzelfde fregat "de Stadt Oostende".

Hij stelt zijn opdrachtgevers niet teleur. Op 9 november al brengt hij een galjoot "Castaigneboom" binnen van 25 last. Het schip komt niet in de veiling, want er werd met de Oostendenaren een "acckoord" gesloten. Op 11 november is het opnieuw prijs met de opgebrachte ketze "Mayblom" met zeep, hout en aardewerk geladen op weg naar Nieuwpoort. Het schip was daar gestrand, maar bleek in het bezit van twee cognossementen, wat duidde op fraude. Het bleek te varen voor rekening van kooplui uit Duinkerke.

Philips VAN MAESTRICHT begint daarna op grotere afstand te opereren. Van de campagne van de Franse vissers naar de rijke visgronden van Newfoundland (Terneuf) maakt hij handig gebruik om een fregat uit Bayonne,; de "St. Antoine", met acht stukken geschut te veroveren. Het schip was met proviand op weg naar Terneuf en wordt op 8 april 1676 gevankelijk opgebracht naar de haven van Oostende.

Voor Philips VAN MAESTRICHT breekt een nieuw leven aan, wanneer hij konvooyer wordt, wat inhoudt dat hij de eigenlijke kaapvaart vaarwel moet zeggen. Dat belet hem niet om toch nog op 19 mei 1676 een gewapende dogger, de "St. Anne", op te brengen. De oude stiel laat zich niet zo gauw verlooehen. Hij treedt nu als kwartiermeester in dienst van Passchier DE MOOR wiens dochter hij op 19 mei 1668 huwt na de dood van zijn eerste vrouw Adrienne ALBERDINS.

Op 10 augustus 1676 vinden wij hem aan boord van de "Anna Catharina", die hij op bevel van DE MOOR naar Oostende moet opbrengen. Het schip was geënterd door twee Franse kapers rond Helgoland (Heylichlant") op weg van Emden naar Riga, maar heroverd door DE MOOR. Voor de begeleiding van de buit naar Oostende krijgt kwartiermeester VAN MAESTRICHT de som van zes gulden als vergoeding!

In de lente van 1678 stuurt hij als kapitein op een konvooischip een op de vijand veroverd schoutschip, met spek geladen, naar Oostende. Op 9 juni komt er door zijn toedoen een vijandelijke smak van 40 last, geladen met stenen, Oostende binnen. Op 27 juni is het de beurt aan een buis van 24 last, de "TOBIAS", geladen met planken en huiden.

De Vrede van Nijmegen, getekend op 17 september 1678, maakt een einde aan de oorlog met Frankrijk. Het maakt voorlopig ook een einde aan de kaapvaartepisodes van Philips VAN MAESTRICHT, wiens carrière voortaan die van kapitein op een konvooischip is van de Staten van Vlaanderen. Deze konvooidienst wordt in deze jaren een vrediger taak, overigens met de bekende kaperkapiteins nog immer in functie. Hun oordeel, zo blijkt uit de archieven (8), wordt door de Admiraliteit in Brussel nog altijd op prijs gesteld.

In 1683 is het met de vrede gedaan en breekt de volgende oorlog met Frankrijk uit, die tot 15 augustus 1684 zal duren. In deze jaren vinden wij VAN MAESTRICHT als kapitein op de "Sint Franciscus" om zijn oude handwerk weer op te nemen. Samen met zijn collega, kapitein François DE SCHODT, verovert hij op 19 april 1684 een "binlander", de "St. Pieter", geladen met koolzaad, en op 29 april een Franse kanaalvaarder met smidskool. Beiden worden op 29 mei geveild te Brugge. Maar van een bijzondere activiteit vanuit Oostende is daarna geen sprake. Men mag veronderstellen, dat VAN MAESTRICHT in die tijd vooral konvooidienst zal hebben verricht, speciaal begeleidings- en transportopdrachten naar Spanje en Engeland.

In afwachting van nieuwe vijandelijkheden wordt onophoudelijk gewerkt aan de bouw van nieuwe zware konvooyers, die ook 'slands-geleydschepen worden genoemd. Een van deze nieuwe schepen de "Carolus Secundus", een fregat van 48 stukken geschut, ligt in februari 1689 voor de rede van Cadix, waar VAN MAESTRICHT opdracht krijgt van hieruit met een vracht indigo naar Oostende te zeilen.

Wij moeten wachten op een volgende oorlog met Frankrijk, die hem in 1688 weer in het eerste gelid brengt. Hij vaart op 23 mei 1689 naar Engeland om de onderdanen van Spanje in veiligheid te brengen. Maar in volle oorlogstijd wachten hem meer taken dan alleen het transport van reizigers en goederen en het begeleiden van handels- en vissersschepen. Voorrang krijgt dan de oude opdracht :

het uitvoeren van militaire kruistochten, waarbij een konvooikapitein ook gemachtigd is schepen te kapen of de vijand op andere wijze te schaden.

Indachtig deze opdracht weet VAN MAESTRICHT nieuwe verdiensten te vergaren, zoals blijkt uit de opbrengsten van zijn veroveringen. In mei 1689 werd het schip "De Liefde" opgebracht, veroverd op de Duinkerkers. Daarna volgde de Franse bark "La Pompone" veroverd op 31 mei samen met collega Jacob FRANCKE, op dezelfde dag de "Mery" (Mary), en daarna de "Samson" uit Zierikzee. Hevig waren de gevechten geweest om de "Pompone" tot overgave te dwingen. Het was een barque longue, een oorlogsschuit met vier stukken kanon en twee steenstukken en bemand met 36 man. FRANCKE en VAN MAESTRICHT leverden er vóór Duinkerke een gevecht mee, dat bijna twee uur duurde, waarbij de Franse loods sneuvelde en enkele matrozen gewond werden. De "Pompone" gaf zich pas over, nadat hij enkele schoten onder de waterlijn had gekregen.

Het gerucht wil, dat ook Philips VAN MAESTRICHT in dit gevecht ernstig zou zijn geblesseerd. Een pittoresk detail bevat het getuigenis van de schipper van de "Mery", die verklaarde dat hij VAN MAESTRICHT Met een houten been zou hebben gezien. Een andere schipper legde dezelfde verklaring af. Was hun fantasie op hol geslagen en hadden zij een spook ontdekt? Er zijn geen andere beschrijvingen die hun verklaring bevestigen.

Hoe dan ook, het heeft VAN MAESTRICHT in geen geval belet om in juni 1689 nog meer veroveringen te maken. Als gezagvoerder van de "Carolus Secundus" en met assistentie van zijn collega FRANCKE op de "Sint Franciscus" veroverde hij ook nu weer een rijke buit, die hoge prijzen opbracht: in de eerste plaats het Franse fregat "Le Lévrier" van Duinkerke, vervolgens een Engels schip, dat door de Fransen was veroverd en herdoopt in "Le Risico des Amis", en tenslotte een Hollandse fluit "La Demoiselle Anne" afkomstig uit Hoorn, dat tevoren door de Fransen was gecharterd.

Na deze veroveringen schijnt een einde te zijn gekomen aan zijn loopbaan. Op 4 juni 1690 heeft een collega zijn schip nog op de rede van Oostende zien liggen, maar daarna zwijgen de bronnen over deze legendarische kaapvaarder. Wij weten alleen dat hij op 13 februari 1691 is overleden.

PHILIPS VAN MAESTRICHT, DE JONGE

Deze zeemanszoon werd geboren te Oostende op 16 februari 1664 uit het huwelijk van Philips VAN MAESTRICHT, de oude, met Adrienne ALBERDINS. Al jong trad hij in de voetsporen van zijn vader en werd hij een beroemd konvooiër. Hij is nooit een eigenlijke kaper geweest, maar heeft meteen gevaren op de konvooschepen van de Staten van Vlaanderen. Zijn daden bleven daar niet onopgemerkt.

Het eerst voert hij het bevel op "de Simme", een snauw van de konvooidienst, bewapend met zes stukken geschut en een bemanning van zestig man. Hij voer op 11 en 29 juli 1689 patrouille op Duinkerke samen met de zwaardere konvooiër "St. Idesbaldus", waarop Nicolaas VERCRUYSSSE het bevel had. Op 27 juli 1689 was hij betrokken bij de kaping van twee boyers kolen door de Oostendse kaperkapitein Lucas FELLIERS. Op 19 augustus werd hij weer gesignaleerd voor Oostende.

De bekende Franse kaapvaarthistoricus Henri MALO vermeldt in september 1689 een gevecht tussen VAN MAESTRICHT en het Duinkerke fregat "la Brave"; Hij betitelt hem dan als "un des Ostendais qui pendant la guerre firent le plus de mal aux Dunkerquois". Een bevestiging van dit treffen vinden wij in de rekeningen van de Vlaamse konvooidiensten, waar het fregat aangetekend staat als "geconfisceerd schip".

Het verhaal van het gevecht heeft MALO in zijn kroniek overgeleverd: driemaal enterden de Oostendenaars het Franse fregat, waarvan de stuurman werd geblesseerd, terwijl hij het roer in handen had; zeven man sneuvelde, 22 werden gewond; een granaat verwondde de Franse kapitein

Jean CASTIER aan het linkerbeen; pas toen deze nog slechts omringd was met tien à twaalf man, gaf hij zich over.

Enige maanden later wordt de jonge VAN MAESTRICHT meermalen voor de Vlaamse kust gezien. De kapitein van de konvooidienst Carel PIETERS noteert in zijn boordjournaal, dat hij VAN MAESTRICHT op 12 oktober 1690 op zee ontmoette, en dat hij hem op 14 oktober terugzag vóór de haven van Nieuwpoort in gezelschap van zijn collega konvooiër VERCRUYSSSE. Op 13 december maakt hij jacht op een schip tussen Nieuwpoort en Duinkerke, waar hij hem tenslotte identificeert.

Intussen vinden we bij de Oostendse kroniekschrijver BOWENS een verhaal over het optreden van de jonge Philips bij de Franse aanval op Oostende in november 1689. De Fransen hadden het plan opgevat om langs de Oostendse vaart een inval te doen in het noorden van het Brugse Vrije, wat VAN MAESTRICHT weet te verijdelen. Samen met een ander zwaar schip legt hij zijn vaartuig rond Stalhille op de vaart om van daaruit het Franse leger te beschieten. De vijandelijke legermacht raakt daarop zo in het nauw, dat het genoodzaakt is zich terug te trekken. Voor zijn moedige inzet wordt hij door koning Karel II met een speciale medaille beloond.

Op 4 maart 1690 komt het tot een ontmoeting op zee tussen kapitein Carel PIETERS en VAN MAESTRICHT in de buurt van Fécamp. Enige dagen later maken zijn beiden in compagnie jacht op een hoeker uit Kopenhagen, maar als zij in de verte een onbekend eskader zien opdagen, maken zij zich uit de voeten. Geen nood, want zolang de oorlog voortduurt, liggen genoeg kansen in het verschiet.

In de daarop volgende zomer brengt VAN MAESTRICHT in compagnie met kapitein Frans DE SMIT een galjoot uit Altona, geladen met planken, op naar de rede van Oostende. De buit wordt echter door anderen betwist. Bij een onderzoek van de scheepspapieren constateert men, dat de galjoot geen oorlogstuig aan boord had, "noch kruut, noch lood", zodat men de buit moet laten gaan.

Dit voorval is een goede aanleiding om hier te verduidelijken, wat de juiste betekenis is van het varen "in compagnie". Dit gebeurt wanneer twee of meer kapers en/of konvooiers overeenkomen samen te jagen op een buit, schip of lading, waarvan men de opbrengst belooft met elkaar te delen: "hetgeene sij nemen, gelijke jacht, gelijk part". Men kan in compagnie varen ter wille van een concrete overval of gedurende een hele periode. In het verdere verloop van 1690 oefent VAN MAESTRICHT met vaste regelmaat zijn konvootaak uit, her en der rondkruisende. Zo ontmoet kapitein Herman FYCK hem op 8 augustus op zee tussen Raversijde en Middelkerke. Op 20 augustus wordt hij opgemerkt door Frans DE SMIT, die op kruistocht is met Nicolaas VERCRUYSSSE en Paulus BESTENBUSTEL. Hij sluit zich dan bij hen aan op zoek naar Duinkerke schepen. (buit gemaakte schepen) "van de West of van de Noord". Op 6 september wordt het viertal gezien op de ree van Oostende.

Op 10 december krijgt VAN MAESTRICHT opdracht vanuit Oostende uit te varen in gezelschap van Willem BESTENBUSTEL. Maar door het slechte weer worden zij gedwongen tot tweemaal toe terug binnen te komen. Op 3 januari 1691 kan VAN MAESTRICHT eindelijk vertrekken, nu samen met Nicolaas VERCRUYSSSE die nog steeds de "St. Idesbaldus" onder zijn bevel heeft. Zij zijn in Oostende retour op 5 februari, maar moeten 7 februari opnieuw naar zee. Op deze reis valt VAN MAESTRICHT, een Duinkerker aan, die een prijs had veroverd. In het zicht van de haven van Duinkerke moet hij zijn poging opgeven en gaan beide schepen voor hem verloren.

Echte konvooiers staken de staken de strijd echter nooit. Op 19 februari haalt hij een konvooi uit Zeeland naar Oostende. Gedurende een verdere kruistocht maakt hij nog enkele Franse vissersboten buit. De Oostendse kapitein Adriaen VAN DER LINDEN ontmoet op 2 april Philips VAN MAESTRICHT in de buurt van Ouessant. De laatste komt naar hem toe gevaren en zij profiteren er van om uit een Koerlandse hoeker, waarop een Franse passagier zit (dat was de legitimatie) wat brandewijn en wat "bagatellen" te nemen.

Op 27 maart wordt bericht ontvangen van drie gekaapte prijzen, die van Rouen naar Altona en Gladstadt voeren : de "Juffrouw Gertrude" van Bremen, een dogger "Saint Jean" en een karak "de Liefde". Ze worden door de konvooidiensten openbaar verkocht, zoals de gewoonte was, waarbij een zesde deel voor de bemanning van VAN MAESTRICHT was bestemd.

Vervolgens passagiert VAN MAESTRICHT naar de golf van Biscaye, vanwaar hij op 4 mei 1691 terugkeert met de onderweg onderschepte "Juffrouwe Anna", een schip dat op weg was van Bergen (Noorwegen) naar Bilbao. Even later wordt hij in het Kanaal en in Nieuwpoort gezien in het gezelschap van Willem BESTENBUSTEL en Nicolaas VERCRUYSSSE. Dit kleine eskadertje maakt goede buit met een dogger, een bark, een ander schip, een bourque "Le jeune André", en een lege fluit. De eerste vier waren geladen met diverse rijke koopwaar. Op 14 augustus 1691 begeleidt VAN MAESTRICHT een konvooi naar Londen en terug aan boord van het fregat, de "Carolus Secundus", bewapend met 40 stuks geschut, - hetzelfde waarop eertijds zijn vader had gevaren. Daarna kruist hij onafgebroken in de Noordzee om op 25 oktober wederom een konvooi naar Londen te begeleiden, vanwaar hij terugkeert met zeventien koopvaardij schepen.

Volgens het boordjournaal van kapitein Joannes CHARELS legt Philips VAN MAESTRICHT op 11 november even aan op de rede van Oostende om dan opnieuw naar Londen koers te zetten met een Engels koopvaardij schip. Midden op zee wordt hij onverhoeds aangevallen door zeven franse oorlogsschepen van Brest en Duinkerke. Het zal zijn laatste gevecht worden.

Volgens de Biographie Ostendaise van de historicus DE BEAUCOURT DE NOORTVELDE, die tijdens het schrijven nog kon beschikken over bronnen, die thans zijn verdwenen, werd VAN MAESTRICHT gedood bij de entering van zijn schip. Bij die gevechten zouden in totaal zeventien matrozen in zee zijn verdwenen, veertien gesneuveld, en achttien ernstig gewond. Zijn schip werd daarna opgebracht naar Le Havre.

Maar er zijn andere versies, hoe hij de dood heeft gevonden. Volgens de eerder genoemde kroniek van BOWENS werd kapitein VAN MAESTRICHT bij het gevecht met de Fransen overmeesterd, werd zijn schip naar Brest opgebracht, en zou hij zelf overboord zijn geworpen. Er bestaat een derde versie, die wordt aangehaald door de Franse historicus Henri MALO, volgens welke VAN MAESTRICHT gevangelijk naar Duinkerke zou zijn overgebracht, waar hij - tegen de zin van de beroemde Jean BAART - in 1692 ter dood zou zijn gebracht.

De laatste lezing is intussen achterhaald, omdat in het archief een schrijven is teruggevonden van de Staten van Vlaanderen, waarbij deze Heren reeds op 30 november 1691 hun medeleven betuigen aan zijn weduwe Anna Francisca DE SCHODT. Bovendien weten wij dat zijn weduwe op 17 november een Mis voor zijn zielenrust liet lezen, waarbij brood aan de armen werd uitgedeeld. De twee eerste versies bevestigen in elk geval het sneuvelen van Philips VAN MAESTRICHT op 12 november 1691, ongeveer negen maanden na de dood van zijn vader en evenzeer als een held vereerd.

Zijn dood op zulk een jonge leeftijd (32 jaar) maakte grote indruk. In zijn tijd werd hij vergeleken met de vermaarde kaperkapitein BAART van Duinkerke, evenals hij een schrikbeeld op zee voor vijandelijke vaartuigen. Zij vertegenwoordigen een historische episode in de strijd op zee, toen de vroegere kaapvaart al in zijn nadagen verkeerde.

VERANDERINGEN IN DE KONVOOIVAART

Terugblikkend op de maritieme avonturen van deze twee Vlaamse kapiteins vallen in het kader van hun tijd enige opmerkelijke bijzonderheden in het oog, die wij hier in het kort zullen proberen samen te vatten.

In deze periode is het eigenlijk niet primair de ouderwetse kaapvaart meer, waarbij het eerste oogmerk was het buitmaken van schepen en lading om de vijand afbreuk te doen. Vroeger hadden zulke acties ter zee zich voornamelijk tegen de Republiek gericht, maar na de vrede van Munster

zijn het de Fransen, die men vreest en waartegen men zich teweer stelt. Wij onderstrepen de uitdrukking "waartegen men zich teweer stelt", want in tegenstelling tot vroeger is de opzet nu veel meer defensief gericht, nl. het beschermen van de Oostendse handelsvloot door het begeleiden van de uitvarende konvooien. In deze laatste taak is men goed geslaagd. Het is meer per toeval, dat schepen worden buitgemaakt en opgebracht.

Het optreden van de Franse marine, die wij tegen Philips VAN MAESTRICHT met grote overmacht het gevecht zagen beslissen, is een nieuw element in de strijd ter zee. Tegen zulk een overmacht waren de Vlaamse konvoischepen niet opgewassen. PASQUINI in zijn *Histoire d'Ostende*, blz. 185-187 spreekt van een eskader van zeven Franse marineschepen, waarmee VAN MAESTRICHT werd ingesloten en vernietigd.

Het is eerst in deze jaren dat de marine als een duchtig wapen werd ingezet. Daarmee werd aan de kapers een beslissende slag toegebracht. Aan spectaculaire overvallen en veroveringen op grote schaal viel nu niet meer te denken. De kaapvaart kon alleen nog het karakter van een guerrillaoorlog aannemen, waarvoor de kleinere snauw zich beter leende.

Dat het hier behandelde tijdperk in de kaapvaart minder succesvol verliep, moet vooral aan deze structurele oorzaken worden geweten. De voornaamste factor was zonder meer het gewijzigd karakter van de zeescheepvaart tengevolge van het optreden van de oorlogsmarine, die een belangrijke taak zag in het begeleiden van koopvaarders.

In deze vernieuwing was de Republiek voorop gegaan. De oorlogsvloot in de noordelijke Nederlanden heeft hieraan zijn ontstaan te danken. Met een enkel woord willen wij deze historie in herinnering roepen. De noodzaak tot het bescherming verlenen aan koopvaardij- en vissersschepen en vissersvloeden dwong de vorsten al in de zestiende eeuw tot het voeren van een maritieme politiek. Macht over de zee beschermde de praktische belangen van handel en visserij, en daarmee de welvaart van hun landen (9).

Tot het midden van de zestiende eeuw waren telkens ad hoc koopvaardij- en vissersschepen voor oorlogstaken gehuurd en uitgerust, maar pas onder admiraal Maximiliaan VAN BOURGONDIE heeft de Republiek een staande marine opgebouwd voor de directe oorlogsvoering ter zee. Deze oorlogsvloot werd een enkele keer ingezet voor aanvallen op vijandelijke schepen, maar het meeste werk bestond uit een blokkade van de Vlaamse havens, uit het konvoiering van de handels- en haringvloeden en uit de bestrijding van kapers. Aanvankelijk waren de resultaten beperkt en had de vloot weinig verweer tegen de kaapvaarders, die de Republiek zware schade wisten toe te brengen. De marine kon niet overal tegelijk zijn. Voor grotere acties was men aangewezen op gehuurde koopvaarders, die voor bewapende taken apart werden aangepast en uitgerust.

De bouw van een eigen bestaande marine begon pas goed, nadat in 1648 de oorlog met Spanje was beëindigd. Toen eerst was de Republiek rijk genoeg om een professionele oorlogsvloot uit te rusten. En toen pas begon de spectaculaire periode van vlootbouw en oorlogsvoering ter zee. Onder Johan DE WITT en WILLEM III handhaafde de Republiek een indrukwekkende maritieme presentie, die in samenwerking met de Engelse vloot tegenwicht moest bieden tegen het optreden van LODEWIJK XIV.

In de Spaanse Nederlanden heeft de bouw van een marinevloot pas veel langzamer vorderingen gemaakt. In het spoor van de kaapvaart bleef men nog lang vertrouwen op de flexibele Vlaamse konvoischepen, die het echter op de duur moesten afleggen tegen de overmacht van de vijand.

Er is nog een andere bijzonderheid het vermelden waard. De officieren ter kaapvaart en die op de konvoischepen behoorden tot een gesloten groep, waarvan het merendeel ooit vanuit Duinkerke had geopereerd. Vermoedelijk behoorden zij noch in Duinkerke noch in Oostende tot de oorspronkelijke bevolking, waardoor zij geneigd waren zich onderling nauwer aaneen te sluiten. Veel kaperkapiteins waren met elkaar verwant. Om enige voorbeelden te noemen: een dochter van Passchier DE MOOR trouwde met Philips VAN MAESTRICHT, de oude. Een dochter van François DE SCHODT met Philips, de jonge. Een zuster van Philips VAN MAESTRICHT, de

DE BOUW VAN HET NIEUWE BOUCHERY COMPLEX (1997-1998)

jonge trouwde met de eerder genoemde kapitein Jacob GERREBRANTZ; een ander met de marinekapitein Philippe DE MOOR (1672-1722). Nauwe banden bestonden ook met Nicolaas VERCRUYSSSE.

Deze relaties hebben hun esprit de corps versterkt, dat zeker tot hun faam heeft bijgedragen, ondanks dat de uitrusting van hun vloot met hun reputatie geen gelijke tred meer hield. De neergaande lijn was echter niet te keren. Het gevolg van een en ander is geweest, dat het geldelijk gewin veel geringer werd. De opbrengst aan kaapvaartgelden werd in de periode 1649-1712 op nog maar de helft berekend van die uit de jaren 1627-1648.

Nadat Duinkerke verloren was gegaan, was de vloot bij gebrek aan uitbreiding veel kleiner geworden. De Oostendse reders waren niet zo kapitaalkrchtig als hun Duinkerke collega's. Maar een fundamentele oorzaak was dat het zeegevecht een ander karakter had gekregen. Het individueel optreden of het opereren in kleine formaties had plaats gemaakt voor een overval door grotere eskaders. Hier dient verder te worden aangestipt, dat de strijd ter zee zich in de tweede helft van de zeventiende eeuw van toneel had verplaatst. De oorlogsinspanningen waren er toen speciaal op gericht het opdringen van Frankrijk als politieke factor af te grendelen. Maar toen was het ergste al gebeurd. De vijand had door het zuiden van Vlaanderen een gevaarlijke wig gedreven, die de bevolking niet onberoerd kon laten. Het is opvallend met hoeveel verbetering vanuit Oostende tegen de Duinkerke kapers wordt opgetreden, die vroeger toch hun collega's waren geweest. Met gretigheid probeert men hen telkens weer hun buit afhandig te maken. Het lijkt er op, alsof een overwinning op de Duinkerke hen een bijzondere voldoening geeft. Het zijn waarschijnlijk de laatsten geweest, die de Franse marine te hulp hebben geroepen om niet het onderspit te delven.

In de meeste landen kon de marine zich in de achttiende eeuw niet op het bereikte niveau handhaven. Voor de noordelijke Nederlanden is dit geen onbekend feit. Het ambitieuze plan om ter bescherming van de Hollandse handelsbelangen een oorlogsvloot uit te rusten, bleek te hoog gegrepen, zeker toen de dreiging van de kaapvaart begon weg te vallen. De oorlogsinspanningen tegen Frankrijk ter zee en te land hadden de financiële middelen van de Republiek zozeer uitgeput, dat zij zich na de vrede van Rijswijk in 1713 geen echte oorlogsvloot meer kon permitteren.

Evenmin waren de Zuidelijke Nederlanden tot de bouw van nieuwe konvooschepen in staat. Hun achterstand op andere landen werd steeds groter. De kaapvaart begon langzaam te verlopen. In het midden van de zeventiende eeuw bestond de particuliere vloot van Oostende nog uit een vijftigtal schepen. In 1674 tijdens de tweede veroveringsoorlog van Lodewijk XIV waren dat er 62, waarna dit aantal vrij snel daalde. Tijdens de Negenjarige Oorlog in 1690 waren 35 schepen actief, bij het begin van de Spaanse successieoorlog in 1704 nog 33, en in 1712 slechts vijftien (10).

Na de Spaanse successieoorlog en de vrede van Utrecht doofde de kaapvaart uit, aldus BAETENS in zijn magistrale studie over dit onderwerp (11). Na 1713 komt het kapersbedrijf tengevolge van de vredessluiting te vervallen en zijn nog maar weinigen bereid het avontuur te zoeken en ter kaapvaart te gaan. Nu dit niet meer lonend was, moesten velen een ander beroep zoeken. Ieder zocht zijn werkterrein: Passchier DE MOOR voer hoofdzakelijk in Spaanse en Portugese wateren, zoals hij al eerder had gedaan met Philips VAN MAESTRICHT de oude als officier onder zijn bevel. Anderen werden "kapitein ter lange omvaart". Maar veel ervaring ging helaas verloren.

TERUGBLIK

De Zuid-Nederlandse kaapvaart, waaruit wij een kleine episode hebben aangehaald, hing nauw samen met de oorlogen, de politieke verdeeldheid en de ontredde, die zo kenmerkend waren voor de zeventiende eeuw. De oorlogen, die Spanje voerde, gingen bijna altijd tegen Frankrijk, Engeland en Holland. Tegen hun schepen richtte zich in eerste instantie de activiteit van de Vlaamse kapers, die vooral gevestigd waren in Oostende, Nieuwpoort en Duinkerke.

De algemene stelling is, dat in de zeventiende eeuw de Duinkerker kapers de Nederlandse handel grote schade hebben berokkend. Maar deze uitspraak moet worden genuanceerd, want hun activiteit was sterk wisselend. Het hoogtepunt van de kaapvaart viel tussen de jaren 1622 en 1646, waarna deze niet altijd meer met evenveel succes is verlopen.

Zij kende vele ups en downs, omdat zij niet alleen afhankelijk was van de toevallig optredende oorlogskansen, maar minstens zozeer van de internationale politiek, namelijk van de gewijzigde machtsverhoudingen tussen de politiek machtige zeevaartlanden. De doeltreffendheid van de kaapvaart was gebonden aan de oogmerken, die men met deze acties bereiken kon.

Het is niet voor bestrijding vatbaar, dat tijdens de tweede helft van de Tachtigjarige Oorlog, en vooral in de jaren na het Bestand, de Duinkerker kapers met hun acties wel degelijk een stagnatie in de ontwikkeling van de zeevisserij teweeg hebben gebracht. Hun resultaten kregen per toeval een extra accent. Immers, zij waren niet alleen verantwoordelijk voor de inkrimping van de haringvisserij, die al eerder aan een neergang was begonnen. De hele zeevisserij verkeerde sinds de eerste helft van de zestiende eeuw in een crisis tengevolge van de algemene onveiligheid op zee. Maar nu werd door het optreden van de Duinkerker kapers nog grotere schade aangericht, waartegen men oorspronkelijk machteloos stond.

Na de vrede van 1648 was deze episode voorbij en ontstond een nieuwe situatie. Tot dan toe waren de regenten steeds onwillig – of moet men zeggen te zuinig – geweest om een behoorlijke vloot tegen de kapers uit te rusten, maar door het optreden van Maarten Harpertsz. TROMP (1598-1653) kwam daarin verandering. In 1646 spande deze al samen met de Fransen om Duinkerke te veroveren. Van TROMP kwam ook het idee hulpeskaders uit te rusten voor de begeleiding van handelskonvoeien. Deze Nederlandse vlootvoogd heeft daarmee de grondslag gelegd voor een vaste marinevloot als escorte voor de handelsschepen.

In de tweede helft van de zeventiende eeuw ging iedere grote natie een oorlogsvloot uitrusten op dezelfde manier als de Republiek onder TROMP daarmee een begin had gemaakt.

Ook in de Zuidelijke Nederlanden werden marineschepen ingezet, die noodzakelijk waren geworden tengevolge van de herhaalde Franse oorlogen. Vooral tijdens de Negenjarige Oorlog, die in 1689 was uitgebroken, kreeg de Vlaamse vloot werk aan de winkel. Zij verrichtte patrouille werk met de begeleiding van konvoeien, maar trok soms zelf nog op kaapvaart. Maar de echte kaapvaart en de zeeroverij verplaatste zich toen veel meer naar Zeeland. De kaapvaarders waren daar vooral actief ten tijde van de Spaanse successieoorlog (12). Deze kaapvaart valt buiten ons bestek.

Met de figuren van de kapiteins Philips VAN MAESTRICHT, vader en zoon, wordt een heroïsche strijd op zee in beeld gebracht, die de fantasie aanspreekt. Zonder moeite herkennen wij hen als legendarische zeehelden, waarvan de herinnering terecht in het stadsbeeld van Oostende levendig wordt gehouden. Ook onze familie, die zich om heel andere redenen Philips van MAESTRICHT mag noemen, zal hun namen graag in herinnering houden. Dat zijn wij als tijdelijk inwoner en trouwe vakantieganger de stad Oostende verschuldigd.

Rest ons nog iets te zeggen over de afstammelingen van Philips VAN MAESTRICHT, de jonge, die gehuwd was met Anna Françoise DE SCHODT, dochter van kapitein François DE SCHODT. Uit dit huwelijk werd postuum nog een kind geboren op 20 januari 1692, namelijk Philippe Charles, die ook zeeman werd. Hij trad in dienst van de Oostendse Compagnie en voer op Indië. Hij stierf op jonge leeftijd op Mocca (Indes Orientales) – zo staat het er – op 10 september 1723. Van hem stammen enige kinderen, die door hun huwelijk tot de hogere kringen doordrongen. Tot deze afstammelingen behoort o.a. de bekende redersfamilie BAUWENS en dokter BOUCKAERT.

---

(1) De eerste verwijzing was naar het toen juist verschenen naslagwerk van Daniël DESCHACHT, Staatnamen van Oostende van A tot Z, uitgave in eigen beheer, Oostende 1998

- (2) Walter DEBROCK, De Oostendse kapers, Oostende 1994, blz. 7 e.v.
- (3) Voor een algemene oriëntatie zie : J.S. BROMLEY, The North Sea in wartime, in Bijdragen en Mededelingen voor de Geschiedenis der Nederlanden 92 (1977), 270-299. Er wacht nog veel archiefonderzoek. Lijsten van patenten en boordjournalen zijn bewaard op het Algemeen Rijksarchief te Brussel. De inventarissen van de konvooidiensten vindt men op de rijksarchieven te Brugge en te Gent.
Hierbij als toevallig voorbeeld : Rijksarchief Brugge, Registers van het Vrije, nr. 1819, 225/1686 Rekening van Barthélémy CONTALES, aangesteld voor het uitrusten van het konvooschip "Saint-François" onder bevel van Philippe VAN MAESTRICHT, bij zijn terugkeer van Cadiz naar Oostende
- (4) R. BAETEN, Scheepvaart in de zuidelijke Nederlanden, 1585-1650, in Algemene Geschiedenis der Nederlanden, deel 7, Haarlem 1980, 156-159.
- (5) A.P. VAN VLIET, Vissers en kapers. De zeevisserij vanuit het Maasmondgebied en de Duinkerke kapers (ca. 1580-1648), Den Haag 1994.
- (6) Frans-Vlaanderen ontstond eerst, nadat de Franse koning Lodewijk XIV enige zuidelijke delen van Vlaanderen (la Flandre Flamingante) had geannexeerd. Tezamen met Waals-Vlaanderen werd dit gebied tot Zuid-Vlaanderen samengevoegd. Bij de vrede van Aken (1668) en Nijmegen (1678) gingen o.m. plaatsen als Grevelingen, Duinkerke, Hazebroek, Kassel enz. definitief tot Frankrijk behoren. Reeds eerder waren Artesië en een deel van Henegouwen-Valencijs door Frankrijk ingelijfd. Zuid- of Frans-Vlaanderen mag niet verward worden met Waals-Vlaanderen : de "gouvernance" Rijsel-Dowaai-Oorschie.
- (7) Biografische bijzonderheden in : AJ. VAN DER AA, Philips VAN MAESTRICHT, in Biographie Nationale de Belgique, deel 26, pg; 459-460;
VAN MAESTRICHT in Westbrabanders onder elkaar, uitg; afd. Noord-Brabant N.G.V., Roosendaal 1982.
- (8) A.R.A. Brussel, Fonds Amirauté, farde 1679.
- (9) Louis SICKING, Zeemacht en onmacht. Maritieme politiek in de Nederlanden 1488-1558 (De Bataafsche Leeuw, Amsterdam 1998)
Jaap R. BRUYN, Varend verleden. De Nederlandse oorlogsvloot in de 17de en 18e eeuw. (Balans, Amsterdam 1998).
- (10) R. BAETEN, Scheepvaart in de Zuidelijke Nederlanden, in Algemene Geschiedenis der Nederlanden, deel 8, Haarlem 1979, 243-245.
- (11) R. BAETEN, Organisatie en resultaten van de Vlaamse kaapvaart in de 17e eeuw, in Mededelingen van de Marine Academie van België, 1969-1970, boek XXI.
- (12) R.B. PRUD'HOMME VAN REINE, E.W. VAN DER OEST, Kapers op de Kust. Nederlandse kaapvaart en piraterij, 1500-1800, Vlissingen 1991, 80 blz.

ERRATUM

De Plate mei 1999, p. 99/140, 11 lijn : lees musici i.p.v muziek

KONING LEOPOLD I – ZIJN MONUMENT EN ZIJN PLEIN

door Emile SMISSAERT
onderzoek door Daniël FARASYN

In oktober 1898 stipt het weekblad *Echo d'Ostende* aan dat in Oostende geen enkel monument te vinden is. In 1888 waren er wel plannen om een monument op te richten ter ere van de burgemeesters die Oostende groot maakten, maar het bleef niet meer dan een voornemen. Een plaats was wel reeds voorzien : de *place elleptique* of elliptisch plein, dat later *Place de la Commune* genoemd werd en dat op 5 augustus 1901, bij de inhuldiging van het monument, het Leopold I-plein werd. Dit plein was in die tijd een belangrijk verkeersknooppunt tussen de nieuwe en de oude stad. Of, zoals de journalist van de *Echo d'Ostende* op 16 mei 1901 schreef : tussen de nieuwe stad – het stadsdeel van Leopold II – en de oude stad – zoals koning Leopold I die nog gekend had. Op het plein monden in stervorm zes straten uit : de Karel Janssens-, de Rogier- en de Van Iseghemlaan, de Kemmelberg- en de Warschaustraaf en de Torhoutsesteenweg. Merkwaardig is dat het beeld, vanuit elke gezichtshoek reeds van ver te zien is. Het paard is al even bekend als zijn koninklijke ruiter, want vanaf het begin sprak de Oostendenaar van 't Pèrd en tot op heden is dit zo gebleven.

Op 9 augustus 1991 schreef Omer VILAIN in zijn cursiefje *Oostendse histories in De Zeewacht over Het Paard*. Ik citeer : “ Volgens kenners is het Leopold I-monument het mooiste paardenmonument van ons land. Misschien komt het hierdoor, dat ze meer naar het prachtige paard kijken dan naar de vorst”.

Ook onze tweede koning kreeg van het dankbare Oostende een ruiterstandbeeld op de Zeedijk. Maar wat een verschil in conceptie en uitbeelding tussen beide beelden. Leopold II komt, mijn inziens, als ruiter veel beter tot zijn recht dan het paard dat hij berijdt.

Hoe en wanneer het ruiterstandbeeld van koning Leopold I er kwam, is een heel verhaal. Er ging een hele polemiek aan vooraf, vooraleer tot de definitieve plaatsbepaling beslist werd.

Maar eerste enkele alinea's over Leopold I (1790-1865) uit het huis Saksen-Coburg-Gotha, de eerste koning der Belgen (1831-1865), die Oostende dikwijls opzocht en liefhad.

Nadat hij de Britse nationaliteit had verkregen, huwde prins Leopold in 1816, één jaar na de slag bij Waterloo en de definitieve nederlaag van keizer Napoleon I, met Charlotte, de erfprinses van Engeland, die reeds het jaar daarop stierf. Na afgezien te hebben van de hem aangeboden Griekse koningskroon, nam hij wel de Belgische troon aan. Hij werd op 21 juli 1831 plechtig ingehuldigd in Brussel. Hij huwde in 1832 met Louise d'Orléans, dochter van de Franse koning Louis Philippe. Koningin Louise-Marie was bij de Belgen geliefd als echtgenote ven vorstin. Ze verbleef vaak in Oostende en overleed er in 1850 in de Langestraat in het gebouw dat nu nog bestaat en de naam Huize Louise-Marie kreeg. Het is in dit huis dat het museum van De Plate binnen afzienbare tijd zijn intrek zal nemen.

De nauwe verwantschap van de koning met de Britse koningin Victoria en het feit dat in het revolutiejaar 1848 alles rustig bleef in België, bezorgden hem in Europa een groot prestige. Aan veel Europese hoven trachtte hij zijn familieleden te laten aanvaarden als vorsten of prinses-gemaal. Zijn beleid was vooral gericht op de consolidatie van de fragiele, Belgische onafhankelijkheid.

Vanaf 1834 hield de koninklijke familie graag jaar na jaar verblijf in Oostende en lokte daarmee heel wat toeristen aan in de nog kleine badstad. Zijn zoon en opvolger Leopold II zou deze traditie verder zetten.

Eerst schetsen we de voorgeschiedenis van het monument, daarna beschrijven we de inhuldigingsceremonie van het standbeeld en tenslotte maken wij een tour d'horizon van het plein.

Een overzicht van de voorgeschiedenis wordt ons door de zorgen van het Stadsbestuur zelf gegeven in haar Rapport over het bestuur van 1901.

Op 11 december 1865, daags na het overlijden van Leopold I, vroegen de gemeenteraadsleden, A. TERMOTE en D. DE JUMNÉ om de nagedachtenis van de koning gestalte te geven in een op te richten monument op het Wapenplein omdat "aan hem Oostende haar voorspoed te danken" heeft. De toenmalige burgemeester Jean VAN ISEGHEM stemde weliswaar in met het principe maar wenste zich niet uit te spreken over het tijdstip van uitvoering noch over de plaats. Immers, Oostende stond op het punt bevrijd te worden uit het keurslijf van de wallen, en een nieuwe stad met allerlei te verkavelen gronden zou spoedig ontstaan en naast de oude stad beginnen leven. De meerderheid in de gemeenteraad schaarde zich achter deze zienswijze en het werd gedurende 30 jaar stil rond het voorstel voor een monument.

In september 1895 hernam toenmalig gemeenteraadslid, en later schepen Désiré FERMON het voorstel : "Ik geloof dat het moment gekomen is om de vraag naar een monument voor Leopold I, de stichter van het badseizoen in Oostende en onze eerste weldoener, in te lossen en een geschikte plaats voor het gedenkteken te bepalen". Zijn woorden zijn niet letterlijk aangehaald maar de strekking, de teneur is er, wat hoofdzaak is. Het College van Burgemeester (Alfons PIETERS) en Schepenen legde aan de gemeenteraad, in zitting van 20 december 1898, haar bedoeling voor om "een wedstrijd uit te schrijven voor een ruitersstandbeeld op sokkel, waaraan alle Belgische beeldhouwers zouden mogen deelnemen".(1) Het bekroonde onderwerp zou worden uitgevoerd en geplaatst aan de Graaf de Smet de Naeyerlaan. Algauw opteerde men, mede op voorstel van koning Leopold II, voor het Gemeenteplein, waar tal van straten op uitgeven. Het ministerie van Landbouw, dat ook Cultuur onder zijn vleugels had, toonde zich echter vijandig ten overstaan van de idee om een wedstrijd te organiseren omdat de verwezenlijking van het project daardoor veel te lang zou aanslepen.

De kwestie kwam terug op de agenda van de gemeenteraad die op 6 maart 1900 besliste geen wedstrijd uit te schrijven maar de opdracht toe te vertrouwen aan graaf Jacques DE LALAING voor de prijs van 85.000 fr te betalen door respectievelijk de stad Oostende (53.750 fr), de provincie West-Vlaanderen (10.000 fr) en de Belgische Staat (21.250 fr).

Van deze beeldhouwer is nu nog nauwelijks sprake maar indertijd had hij naam en faam als portrettist van de Belgische adel en hoge burgerij. HOSTYN sloeg er de kolommen van het blad La Saison d'Ostende op na : op 3 juni 1900 meldt het blad dat de maquette van het standbeeld klaar is. Zelf lazen wij op 4 september 1900 dat graaf DE LALAING in één der hallen van het Paleis van het Jubelpark (Cinquantenaire) aan het beeld werkt.

Keren wij nu terug naar het begin. Hier volgen nog na te speuren feiten en anekdoten om het verhaal wat onderhoudender en pittiger te maken.

Wij vonden wel vijf voorstellen terug voor een plaats voor het standbeeld, en misschien waren er nog meer, maar dit valt nog moeilijk te achterhalen. Zoals hierboven reeds geschreven werd, was er het voorstel om het beeld in de Graaf de Smet de Naeyerlaan te plaatsen, maar dit werd afgewezen, evenals het voorstel om een plaats te voorzien "sur une avancée de la digue en face de la rue de Flandre". Over het prijskaartje van dit laatste voorstel wordt niet gerept. Een derde mogelijke plaats situeerde zich op een heuveltje in het Leopoldpark en een vierde mogelijkheid was in het tweede tuintje van de Leopoldlaan, nu de Leopold II-laan. Het nam tijd in beslag, vooraleer men van stadswege afstapte van deze voornemens, niet zonder eerst ter plaatse te hebben nagegaan of deze projecten een kans maakten om gerealiseerd te kunnen worden. In de krant Le Carillon van 2-3 maart en 11-12 mei 1901 vinden wij daarover vermeldingen. Een vijfde mogelijkheid die precies door Le Carillon vooropgezet werd was een nog aan te leggen square, gesitueerd in het tweede handelsdok, waar nu de Mercator ligt. Dit dok moest dan eerst gedempt worden om te voorzien in de door sommigen gekoesterde wens tot uitbreiding van de in 1856 verdwenen middenstatie (2) In feite is het een idioot en ongeloofwaardig plan dat nauwelijks serieus te nemen is. Maar 5 augustus 1901, de dag dat het monument onthuld wordt, komt Le Carillon weer op de proppen met dit voorstel en beweert dat de plaatsing van het gedenkteken op het Gemeenteplein slechts voorlopig is.

Op 9 mei gebruikte men de maquette van het ruitersstandbeeld om het effect uit te proberen, eerst op het Gemeenteplein (rond 11 uur), wat later op (rond 13 uur) op het heuveltje in het Leopoldpark. Op 15 mei besliste men ten gunste van het Gemeenteplein. Op 19 juni werkte men aan de onderbouw van het nog te plaatsen gedenkteken (3) Einde juli trad men inde slotfase : "men werkt hard en de werken vorderen snel "(4) Het standbeeld zelf werd op donderdag 1 augustus 1901 tussen 3.00 en 7.00 uur definitief op zijn voetstuk geplaatst, zoals het er nu nog staat. Daniël FARASYN kon zelfs uitvissen dat Leopold I en zijn paard samen 2.700 kg wegen.

De voorbereidselen werden getroffen om de personaliteiten, de pers en het publiek in de gelegenheid te stellen om op passende wijze de inwijding van het gedenkteken bij te wonen.

Drie tribunes waren voorzien voor het Café de Régence : in het midden de koninklijke tribune en langs weerszijden één voor de autoriteiten. Een kiosk werd opgesteld, niet alleen voor het volksconcert 's avonds maar ook om de pers overdag de gelegenheid te geven verslag uit te brengen.

Voor het Café de la Commune werd een groot verhoog getimmerd, waarop het symfonisch orkest van het Kursaal (o.l.v. Léon RINSKOPF) plaats moest nemen met de 600 leerlingen van de plaatselijke Muziekacademie ervoor. Een bariton van de opera van Parijs zou tijdens de plechtigheid, in het Nederlands – voor de eerste maal in het openbaar in Oostende – het voor de gelegenheid gemaakte Koningslied, op een tekst van Eugene VAN OYE, uitvoeren, samen met het koor en het symfonieorkest. Het geheel van het plein werd versierd met masten, voorzien van banieren en vlaggen, en rondom afgezet met dranghekken die zeer handig getooid werden met gebladerte. Zowel groene dennen als boeketten en echte ruikers in de nationale kleuren treft men aan. "Dit alles doet ons een beetje denken aan de eerste steenlegging van de maritieme werken" schreef Le Carillon (5) Verwezen werd naar het begin van de havenwerken, in 1898, aan o.m. de twee handelsdoppen in de achterhaven. Samengevat zag het feestprogramma er als volgt uit :

Zondag 4 augustus

- 20.00 uur een artilleriesalvo, alsook het luiden van de kerkklokken en de beiaard.
- 21.30 uur concert van de stadsharmonie Euterpe op het Wapenplein.
Verlichting van het stadhuis en de kiosk.

Maandag 5 augustus

- 08.00 uur opnieuw een artilleriesalvo, alsook het luiden van de kerkklokken en de beiaard.
- 09.00 uur eredienst in het voorlopig gebouw van de Sint Petrus en Pauluskerk (noodkerk).
- 11.00 uur inhuldiging van het standbeeld door koning Leopold II.
défilé door de burgerlijke maatschappijen, de burgerwacht en het leger.
- 12.30 uur plechtige eerste steenlegging van de nieuwe Sint Petrus en Pauluskerk door de Koning.
- 14.00 uur groot internationaal paardencriterium op de Wellingtonrenbaan (30.000 fr).
- 20.00 uur groot artistiek concert in het Kursaal.
- 21.30 uur galabal in het Casino, gelegen in het Stadhuis.
verlichting van het Wapenplein en het nieuwe Leopold I-plein met het monument.
Leopold I-concerten op het Wapenplein en het Leopold I-plein.

Koning Leopold II kwam per speciale trein op zaterdag 3 augustus 1901 in het station Oostende-Kaai aan, vergezeld van prinses Clementina, zijn jongste dochter, en van zijn vleugeladjutant de heer CUMONT. Eens afgestapt, begaf de koning zich met een stoomkanoboot die hem opwachtte aan de landingsplaats, aan boord van zijn jacht Alberta. De prinses van haar kant kreeg een zeer mooie bloementuil aangeboden door de heer August STRACKÉ, de uitbater van de restaurants van de maalboten.

De eigenlijke plechtigheid had plaats op maandag 5 augustus 1901.

Koning Leopold II, prins Albert en prinses Clementina alsook hun gevolg werden als het ware aan de voet van het koninklijk chalet opgewacht door een speciale koninklijke tram.

Om 11.00 uur precies bereikten zij het Leopold I-plein, waar een detachement van het leger met vaandel en met muziek en een detachement van de burgerwacht, samen met de hoogwaardigheidsbekleders en een talrijk publiek hen opwachtte. Ook vier hoogbejaarde oudstrijders van 1830 waren nog fit genoeg om aanwezig te zijn. Alfons PIETERS, de toenmalige burgemeester, hield een gelegenheidstoespraak, in plechtige en hoogdravende bewoordingen en in de Franse taal zoals toen gebruikelijk was. Hij besloot als volgt : "Oostendenaars ! Dit bronzen standbeeld brengt ons allen in herinnering, dat wij het aan onze Doorluchtige Soevereinen, aan onze populaire Dynastie verschuldigd zijn wat wij geworden zijn !".

Daarop gebeurde de onthulling van het standbeeld door koning Leopold II onder de tonen van het nationaal volkslied en het gejuich van allen. In korte bewoordingen benadrukte de vorst dat "Oostende altijd kan rekenen op zijn koninklijke welwillendheid" en dankte voor de hulde die thans aan zijn vader gebracht werd.

Ziehier hoe een tijdgenoot zijn impressie van het kunstwerk weergaf : "Leopold I die, het hoofd onbedekt, het volk groet; die, met de linkerhand zijn ros dat nerveus marcheert, ment en dat zijn staart schudt in de zeewind; die zijn hoofd buigt naar de met een kloeke zwier geheven poot. Het voetstuk dat uit Schotse graniet bestaat en omringd wordt door vier rood marmeren kolommen en door namaakkolommen en versierd is met krulvormige kapitelen en koperen sokkels, schijnt ietwat verheven. De reden is de plaats die hem gegeven wordt, daar de Leopold I-plaats (een dag vroeger nog Gemeenteplein) niet ruim en onregelmatig van doorloop alsook weinig esthetisch qua bebouwingen is. Dit voetstuk op zichzelf getuigt van goede smaak en roept herinneringen op aan bepaalde nationale kleuren-tradities, aan beroemde Italiaanse beelden ook, zoals dat van bv. COLLEONI". (6) Is de sabel niet wat erg krom, kan men zich afvragen ? "Koning Leopold I droeg, in groot tenue gestoken, steeds de Perzische sabel die hem door een sjah uit die tijd geschonken was". (7)

Een tweede anders geformuleerde beschrijving van ruiter en paard : "Het geheel heeft allure. Leopold I, blootshoofd voorgesteld, neigt een beetje naar rechts. Hij draagt het uniform van generaal : galakostuum met decoraties en grootlint van zijn orde, zware epauletten en hoge, rechte kraag; met broek en hoge rijlaarzen. De rechterarm hangt langs het lichaam en houdt de klakhoed (chapeau claque); de linkerarm, op de schoft van het paard, houdt de teugels stevig; aan zijn zijde hangt een bevelhebberszwaard, dat zeer gekromd is op zijn Turks. Nerveus buigt het paard de kop terwijl het de hals kromt en de staart met de grote pluim heft. Het draaft, met het linkerbeen naar voren geplooid en met strak geheven poot, het achterbeen achteruit gestrekt, terwijl langs de rechterzijde de poten dicht bijeen staan." (8)

Curieus detail : in juni 1902, het volgende jaar, werd een deeltje van de staart geamputeerd ! Volgens velen was deze pluim wat teveel verward. Fijntjes merkte de verslaggever op dat "het paard er niet onder (zal);lijden, men ontnemt hem slechts twee plukken haar in brons." (9)

Nog even terug naar de eindceremonie van de plechtigheid. De auteurs van de cantate, Léon RINSKOPF voor de muziek en Eugeen VAN OYE voor de tekst evenals de bariton Jean NOTÉ werden aan koning Leopold II voorgesteld en door hem gefeliciteerd. Daarop begon het défilé van allerhande Belgische en buitenlandse maatschappijen, voorafgegaan door het leger, de burgerwacht en hun muziekkorps, alsook de oud-strijders van 1830 met hun vlag en de stadsharmonie Euterpe. De ordedienst bedroeg, naast de militairen, 24 gendarmen te paard en 19 gendarmen te voet. Vele bloemtuilen werden intussen neergelegd aan de voet van het monument en twee verzoekschriften voorgelegd aan de koning, die na het einde van de optocht afscheid nam. Met de voor de gelegenheid klaargemaakte koninklijke tram reden hij en zijn gevolg naar de geplande nieuwe Sint Petrus en Pauluskerk om er omstreeks 12.30 uur de eerste steen te leggen.

Nog een nawoord bij dit monument. In 1901 waren de flanken nog niet met fresco's bezet. Was er gebrek aan tijd of aan geld ? Het is moeilijk nog de ware toedracht te achterhalen.

Hoe dan ook, in juni 1902 werd het linker hoogrelief aangebracht. Het handelt over de visvangst en stelt een vissersvrouw voor die gezeten is op de reling van een schip. Opgemerkt wordt dat de muts die ze op heeft niets Oostends heeft, integendeel, het merendeel van de vrouwen, vooral de jongere van het visserskwartier lopen doorgaans met ongedekt hoofd. (10)

Het tweede rechter hoofdrelief werd door de beeldhouwer afgewerkt midden april 1903, en werd dan na twee maanden dralen midden juni 1903 aangehecht aan het monument. Zoals het weekblad verzuchtte : beter laat dan nooit ! (11) Weerom brengt het blad een beschrijving : "Het fresco stelt de blijde intrede van België voor in het concert der natiën. Een mooie jonge vrouw die gekleed en gekapt is volgens de mode van 1830, is gezeten op een struis Brabants paard dat bij de teugel geleid wordt door een klein kind. Twee andere engeltjes fladderen achter de voornaamste figuur; de ene houdt de kroon, de andere de koningsmantel waarmee men het mooie juffertje gaat tooien. Daarboven, tegen de achtergrond, het jaartal 1830 en de woorden "In 't jaar dertig".

Het monument heft, doorheen de tijd, tot op heden stand weten te houden. Het voetpad rondom is wat uitgelengd, de lantarens verdwenen, de tramsporen al lang weggenomen en zo goed als alle gebouwen van toen zijn afgebroken en door appartementsgebouwen vervangen. Het een zo drukke plein is zichzelf niet meer en als men niet beter weet, kan men haar vroegere identiteit, haar eigen cachet, niet inschatten noch onderkennen.

Hoe het dan was rond 1900 beschrijf ik hierna.

“De idee om tot de sloping van de stadswallen over te gaan is in 1865 niet opzienbarend nieuw te noemen. Toen dit nieuws te Oostende de ronde doet, stijgt er geen unaniem gejubel op. Het is alsof men plots alle nadelen gaat beseffen die de ontmanteling en uitbreiding voor de oude stad kunnen aanbrengen. Vreugde enerzijds om de nieuwe kansen die aan Oostende geboden worden, angst anderzijds voor de vele problemen met dewelke de oude stad zal geconfronteerd worden, beroert de bevolking voor jaren. (12)

Een zelfde fenomeen deed zich voor rond 1900 : Mariakerke was pas in 1899 aangehecht en de terreinen tussen Oostende en Mariakerke werden verkaveld : de zogenaamde City North, later “Ostende Extension” genoemd. In Le Carillon van 21 juli 1901 lezen wij : “Vele bewoners van de oude stad zien met een afgunstig oog naar de concurrentie van de nieuwe stad die in het westen opkomt. Mijn God, een zelfde reactie geschiedde 28 jaar geleden, wanneer men de terreinen die vrijkwamen na de ontmanteling van de wallen verkavelde en te koop aanbood. En nogmaals vergeet men, dat Oostende pas na het in waarde brengen van deze gronden gelegen ten noorden en ten westen deze grote sprong voorwaarts gemaakt heeft. Is er nog één enkele Oostendenaar die dertig jaar terug wil in de tijd en de stad Oostende terug wil vinden in zijn nauw keurslijf met wallen ?”.

Het is tijdens die voornoemde periode van verkavelingen, na 1865-1870 dat het elleptisch plein ontworpen en metterdaad gerealiseerd werd. Het belangrijkste verkeersknooppunt tussen de nieuwe en de “oude stad”, tussen de H. Serruyslaan en de Torhoutsesteenweg. Vanaf daar begon, toen reeds Mariakerke.

Zes straten gaven erop uit, sindsdien veelal veranderd van naam :

- Van Iseghemlaan: op 18 februari 1882 kreeg de toenmalige Noordlaan de benaming van één van onze burgemeesters;
- Karel Janssenslaan: nog één van onze 19de eeuwse burgermeesters. Was voorheen de Nieuwpoortsesteenweg;
- Rogierlaan; voorheen de West Boulevard, werd op 8 juni 1885 na de dood van de staatsman Rogier hernoemd;
- Kimmelbergstraat; voorheen de Wenenstraat, de naamwisseling gebeurde ter herinnering aan de gevechten bij de Kimmelberg tijdens de Eerste Wereldoorlog;
- Warschaustraat: deze naam bleef behouden;
- Torhoutsesteenweg: ook deze naam bleef behouden.

Op het Gemeenteplein was er, vanaf 1890, gewoonlijk kermis met Pasen. Ze werd de Sint-Jozefsfoor genoemd (1897: verlichting, bal populaire en een kiosk; er was een tweede foor in het najaar; 1902: twee carrousels, een schommel, een velodroom en oliebollekramen). Dit is nog een tijd blijven doorgaan, maar hoelang is ons niet bekend.

Een heel andere activiteit was de paardenfoor, ditmaal in de betekenis van handelsbeurs, waartoe door de gemeenteraad in zitting van 20 april 1886 beslist werd. Voor het eerst gehouden op 7 juni 1886 en herhaald, telkenjare in juni, in 1887, 1888 en 1889. Er werden paarden gekocht en verkocht. Zowel voor de badinstellingen als voor de koetsiers, alsook voor de verhuurders van paarden en pony's op het strand (bv. ter hoogte van het koninklijk chalet). Zo werden in 1887 150 paarden verhandeld, zowel op het Gemeenteplein als in de naburige straten. Daniël FARASYN weet te vertellen dat voornoemde paardenhandelsbeurs nadien verwaterde. Hij vond in die jaren wel sporen van een tweede paardenfoor, ditmaal op het Hazegras, maar hoelang en sedert wanneer is niet geweten.

Waar zich nu de sportwinkel DEWEERT bevindt, was eertijds de Brasserie du Lion d'Or gelegen. Andere café's waren de Café de la Commune en de Café Léopold I-ier, die later Café du Point Central werd. Nog te vermelden is het Bristol Hotel op de hoek van de Van Iseghemlaan en de Karel Janssenslaan met een oppervlakte van 1.595 m².

Veel informatie bevat het studiewerk van 1985 van Raymond VANCRAEYNEST "De tram maakte de kust", meer bepaald over het Leopold I-plein en de stadstram. De toestanden in 1900, 1901, 1910 en 1927 zijn er behandeld op p. 69-70. "De stadslinje zag er dus vanaf 1900 als volgt uit : een dubbel spoor op de Keizerskaai en de Visserskaai; daar voorbij liepen de twee sporen verder op de zeedijk tegen het wandelpad van de dijk, en verder op de Van Iseghemlaan in de as van de weg ((het oude spoor lag tegen het noordelijk voetpad). Aan het Gemeenteplein (Leopold I-plein) draaiden de twee sporen de Rogierlaan in en twee sporen liepen rechtdoor in de as van de Torhoutsesteenweg richting Petit Paris (het oude spoor liep langs de westelijke stoep van de Rogierlaan en van de Torhoutsesteenweg).

De stadstramdienst startte in 1900 opnieuw op 1 juli volgende reisweg : Kursaal, Van Iseghemlaan, Zeedijk, Visserskaai, Keizerskaai (Vindictivelaan), Zuidlaan (A. Pieterslaan), Van Iseghemlaan, Kursaal. Deze ronde werd gereden in beide richtingen en alle drie minuten was er een tram".

Op het plein lag, tussen de Warschaustraat en de Koningstraat, het politiebureau dat terzelfdertijd ook de ingang was voor de paarden van de badinstellingen. In die tijd gingen de badkarren in de winter op de Wellingtonrenbaan overwinteren terwijl de paarden deels verkocht werden, deels onderdak kregen in de stallen gelegen op het Leopold I-plein tussen de Warschaustraat en de Koningstraat ⁽¹³⁾ Volgens het verslag van de gemeenteraad van 12 juli 1904 en met toestemming van een koninklijk besluit van 1 december 1906 werd besloten tot de "Construction d'un bureau de police à la Place Léopold Ier" en tot "travaux d'aménagement de l'établissement des bains". Dit werd voor een kostprijs van 80.221,40 fr toegewezen aan de firma INGHELBRECHT en REIJNDERS.

Ondanks veel plannen bleven deze stallen hun plaats behouden aan het Leopold I-plein. Wel weten wij via het Rapport d'administration de la ville d'Ostende, dat in 1904 beslist werd om de ingang langs het Leopold I-plein te behouden maar om de in- en uitgang langs de Koningstraat af te schaffen, alsook om een politiekantoor te bouwen. Twee jaar later, in 1906, vermeldt het Rapport dat de poort langs de Koningstraat gesupprimeerd was, maar die langs de Warschaustraat behouden. Zij bestond nog na de Tweede Wereldoorlog, voorzien van een uithangbord van S.A. Ostende-Plage N.V. De nieuwe badinstellingen onder de Albert I-promenade, ingehuldigd op 7 juli 1935, hadden alle badkarren overbodig gemaakt op het strand en de manier van uitbaten werd totaal vernieuwd.

Wie nu, in 1999, het Leopold I-plein betreedt, ziet een wat door de tand des tijds getekend gedenkteken, maar koning Leopold I staat er nog altijd. Weg zijn de oude café's en woonblokken omzomen nu het plein. Kon Leopold I van op zijn paard maar verslag uitbrengen over de verlopen negenennegentig jaar !

---

(1) N. HOSTYN, "Monumenten, beelden en gedenkplaten te Oostende, De Plate, 1983, p. 21 e.v.

(2) Le Carillon, 16 mei 1901, p. 1.

(3) Le Carillon, 20 juni 1901, p. 2.

(4) Le Carillon, 1 augustus 1901, p. 2

(5) Le Carillon, 5 augustus 1901, p. 1.

(6) Le Carillon, 14 augustus 1901, p. 1, b.

(7) Le Carillon, 4 augustus 1901, p. 2, b.

(8) Le Carillon, 2 augustus 1901, p. 1.

- (9) Le Carillon, 12 juni 1902, p. 2, c.
- (10) Le Carillon, 12 juni 1902, p. 2, c.
- (11) Le Carillon, 16 april 1903, p. 2, en 13-14 juni 1903, p.2, b.
- (12) D. FARASYN, Historiek van de eerste gebouwen langs de Oostendse zeedijk 1830-1878, p. 119-120.
- (13) Echo d'Ostende, 22 mei 1887, p. 2, b-c.

OOSTENDE-HELGOLAND-OOSTENDE 1998

door René VAN UDEN

Op zaterdag 18 juli 1998 om 11.00 uur startte aan het Casino-Kursaal van Oostende de langste zeilwedstrijd die vanuit België gevaren wordt.

Deze wedstrijd wordt om de twee jaar alternatief met de Fastnet Race gevaren. De Fastnet Race is wel meer bekend bij het grote publiek omdat zij in 1989 met 15 doden, op een dramatische manier in het nieuws kwam.

Toch is Oostende-Helgoland-Oostende geen wedstrijd voor "kleine jongens". Met windstilte, zonnebrand, mist, regen, onweer of storm moet degelijk rekening gehouden worden. Een groot aantal boten is toch zes dagen en zes nachten op zee, er moet met alle weertypes rekening gehouden worden. Ook moet er eten voorzien zijn voor een week en slaapgelegenheid voor de rustende bemanning want er worden wachten gelopen.

Deze internationale wedstrijd heeft een hoge moeilijkheidsgraad. De zeilers komen voorbij de ondiepe Wadden-eilanden die bij slecht weer geen goede faam genieten. De Duitse Bocht is berucht voor zijn gevaarlijk zee. Ook maken sterke stromingen, bij weinig wind, het invaren van de haven niet gemakkelijk.

Kenners noemen het de "Whitbread Round the World voor de arme zeilers". Er is dus een hemelsbreed verschil tussen een zeiler die reeds naar Helgoland zeilde en iemand die enkel aan de kleine wedstrijdes voor de Belgische kust deelnam. Zo vertelde Staf VERSLUYS mij eens, dat iemand die de Whitbread zeilde het privilege had om aan de hoge boord tegenwinds een plasje te mogen doen. Zo ver willen de Helgolandvaarders het nog niet drijven.

Deze regatta boogt op een traditie die teruggaat tot de vorige eeuw, toen was de jachting nog een elitaire sport, die door koningen, keizers en rijkelui uitgeoefend werd.

Het RYCO-lid, bankier Georges WATJEN, won in 1892 deze prestigieuze wedstrijd in een tijd van 42 uur. Zijn 26 meter lang zeiljacht de "Navahoe", telde een beroepsbemanning van 30 koppen, woog 232 ton, had een diepgang van 7 meter en een ophaalbare kiel.

In 1896 werd zijn record gebroken door de Britse boot "Rainbow" die de 280 zeemijlen aflegde in 36 uur. De overwinning van de Brit zal wel niet de oorzaak geweest zijn dat het niet meer boterde tussen de Hanover dynastie en het Engelse koningshuis, maar de ruzie tussen koningin Victoria en haaf neef Keizer Wilhelm II maakte een eind aan de zeilwedstrijden tussen Oostende en Helgoland.

Dank zij Robert OUVRY en René LAUWERS prijkt sinds 1981 deze regatta terug op de Belgische zeilkalender.

In 1988 liep het jacht "Tapioca", van de RYCO, tijdens de race een gemiddelde van meer dan 7 knopen en zette een tijd neer van 33u49'50".

De "Tomidi-Rucanor", met schipper Dirk GUNST, was in 1992 bijna vlugger dan de officiële tijdopnemers. Nadat zij de start in Oostende gaven snelde de jury met auto en veerboot naar Helgoland waar zij net op tijd kwamen om 32u34'20" af te drukken.

In de tijd dat de Vikingen onze kusten afschuimden was Helgoland een van hun uitvalbasisen. Het werd later ook een pleisterplaats voor zeerovers waartegen de Hanzesteden Hamburg en Lübeck oorlogsschepen inzetten om aldaar enkele gebaarde piraten te gaan onthoofden.

In 1684 bezette de Deense vloot zonder geweld het eiland.

Na de slag van Trafalgar, waar Napoleon Bonaparte de heerschappij over de Noordzee verloor, nam de Engelse vloot het eiland Helgoland in. Dit strategisch gelegen rotseiland ligt op 70 km voor de mondingen van de Elbe en Wezer.

Op 10 augustus 1890 ruilde Wilhelm II Helgoland voor het eiland Zanzibar dat eigendom was van zijn tante koningin Victoria.

Niettegenstaande al deze nationaliteitsveranderingen bleven de eilandbewoners of "Insulanders", Friezen.

Vandaag is het eiland een taxfree paradijs voor duizenden dagjestoeristen. Helgoland is het zuurstof en jodium rijkste oord in Duitsland en terzelfder tijd het stof en pollenarmste. Het is dan ook niet te verwonderen dat hier veel kuuroorden zijn voor allerlei kwalen. Typisch voor het eiland: er rijden geen auto's noch fietsen. Als je niet te veel tijd verliest aan het naaktstrand kun je in minder dan twee uur rond het eiland wandelen !

MEDEDELING

Vanaf 4 juni tot 01 oktober 1999 is in het Stedelijk Museum Vlissingen de tentoonstelling "Vuurtorens in de Kunst" te zien. Een tiental kunstenaars heeft werk, geïnspireerd door de indrukwekkende vorm van vuurtorens, in diverse technieken gemaakt. Zo zijn er olieverfschilderijen, keramiek, aquarellen en etsten te zien. Ook worden de ontwerptekeningen voor het bankbiljet van 250 gulden, waarop de vuurtoren van West Schouwen is afgebeeld, getoond.

Het museum is open van maandag t/m vrijdag van 10.00 tot-17.00 uur en op zaterdag en zondag van 13.00 tot 17.00 uur.

ONZE NIEUWE VOORZITTER : OMER VILAIN

door Jean Pierre FALISE

Omer VILAIN werd geboren te Oostende op 05 augustus 1924 uit een Oostendse moeder en een Waalse vader (geboren te Luik). Na het doorlopen van zijn humaniora aan het Koninklijk Atheneum te Oostende volgde hij de studies van Sociaal Assistent aan de School voor Maatschappelijk Dienstbetoon te Antwerpen.

Afgestuurd belandt hij eerder toevallig in 1944 in de stadsbibliotheek van Oostende waar hij meer dan 44 jaar zou blijven. Aan de Provinciale Bibliotheek te Brussel behaalde hij het diploma van gegraduateerde in de bibliotheek en bibliografische wetenschappen. In 1972 werd hij benoemd tot hoofdbibliothecaris. Één van zijn verwezenlijkingen waar hij, terecht, fier mag op zijn is de uitbouw van de collectie Ostendiana : een verzameling van alle geschreven bronnen over Oostende, haar omgeving en de Belgische kust. Eind 1988 ging hij met pensioen.

In 1976 werd hij verkozen tot gemeenteraadslid doch bedankte. In 1989 werd hij opnieuw verkozen en zetelde als tot gemeenteraadslid tot eind 1994.

Omer VILAIN is de auteur van meer dan 800 artikels in dagbladen en tijdschriften evenals van vier werkjes over Oostende : "Ostende que voici", "Langs 't hard Zand", "Langs de Oostendse Kateien" en "Langs de Galerijen". Hij is ook een verwoed verzamelaar van Oostendse prentkaarten waarvan hij er voor het ogenblik een 17.000-tal bezit. Tenslotte is hij een veel gevraagde voordrachtgever zowel te Oostende als er buiten. Zijn onderwerp(en) : Oostende in al zijn aspecten.

Wat zijn "Plate-loopbaan" betreft kunnen wij vermelden dat hij een van de medestichters is van onze Heemkring, gesticht op 21 november 1954.

Hij werd lid van de Raad van Beheer op 24 januari 1962, 2° ondervoorzitter op 29 januari 1963 en ondervoorzitter op 26 januari 1971. Hij ontving de zilveren Plate op 17 november 1979, de gouden Plate in 1984 en de gouden penning van de provincie (30 jaar bestuurslid) in 1994.

Op 24 april 1999 vierden wij het afscheid van dhr. August VAN ISEGHEM en terzelfder tijd de aanstelling van dhr. Omer VILAIN als voorzitter. Dit afscheid ging uiteraard gepaard met een banket waarop alle effectieve leden van de Kring werden uitgenodigd.

Ter gelegenheid van het dit banket sprak de aftredende ondervoorzitter de volgende rede uit :

TOESPRAAK TER GELEGENHEID VAN HET AFSCHEID VAN DE HEER AUGUST VAN ISEGHEM ALS VOORZITTER VAN DE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" OOSTENDE OP 24 APRIL 1999

Mijnheer de Voorzitter,

Ja, sta me toe U nog éénmaal met deze titel aan te spreken, want het zal moeilijk zijn om na 25 jaar U als goede Voorzitter te moeten missen op onze vergaderingen.

25 jaar ! Een kwarteeuw !

Ja, zo lang is het geleden dat het Bestuur van "De Plate" dat samenkwam na het overlijden van Ernest DE TAEYE, de medestichter en eerste voorzitter van "De Plate".

Ernest DE TAYE was gedurende 20 jaar een begrip geweest voor onze Heemkring. We vreesden voor zijn opvolging, maar gelukkig werd U op de eerste bestuursvergadering in juni 1974 op algemeen verzoek bereid gevonden deze zware functie op U te nemen. We hebben het ons geen dag beklagd.

Bij die verkiezing van U, tot voorzitter, herinner ik mij nog levendig uw snedig antwoord aan een lid dat vroeg : "Zal je er wel tijd voor hebben, August ?" Even vlug als de vraag hebt U toen geantwoord : " "Men kan altijd tijd vinden als men wil". Daarmede was voor ons, tot één ieders opluchting, de zaak beklonken.

En nu geeft U het roer over. Wij zijn er allen wat verdrietig om, maar wij respecteren uw besluit.

Inderdaad hoeveel voorzitters kunnen er prat op gaan dat ze 25 jaar lang een vereniging in goede en vreedzame banen hebben geleid ?

U hebt zich weten te laten omringen met bestuursleden die zich met alle respect voor U, en liefde voor "De Plate", wilden inzetten van jaar tot jaar. Ik wil hier geen namen noemen. Allen hebben op hun manier "De Plate" gediend en U waart de o zo verdraagzame voorzitter. Al beweerde U zelf dat dit vroeger niet zo was, maar dat het dankzij de Nobel prijswinnaar voor de Vrede, Pater PIRE, was, die U bijbracht dat andersdenkenden ook goede mensen konden zijn. Pater PIRE logeerde bij U thuis en had van U een nog meer verdraagzaam mens gemaakt. Ook hierdoor waart U een gedroomde voorzitter.

Wat er al in die 25 jaar gebeurd is kan ik hier niet opnoemen.

- Het gaat van de bestendige uitbreiding van de collectie tot het vooruitzicht van de verhuis en opening van ons museum in de lokalen van het oud Koninklijk Paleis.
- Het gaat van een goede 100-tal leden tot een huidige hechte groep van 520 leden, wat toch niet weinig is.
- Het gaat over bestuursleden die zich bestendig hebben ingezet om van "De Plate" te maken tot wat onze vereniging nu is. Wel moesten we hier een traan wegpinken voor de gedurende vele jaren "duivel-doet al" van "De Plate, met name Jan DREESEN. Wat zou hij ook van deze viering en uw hulde genoten hebben !

Wij weten dat U ons verbood een afscheidsgeschenk te geven. Voor éénmaal zijn wij op uw verzoek niet ingegaan.

Wilt U, Waarde Voorzitter, dit kunstwerk van de Oostendse beeldhouwer August MICHIELS, aanvaarden, het betreft een miniatuur van één van de beelden van de beeldengroep "Wachtende Vissersvrouwen" van op het Stationsplein.

Als slot, August, vraagt het bestuur U slechts één zaak, namelijk dat U van na af aan de titel "Erevoorzitter van de Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate" zou willen voeren.

Wie wij natuurlijk samen in uw hulde willen betrekken is Mevrouw VAN ISEGHEM, die U op zo vele avonden heeft moeten missen, want die vergaderingen liepen soms heel lang uit. Wij danken U, Mevrouw, voor deze begrijpende steun. Daarom biedt "De Plate" U dan ook graag dit bloempje aan.

Omer VILAIN
Voorzitter "De Plate"

EEN OOSTENDSE FIGUUR

AUGUSTE VAN NESTE (1819-1905)

Geboren te Brugge op 18 februari 1819, was Auguste VAN NESTE een populaire figuur in Oostende. De heer VAN NESTE was in de echte zin van het woord, een waardig en eerlijk man, loyaal, feilloos en hij bezat een voorbeeldige oprechtheid. Als bestuurder van een private onderwijsinstelling, later als bestuurder van de betaalde stedelijke jongensschool heeft hij duizenden stadsgenoten onderwezen en opgevoed. Na het beëindigen van deze loopbaan werd Auguste VAN NESTE, kantonaal opziener van het lager onderwijs van de Staat, om vervolgens opziener van het lager onderwijs van de Stad Oostende te worden.

Hij was ook een der ijverigste leden van de Oostendse Burgerwacht. 't Is in 1848 dat wij hem voor het eerst aantreffen op deze ledenlijst als kwartiermeester, graad die hij verwierf op 14 augustus 1848. De 24 maart 1859 werd hij eerste kwartiermeester benoemd; hij kreeg zijn onderluitenantsschouderstukken op 29 maart 1857, en werd bevorderd tot luitenant op 2 april 1858.

De 21e juni 1863, na een eenparige stemming, werd hij geroepen om bevelhebber Aimé LIEBAERT te vervangen. Hij bleef aan het hoofd van de burgerwacht tot 29 januari 1871, wanneer hij aftrad wegens gezondheidsredenen. Bij Koninklijk Besluit werd hem de toelating verleend zijn graad als eretitel te dragen. Hij was ook ridder in de Leopoldsorde.

Auguste VAN NESTE was gedurende vele jaren aan het hoofd van vele menslievende instellingen. Hij was een der stichters van de "Louise-Marie kribbe", waarvan hij lang het voorzitterschap van de Beheerraad waarnam. Zijn vrije tijd besteedde hij aan verschillende liberale werken, bijzonder aan het werk "Voorstanders der Gemeentescholen". Deze lagen hem bijzonder dicht aan het hart.

Op 26 december 1880 stichtte hij te Oostende een Willemsfondsafdeling en werd er de eerste voorzitter van.

Op 27 juli 1905, op de ouderdom van 86 jaar, stierf Auguste VAN NESTE. Te midden van een grote menigte heeft de uitvaart plaats. Noch bloemen, noch kransen, noch militaire eer. Hij is heengegaan zoals hij leefde : nederig. Maar zijn vrienden hielden eraan zijn laatste wil te eerbiedigen. Vijf redevoeringen werden ter gelegenheid van zijn begrafenis uitgesproken, nml. door de heer burgemeester Alfons PIETERS, namens de stad Oostende; de heer D'HAENENS, namens het "Willemsfonds"; de heer A. DE COCK, namens de Oostendse Burgerwacht, de heer DUMON, namens de "Onderlinge Bijstand" en de heer L. DEFEVER, namens het "Onderwijzend personeel".

In datzelfde jaar 1905 werden gedachten en indrukken gewisseld om een nieuwe maatschappij te stichten, teneinde de doeleinden, welke buiten de rol van het Willemsfonds stonden, te beogen. Zo meteen was de naam "Koninklijke Van Neste-Genootschap Oostende (K.V.G.O.) in wording ter herinnering "aan de man die zoveel goeds voor het officieel onderwijs te Oostende verrichte".

Als dankbetuiging van het Oostendse volk, werd zijn naam aan een van onze stadsscholen gegeven : de Van Neste-school in de Sint-Franciscusstraat. Het gebouw werd in het jaar 1987-88 afgebroken om er sociale appartementen te kunnen bouwen.

FOTOKOPIEHUIS DESNERCK DANIËL

*Torhoutsesteenweg 196
8400 OOSTENDE*

Tel & fax : 059/50.31.46

Tel & fax : 059/51.76.52

OPENINGSUREN

Maandag	Gesloten
Dinsdag	
Woensdag	08u30-12u00 & 14u00-19u00
Donderdag	
Vrijdag	
Zaterdag	09u00-12u00 & 14u00-19u00
Zon-en Feestdagen	Gesloten

KLEURENKOPIEËN

KLEURENKOPIEËN

KLEURENKOPIEËN

KLEURENKOPIEËN

KLEURENKOPIEËN

KLEURENKOPIEËN

OPENINGSDATA HEEMMUSEUM IN 1999

- elke zaterdag
- van 12 juni t/m 12 september (gesloten elke dinsdag)
- van 30 oktober t/m 07 november (gesloten 01 en 2 november)
- van 26 december t/m 02 januari 2000 (gesloten 28 december en 01 januari 2000)

telkens van 10u tot 12u en van
14u tot 17u

Onze prijs = uw profijt
Uw kleurenfoto's manueel
afgewerkt volgens de
modernste technologie
met multi-scanner

**COCK
CAMERA
SERVICE**

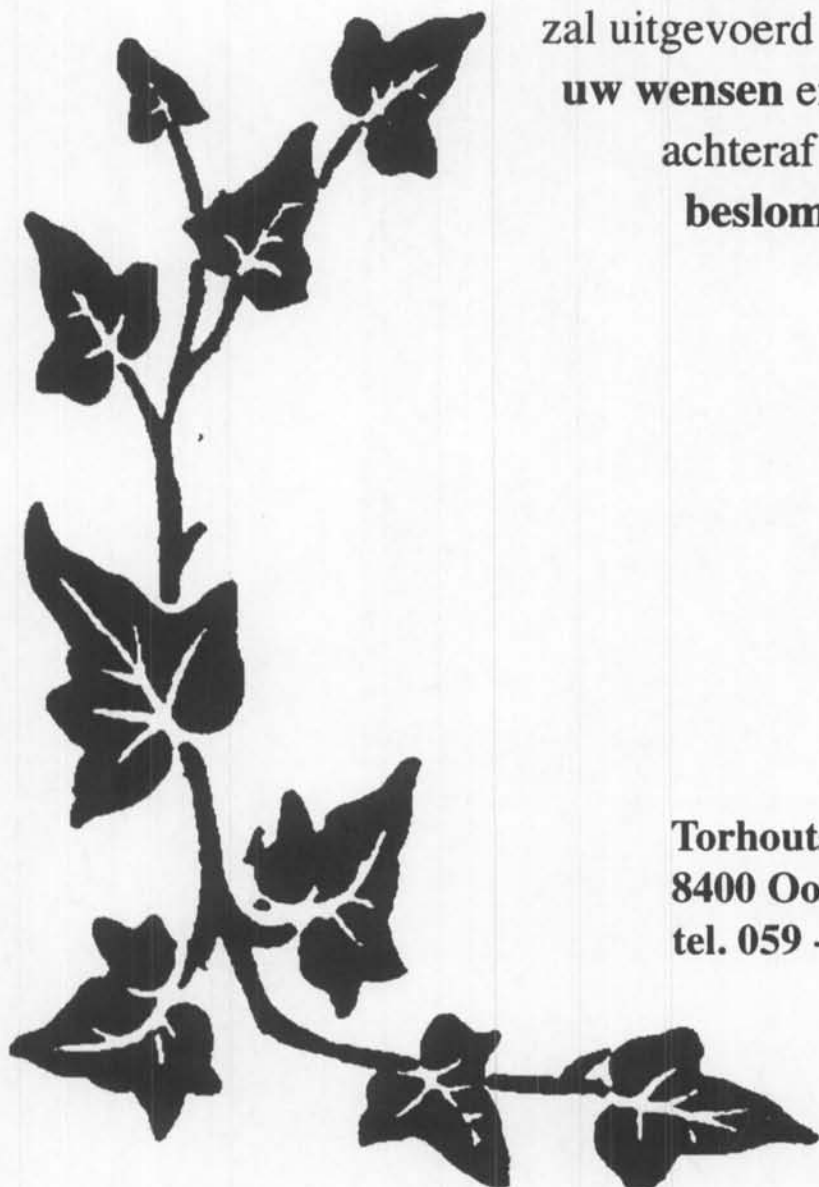
Hoek Jozef II straat en
Christinastraat - Oostende

*Waar kwaliteit nog
vakmanschap is*

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontra**kt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

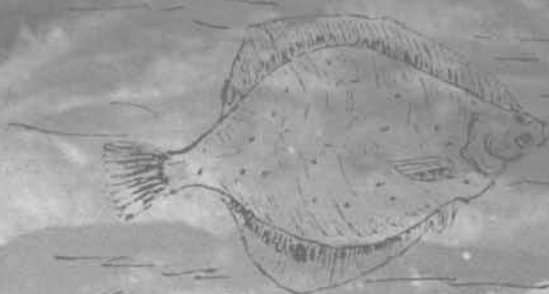
Foto Luc • archief De Plate

Hippodroom Wellington Oostende

DE PLATE

Maandblad

-- OKT. 1999

D E P L A T E v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

Secretaris
F. HUBRECHTSEN
Gerststraat 35 A
8400 Oostende
Tel-Fax 059/50.71.45

Verantwoordelijke uitgever
O. VILAIN
Rogierlaan 38/11
8400 Oostende
Tel 059/70.92.05

Penningmeester
J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 Oostende
Tel-Fax 059/70.88.15

REKENINGEN
750-9109554-54
000-0788241-19

JAARGANG 28
NUMMER 10
MAAND oktober 1999

IN DIT NUMMER

- blz. 187 : **J.M. BEKAERT** : Het Hôtel "Du Parc".
- blz. 202 : **F. PHILIPPART** : Batterij Hundius – Halve Maan – Mortierbunker 633.
- blz. 206 : **A. SMISSAERT (+)** : Oostende tijdens de eerste wereldoorlog (54).
- blz. 213 : **P. VANSLAMBROUCK** : Henri Storck (+ Ukkel 17 sept 1999).

OKTOBER - ACTIVITEIT

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot een avondvoordracht met dia's die doorgaat op

donderdag 28 oktober 1999 om 20u30

In de conferentiezaal van de V.V.F., Dr. L. Colensstraat 6 Oostende.

Onderwerp : **DE KAZERNES VAN HET HAZEGRAS**

Spreker : dhr. **Freddy HUBRECHTSEN**, secretaris van onze kring.

Het stadsgedeelte over de dokken maar nog begrepen in het zuidelijk gedeelte van de vesting wordt het Hazegras genoemd (over het *waarom* en *sinds wanneer* van die benaming zullen wij het hier nu uiteraard niet hebben).

Er was van in het begin weinig interesse om daar een optrekje neer te poten en dus hadden de troepen aan deze braakliggende grond een geschikt oefen- en bivakterrein.

Het lag dan ook in de lijn van de verwachting dat dit terrein op een gegeven ogenblik voor de bouw van betere militaire huisvesting zou gebruikt worden gezien de militaire "immobiliën" in de stad zeker aan vervanging toe waren qua ruimte en comfort.

De Fransen dachten eraan, de Hollanders bouwden en de Belgen namen de zaak over tot op heden.

Het wordt een wandeling in de tijd waardoor je een stuk geschiedenis van een wijk, die er spijtig genoeg ook een zekere faam aan overgehouden heeft, zult beleven.

Onze spreker en tevens onze secretaris, dhr. HUBRECHTSEN voorstellen zal wel niet nodig zijn. Iedereen die zijn schitterende voordracht "Een wandeling op de stadswallen van Oostende" heeft bijgewoond weet dat hij een vlot spreker is, grondig voorbereid en goed gedocumenteerd.

Een voordracht dus die niemand mag missen. Wij rekenen op Uw aanwezigheid en zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos, ook voor niet leden. Men zegge het voort.

HET "HÔTEL DU PARC"

door Jean Marie BEKAERT

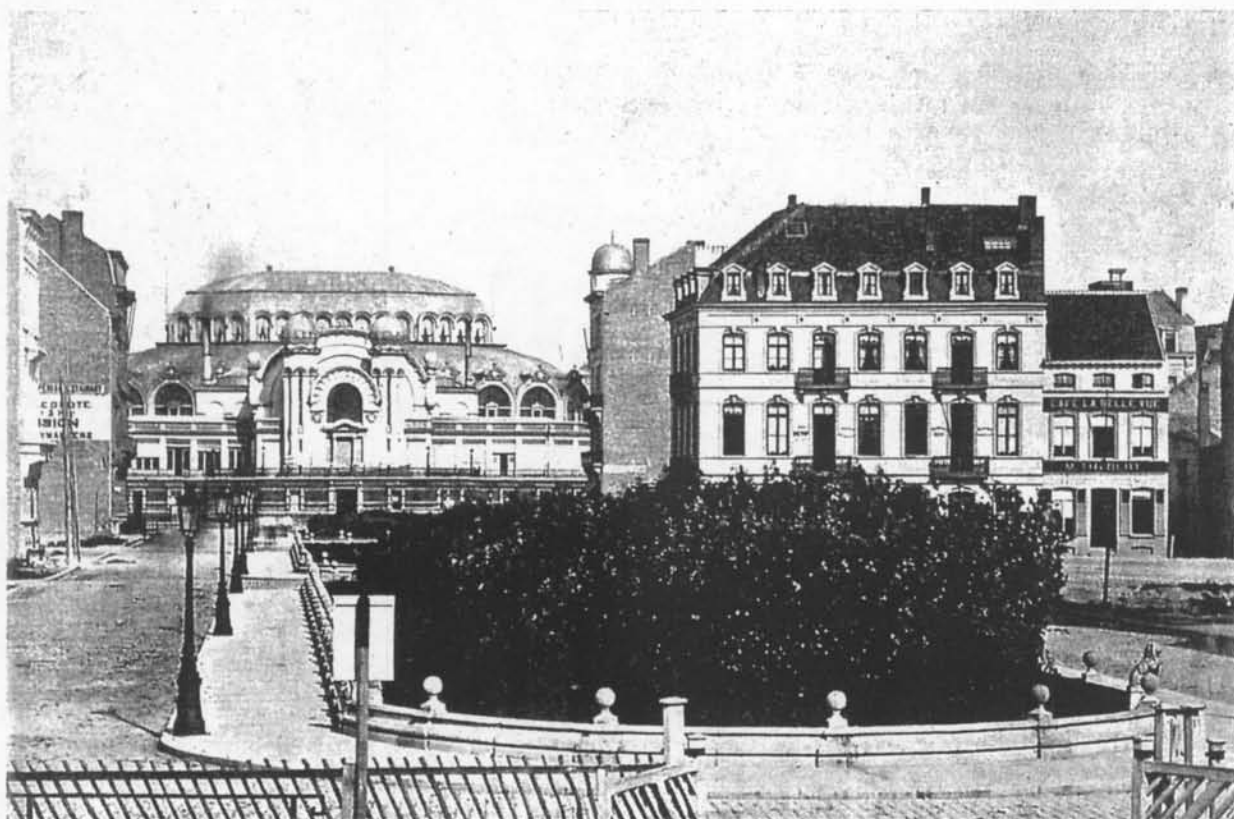
HET SCHOUWBURGPLEIN

Anno 1878 stond het Schouwburgplein er zielig en vervallen bij. Het "Théâtre Royal", armtierig en slecht onderhouden, reesterde nog als laatste getuige van betere tijden.

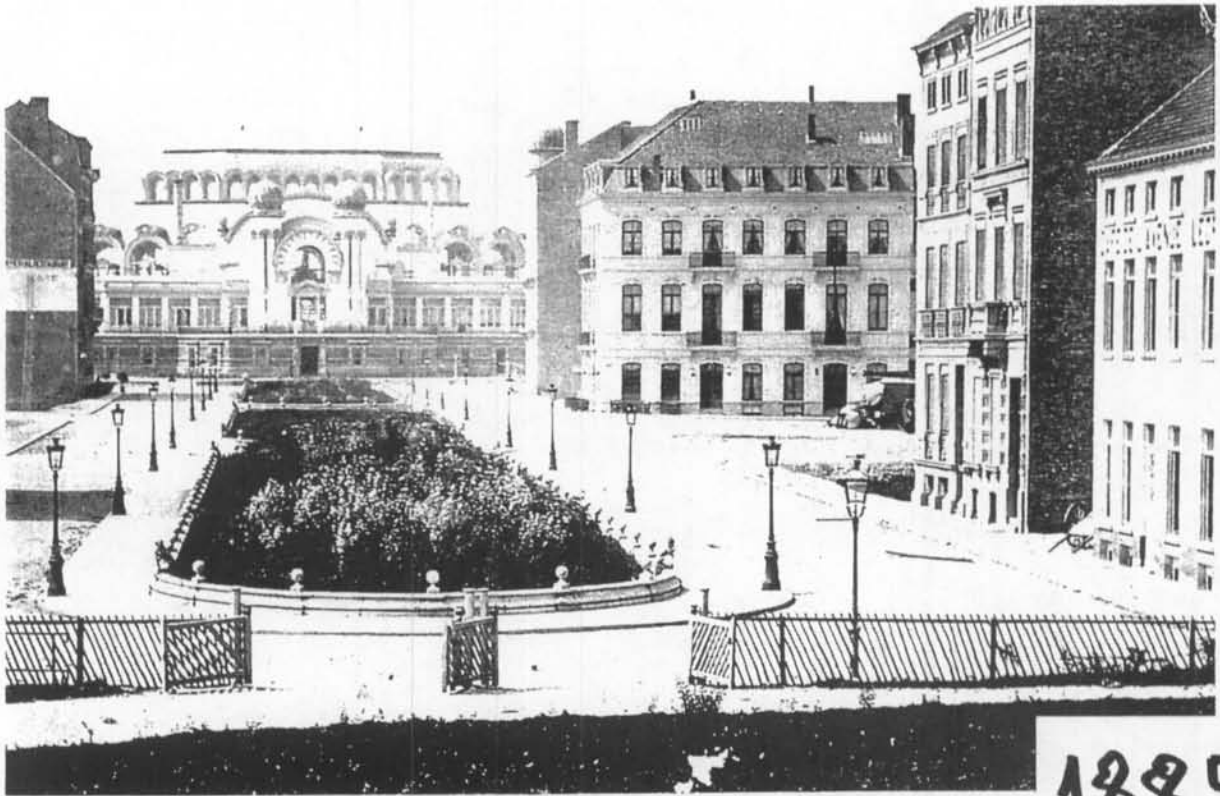
Dit jaar, en als eerste bewoner van het Schouwburgplein, betrok Michel THABERT er zijn 2 verdiepingen hoog pand (1). Op de tweede verdieping en over de volle gevelbreedte prijkte het uithangbord van de "Café La Belle Vue". Boven de tweetrappige middendeur prijkte op een bord dat gans de gevelbreedte innam "M. Thabert".

Het café, op de zuidzijde van het huidige Marie-Joséplein gesitueerd, beschikte over een zonnig terras. Van hier uit had men zicht over het grootste deel van de nog schaars bebouwde Leopoldlaan. Het Schouwburgplein, een toen nog rudimentair aangelegd terrein, fungeerde op marktdagen als stelplaats voor paard en kar.

In 1896 werd Cesar LOCQUEGNIE zijn opvolger en de herberg werd meteen "Café César". De welluidende naam "A La Belle Vue" bleef behouden (2)

1886.

1885

DE VOORGANGERS VAN HET "HÔTEL DU PARC"

In 1879 kocht de 33-jarige Hubert DETIF, uit Verviers, het hoekperceel naast de "Café La Belle Vue". Dit zuid gericht ruim stuk bouwgrond vormde de hoek van de Leopoldlaan met het Schouburgplein. Bij deze koop verwierf de nieuwe eigenaar de topligging van de Leopoldlaan. Het merkwaardige bij deze koop ligt in het feit dat de koop met L. DELBOUILLE afgesloten werd onder de voorwaarden van de Domaniale Gronden van Oostende waarop de clause van "gemak van betaling van 50 jaren" van toepassing was (3).

Midden 1880 kwam hier een mooi en statig Hotel-restaurant tot stand. Eigenaaruitbater, Hubert DETIF, gaf het de naam van "Hôtel de Suède".

Het gebouw bezette gans de huidige oppervlakte. Het eerste en het tweede bestonden uit volle verdiepingen en het derde omvatte de dakkamers. De gevel telde, per verdieping, 7 vensters met zicht op het Schouburgplein en 4 met zicht op de Leopoldlaan. De huidige ingangen naar het hotel en destijds naar het restaurant werden nooit van ligging gewijzigd.

Op geen enkele afbeelding, noch foto, prijkt het "Hôtel de Suède" met een uithangbord (4).

Hoteluitbater DETIF genoot slechts 5 jaar van zijn mooie verwezenlijking. Na een kortstondige ziekte overleed Hubert Joseph Julien DETIF te Oostende op 3 maart 1885 (5). De 49-jarige hotelier liet een weduwe en een zoon achter.

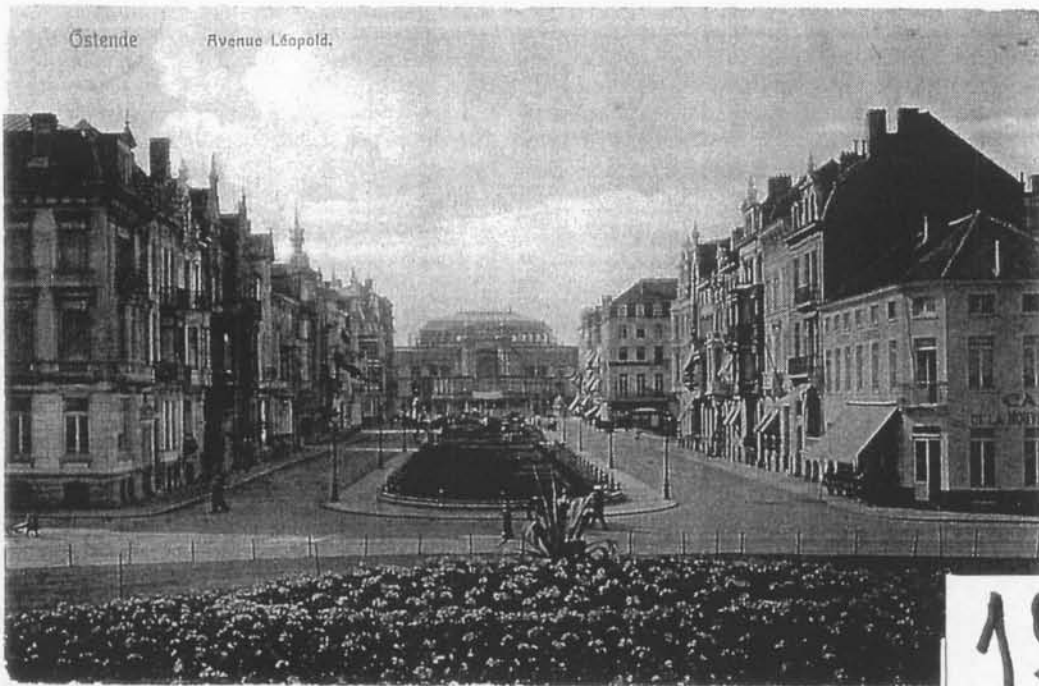
Adelie DE RYCKERE, zijn echtgenote, runde het hotel verder. Deze taak zou zij nog zeven jaren op zich nemen.

In 1888 vermeldde de Guide Illustré de la Côte de Flandre, uitgegeven door Jean d'ARDENNE, een reeks meldenswaardige hotels uit Oostende. Onder de rubriek "hôtels de la ville" werd het "Hôtel de Suède - Place du Théâtre" vernoemd (6).

1904

OSTENDE. — Place du Théâtre

1905

1906

Op maandag 19 juli 1897 had de inwijding plaats van de elektrische tram met luchtlijn, die het traject Oostende-Middelkerke verzekerde. De lijn kreeg de naam van "la Corniche du Nord". Het traject verliep van 't café "Het Waterhuis" over de Keizerskaai, door de Christinastraat, de Sint Jozefstraat, de Werfstraat, het Schouwburgplein, de Koningstraat en zo verder tot aan de dijk te Mariakerke. Tot Middelkerke verliep het traject tussen duin en zee (8).

In september 1897, rechtover het "Hôtel de Suède", werd een wachthuisje opgericht. Het stond opgesteld op de hoek van de Leopoldlaan en het Schouwburgplein. Twaalf jaar later, in 1909, werd het afgebroken (8).

Anno 1899 startte de aanleg van het Schouwburgplein.

Bij deze gelegenheid kocht de stad Oostende een bronzen sierfontein aan Charles GIBAULT te Parijs. Het kunstwerk bestond uit twee sierlijke vrouwenfiguren die een waterbekken ondersteunden. Dit werd zou hier opgesteld blijven tot in 1927 (9).

Julien DETIF, zoon, verkoos destijds het zeemansberoep boven dit van hotelier. In 1901 werd hij officier ter lange omvaart. Meteen wist Adélie DE RYCKERE met zekerheid dat zij geen opvolger zou krijgen (7).

In 1902 verkochten Adélie DE RYCKERE en Julien DETIF het "Hôtel de Suède" aan bankier Maurice ELLEBOUDT.

Het pand werd dadelijk grondig verbouwd met het opzet er een dubbele bestemming aan te geven. Hiertoe verhoogde hij de bouw met een verdieping. Meteen telde het pand 4 verdiepingen (10).

De "Bank Maurice Elleboudt" zette haar burelen en loketten neer in het deel met zicht op het Schouwburgplein. Gans de eerste verdieping kreeg nu een groot doorlopend balkon. Grote uithangborden vermelden "Banque & Change", alsook "Banque Maurice Elleboudt". De bank was toegankelijk voor het publiek van op de hoek met de Leopoldlaan. Benevens het hoofdkantoor te Oostende telde de "Bank Maurice Elleboudt" nog agentschappen in Blankenberge, Nieuwpoort en Heist (11).

Het hotel behield zijn ingang op het Schouwburgplein. Het beschikte over 14 logeerkamers en werd voorzien van een elektrische lift. Dit laatste hield een veelbetekenende vooruitgang in. Immers in die jaren moesten de grote hotels op de zeedijk het nog met hydraulische liften stellen.

Na afwerking werd het hotel te huur gesteld; echter nooit verhuurd. De oplossing kwam er in 1906. Bankier Maurice ELLEBOUDT verzekerde zelf het beheer van het hotel dat voor het eerst het "Hôtel du Parc" werd.

Vanaf 1905 verhuurde de bank het gelijkvloers met zicht op de Leopoldlaan.

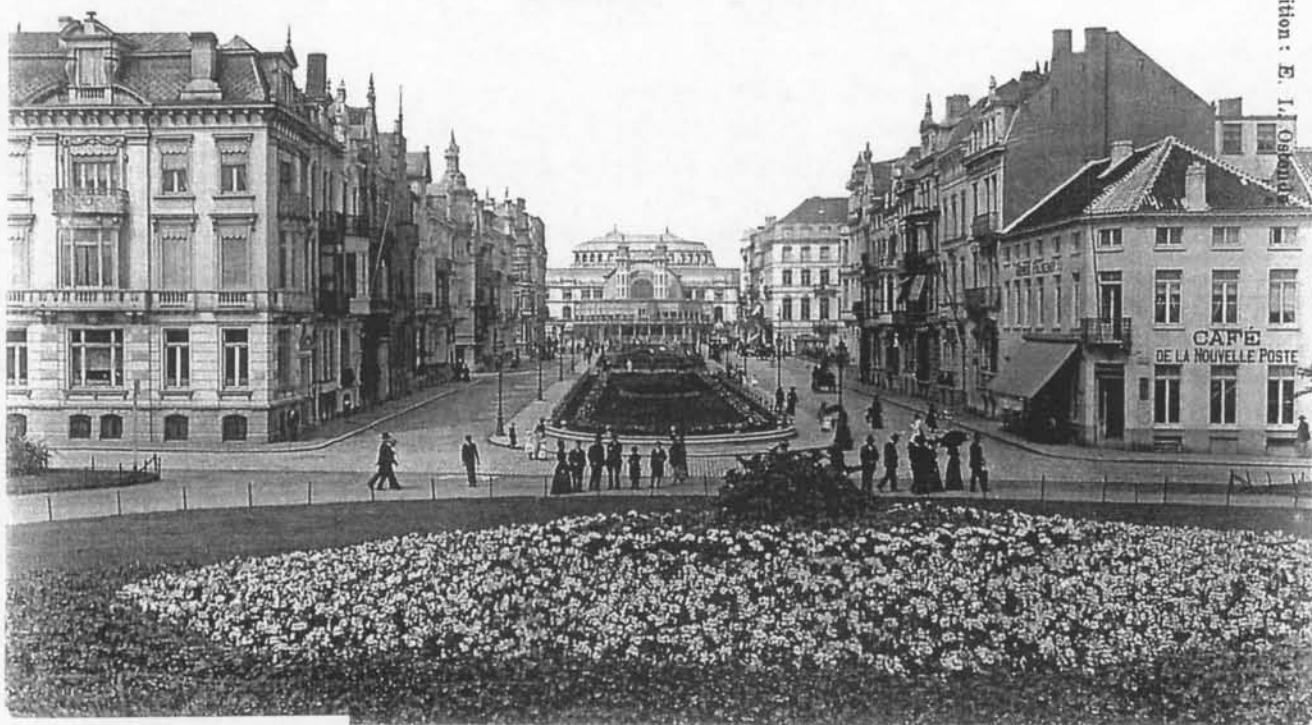
Het jaarboek van PILAEIS vermeldde in 1908 hier de ververij: "Teinturerie Bruxelloise.- CLOSET - NAUDTS. Avenue Léopold, 17. Tél. : 5" (12) Deze onderneming bleef er tot in 1914 gevestigd.

Op 4 augustus 1906 werd prinses Marie-José, dochter van prins Albert en prinses Elisabeth, in de "Villa Osterrieth" aan de Northlaan te Oostende geboren. Dit heuglijk gebeuren werd de aanleiding die het Oostendse stadsbestuur aanzette om het Komediëplein in Square Marie-José te herdopen (13).

In 1909 werd een karaktervol nieuw wachthuisje neergezet op het Marie-Joséplein.

Ostende. L'Avenue Léopold

3150 Edition : E. I. Osmond

1906

OSTENDE
Le Kursaal et l'Avenue Léopold

1909

Het gebouwtje, in landelijke stijl opgetrokken, kreeg zijn onderste muren bezet met wit geglazuurde Hasseltse steen. De bovenbouw werd uitsluitend uit hout geconstrueerd. De constructie, 12 m. lang, 3 m. diep en 3,5 m. hoog kreeg een drieledige indeling. Het open middenstuk, 6 m. lang, was aan beide zijden geflankeerd door gesloten zaaltjes van 3 op 3 meters (14). Het middendeel diende voor het publiek en de uitzijden waren respectievelijk aan de kaartenverkoop en de dienst voorbehouden.

Toen in 1913 het jaarboek van A. LACOUR-BOURGOIGNIE verscheen plaatste bankier Maurice ELLEBOUDT volgende publiciteit: Banque Maurice Elleboudt & Cie

Ostende
Square Marie-José, Coin Avenue Leopold
Tel. : 370
Escompte Fonds-Publics Change
Dépôts
Caisse d'Epargne: Livrets 4 % et 4.1/2 %

Succursales

Blankenberghe	Nieuport	Heyst
Tel. : 28	Tel. : 65	Tel. : 20 (11)

De oorlog 14-18 knakte elke activiteit. In Oostende dreigde het gevaar zowel van het nabij gelegen front, als van uit lucht en uit zee. Overleven werd een hele kunst.

HET "HÔTEL DU PARC"

Voor 14-18 bestond geen vraag meer voor hotels in de binnenstand. In tegendeel, heel wat onder hen gingen verplicht dicht.

Nu de oorlog voorbij was ontstond een nieuw soort toerisme in Oostende. Het kreeg de naam van het "battlefield toerisme".

Uit gans het Verenigd Koninkrijk bezochten heel wat families de slagvelden van onze gewesten. Niet alleen Engelsen en Canadezen deden onze stad aan, maar ook Australiërs kwamen in grote getalle opdagen.

Het centraal gelegen Oostende, met zijn uitgebreid verbindingsnet en zijn talrijke hotels, bekleedde hierbij een sleutelpositie. Hieruit volgde dat een meerderheid van deze nieuwe toeristen Oostende als overnachtingbasis verkozen.

Na kort verloop van tijd telde Oostende 19 agentschappen die de rondgang per autocar naar de "battlefields" verzekerden. De Adolf Buylstraat alleen telde reeds twee reisbureaus: respectievelijk gevestigd op de huisnummers 9 en 51. Het eerste werd gerund door een Brusselse onderneming, het tweede door het Oostendse agentschap L. VAN COLLE (15).

De dagtrips brachten deze bezoekers, veelal familieleden van overleden militairen, naar de historische loopgraven waarin menig van hun zonen sneuvelden. Rouwend bezochten zij menig militair kerkhof uit ons gewest.

Dit zelfde publiek overrompelde 's avonds de talrijke Oostendse "Sing Song Cafés". Hier werd luid gezongen, hard gedronken en intens geleefd; net of zij die aan de dood ontsnapt hun levensvreugde uitjubelden.

Deze gunstige conjunctuur zette de gezusters FABRY aan, niet alleen het hotel, maar tevens de lokalen van de "Bank Maurice ELLEBOUDT" in huur te nemen.

Toen het hotel, in 1919, opende, behielden de nieuwe uitbaatsters de benaming van "Hôtel du Parc".

Het hotel was toegankelijk langs het Marie-Joséplein en het restaurant en het café van op de hoek met de Leopoldlaan. Het hotel-restaurant-café sloot aan op het telefoonnet onder het nr. 419 (16).

Gedurende de zomervakantie kenden hotel, restaurant en café een grote drukte. In het na- en voorjaar zwakte de hotelbezetting sterk af. Dit in tegenstelling tot het restaurant en het café die in het winterseizoen drukker gefrequenteerd werden door de Oostendenaars. Het restaurant, in hoofdzaak, werd een must voor de banketten en huwelijksfeesten, gehouden door de Oostendse bourgeoisie.

In 1919 verhuisde de "Bank Maurice ELLEBOUDT" op nr. 9 in de Leopoldlaan. Tussen 1923 en 1928 was zij op nr. 13 en tussen 1929 en 1932 op nr. 20 in de Leopoldlaan gevestigd. Na deze data vinden wij verder geen spoor meer van de "Bank Maurice ELLEBOUDT" (17).

Het Marie-Joséplein werd in 1927 totaal heraangelegd. Destijds, op 27 september, werd het monument ter ere van de Oostendse staatsminister August BEERNAERT plechtig ingehuldigd (19).

Eind 1928 gaven de gezusters FABRY, inmiddels einde huurcontract en loopbaan, hun huuropzeg aan Maurice ELLEBOUDT. De eigenaar was echter niet verder geïnteresseerd in het pand en zocht meteen een koper.

Victor LIBERT, die tussen 1911 en 1920 uitbater was van het "Hôtel du Cercle Catholique" in de Weststraat, werd in 1928 de nieuwe eigenaar van het pand.

Dit jaar werd het "Hôtel du Parc" samen met het "Hôtel Patria, op het Wapenplein, het tweede hotel dat LIBERT uitbaatte. Deze toestand hield twee jaar aan.

In 1931 kwam hier een einde aan toen LIBERT zich terugtrok uit het "Hôtel Patria".

Architect Joseph VAN DER BANCK werd onder de arm genomen voor een grondige renovatie van het "Hôtel du Parc". De omvangrijke verbouwingen werden in een zeer korte tijdspanne verwezenlijkt.

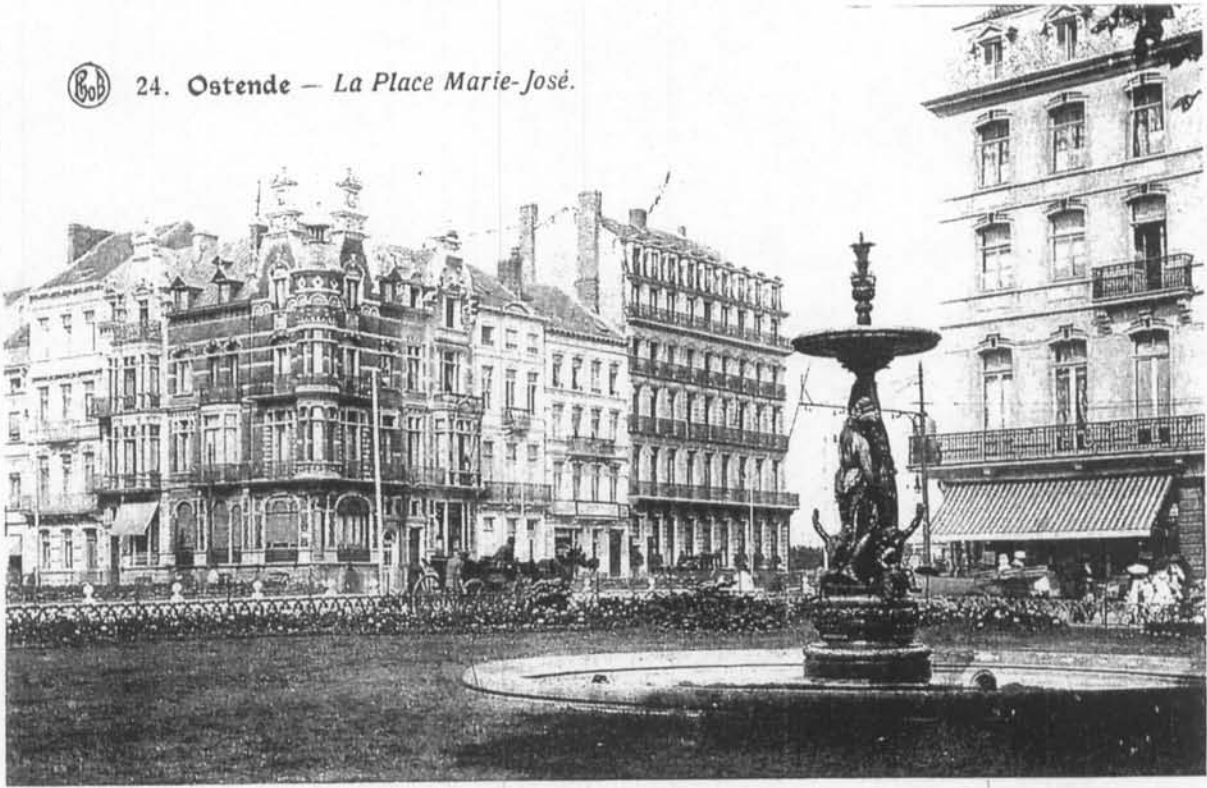
Dit valt uit te maken uit het feit dat, indien op 12 september 1931 nog een groot huwelijksbanket in de oude zaal opgediend werd, de officiële heropening van het "Hôtel du Parc" reeds op 17 juli 1932 plaats greep. Weliswaar was die dag de vloer van het café pas enkele uren voorheen gelegd (17a).

Verhoogd met twee verdiepingen zou de bouw voortaan over 6 volle verdiepingen beschikken. De gevel werd geactualiseerd en de eerste verdieping merkkelijk verruimd door het inpalmen van het op beide gevels doorlopend balkon.

Eigenaaruitbater Victor LIBERT beheerde voortaan alleen dit hotel.

Het oude telefoonnummer 419 bleef behouden. Het zou pas in 1939 bij de automatisering van het Oostendse telefoonnet, tel. 716.80 worden (18).

24. Ostende — La Place Marie-José.

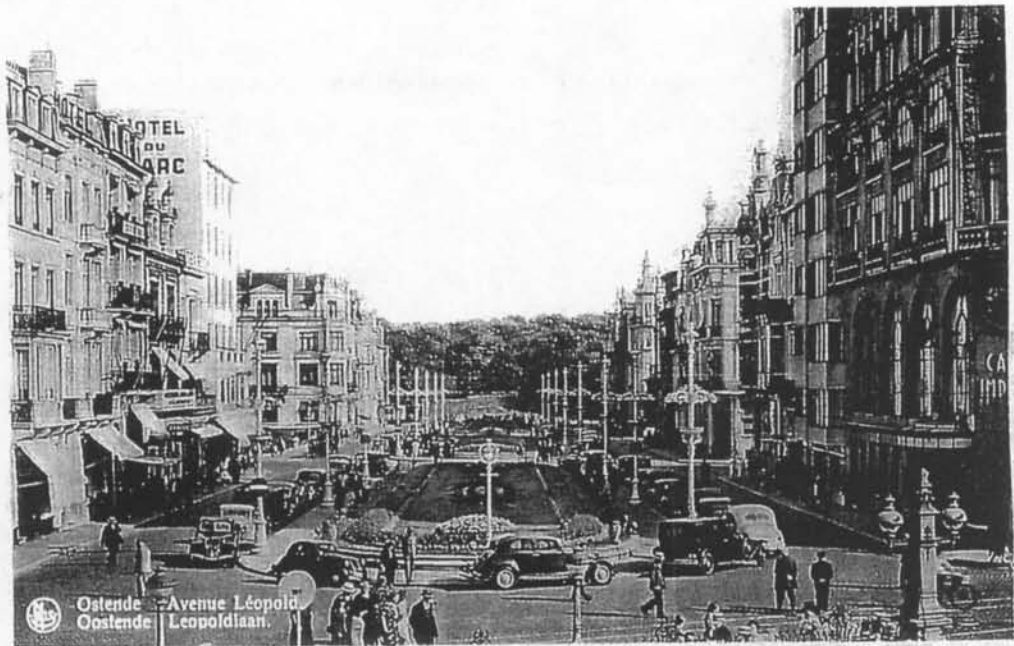
1920

2. OSTENDE Avenue Léopold
OOSTENDE Leopold's laan

1928

Ostende Avenue Léopold
Oostende Leopoldlaan.

1936.

1938

Een competente uitbating zorgde er voor dat het "Hôtel du Parc" tot een van de bloeiende hotel-restaurant-café uitbatingen in Oostende werd. Met de jaren werd het café het rendez-vous van de zakenlui en tevens ook van ieder die gewoon op het terras wilde kuieren.

Mei 1940!!!

Het bezette Oostende werd in juni 1940 tot "sperrgebiet" uitgeroepen. Deze verordening betekende niet alleen een broodroof, maar verwees tevens de Horecasector naar een verzekerde teloorgang. Elke verplaatsing van en naar Oostende werd onderworpen aan een "Ausweis" van de Duitse militaire overheid. De Oostendenaars werden gevangenen met bezoekverbod. Noodgedwongen sloten de niet opgeëiste hotels hun deuren.

Het comfortabele en goed gelegen "Hôtel Du Parc" werd door de militaire overheid opgeëist. De "Kommandantur" vestigde er zich. Meteen had Victor LIBERT geen zeggenschap meer in eigen zaak. Vier jaar lang zou het werkelijk bestuur van Oostende hier gevestigd zijn. "Dikke Jef", onderofficier van de Gestapo was destijds het meest geducht heerschap in Oostende.

Rechtover het "Hôtel du Parc", in het perk voor het August BEERNAERT monument, bouwde de Duitse bezetter een bunker voor de "Kommandantur" (20). Het gevaarte besloeg een oppervlakte van 8 m. op 30 m. en was 10 m. hoog. Het telde 4 deuren en beschikte over 9 verluchtingsschouwen. Deze bunker werd pas in 1947 afgebroken.

"We zijn ze kwijt" titelde de Zeewacht op 16 september 1944 (21).

Een reuze opluchting voor de Oostendenaars. Pas echter met de capitulatie van Nazi Duitsland, op 8 mei 1945, kon met de heropbouw van het zwaar geteisterde Oostende aangevangen worden.

In deze naoorlogse jaren, onder het beheer van Victor LIBERT, kende het uitzonderlijk van oorlogsverwoestingen gespaarde "Hôtel du Parc" een ongehoorde bloei.

Op 8 juni 1950 kwam Victor LIBERT te overlijden (22). De 66-jarige LIBERT mocht over een succesrijke loopbaan bogen. Zijn mooiste verwezenlijkingen droegen de naam van "Hotel van den Katholieken Kring", "Hotel Patria" en "Hôtel du Parc".

De weduwe LIBERT en zoon, aandeelhouders van de "N.V. Hôtel du Parc", runden het hotel verder tot eind 1951 (23).

Midden 1951 kwam het tot een vergelijk tussen de families LIBERT en BLONTROCK voor de overname van het "Hôtel du Parc". In de nieuwe "N.V. Hôtel du Parc" bezat de familie BLONTROCK alle aandelen. Enthousiast startte de nieuwe ploeg op 1 januari 1953 (23).

Vier weken later, in de nacht van zaterdag op zondag 1 februari 1953 sloeg het noodlot toe. Een zware noordoost storm veroorzaakte de overstroming van gans de Oostendse binnenstad. Een onafgebroken vloed van door mazout besmeurd zeewater drong, vier uur lang, de stad binnen. Een hels spektakel voor wie het meemaakte (23). Na hun deksels afgestoten te hebben, spuwden de rioleringen hun vuil uit in de straten. Door de straten waden werd meteen levensgevaarlijk.

In het "Hôtel du Parc" stonden de kelders blank. Bij het uitvallen van de elektriciteit vielen de centrale verwarming, de lift, de frigo's, alle elektrische apparaten net als de algemene verlichting uit (24). Het lopend water, beoedeld door de overstroming, werd door de stadsdiensten afgesloten.

1946

1-2-1953

19. Ostende Avenue Léopold Ostend
Oostende Leopoldlaan

1953

Hôtel du Parc - Ostende

1958

Februari is de balmaand bij uitstek in Oostende. Deze zaterdagavond waren er vier. Tegen middernacht verwittigde de overheid alle zalen dat de binnenstad onderliep. De meesten stapten onmiddellijk op. Te laat echter; alle straten stonden reeds blank en heel wat geparkeerde auto's werden meteen onbereikbaar. De meest evidente vluchtroute werd voor menig de Van Iseghemlaan en de Leopoldlaan, van aan de Casino tot aan de Brusselstraat. Heel wat huiverige en licht geklede balgasten belandden, na een benauwende en kille zoektocht, tot bij het "Hôtel du Parc". Alhoewel dicht en met eigen kelders onder water, opende de familie BLONTROCK de deuren van het "Café du Parc" opnieuw. Benevens vertroosting en warme dranken verstrekten zij de nodige hulp aan deze "drenkelingen" (25).

Eigen leed en schade werden ras opgeklaard en het nieuw team in het "Hôtel du Parc" zette het seizoen 1953 hoopvol in. Nieuwe mensen, nieuwe methodes en een vakkundig onthaal verwekten het groeiend succes van hun onderneming.

In de vijftiger jaren kende Oostende een echte doorbraak van het appartementstoerisme. Dit nieuw en koopkrachtig cliënteel betekende een weldaad voor de horeca en de lokale handel. Nu de auto een betaalbaar vervoermiddel werd, veranderden de verkeersgewoonten snel en grondig. Het is dan ook niet toevallig dat de eerste autosnelweg die in 1956 geopend werd van Brussel naar Oostende liep. Dit bracht steeds meer vakantiegangers in onze stad. De omstandigheden, maar vooral de eigenaarsuitbaters waren oorzaak van het wassend succes van het "Hôtel du Parc" (27).

Op 6 februari 1956 achtte het schepencollege dat de benaming Leopold II laan, beter bij de oorspronkelijke bedoeling paste. Meteen verhuisde het "Hôtel du Parc" naar de Leopold II laan. Voortaan is de Leopoldlaan nog alleen in de talrijke zichtkaarten van voor 1956 terug te vinden (26).

Bij de automatisering van het telefoonnet te Oostende, op 19 juli 1974 om 20.00 uur, werd het telefoonnummer 716.80 in 70.16.80 gewijzigd (28).

Na een bedrijvig leven overleed Albert BLONTROCK te Oostende op 29 juni 1976. Meteen verloor het "Hôtel du Parc" een verdienstelijk bestuurder (29). Zestien maand later, op 20 oktober 1977, overleed te Oostende zijn weduwe Angèle SINAÈVE. Intelligent, bekwaam en onvermoeibaar betekende zij de stuwende kracht in huis. Een grote en verdienstelijke dame verliet ons! (30).

Nu werd Rafaël BLONTROCK gedelegeerd bestuurder in de zaak. Zijn echtgenote, Simonne DEBRUYN, nam vakkundig de taken van Angèle SINAÈVE over. Onder hun beheer bleef het "Hôtel du Parc" verder een succesrijke onderneming.

Familiale omstandigheden brachten, in 1983, de families BLONTROCK en LIBERT er toe een overeenkomst af te sluiten.

Na 31 jaar, op 31 december 1984, verlieten Rafaël BLONTROCK en Simonne DEBRUYN hun levenswerk, het "Hôtel du Parc".

Juridisch werd het "Hôtel du Parc" ondergebracht in de "N.V. New Hôtel du Parc". De zaak werd gesplitst in een hoteluitbating, verzekerd door het echtpaar BOUTENS-VINCKE en het café kreeg Pierre VINCKE als uitbater.

BRONNEN

- (1) Ost. O. Pr. – Y. VINCKE. Boek 1 – zicht 122.
H.M. in AB. – J.M. BEKAERT. Boek 1 – p. 101-103 (9 AB).

- (2) Ost. O. Pr. – Y. VINCKE. Boek 2 – zicht 46.
H.M. in AB. – J.M. BEKAERT. Boek 3 – p. 956 (50 AB).
- (3) H.M. in AB – J.M. BEKAERT. Boek 2 – p. 311.
- (4) AC. RB. BXL – 1882 – p. 1742.
Ost O. Pr. – Y. VINCKE. Boek 2 – zicht 56.
- (5) BSO – + akte 137-03/03/1885.
- (6) Guide illusté de la Côte de Flandre - 1888. Jean d'ARDENNE – p. 161.
AC STRACKE – 1886 – p. 37 & 1887 – p. 124 & 1889 – p 202.
AC STRACKE – 1892 – p. 190 & 1897 – p. 200a & 1902 – p. 194.
- (7) AC STRACKE – 1902 – p. 194
- (8) De Tram maakt de Kust – p. 57. R. VAN CRAEYNEST.
Destijds heden
Keizerskaai = Vindictivelaan
Christinastraat = (breed gedeelte)
St Jozefstraat = Jozef II straat
Werfstraat = H. Serruyslaan
Komedieplein = Marie-Joséplein
- (9) O.Ost.B. – VAN CAILLIE – Boek 2 – zicht 84.
Ost.O. Pr. – Y. VYNCKE – Boek 2 – zicht 49.
- (10) Zichtkaart Oostende. – EDL 14.
Ost.O. Pr – Y. VYNCKE – Boek 1 – zicht 76.
- (11) AC. LACOUR-BOURGOIGNIE – 1913 – p. 68 en 72.
AC. PILAEYS – 1908 – p. 327, 395, 108.
- (12) Car. 121 – 26-08-1909.
- (13) Ost.O. Pr. – Y. VYNCKE – Boek 1 – zicht 90 en 59.
- (14) De Tram maakt de Kust – p. 65. R. VANCRAEYNEST.
- (15) H.M. in de AB. – J.M. BEKAERT Boek 1 – p. 107.
Boek 3 – p. 823.
- (16) Tel. Gids 1920 – p. 814
Tel. 419 – Hôtel du Parc
FABRY Soeurs 17 av. Leopold
Van de beide zusters FABRY noemde de oudste Marie-Louise.
- (17) Banque Maurice ELLEBOUDT tel. 740
Tel Gids 1920-1922 9. Av. Léopold
Tel Gids 1923-1928 13 Av. Léopold
Tel Gids 1929-1932 20 Av. Léopold.
- (17a) Fot Antony – 12-09-1931
Huwelijk Ir. Emile VOORDECKER – Solange VANDUYFHUYS
Zaal – 1ste verd. Hôtel du Parc
Mevr. Simonne BLONTROCK, wed. Rafo. BLONTROCK
- (18) Hôtel du Parc.
Tel. Gids 1930-1938 tel. 419
1939-1974 tel. 71680
1975 - tel. 701680
- (19) O.Ost.B. – A. VAN CAILLIE – boek 3 – zicht 114.
- (20) O.Ost.B. – A. VAN CAILLIE – boek 3 – zicht 137-138.
- (21) Zeewacht 16-09-1944.
- (22) Zeewacht 16-06-1950. Kiezerslijsten – 1919.
Victor Louis Prosper LIBERT. ° Gent 30-03-1884. + Ville Pomeroeul 08-06-1950.
- (23) Bron: Mevr. Simonne DEBRUYN wde Rafaël BLONTROCK.
Aandeelhouders in N.V. Hôtel du Parc – Albert BLONTROCK (sr) x Angèle SINAËVE
Rafaël BLONTROCK (jr) x Simonne DEBRUYN.

- (24) Zeewacht 02-02-1953. Zeewacht Spec. Uitgave 03-02-1953.
Zeewacht 06-02-1953 en 27-02-1953.
- (25) Mevr. S. BLONTROCK – DEBRUYN.
- (26) Beslissing Schepencollege van 06-02-1956. De Leopold II straat werd tot in 1932 in de telefoongids opgenomen. Deze straat kreeg later de naam van Troonstraat.
Straatnamen van A tot Z. Daniël DESCHACHT – p. 97.
- (27) Te Kust en te Kuur 1987 (ASLK). D. FARAZYN – p. 65.
- (28) Tel Gids 1974 – p. 270.
- (29) + Oostende 29-06-1976. Albert BLONTROCK, echtg. Angèle SINAÈVE.
- (30) + Oostende 20-10-1977. Angèle SINAÈVE wed. Albert BLONTROCK.
- (31) Mevr. S. BLONTROCK-DEBRUYN.
Uitbaters Hôtel du Parc (1953-1984).
+ Oostende 12-04-1997. Rafaël BLONTROCK echtg. Simonne DEBRUYN.

LEGENDE :

OST.O. Pr.	Oostende in Oude Prentkaarten Yvonne VYNCKE
H.M. in AB.	Huizen en Mensen in de Adolf Buylstraat. Jean Marie BEKAERT.
AC. RB. BXL	Jaarboek voor het Koninkrijk België – Koninklijke Bibliotheek.
BSO	Burgerlijke Stand Oostende.
AC. STRACKE	Jaarboek Stracké.
O.Ost.B.	Oud Oostende in Beeld: André VAN CAILLIE.
Car.	Carillon

BATTERIJ HUNDIUS – HALVE MAAN – MORTIERBUNKER 633

door **Frank PHILIPPART**
lid van de Werkgroep Moderne Fortificatie
een sectie van de Simon Stevinstichting n.v.

MORTIERBUNKER, REGELBAU 633

1. Aan de ingang

Deze bunker is een Duitse mortierbunker. Hij werd gebouwd tijdens de tweede wereldoorlog en was één van de verschillende gevechtbunkers van de Atlantikwall.

De Atlantikwall is een verdedigingslinie aan de Atlantische kust die HITLER liet bouwen om Europa te verdedigen tegen een aanval.

De Duitsers hadden de gewoonte bunkers te bouwen volgens standaardplannen. Dit had het voordeel dat ze precies wisten hoeveel materiaal er nodig was en dat het tijdsbesparend was. Zulke standaardontwerpen noemden in het Duits Regelbauten en hadden elk een nummer. Deze mortierbunker is Regelbau 633.

De hoofdbewapening bestond uit een 5 cm mortier M19 met een maximum vuurbereik van 750 m. Deze was geïnstalleerd onder een zware, gepantserde stalen klok.

De taak van dit type bunker bestond uit de verdediging van de stranden en Stützpunkten. Door krombaanvuur was hij in staat weerstandsnesten uit te schakelen die niet door direct vuur, vanuit machinegeweer- of antitank-kazematten, vernietigd konden worden. Daardoor was het ook niet nodig dat hij in de vuurlinie lag en men zal hem dan ook altijd achter de hoofdlinie aantreffen.

De coördinaten kreeg hij in eerste instantie voornamelijk van waarnemers en observatieposten in de vuurlinie. In tweede instantie werden de waarnemingen binnen verricht met de periscoop of vanuit de externe, open observatieruimte (Tobruk genaamd). Dit is een andere ingang aan de buitenzijde van de bunker.

De bunker heeft één ingang die verdedigd werd vanuit een flankeringsruimte (Nahkampfraum) en frontaal vanuit een schietgat in het bemanningsverblijf.

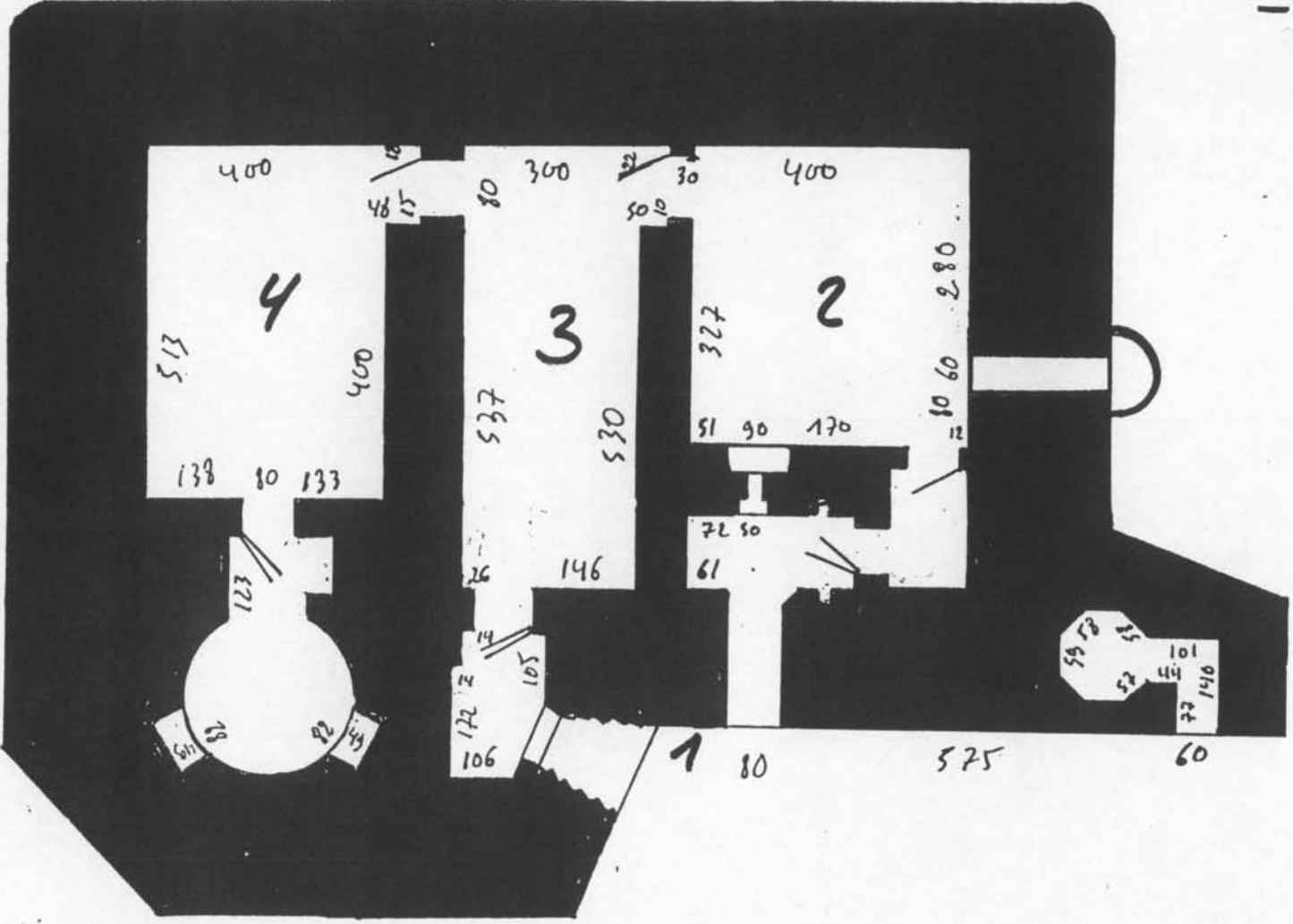
2. In het bemanningsverblijf

Een Duitse bunker komt men altijd binnen via een chicane. Dit is om te voorkomen dat men rechtstreeks in de bunker kan schieten. De chicane diende ook als gassluis in geval van een gasaanval. De zware tweeledige gepantserde deur weegt 640 kg.

In het bemanningsverblijf kunnen 14 soldaten met hun chef verblijven. Zij sliepen met drie boven elkaar in bedden die tegen de wanden waren bevestigd. Elke soldaat had 2 m² tot zijn beschikking, een bed en een kast. In het midden stond een tafel met krukjes.

De bunker werd verwarmd met een bunkerkachel. Om een koolmonoxide vergiftiging te vermijden werd er aangeraden een kanarie te houden, omdat deze vogeltjes bijzonder gevoelig zijn aan koolmonoxide. Vanuit het bemanningsverblijf werd de ingang verdedigd. Hier bevindt zich ook de nooduitgang.

Replbau
633

99-203

3. In de munitiekamer

In de munitiekamer werden de mortiergranaten opgeslagen. Hier hingen ook de filters om de lucht te zuiveren. Als er geen gasaanval was en er werd geschoten dan draaiden de filters continu. Als de kachel brandde diende men om het uur de filters te laten werken.

Het gat in het plafond diende voor de periscoop om waarnemingen te verrichten.

Van hieruit komt men ook in de flankeringruimte. Een gevechtsruimte werd altijd afgesloten met een zware pantserdeur.

4. In het atelier

In het atelier werden de mortiergranaten op scherp gezet en vulde men de laders met mortiergranaten. Hier lag ook de op scherp staande munitie.

In het atelier bevonden zich de plaatsvervangende commandant en drie soldaten. De rest van de bemanning diende voor de aflossing en als hulp voor de koepelbemanning.

Van hieruit komt men in de eigenlijke koepelruimte die uit twee verdiepingen bestond. De bovenste was de mortierkamer. Onderaan, de liftruimte, stond de munitielift en de direct te gebruiken munitie.

De mortier werd bediend door een richter (koepelcommandant), een lader en een schutter.

Bijkomende nota's en toelichtingen van dhr. Karel VAN DONINCK, lid staf Simon Stevin-stichting.

- Geklasseerd op 10 juni 1998, want, enig in zijn soort, is het een grote zeldzaamheid geworden en verdiende geklasseerd te worden, als enig bewaarde aan de Belgische kust.
- Bouw: in de loop van 1943 en duurde $\pm$ 7 maanden. Er zijn nog 74 exemplaren gebouwd, gelet op de financieel hoge kostprijs.
- Pantserkoepel: 64 ton en $\pm$ 20 schoten per minuut.
- Gewicht: 0,900 gram per mortierbom.
- Een draagbare mortier 5 cm weegt 14 kg.

KOPIE CLIËNT / COPIE CLIENT

bedrag in letters / montant en lettres

memodatum / date mémo   bedrag / montant

rekening opdrachtgever / compte donneur d'ordre

rekening begunstigde / compte bénéficiaire

750-9109554-54

naam begunstigde / nom bénéficiaire

mededeling / communication

datum afgifte / date de remise

Kopie cliënt enkel bij storting voorleggen

Copie client, présenter uniquement en cas de versement

LIDGELD 2000

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate is voor 2000 vastgesteld als volgt

Aangesloten lid	400 Fr
Steunend lid	500 Fr
Beschermend lid: vanaf	1.000 Fr

Mogen wij vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin.

Dit jaar biedt het Grafisch Bedrijf LAMMAING ons gratis de Platekalender aan. Deze wordt samengesteld door onze voorzitter de heer Omer VILAIN. Als Thema werd "OOSTENDE 1912" gekozen.

Jean Pierre FALISE
Penningmeester

De lidgelden die nu van toepassing zijn werden ingevoerd in 1989. Dit is nu het 12e jaar dat ze niet gewijzigd werden! !

Dit is o.a. mogelijk doordat enkele leden hun bijdrage gevoelig verhoogden.

Volg hun voorbeeld en geef ons een financieel steuntje

**Wordt Steunend lid i.p.v. Aangesloten lid
Wordt Beschermend lid i.p.v. Steunend lid**

Wij willen niet voor uit lopen op de kalender maar

VERGEET NIET

ZATERDAG 4 DECEMBER ONZE JAARLIJKSE KLEINKUNSTAVOND EN SOUPER

Meer details volgen in ons november nummer

Houdt nu reeds deze datum vrij!!!!

OOSTENDE TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (54)

door Aimé SMISSAERT (+)

Volgend bericht werd heden tot de bakkers gestuurd :

Oostende, den 10 Maart 1915

Niettegenstaande onze herhaalde verwittigingen worden nog in sommige bakkerijen, onregelmatigheden gepleegd, namelijk met aan personen niet voorzien van broodkaart, brood af te leveren na de vastgestelde uren of nog niet juist het gewicht aan het brood te geven enz.

Het comiteit van rantsoeneering, in, zitting van 8n deze sprak de volgende straffen uit:

Bakker PIERLOOT krijgt binst acht dagen maar de helft van het meel dat hij gewoonlijk verbruikt, om aan een vrouw niet voorzien van rantsoenkaart brood afgegeven te hebben.

Bakker GUILLIER binst een maand dezelfde staf, om brood af te geven 's namiddags zonder kaart en het brood het juist gewicht, niet te geven.

De afgevaardigden van de bakkerij Pierloot, krijgt vier dagen loonaf trek om aan de overtreding van Pierloot medeplichtig te zijn.

In het toekomstige zal voor elke onregelmatigheid door de bakkers gepleegd, het sluiten hunner bakkerij voorgesteld worden.

Den adjunktkommissaris
DUBOIS

Deze morgen, van vijf minuten voor 9 ure tot kwart na dit uur, deden de Duitschers proefnemingen met hunne 4 groote kanonnen, opgesteld in het vliegplein – of oude “piste d'entrainement”, op de Vuurtorenwijk. Zij gebruikten, volgens verklaringen van Duitsche officieren, kleine projektielen en lossen van 10 tot 15 schoten per stuk. Eenige bewoners der wijk waren verwittigd geworden de vensters hunner huizen open te laten, doch het bleek dat zulks nutteloos was, want de ruiten daverden nog niet eens en het geschut miek niet meer gerucht dan het gewoon geschut der kanonnen die op de vliegtuigen schieten.

De gasten, die vroeger op hunnen arm een witten band met de letters F.S.D. (Freigestellte Spitsbuten Division ?) droegen en thans de woorden “Eisenbahn Inspection” alsook de matrozen, die op het plein stonden, hadden het moeten ontruimen en stonden in de Fortstraat, achter de peerdenstallen.

Daar wij van de Vuurtorenwijk spreken, de Duitschers hebben de afbraak der villa van M. DE NEUTER, Fortstraat, niet voortgezet; zij braken alleen het gedeelte af dat van uit de zee zichtbaar was.

Door het toedoen van M. KESTELOOT, opziener van het lager onderwijs, en de bestuursleden der Hofbouwersmaatschij van de Kust worden maatregelen genomen om werk te geven aan de alhier, en in de omliggende gemeenten, gevluchte hoveniers van Middelkerke, Westende, Lombartzyde, enz. Ruim 7 hekt. stadsgrond gelegen voorbij de Pottenfabriek van 't Sas, langs de Brugsche vaart, de gronden op de Vuurtorenwijk door de stad aangekocht ten einde er een nieuw kerkhof te maken, een stadsgrond, gelegen bij de mestzate (Frère Orbanstraat) alsmede twee partijen land, op den Conterdam, kosteloos door M. LUCA ten dienste gesteld, zullen door die hoveniers mogen bemest, bezaaid en beplant worden ten einde er groensels te kweken.

De inrichters hebben een dubbel doel voor oogen: 1e de hoveniers toelaten groensels te kweken, ten einde onze bevolking deze zomer van wortels, erwten, spinazie en andere lekkere groensels te gerieven; 2^e hun de middel aan te schaffen versch plantsoen te hebben voor hunne hoveniersgronden. Mochten wij het geluk genieten tegen den zomer van de Duitsche bezetting verlost te zijn. Teneinde de hoveniers te helpen zullen de inrichters hun per dag werk betalen: 1,25

fr per vrouw en 0,25 fr per kind. Van het komiteit maken o.a. deel: MM Hector DEVRIESE, schepen der stad Oostende, KESTELOOT voornoemd, Camiel COLPAERT, hovenier van den koning en Sylvain DEROOSE, hovenier der Koersenmaatschappij. Het komiteit kreeg, vanwege de Kommandantur van Oostende en deze van Brugge, de nodige toelating.

De mestpacht van Oostende zal de noodige mest voor de bemesting leveren. De huurders der gronden van het nieuw kerkhof van de Vuurtorenwijk, die hunnen grond reeds zouden bemest of bewerkt hebben, zullen schadeloos gesteld worden; op hunne vraag nochtans, zullen zij hunnen grond mogen behouden.

* * *

Deze noen verliet de duitsche onderzeeër onze haven.

De duitschers vonden deze dagen, in de slachthuizen CARBON, een uniform van een burgerwacht. Men zeide hen dat het toebehoorde aan een der bureelbedienden. Een duitsche auto bleef deze morgen stilstaan voor het huis van M. Pieter DERYCKER. Een der bureelbedienden van M. CARBON, Euphr. Beernaertstraat, nr 4. Een der inzittenden sprong er uit, klonk en daar men niet te rap open deed, stampte hij schier de deur in. Men deed ten slotte open: het huis werd onderzocht en brieven uit Engeland, van voor de duitsche bezetting dagteekenend, gevonden. M. Pieter DERYCKER werd naar de Kommandantur ontboden en, later naar het gevang geleid.

* * *

Heden deden de duitschers door een smid de deur van het huis van M. Jules VANDERMEULEN-DE CANNIERE, wijnhandelaar, 19 Sint Jorisstraat, openbreken. Zij doorzochten het huis en vonden in de kelderingen een toegemetselde kelder, dien zij met hamers, bijlen en beitels openbraken: zijn vonden er eene groote hoeveelheid fijne wijnen. Deze werden natuurlijk buit gemaakt.

Donderdag 11^e Maart. –

HONDERD ACHTENVEERTIGSTE DAG DER BEZETTING

Op de markt deze morgen, enkel eene boterboerin; zij had 7 stukken boter in hare mand, meer dan 100 menschen verdrongen zich rond haar, bij zoover dat de politie moest tusschenkomen. Die boter werd verkocht tegen 4 f. de kilo.

Er is nochtans, nog al een beetje boter in stad gekomen doch de boterboerinnen werden op de Smet de Naeyerlaan opgewacht door eene ware processie menschen, die de boter, als 't ware uitvochten! De boter ging daar tusschen 4 f en 4.50 f.

De eieren gingen heden op de markt 11, 12 en 13 centiemen. Heel weinig groensels te krijgen; de wortels gingen 36 ct. de kg, de chicorée de Bruxelles, 60 ct. de kg. (20 ct. min dan verleden week).

Het gemalen vet voor smout te maken staat aan 2.50 f. de kilo en het zwijnenvleesch aan 3 frank.

* * *

M. CORNELIS, gemeenteraadsheer, kreeg heden voor de tweede maal het bezoek van 2 duitsche officieren die gansch zijn huis afzochten achter wijn die er zou verborgen zijn. Voor de tweede maal was het nuttelooze moeite.

De heer August BENTEIN, onzer stad, had van de Duitschers een paspoort bekomen om met peerd en kar naar Brugge te rijden. Gister avond tegen aan Sas-Slykens komend, werd zijn peerd zoo onwillig dat hij zich verplicht zag op het Sas uit te spannen en het peerd eten te geven. Dientengevolge kwam hij slechts 10 minuten na 7 ure te huis; hij was niet weinig verwonderd de deur gesloten te vinden, hij klonk, een Duitsche officier, die bij hem inwoont, kwam opendoen en vroeg hem van waar hij zoo laat kwam. M. BENTEIN deed zijn geval uiteen; niemendalle, zij de officier, gij zijt over het uur, gij moet u gaan aangeven aan de wacht.

M. BENTEIN gehoorzaamde. De officier der wacht op het stadhuis, die hem goed kende, kon moeilijk aannemen dat hij voor zulke kleinigheid in moeilijkheden zou worden gebracht en vergezeld M. BENTEIN tot aan zijne woning, waar tusschen beide officieren eene hevige woordenwisseling plaats greep.

Deze morgen moest M. BENTEIN naar de Kommandantur, waar hij 20 mark mocht afspinnen!

Sedert eenige dagen zijn de Duitschers bezig met het water onzer Koophandelsdokken (1^e, 2^e en 3^e bassin) alsook dit der Brugsche vaart af te trekken. Zekere menschen meenen dat zij zulks doen om de overstroomde landen droog te trekken.

Zulks is onjuist; de ware reden is dit te zoeken in het feit dat, door het heen en terug varen, op zeer onstuimige wijze der Duitsche stoomboot, de oevers der vaart oneindig veel hebben geleden en onmogelijk de drukking van het water kunnen houden.

Thans varen ieder dag 2 Duitsche motorbooten Brugge waarts op en keeren er 2 terug.

Er dient aangestipt te worden dat sedert een paar dagen Oostende wederom krioelt van Duitsche marinesoldaten.

Heden werden verscheidene personen van Sas-Slykens (o.a. MM. SAMIJN, E. VYNCKE, J. COULIER) tot boeten van 20, 25 en 100 mark veroordeeld, voor het houden van niet aangegeven duiven.

Vrijdag 12^e Maart. –

HONDERD NEGENENVEERTIGSTE DAG DER BEZETTING

Sedert de Duitschers hier hunne intree deden, trokken pastors en onderpastors der stad de hun toekomende Staatsvergoeding. Het stadsbestuur komt te beslissen hen een voorschot van een trimester dezer vergoeding te doen.

Prins Eitel-Friedrich van Pruisen, zoon van den Kaiser, is heden in stad geweest. Hij middagmaalde om 12 ure in Hôtel Royal Phare op den Zeedijk. Ziehier de spijskaart:

Austern
Vorspeisen
Kraftbrühe mit Trüffeln
Filetstück mit Bearnaise Sauce
Und Grüne Bohnen
Reis mit Früchte
Obst

(oesters, voorspijs, bouillon met truffels, ossenfilet met bearnaise saus en groene boonen, rijst met fruit, fruit. De oesters moesten gebakken opgediend worden).

De hertog en de officieren, die zijn maal deelden, kraakten eenige flesschen wijn en bleven tot rond 2 ure aan tafel. Niemand mocht spreken of gerucht maken in de zaal waar die groote heren zaten.

Het dejeuner had plaats in eene zaal, voor de deuren derwelke schildwachten stonden.

Na afloop van het maal drukte de Prins aan de kassierster van het Hotel zijne tevredenheid en tevens den wensch uit bij een nieuw bezoek aan Oostende terug te keren.

Gister had de duitsche plaatskommandant zich naar het Hotel du Phare begeven ten einde al de noodige veiligheidsmaatregelen te nemen.

Wij spraken hooger (Woensdag 3^e) van den werkman der statie, Petrus CANIPEL. Zijn vader mocht hem heden een bezoek brengen: hij kon zien dat benevens zijn zoon nog verscheidene andere gevangen opgesloten zitten, o.a.: een knecht van den kamionneur BOCKHOUDT, die over 37 dagen door 2 duitsche soldaten opgeëischt, moest medehelpen aan het opladen van pianos. Deze waren waarschijnlijk gestolen, want de knecht in kwestie werd voor diefstal beticht en aangehouden. Tot hiertoe werd hij niet onderhoord; 2n de politieagent Victor LESAFFRE, zondag aangehouden; 3n de bemanning van het stoomsloepken B. 144, op woensdag 3n dezer dicht bij het Weststaketsel gezonken. Wat nu de zoon CANIPEL betreft, hij werd slechts maandag naar de Kommandantur geleid, alwaar, niettegenstaande de verklaring ten zijnen gunste van den meesterknecht, een duitsche officier hem toesnauwde; "gij zult 4 dagen op water en brood zitten!". Hij werd diensvolgens naar de kazerne teruggebracht, doch, in plaats van water en brood kreeg hij eten gelijk de soldaten. Deze avond zal hij losgelaten worden, evenals Jozef DEFEBERE, de garçon van het Hôtel du Phare, wiens aanhouding wij gemeld hebben.

* * *

Sedert een paar dagen loopen twee aardige nieuwstijdingen in stad: de eene heeft betrekking op eene reis in auto, in Oostende en in 't omliggende, gedaan door Majoor VANDEPUTTE, van 't 3^e linie, vergezeld van een Engelsch officier. Beide zouden, in duitsche officieren verkleed, overal heel gemakkelijk doorgekomen zijn en zonder de minste moeilijkheden hier in stad, aan den Vuurtoren, te Leffinghe, enz. alles hebben afgezien. Aan personen, die hen ontmoet en herkend hadden, vroegen zij te zwijgen tot zij een paar uren weg waren. De duitschers zouden op de hoogte der reis van de twee officieren gebracht zijn geworden, en, vandaar, de maatregelen door de duitsche overheid genomen aan Petit Paris en op het Sas-Slykens (het tegenhouden der aankomende autos en het nazicht der paspoorten van de inzittenden).

De tweede nieuwstijding loop over een zegepraal die de Franschen zouden behaald hebben in 't Zuiden van West-Vlaanderen; zij zouden zelfs Kortrijk heroverd hebben !

Uit vertrouwbare bron vernemen wij dat de reis, of liever, de rit in auto van Majoor VANDEPUTTE en zijn gezel over 4 of 5 weken plaats greep: zij hadden brieven bij zich van de Belgische soldaten, van Leffinghe afkomstig en gaven ze af in de herberg van Pieter COGGHE, tusschen de Hooge Barriere (Steene) en het Leffingsch kalsijtje.

Wat nu de andere nieuwstijding betreft, wij hebben geene de minste bevestiging kunnen bekomen, en, alhoewel de inname van Kortrijk door de Bondgenoten ons diep verheugen zou, kunnen wij er nogtans moeilijk geloof aan hechten.

Heden werd in de Volkskeuken der Kath. Volksbond het volgende bericht gemaakt: "Tengevolge van den opslag op 't bier, vleesch en alle etelijke waren zijn wij verplicht de prijs van het noenmaal te brengen op 30 centiemmen, te beginnen van Maandag, 15 Maart aanstaande.

Zaterdag 13^e Maart. –

HONDERD VIJFTIGSTE DAG DER BEZETTING

Wij bemerken heden op het kerkhof dat, in den zoogenaamden geuzenhoek, de 5 rijen graven van duitsche soldaten thans gevuld zijn. Duitsche soldaten zijn bezig de graven te schikken in terpen, met graszoden afgezet – op iedere terp een kruis en op enkele uitzonderingen na, zwart geschilderd. Wij zagen verscheidene onzer stadsgenoten bezig rond de kruisen op de graven der Belgische en Fransche soldaten driekleurige linten te doen - ieder dezer kruisen draagt eene kroon, geschenk van die stadsgenoten, dewelke niet vergeten hebben dat de jongens, die in de schaduw dezer kruisen den eeuwigen slaap slapen, hun leven offerden voor ons geliefde Vaderland ! Ook de graven der 5 gendarmen, te Snaeskerke gesneuveld, zijn niet vergeten geworden.

Heden kwamen 35 waggons kolen toe voor rekening van M. Oscar HELSMOORTELE. Zij komen van den Borinage en worden 58 fr. De 1.000 kilos verkocht.

Bij bakker Arthur GUILLIER, Visschersplaats, deden de duitschers heden een onderzoek en vonden een uniform van kanonnier der burgerwacht, een uniform van wacht der burgerwacht en een velo, en verscheidene kleedingstukken van Belgische of Engelsche soldaten. Zij stampten ook de deur in eener kamer, waarin duitsche soldaten gelogeerd hadden, doch vonder er niets. GUILLIER moest met zijne kar de velo en kleedingstukken naar de Kommandantur voeren, alwaar, ondervraagd zijnde geworden, hij verklaarde de kleedingstukken gekocht te hebben aan M. Jozef MAROTE, loodgieter eveneens op de Visschersplaats wonende. Hij werd niet aangehouden doch moest onmiddellijk 20 mark boet betalen.

Mejuffer Mathilde MAROTE, dochter van voornoemde heer MAROTE, werd dan ter Kommandantur geroepen.

Zondag 14^e Maart. –

HONDERD EENENVIJFTIGSTE DAG DER BEZETTING

Deze morgen, had, zooals iedere Zondag, in de HH. Petrus en Paulusker om 9 ure, eene duitsche militaire mis plaats.

In de kerken werd aangekondigd dat de vluchtelingen, te Oostende verblijvende, hunnen Paaschplicht mogen volbrengen in de kerk der parochie welke zij bewonen.

Onder de duitsche werklieden (der Freigestellte Spitzbuten Division) zijn er nogal veel die de vereischte gestalte niet bezitten, om in Duitschland soldaat te spelen. Zij hebben thans bericht gekregen dat ze morgen naar hun vaderland moeten terugkeeren.

* * *

Heden kwam schepen DEVRIESE terug van zijne reis naar Brussel: hij brengt 265.000 fr. Mede, nl. 200.000 fr. der leening van een half miljoen over eenige dagen aangegaan met het Gemeentekrediet en 65.000 f. voortkomende van het Nationaal Hulpkomiteit.

Heden nacht werd ingebroken in het Hôtel de Londres, op den Zeedijk: de dieven (duitschers of vrienden er van want na 7 ure mogen de deftige menschen op straat niet meer) zijn door een keldergat gedrongen en hebben eene groote hoeveelheid wijn gerobberd.

Deze morgen werden 6 herbergiers van de Vuurtorenwijk door de duitschers betrapt op heeterdaad van verkoop van genever. Het zijn de genaamde: Louis CROCHART, Blankenbегhestraat; Pieter BENTEIN, id.: Celine DEBROCK, echtgenoot HUYS, Noordstraat; Leonie MAERTENS, echtg. Alfons DAVID, Ant. Mouquéstraat; Constant LAGAST, Vuurtorensteenweg en René DEWAELE, Stokersstraat. De eerste, die reeds éénmaal gestraft waren geworden, om den eenen of den anderen reden; kregen elk eene boete van 250 mark, de laatste kwam er af met 125 mark. Toen de duitschers binnenkwamen bij Louis CROCHART, stak een der meisjes eene flesch genever onder hare voorschoot en poogde ermede bij eenen geuur binnen te vluchten – doch de duitschers waren slimmer als zij!

* * *

Aan de tramstatie, brug naar de Vuurtorenwijk leidend, alsook aan 't rondpunt van Petit Paris waar gewapende matrozen, eene roode vlag in de hand, de aankomende autos doen stilhouden, hangen groote plakaten waarop te lezen staat: "Kraftfahrzeuge Halt. Überwachungsstelle (Automobielen hal. Onderzoekplaats).

De duitsche overheid komt te beslissen dat alle vrouwspersonen, die het beroep van herbergmeid of herbergwerkvrouw uitoefenen, zich Dinsdag toekomende moeten onderwerpen aan het geneeskundig onderzoek in het huis der Karel Janssenslaan juist gelijk de publieke vrouwen en andere ontuchtige bucht. Welke tergerijen zullen de "sauerkrautfresser" nog uitvinden? Alle herbergmeiden of werkvrouwen zijn toch geene...slonsen!

* * *

Deze namiddag viel, over Raversyde, een duitsch vlieg machien, dat door kogels der Bondgenoten doorschoten was geworden, in de zee: de twee vliegeniers, die er in zaten, konden zich al zwemmend redden.

Van morgen af mogen de weinige mannen van Leffinghe, die een paspoort kregen om naar Oostende te komen, hunne gemeente niet meer verlaten.

ZESDE MAAND DER BEZETTING

Maandag 15^e Maart. –

HONDERD TWEE EN VIJFTIGSTE DAG DER BEZETTING

Op de markt gingen deze morgen de groensels (er waren er niet veel): de wortels 0,50 f. de kilo; enkele bloemkoolen 0,20 tot 0,30 f. stuk; de rapen 0,05 f. stuk; de selder 0,15 f. de bond.

Rond 9 ure stond voor de "charcuterie" Bogaerts, Groote Markt, een duitsche coupé (soort van rijtuig), op hetwelk een stembus stond vol met zwijnsporten. Tot wat het materieel onzer kiezingen toch dienst doet.

Rond hetzelfde uur kwamen op de markt 2 duitsche onderofficieren groensels koopen bij Julie DEVINCK, vrouw Désiré MUYLLE, groenselvrouw te Middelkerke. De vrouw weigerde groensels te verkoopen tegen bons; de politie werd bijgeroepen en gedwongen haren naam te vragen. De 2

onderofficieren vroegen dan haar paspoort, bevolen haar seffens op te kramen, haar verbiedende nog naar de markt te komen.

Deze morgen kwam een mof bij beenhouwer Henri DECLERCK, Kristinastraat 62, achter 3 kilos Leberwurst en cervelas. Hij bood bons in betaling aan. De vrouw antwoordde dat zij met de bons niets kon doen, daar zij ieder avond haar koopwaren moest betalen. Daarop zei de matroos: "Ik kan daar niets aan doen, wij moeten toch eten. Gij moet maar naar het stadhuis gaan en u doen betalen, en wilt gij mij niet gauw geven wat ik vraag, ik pak ze en pak ook de twee hammen (hespen) die daar hangen". "Die hammen, bemerkte de vrouw, hooren toe aan andere personen". "Dat gaat mij niet aan, ging de duitscher voort, ik zal ze pakken zoo ik niet bediend geraak!". Goedschiks, kwaadschiks moet de vrouw hem gerieven.

* * *

Deze morgen ging het zwijn (naam door onze bevolking geheven aan den duitschen vastliggenden luchtbal) over de wijk Boterput.

Rond 10 ure werd tot driemaal tot het geschot van mitraljeuzen gehoord.

* * *

Heden nacht werd nog eens, en op dezelfde wijze als gister, ingebroken in het Hotel de Londres, Zeedijk. Andermaal werden wijnen weggecijferd.

* * *

Middelkerke werd heden, uit zee beschoten, o.m. werd de doening van den hovenier Désiré MUYLLE vernield.

In de gemeente werden vele soldaten gedood alsook eenige burgers. Eene bom viel tusschen eene kompagnie matrozen waarvan er een vijftigtal gedood werden.

* * *

Van heden af kost het glas bier in de Cooperatief der Staatsbedienden 12 centiemen; - geene "jetons" worden nog aan de klanten gegeven.

In vele herbergen is de prijs van het glas bier eveneens met 2 centiemen verhoogd - in zekere, met 5 c.

HENRI STORCK (+ Ukkel 17 september 1999)

Henri STORCK werd op 5 september 1907 te Oostende geboren. Hij was een van de pioniers van de Belgische cinema, waarop hij een onuitwisbare stempel heeft gedrukt.

Zestig jaar cinema, zeventig films. Zijn eerste korte films zijn stuk voor stuk poëtische meesterwerkjes, die voortaan in de galerij der klassiekers thuishoren: *Beelden van Oostende* (1929-1930), *Plezierreinen* (1930), *Strandidylle* (1931). In de jaren dertig leunde hij sterk aan bij het avant-gardisme van de Franse cineasten, voornamelijk van Jean VIGO. Voor *Zéro de conduite* was hij zijn assistent. Als sterk bewonderaar van Robert FLAHERTY verhiel STORCK de documentaire films – de film van de realiteit – tot grote kunst. In de woelige periode vóór de tweede wereldoorlog klaagde hij, met zijn edelmoedige, vrije geest, de hypocrisie en de lachwekkende houding van de politiciers aan in het satirisch pamflet *Geschiedenis van de onbekende soldaat* (een montagefilm van actualiteitsfilms uit 1932). Het daaropvolgende jaar nam hij met Joris IVENS een duik in de arbeidersmiserie van de “Borains” tijdens de grote mijnwerkersstaking van 1932 – *Borinage* (1933). In 1937 bracht hij met Huizen van ellende in schokkende beelden de onmenselijke leefomstandigheden in de krotten aan het licht.

Boerensymfonie is een omvangrijke antropologisch fresco, gedraaid van 1942 tot 1945 op het ritme van de seizoenen in de Brabantse boerderijen. Henri LANGLOIS, stichter van de Franse cinémathèque bestempelde dit lyrisch werk als een van de 200 meesterwerken van de film. Verder is Henri STORCK de auteur van een 10-delige cinematografische reeks over de Belgische folklore: *Feesten in België* (1970-1971).

Hij was ook een van de pioniers van de film over kunst. *De wereld van Paul Delvaux* (1946), zijn eerste essai getuigde al van een groot meesterschap. *Rubens* (1948), gemaakt in samenwerking met Paul HASAERTS, behaalde op het festival van Venetië de eerste prijs van de documentaire film. De laatste film die Henri STORCK draaide – een co-realisatie met Patrick CONRAD – was de langspeelfilm *Permeke* (1984-1985).

Een lange speelfilm mag, om twee redenen, terecht als een baanbrekend werk worden beschouwd. In *Het banket van de smokkelaars* pleitte STORCK reeds in 1951 – in de stijl van de comédie – voor de afschaffing van de Europese grenzen. Achteraf bekeken kan zeker worden gesteld dat Henri STORCK er met deze film in geslaagd was een van de eerste kwalitatieve Belgische films te hebben gemaakt, vóór er sprake was van filmsubsidiëring.

Zijn leven lang ijverde Henri STORCK voor de oprichting van een nationale cinema. Hij was een en al aandacht voor origineel werk en hij was ook steeds bereid jonge regisseurs, die hem om raad kwamen vragen, te helpen. In die geest stichtte hij het Centre du film sur l'art (CFA) en het Centre de l'Audiovisuel à Bruxelles (CBA), een onafhankelijk productieatelier dat zich tot doel heeft gesteld documentaristen aan te moedigen en te steunen in hun ambitie om een persoonlijk standpunt te vertolken.

De hele Belgische film is in diepe rouw.

Patrick VANSLAMBROUCK

FOTOKOPIEHUIS DESNERCK DANIËL

*Torhoutsesteenweg 196
8400 OOSTENDE*

Tel & fax : 059/50.31.46

Tel & fax : 059/51.76.52

OPENINGSUREN

Maandag	Gesloten
Dinsdag	
Woensdag	08u30-12u00 & 14u00-19u00
Donderdag	
Vrijdag	
Zaterdag	09u00-12u00 & 14u00-19u00
Zon-en Feestdagen	Gesloten

KLEURENKOPIEËN

KLEURENKOPIEËN

KLEURENKOPIEËN

KLEURENKOPIEËN

KLEURENKOPIEËN

KLEURENKOPIEËN

OPENINGSDATA HEEMMUSEUM IN 1999

- elke zaterdag
- van 30 oktober t/m 07 november (gesloten 01 en 2 november)
- van 26 december t/m 02 januari 2000 (gesloten 28 december en 01 januari 2000)

telkens van 10u tot 12u en van
14u tot 17u

Onze prijs = uw profijt

*Uw kleurenfoto's manueel
afgewerkt volgens de
moderuste technologie
met multi-scanner*

**COCK
CAMERA
SERVICE**

Hoek Jozef II straat en
Christinastraat - Oostende

*Waar kwaliteit nog
vakmanschap is*

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontra**kt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

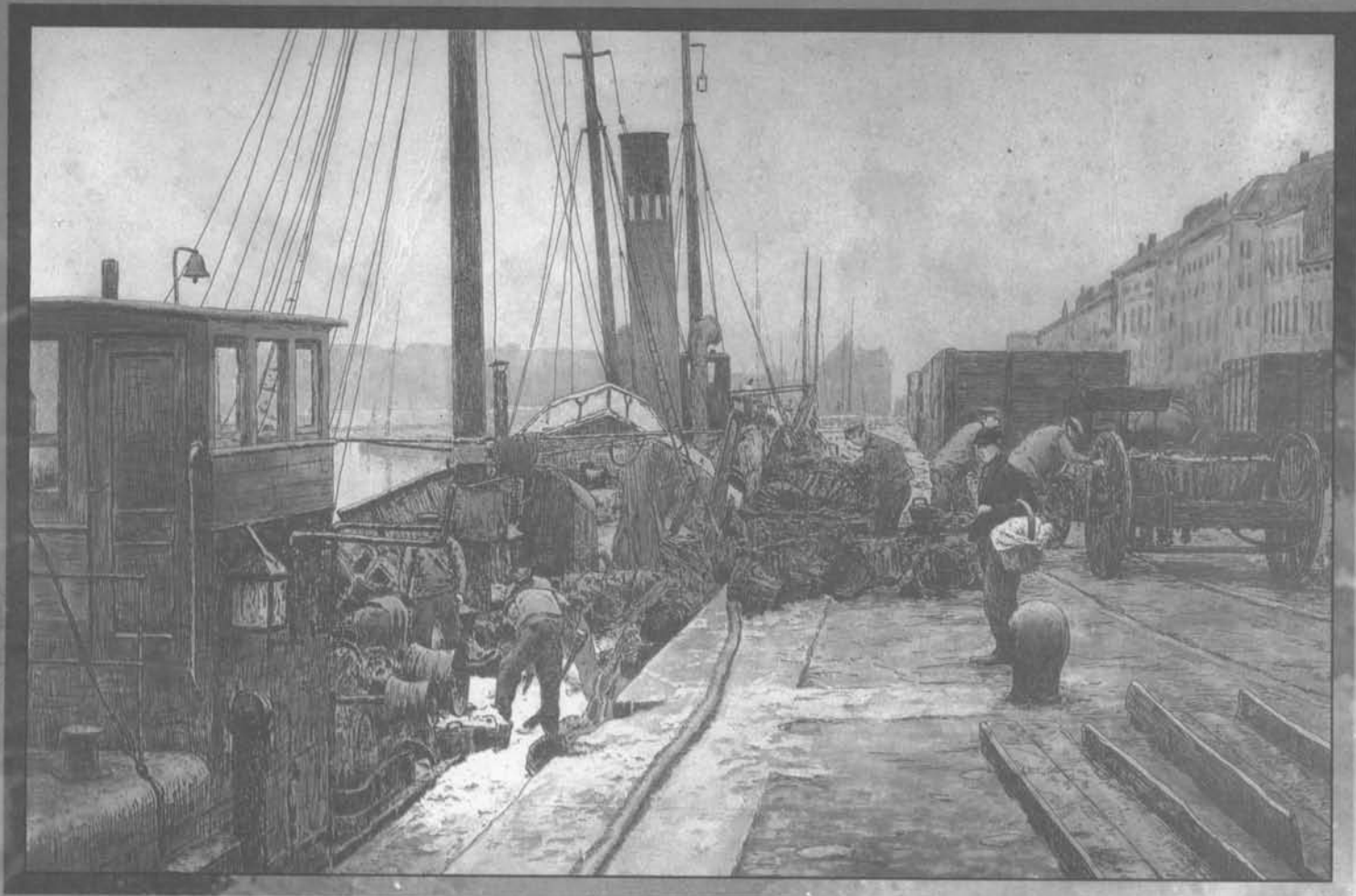

Foto Luc - archief De Pijp

Eerste handelsdok rond 1900

DE PLATE

Maandblad

-- NOV. 1999

Confrerie van 't Vynckx- en Woutermansambacht

11de VOLKSZANGFEEST

Woensdag 10 november '99

«De Cappelrie»

Bredene-Dorp

Gratis toegang

Aanvang: 20 uur

Deuren: 19.30 uur

Organisatie: Confrerie VWA

m.m.v.

Korina & Ocarina

Marnixring Oostende Kustland

VVB Middenkust

D E P L A T E v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

Secretaris	Verantwoordelijke uitgever	Penningmeester	REKENINGEN
F. HUBRECHTSEN	O. VILAIN	J.P. FALISE	750-9109554-54
Gerststraat 35 A	Rogierlaan 38/11	H. Serruyslaan 78/19	000-0788241-19
8400 Oostende	8400 Oostende	8400 Oostende	
Tel-Fax 059/50.71.45	Tel 059/70.92.05	Tel-Fax 059/70.88.15	

JAARGANG 28
NUMMER 11
MAAND november 1999

IN DIT NUMMER

- blz. 220: **J. NUYTTEN**: Het hoogtepunt van de Oostendse cinema's in 1959 op het witte doek.
- blz. 227: **A. GOETHAELS**: SS. London-Istanbul.
- blz. 231: **I. VANHYFTE** : Werkonderbrekingen in Oostende: 1858-1913.
- blz. 237: **A. NAERT**: Mededelingen van het West-Vlaamse Verbond van Kringen voor Heemkunde: Cursus februari-april 2000.
- Blz. 240: **F. HUYSEGEMS**: Ostende, parel van de Atlantische kust.

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten:

NOVEMBER - ACTIVITEIT

donderdag 25 november 1999 om 20 u.30

Filmvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr.L.Colensstraat 6

Onderwerp: HENRI STORCK

Deze biografische film van ± 100 minuten en van de hand van niemand minder dan Robbe DE HERT, werd reeds in 1997 tijdens een namiddagvoordracht vertoond.

Heel wat leden kunnen zich echter niet vrijmaken op een namiddag en daarom wordt deze voorstelling herhaald.

Het is echter een dramatisch toeval dat deze grote Oostendenaar op 17 september jongstleden te Ukkel overleed (Cfr ons tijdschrift van oktober).

Daarom zijn wij er zo van overtuigd dat ook de leden die deze prachtige film reeds vóór twee jaar hebben gezien deze avond nogmaals, als een hommage, zullen bijwonen.

De film is een documentaire samengesteld uit archiefmateriaal, gesprekken met Henri Storck zelf, uittreksels van zijn films, commentaren enz...De film geeft een mooi beeld van de volledige persoonlijkheid van deze beroemde Oostendse cineast.

Op deze bladzijde Henri Storck voorstellen hoeft niet meer, onze leden zijn onderhand met deze figuur sterk vertrouwd geraakt (cfr septembernummer 1996 en oktobernummer 1999).

De inleiding wordt verzorgd door dhr Patrick VANSLAMBROUCK, dé Oostendse Storckkenner bij uitstek.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. En rekenen wij op uw tegenwoordigheid

Men zegge het voort!!!

DECEMBER I – ACTIVITEIT. Diner en kleinkunstavond

Onze jaarlijkse kleinkunstavond voorafgegaan door het jaarlijks souper van de Kring gaat door op

zaterdag 4 december 1999 om 19 uur

in de sfeervolle zaal van het restaurant BENNY, hoek Langestraat-Vlaanderenstraat

Op het menu staan

Degustatie heerlijkheden ter vervolmaking van uw aperitief

“Charles Leclaire Méthode tradionelle”

Met een zalmousse gefarceerde tongfilets en broccoli bloemetjes
Nouilly Prat saus met garnaalboter
Klein gedraaide na zomerse groenten

"Les cinq pattes Appellation Bordeaux contrôlée"

In een rode wijn gemarineerd wild zwijn uit Durbuy
Waaier van drie vruchten compotes
Aardappel met notenkoekje

"Domaine de Massia vin de pays d'Oc"

Fijn deegbeslag van chocolade mousses
in "black and white"
Takje pepermunt

"Arabica Koffie"

Het ensemble "Accordeoni", samengesteld uit een zestal accordeonspelers, zal ons gedurende een gedeelte van de maaltijd vergasten op een zachte digestieve muziek. Daarna genieten wij nog van een reeks gekende melodieën en voor de liefhebbers is een danspasje zeker niet uitgesloten.

De deelname in de kosten bedraagt 1.200 Fr. Hierin zijn begrepen: aperitief, maaltijd, de wijnen en de koffie en het optreden. De drank die eventueel na de maaltijd gebruikt wordt is uiteraard niet inbegrepen.

De deelname gebeurt door storting op rekening 380-0040384-06

Jean Pierre Falise
H. Serruyslaan 78/19
8400 Oostende

met vermelding "deelname aan de kleinkunstavond en diner op 4 december met X personen en dit vóór 1 december. Wij rekenen stellig op Uw aanwezigheid en brengt vrienden en kennissen mee.

J.P.FALISE

door Jan NUYTTEN

Eind 1959 telde Groot-Oostende een recordaantal bioscopen. 16 om precies te zijn en met een totale capaciteit van circa 12.000 plaatsen. Daarnaast werden er op ongeregelde tijdstippen films gedraaid in parochiezalen als het Cenakel in de Karel van de Woestijnestraat, om er maar één te vernoemen. Daarmee had onze stad in dit bewuste jaar het grootste aantal bioscopen per inwoner, en dit na Antwerpen. De nieuwe filmproducties werden dan ook onmiddellijk na hun release te Brussel, in Oostende uitgebracht VOOR Brugge en Kortrijk. Met het gevolg dat heel wat West-Vlaamse film liefhebbers naar Oostende afzakten. Oostende kreeg terecht de titel van CINEMASTAD.

Misschien bent u benieuwd welke films in de diverse zalen werden vertoond om aldus een idee te hebben over de smaak van de toenmalige "cinefielen". De opgesomde films werden gedraaid tijdens de kerstweek van 1959. De kerstperiode was en is nog altijd traditioneel de week met de grootste toeloop. Het is dan ook evident dat bioscoopexploitanten uitsluitend "topfilms" programmeren.

Eveneens worden de films opgesomd die op het programma stonden van de 2 Bredense cinema's. De bewoners van de Vuurtorenwijk en het Sas-Slijkens gingen vaak naar deze zalen omwille van de nabijheid.

De normale prijs van het entreekaartje voor de centrumzalen was toen: 18 BEF op het balkon, 14 achteraan de benedenzaal, en 8 vooraan in de zaal met de neus op het doek. De wijkzalen waren doorgaans 4 BEF goedkoper. Hun aanbod was hoofdzakelijk hernemingen of verlengingen van films eerder vertoond in de centrumcinema's, of de zogenaamde exclusiviteitzaalen, in het jargon van de toenmalige uitbaters. Vele filmfanaten hadden dan ook het nodige geduld om te wachten totdat de film draaide in een wijkzaal, niet alleen omdat het entreekaartje goedkoper was, maar ook omdat men meestal voor dezelfde prijs 2 films aangeboden kreeg.

Zoals u zult bemerken werd de hoofdbrok geleverd door Hollywood, wat nu nog steeds het geval is. Daarnaast was de Europese film toen nog goed vertegenwoordigd, vooral de Italiaanse, Franse en Duitse producties waren zeer gegeerd. Vandaag de dag zijn die eerder zeldzaam geworden. De belangrijkste films werden in kleur opgenomen. In Hollywood was Technicolor sinds 1950 de evidentie, terwijl in Europa met uitzondering van West-Duitsland, kleur eerder de uitzondering was.

Leuk is ook het vermelden van de twee filmkeuringen. De afkorting SK staat voor de filmkeuring uitgeoefend door het ministerie van justitie waar de grens, ook vandaag nog, op 16 jaar ligt. Deze keuring is bindend voor de exploitanten. Wat niet het geval was met de Katholieke filmkeuring (symbool KF) en welke intussen werd afgeschaft om de eenvoudige reden dat er maar weinigen aan gevolg gaven. Integendeel, voor velen was de keuring "af te raden" of "te mijden" het signaal "dat er iets te zien was". Het zal de lezer wel opvallen dat er een verschil van beoordelen of veroordelen was tussen de censoren van het ministerie van justitie en deze van de Katholieke Filmliga. Deze laatste keuring werd wekelijks in het parochieblad en soms in de plaatselijke pers afgedrukt.

Tenslotte is het overduidelijk dat in 1959 de komiek Jerry LEWIS onbetwist filmstar nummer 1 was.

* RIALTO (Langestraat 39 en toen nog één zaal met circa 1.200 plaatsen - nu zaal 1, 3 en 4 van het Rialto-complex):

VERBOTEN. Een passioneel Amerikaans oorlogsdrama van Samuël FULLER met James BEST.

Een Amerikaans soldaat wordt verliefd op een verbitterd Duits meisje in bezet Berlijn onmiddellijk na WOII.

SK : kinderen toegelaten - KF: volwassenen. Kleur.

* PLAZA (Langestraat 56, nu braakliggende grond):

CAT ON A HOT TIN ROOF - KAT OP EEN HEET ZINKEN DAK Psychologisch Amerikaans drama van Richard BROOKS naar het gelijknamige toneelstuk van Tennessee WILLIAMS met Elizabeth TAYLOR en Paul NEWMAN.

Een patriarchale grootgrondbezitter uit Mississippi verneemt dat hij stervende is. Zijn hebzuchtige familie aast op zijn fortuin, met uitzondering van zijn jongste impotente zoon.

SK : kinderen niet toegelaten - KF : volwassenen voorbehoud. Kleur.

* FORUM (Vlaanderenstraat 7, nu Casa):

MEIN SCHATZ IST AUS TIROL - MIJN SCHAT IS IN TIROL. Suikerzoete Duitse komedie van Hans QUEST met Marianne HOLD en Joachim FUCHSBERGER. Een ouderpaar wil dochterlief uithuwelijken aan een rijke baron. Natuurlijk zal zij vallen voor de man van haar dromen.

SK : kinderen toegelaten - KF: voor allen, licht voorbehoud. Kleur.

* CAMEO (Kappellestraat 105, nu een flatgebouw met op het gelijkvloers de Standaardboekhandel):
THE PURPLE PLAIN - DE PURPEREN VLAM. Oorlogsthriller van Robert PARRISH met Gregory PECK.

Een neurotische piloot crasht met zijn vliegtuig in Birma tijdens WOII en moet een harde strijd aangaan om te kunnen overleven.

SK : kinderen toegelaten - KF: voor allen, licht voorbehoud. Kleur.

En als tweede film:

NACHTS IM GRUENEN KAKADU - 'S NACHTS IN DE GROENE KAKATOE. Muzikale film van Georg JACOBY met Marika ROKK. De bestuurster van een verouderde school krijgt de directie van een nachtclub waar ze ook de liefde vindt.

SK : kinderen toegelaten - KF: volwassenen, voorbehoud. Kleur.

* ROXY (Nieuwpoortsesteenweg 96, nu Rotanhuis)

TOMAHAWK. Amerikaanse actieve western van George SHERMAN met Van HEFLIN, Yvonne DE CARLO en de debuterende Rock HUDSON.

De traditionele twist tussen roodhuiden en blanken wordt op het nippertje beslecht door het leger. De film dateert van 1951 en was aan de zoveelste herneming toe.

SK : kinderen toegelaten - KF: voor allen. Zwart-wit.

En als tweede film:

HELL'S HALF ACRE - BLIKSEM OVER DE STILLE OCEAAN. Amerikaans gangsterdrama van John AUER met Wendell COREY.

Een vrouw zoekt haar reeds lang verdwenen echtgenoot in de onderwereld van Honolulu.

SK : kinderen toegelaten - KF: volwassenen, streng voorbehoud.

Zwart-wit.

* CORSO (Langestraat, 39, nu zaal 2 en 5 van het Rialto-complex)

AMBITIEUSE - DE EERZUCHTIGE VROUW. Frans-Italiaanse psychologische film van Yves ALLEGRET met Edmond O'BRIEN, Andrea PARISY en Richard BASEHART.

Een secretaresse wordt op Tahiti de minnares van haar werkgever. Gedreven door geldzucht wil zij hem laten ombrengen door een huurmoordenaar, die evenwel haar neerschiet.

SK : kinderen niet toegelaten - KF: af te raden. Zwart-wit.

* CAPITOLE (Langestraat 49, nu een lunapark in de foyer, terwijl de vroegere cinemazaal geen enkele bestemming heeft):

IL PREZZO DELLA GLORIA - ZEESLAG VOOR TOBROUK. Italiaanse oorlogsfilm met Eleonora ROSSI DRAGO.

Een gehavende torpedoboot neemt het op tegen geallieerde onderzeeërs. In volle zee, net voor Tobrouk, wordt de oorlogsbodem zwaar getroffen en de film eindigt op het ogenblik dat de volledige bemanning, kapitein inclusief, wordt gedood en in de golven verdwijnt.

SK : kinderen toegelaten - KF: volwassenen. Zwart-wit.

* PARIS (Vlaanderenstraat 23, nu een snookerzaal):

LA NUIT DES TRAQUES - DE NACHT VAN DE OPGEJAAGDEN. Frans-Belgisch misdaadfilm met Philippe CLAY en Samy FREY en met de muziek van Charles AZNAVOUR.

Een man is getuige van een afrekening in een nozembende. Hij chanteert en verkracht het liefje van de leider maar wordt op zijn beurt vermoord door de verloofde en haar broer. En om alles nog zwarter te maken, verongelukken beiden.

SK : kinderen niet toegelaten - KF: volwassenen, streng voorbehoud.

Zwart-wit.

* METRO (Vlaanderenstraat 21, nu een lasershooting):

THE GALLANT BLADE - RIDDER ZONDER VREES. Amerikaanse mantel - en degenfilm van Henry LEVIN met Larry PARKS.

Kleurrijke actie waarin de held met veel wapengekletter een Franse generaal verdedigt tegen een bende schurken. Een herneming uit de heel oude doos, de film dateert immers uit 1948.

SK : kinderen toegelaten - KF: voor allen, licht voorbehoud. Kleur.

* PALACE (Adolf Buylstraat 19, nu een flatgebouw met op het gelijkvloers o. a. Photo-Hall):

PARTNERS, HOLLYWOOD OR BUST - MARTIN EN LEWIS TE HOLLYWOOD. Amerikaanse klucht van Frank TASHLIN met Jerry LEWIS, Dean MARTIN en Anita EKBERG.

Beide spitsbroeders hebben in een loterij een wagen gewonnen en trekken naar Hollywood om aldaar de boel op stelten te zetten.

De laatste film waarin komiek Jerry LEWIS een team vormde met crooner Dean MARTIN.

SK : kinderen toegelaten - KF: voor allen. Kleur.

* RITZ (Wittenonnenstraat 51, nu een parking) :

LES FEMMES DES AUTRES - VROUWEN DER ANDEREN, feitelijke titel: CROQUEMITOUFLE. Franse komedie van Claude BARMA met Gilbert BECAUD en Robert MANUEL.

Een jonge ontdekkingsreiziger moet de vrouw van zijn beste vriend die is gevlucht gaan opzoeken om haar tot andere gevoelens te brengen. Hij vergist zich evenwel van blondine.

SK : kinderen niet toegelaten - KF: volwassenen, streng voorbehoud.
Zwart-wit.

* OPEX (Thomas Vanloostraat 29, nu een leegstaand winkelpand):

THE VIKINGS - DE VIKINGS. Amerikaans pseudo-historisch spektakel van Richard FLEISCHER met Kirk Douglas, Tony CURTIS en Janet LEIGH..

Onder de leiding van hun koning Ragnar ondernemen de Vikingen strooptochten naar Engeland waar de koningin wordt verkracht. Twintig jaar later doodt de bastaardzoon de opvolger van Ragnar en wordt koning van Engeland.

SK : kinderen toegelaten - KF: volwassenen. Kleur.

En als tweede film:

THE LEGEND OF THE LOST CITY - DE VERDWENEN STAD. Amerikaanse avonturenfilm van Henry HATHAWAY met John WAYNE en Sophia LOREN.

Een Frans geleerde trekt samen met een gids en een omgeschoold hoertje op zoek naar schat in een verdwenen stad. Na het vinden poogt hij de gids te doden maar wordt zelf neergeknald door het hoertje.

SK : kinderen toegelaten - KF: volwassenen, voorbehoud. Kleur.

* ORLY (Stuiverstraat 176, nu een fitnesszaal) :

ROCK-A-BYE BABY - JERRY LEWIS, KINDERMEID. Amerikaanse klucht van Frank TASHYLIN met Jerry LEWIS en Connie STEVENS.

Jerry wordt door een verwaande filmvedette aangeworven als kinderoppas voor haar drieling, die zij angstvallig verborgen houdt voor de buitenwereld.

De eerste solo-film van Jerry LEWIS na de breuk met Dean MARTIN.

SK : kinderen toegelaten - KF: volwassenen. Kleur.

En als tweede film:

THE FAR HORIZONS - DE VERRE HORIZONTEN. Amerikaanse western van Rudolph MATE met Charlton HESTON, Fred MC MURRAY en Donna REED.

In 1804 geeft de president van de U.S.A. opdracht aan twee officieren om bezit te nemen van Louisiana. Eén van hen wordt verliefd op een jonge indiaanse die het leven van een groep soldaten zal redden en verkiest bij haar stam te blijven.

SK : kinderen toegelaten - KF: voor allen, licht voorbehoud. Kleur.

* NOVA (Stockholmstraat 5, nu het kantoorgebouw van de Volksbond in de Dr. Louis Colensstraat):

Vrij-, zater- en zondag:

ICH TANZE MIT DIR IN DER HIMMEL HINEIN - IK DANS MET JOU. Duitse muzikale komedie van Ernst MARISCHKA zonder bekende acteurs.

Een jong meisje wil buiten de wil van haar ouders danseres worden. Om een rol te kunnen bemachtigen vertelt zij de theaterdirecteur dat ze zijn onechte dochter is.

SK : kinderen toegelaten - KF: volwassenen, voorbehoud. Kleur.

En als tweede film:

LA TAVERNA DELLA LIBERTA - DE KROEG DER OPSTANDELINGEN. Italiaanse oorlogsfilm van Maurice CAM zonder bekende acteurs.

Tijdens de Oostenrijkse bezetting van het noorden van Italië helpt de dochter van de plaatselijke kroeg de aangehouden verzetslieden ontsnappen.

SK : kinderen toegelaten - KF: volwassenen. Zwart-wit.

Maan-, dins-, woens- en donderdag:

THE GREAT CARUSO - DE GROTE CARUSO. Amerikaanse bio-epic van Richard THORPE met Mario LANZA en Ann BLYTH.

Het bijgewerkte levensverhaal legendarische tenor opgeluisterd met talrijke operafragmenten.

SK : kinderen toegelaten - KF: voor allen, licht voorbehoud. Kleur.

NOTA : de drie voorgaande films dateren allen uit 1951. De directie programmeerde klaarblijkelijk enkel nog goedkope films, immers enkele weken later zou de zaal definitief de lichten doven.

* EDEN (Stokkellaan 145 te Mariakerke, nu de studiekring Simon Stevin):

Vrij- zater- en zondag:

SAD SACK - DE PECHVOGEL. Amerikaanse soldatenklucht van George MARSHALL met Jerry LEWIS.

De psychiater van het regiment gelast twee soldaten om hun ietwat minder begaafde kameraad te begeleiden. Het drietal beleeft sensationele avonturen en worden tenslotte om hun heldendaden gedecoreerd.

SK : kinderen toegelaten - KF: volwassenen. Kleur.

Maan- dins-, woens- en donderdag:

LE DOS CONTRE LE MUR, in feite LE DOS AU MUR - MET DE RUG TEGEN DE MUUR.

Franse politiefilm van Edouard MOLINARO met Jeanne MOREAU en Gerard OURY.

Een industrieel zint een wreedaardige wraak op zijn vrouw die betrekkingen onderhoudt met een jong acteur. Met naamloze brieven pleegt op haar chantage en stelt tevens alles in het werk dat zij haar maar verdenkt en vervolgens uit de weg ruimt.

SK : kinderen niet toegelaten - KF: volwassenen streng voorbehoud.
Zwart-wit.

* IDEAL (Zandvoordestraat 41 - Konterdam, nu apotheek Dehouck)

Vrij-, zater- en zondag:

KINGS GO FORTH - DUIVELS IN DE ZON. Amerikaanse oorlogsfilm van Delmer DAVES met Tony CURTIS, Frank SINATRA en Natalie WOOD.

Sam en Britt, twee Amerikaanse soldaten nemen deel aan de geallieerde landing. Britt wordt er verliefd op Monique die echter voor Sam kiest. Wanneer deze laatste sneuvelt, valt Monique in de armen van Britt.

SK : kinderen toegelaten - KF: volwassenen. Kleur.

Maan- dins-, woens- en donderdag :

ANOTHER TIME, ANOTHER PLACE - IK TREUR OM MIJN LIEFDE. Amerikaans melodrama van Lewis ALLEN met Lana TURNER en Barry SULLIVAN..

Een Amerikaanse journaliste wordt verliefd op een Engelse oorlogscorrespondent. Deze laatste verongelukt en zij probeert een nieuw leven te beginnen bij de familie van haar minnaar tot een jeugdvriend haar komt weghalen om een nieuw leven aan te vatten.

SK : kinderen niet toegelaten - KF: volwassenen, voorbehoud. Zwart-wit.

* MONDIAL (Nukkerstraat 72 te Bredene-Sas, nu kantoor BBL):

Vrij-, zater- en zondag:

THE LAST BLITZKRIEG - SPIONNEN IN UNIFORM. Amerikaanse oorlogsfilm van Arthur DREIFUSS met Van JOHNSON.

Een Duitser die voor de oorlog lang in de U.S.A. heeft gewoond wordt door de Duitse geheime dienst als spion geplaatst in een krijgsgevangenkamp en moet Amerikaanse voorposten helpen vernietigen. Hij wordt ontmaskerd en laat zich neerschieten om een troep soldaten te redden.

SK : kinderen toegelaten - KF: volwassenen. Zwart-wit.

En als tweede film:

THE BANDIT OF ZHOBE - DE AANVAL VAN HET ZEVENDE LANCIERS. Amerikaanse avonturenfilm met Victor MATURE.

Tijdens de Engelse overheersing in India voert een aanvoerder van de opstandelingen een verbeterde strijd tegen de Engelsen. Zijn vrouw wordt door een bendevoofd omgebracht, maar dank zij de dochter van een Engels kolonel verneemt hij de waarheid.

SK : kinderen toegelaten - KF: volwassenen, aankomende jeugd. Kleur.

Maan-, dins-, woens- en donderdag:

GOOD DAY FOR A HANGING - HET LAND VAN HET GEWELD. Amerikaanse western van Nathan JURAN met Fred MC MURRAY en Robert VAUGHAN.

Edward wordt tijdens een hold-up aangehouden voor de moord op de sheriff. Er is slechts één getuige, de nieuwe sheriff. Diens dochter is evenwel verliefd op Edward.

SK : kinderen toegelaten - KF: volwassenen, aankomende jeugd. Kleur.

* FIESTA (Driftweg 93 te Bredene-Duinen, nu een biljartzaal):

DER HAFLINGER SEPP - DE AFGROND DER GIEREN. Duits drama van Paul MAY met Bernhard WICKI en Paul HORBIGER.

Hans en zijn zus Mariele zijn weeskinderen en wonen bij grootvader. Een Italiaanse paardendief wordt verliefd op Mariele. Hans zal geholpen door zijn onderwijzer en een hond een einde stellen aan de wandaden van de dief.

SK : kinderen toegelaten - KF: voor allen. Zwart-wit.

S.S. LONDON – ISTANBUL

door August GOETHAELS

VOORWOORD

Vanaf de jaren '30 verscheepte men steeds meer auto's over het kanaal. In 1930 vervoerde men tussen Oostende en Dover en visa versa 1207 voertuigen. In 1935 waren er dat reeds 4.708.

De in- en ontschepingswijze van voertuigen was toen niet erg geliefd bij de autoeigenaars.

Het laden en lossen gebeurde met behulp van een kraan, een autostel en met beschermkussens. Deze werkwijze veroorzaakte soms veel schade aan de voertuigen en was trouwens ook tijdrovend.

In 1935 besliste de Belgische regering om een autocarrier te bouwen.

Omdat in 1935 de S.S. VILLE DE LIEGE te koop was besloot de regering – door tijdsnood gedwongen – om het schip om te bouwen tot autocarrier. De romp, pas in 1929 hersteld, was nog immers in zeer goede staat.

Op 25 februari 1936 kwam de S.S. VILLE DE LIEGE aan op de Cockerill-werf te Hoboken waar de werken al op 25 juli 1936 konden beëindigd worden! Het schip werd herdoopt tot S.S. LONDON-ISTANBUL en op 1 augustus 1936 deed ze haar eerste reis Oostende-Dover als car-ferry.

S.S. LONDON-ISTANBUL GEDURENDE DE TWEEDE WERELDOORLOG

Op 17 mei '40 verlaat de S.S. LONDON-ISTANBUL Oostende met 207 reizigers aan boord. Ze heeft ook werktuigen en de stock van de scheepsbouwdiensten van het Zeewezen meegenomen.

Op 18 mei komt ze aan te Folkestone en vertrekt er op 19 mei met als bestemming Southampton met 77 reizigers aan boord.

Op 30 september vaart ze Southampton uit met nu Dartmouth als bestemming waar ze stranden er een week moet wachten op brandstof...

Op 6 november komt ze door brandstofgebrek terug in moeilijkheden in de Bristol Channel. Ze ankert voor Lyndy Island tot een sleepboot haar naar Milford brengt.

Op 11 november, toen ze op weg was naar Holyhead, komt ze in aanvaring met het koopvaardijship SANTIAGO.

BRITISH DEPOT SHIP – HEADQUATERS SHIP

De LONDON-ISTANBUL lag tot september 1941 op in de Clyde. Ze was bestemd om dienst te doen als mijnenvegerdepotschip voor de mijnenvegervloot in Scapa.

Ze werd herdoopt tot H.M.S. ALGOMA en op 16 januari '42 werd ze in Greenock terug herdoopt tot H.M.S. AMBITIOUS.

Ze vertrok op 7 februari uit de Clyde en kwam 4 dagen later aan in Scapa waar ze bleef tot 22 november.

Op 22 november '42 vertrok ze voor herstellingswerken naar Immingham waar ze bleef liggen van 29 november '42 tot 28 augustus '43. De bedoeling was dat ze dienst zou doen als depot- en recreatieschip voor de mijnenvegervloot rond IJsland.

Na haar vertrek naar Scapa deden dringende herstellingswerken de H.M.S. AMBITIOUS op 10 september opsteveneren naar Rosyth.

Op 9 januari '44 was ze terug in Scapa waar ze enkele dagen later vertrok met bestemming Lerwick om dienst te doen als depotschip voor de kunstwacht.

OPERATION NEPTUNE – DE LANDING IN NORMANDIË

De H.M.S. AMBITIOUS vaarde op 8 april '44 uit Scapa weg met bestemming Hull. Daar werd ze ingericht als "headquarters" schip voor de mijnenvegergroep "Operation Neptune".

Op 16 mei '44 vertrekt ze vanuit Hull naar de Thamesmonding om van daar haar toegewezen ankerplaats in de British Eastern Task Force in te nemen.

Op 19 juli '44 lag ze gemeerd in de Mulberryhaven (1) van Arromanches en op 24 oktober lag ze in Le Havre.

Op 21 december '44 voer ze naar Portsmouth wat het einde betekende van haar taak voor de Franse kust.

Op 28 januari '45 is de H.M.S. AMBITIOUS Portsmouth uitgevaren met als bestemming Terneuzen. Daar deed ze dienst als Headquarters schip voor de mijnenvegervloot.

Op 16 juli werd ze door de British Royal Navy bedankt voor haar diensten.

Ze kreeg terug haar naam S.S. LONDON-ISTANBUL en deed haar eerste naoorlogse reis tussen Oostende en Dover op 22 oktober 1945.

DE NAOORLOGSE PERIODE

De S.S. LONDON-ISTANBUL deed geregeld de overtocht tussen Oostende en Dover. In de zomer van 1949 werd ze gecharterd door British Rail voor de route Folkestone-Calais, maar wegens motorpech moest ze deze dienst in het begin van september '49 staken. Ze werd gesloopt in 1951.

ANDERE GEGEVENS

Lengte	91,50 meter
Breedte	10,97 meter
Diepte ledig	4,42 meter
Diepte geladen	3,15 meter
Snelheid	21 knopen
Garages op 3 dekken	
Ontschepingsstelsel : 4 ophaalbruggen op 3 dekken	
Verbinding tussen de garagedekken: 2 vaste hellingen van 25 %	
Laadvermogen : 100 auto's en 250 passagiers	
Machines : 3 turbines (1 hoge druk en 2 lage druk)	

Het is de enige Belgische staatspakketboot die aan beide wereldoorlogen heeft deelgenomen.
Tijdens W.O.I als hospitaalschip (VILLE DE LIEGE)
Tijdens W.O.II met diverse opdrachten zoals hierboven beschreven.

BRONNEN

- Short sea, long war door John S. WONSOR.
- Ferries of Dover door John HENDY.
- Ferries of de English Channel door Miles COWSILL.
- European Ferry Scene.
- België, zeevarende natie.
- Vijfkwart eeuw Male door F. GEVAERT.
- De Oostende Dover krant.
- Oostende Dover Folkestone door R. BORREY.
- De Dover-Ostend line door John HENDY.
- De geschiedenis van onze nationale zeevaartlijn van haar bestaan tot nu.
- IIIde internationaal congres van de zee, verslagen Oostende, 18 tot 22 juni 1946.
- Dover to Ostend.
- Eeuwfeest van de lijn Oostende-Dover 1846-1946 door A. BURBURE DE WESENBEEK.
- Motor Ferry LONDON-ISTANBUL.
- Crossing the Channel door Roy HENDERSON.
- Schuttevaer.

- (1) Kunstmatige haven, gemaakt van phoenix units of mulberries (holle kubusvormige elementen in gewapend beton).

BEZOEKT ONZE THEMATENTOONSTELLING t/m 09 JANUARI 2000

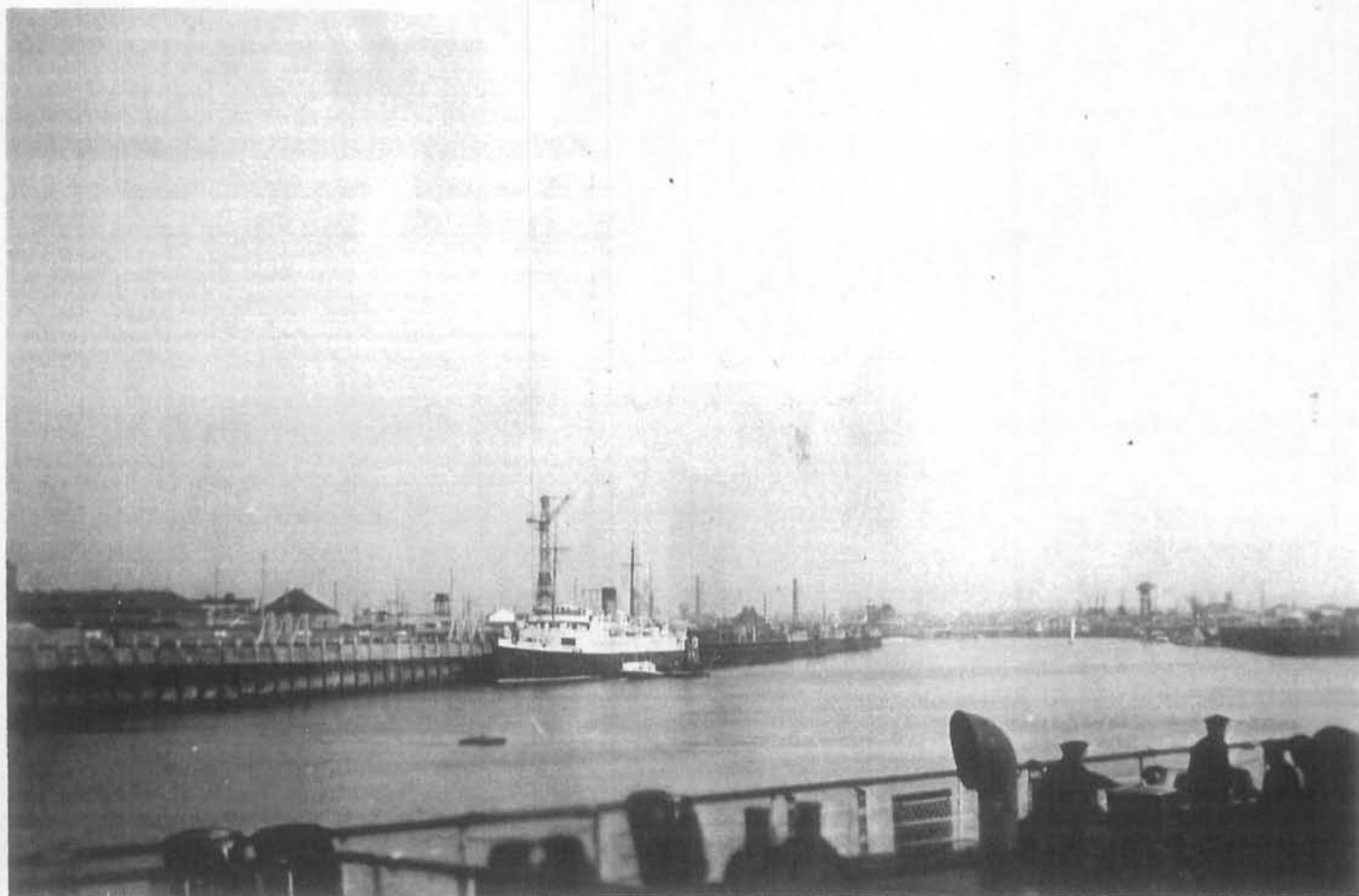
GYMNASTIEK IS EEN SYMFONIE VAN BEWEGINGEN

INGERICHT DOOR KVGO-TURNEN

- elke zaterdag
- van 30 oktober t/m 07 november (gesloten 1 en 2 november)
- van 26 december t/m 02 januari 2000 (gesloten 28 december en 01 januari 2000)

telkens van 10u tot 12u en van
14u tot 17u

S.S. "LONDON-ISTANBUL".

De aanlegplaats van de S.S. LONDON-ISTANBUL was aan post 11, aan de oosteroever, achter de werkhuizen van het Zeewezen.

Enkele voertuigen staan klaar voor inschepping.

WERKONDERBREKINGEN IN OOSTENDE: 1858-1913

door Ivan VANHYFTE

Toen onze gewesten in 1795 door Frankrijk werden ingelijfd, was de wet LE CHAPELIER (staken is strafbaar) ook hier van kracht. In 1866 werd ze vervangen door nieuwe bepalingen (beter bekend als artikel 310) die in theorie (!) het afsluiten van overeenkomsten tot werkweigering toelieten. Maar de dramatische gebeurtenissen in het Waalse kolenbekken (1861, 1867, 1868, 1869...) zijn slechts enkele illustraties dat stakingsrecht niet zò vanzelfsprekend was.

Ver weg van de kolkende Luikse, Henegouwse en Vervierse volksoptstanden lag het agrarische Vlaanderen dat een veel lager sociaal bewustzijn kende (met uitzondering van Gent en Aalst).

En nog verder, aan zee, is Oostende nooit – naar Luiks model – een Cité Ardente geweest. Het had geen industriële traditie van fabrieken, hoogovens of mijnen (1). Reders, patroons en hoteleigenaars vormden met allerlei ambachtslui en een gesloten vissersgemeenschap een totaal andere sociaal-economische context waar radicale acties niet te verwachten waren.

Alhoewel veel scheepsbouwers aan de derde bassin, vissers in “t Visserskwartier”, touwslagers op het Hazegras, bouwvakkers in hotels en villa's op de zeedijk of visverwerkers in de sprotfabriek onder de armoedegrens leefden – net als het Waalse proletariaat - toch waren ze niet op een en dezelfde lijn te plaatsen als veel revolutionaire of wanhopige arbeiders uit de bekkens van Charleroi en Seraing.

Ook het ontluikend socialisme was niet dermate georganiseerd om in koning Leopold II's mondaine badplaats veel stakingsacties op gang te brengen.

Toch is in Oostende, vòòr de Eerste Wereldoorlog, behoorlijk wat gestaakt ondanks de strafrechterlijke dreiging van art. 310, het risico zonder werk te vallen en de vele frustrerende mislukte acties.

Wellicht de eerste die een summier overzicht heeft gemaakt van de oudste Oostendse stakingen (ik hoor liever “werkonderbrekingen”) is dr. S.H. SCHOLL in zijn boek “De geschiedenis van de arbeidersbeweging in West-Vlaanderen” (1953). Deze historicus heeft de Oostendse kranten duidelijk niet geraadpleegd. Daarom een uitvoeriger, chronologisch exposé en wat aanvulling

* * *

* 1858: De schrijnwerkers in staking om “loonopslag” te bekomen

De correctionele rechtbank van Gent veroordeelde 15 arbeiders. De vijf die deel uitmaakten van een delegatie die had onderhandeld met de patroons kregen 3 maand gevangenis; vier een straf van 1 maand en de 6 overigen 8 tot 15 dagen (3).

* mei 1867: Staking van de zeilmakers

- ze vragen loonsverhoging en hebben blijkbaar het geschikte ogenblik uitgekozen: de vissersvloot voor de campagne op IJsland ligt vertrekkensklaar. De opgelapte of nieuwe zeilen zijn geleverd. Ook de handelsvloot ligt er deels werkloos bij.

(Feuille d'Ostende, 17-05-1867)

- Een andere concurrerende krant heeft weliswaar begrip voor de looneisen maar vindt, met het zomerseizoen voor de deur, het moment slecht gekozen.

(Echo d'Ostende, 15-05-1867)

* 02-08-1869: Een al te voortvarende politieman bij de dokwerkers

Een kolenschip loopt de haven binnen, met bestemming Brugge. De dokkers leggen het werk neer en vragen hoger loon. De reder is verplicht volk uit Brugge te laten overkomen wat nog méér onrust veroorzaakt. Adjunct-commissaris van politie Aimé DICKSCHEN gaat aan boord om één van hen aan te houden; hij krijgt meerdere slagen en loopt een wonde op aan het rechterbeen. Later krijgt hij hiervoor een medaille 1° klas.

(Echo d'Ostende, 26-09-1869)

* april 1873: Onrust langs het kanaal Oostende-Brugge

Op maandag 28 april 1873 weigeren een honderdtal arbeiders nog verder te werken. De rijkswacht moet tussenkomen. Nadien komt de zaak voor de arbeidersrechtbank te Brugge waarbij een oplossing wordt gevonden die aanvaardbaar is voor beide partijen.

(Feuille d'Ostende, 30-04-1873)

* augustus 1880: Op de vlucht voor kelners

“Les garçons de café” van het zeedijkrestaurant van Vincent FONTEYNE kennen blijkbaar ook het wapen van de staking. Hun patroon willigt hun eisen in. De dag erop, 22 augustus, is de Cercle du Phare ook aan de beurt. Hier zonder resultaat; nog anderen, zoals die van het Kursaal, volgen in de actie. Een zekere BACKHAUS belast met de rekrutering van kelners, wordt in de nacht van maandag op dinsdag achtervolgd en bedreigd. Hij weet te ontsnappen maar achteraf sneuvelen ruiten in zijn Hôtel de Flandre.

De politie arresteert 3 aanstokers die de Procureur des Konings te Brugge laat aanhouden.

De “Echo” besluit: “Nous espérons que cette arrestation suffira pour faire cesser l'agitation”, commentaar die boekdelen spreekt over de tijdsgeest...

(Echo d'Ostende, 26-08-1880 en 09-09-1880)

* 18-02-1887: Staking bij FERMON en VAN BREDAEEL

Een vrijdagmorgen; de tijd staat niet stil maar wordt teruggeschroefd. Twee patroons sturen aan op loons... vermindering! De arbeiders willen aan deze condities niet meer verder werken. De politie wordt erbij gehaald maar het blijft kalm. Na een tussenkomst van burgemeester Ch. JANSSENS wordt de dag erop het werk hervat.

(Echo d'Ostende, 20-02-1887)

* 12-05-1889: Begin van staking bij de lossers van kolenschepen

(Echo d'Ostende, 16-05-1889)

* Maart 1892

“Verscheidene werkstakingen hadden dezer dagen plaats bij de werken der Koninginnelaan te Oostende...”

(Gazette van Brugge, 19-03-1892)

* 05-09-1892: "Anders laten wij de badcabines staan...!"

Al om 6 uur 's morgens zijn de conducteurs in touw. Gewoonlijk ontvangen ze 2 F loon per dag. Drinkgeld mogen ze niet aanvaarden, wat ze toch doen, zoniet blijven de badkarren achter. De Badendienst wil hen slechts 1 F geven. Protest alom...

Ze krijgen hun 2 F terug en gaan onmiddellijk aan het werk. De Feuille meent de oorzaak van de moeilijkheden te kennen: nooit wordt een clause over minimumloon opgenomen in het lastencohier van openbare aanbestedingen.

(Feuille d'Ostende, 05-09-1892)

* februari 1897: In het idyllische Maria-Hendrikapark wordt gestaakt

- 13.02.1897 : Een staking breekt uit omwille van een plotse loonsverlaging. Voorheen kregen de arbeiders 27 centimes per uur of 2,43 F per dag; nu wil de aannemer hen 25 c per kubieke meter geven. 83 werklui verlaten hun werk.

(Echo d'Ostende, 16-02-1897)

(Gazette van Brugge, 22-02-1897)

- 16-02-1897: Na onderhandelingen en een akkoord met de patroon gaat iedereen terug aan de slag.

(Echo d'Ostende, 18-02-1897)

- 22.02.1897: Opnieuw meningsverschillen in het park. 60 dagloners worden voor een tiental dagen onmiddellijk ontslagen. Lock-out!

(Echo d'Ostende, 25-02-1897)

* 30-04-1898: Meeting in café "Mon Plaisir"

Zaterdagavond om 21.00u. Vòòr danszaal "Mong Plezier" verzamelen zo'n 100 man. Niet om te dansen maar om te luisteren naar de maatregelen die de stedelijke overheid hen oplegt i.v.m. nieuwe organisatie van de koetsiersdienst. Ze besluiten in staking te gaan tot de finish!

(Le Carillon, 03-05-1898)

* 05-07-1899: Staking bij timmerbaas H. DEGRYSE

In de ateliers van H. DEGRYSE in de Albertlaan leggen een twaalfstal timmerlui het werk neer omdat hun ploegbaas "... n'était pas à leur gout...". Ze dreigen er mee de ruiten van de patroon in te gooien. Die haalt er de politie bij die de weerspanningen met al hun alaam aan de deur zet.

(Echo d'Ostende, 06-07-1899)

* 17-07-1899: De nitraatlossers kunnen op weinig sympathie rekenen in de plaatselijke pers

- Le Carillon vindt dat deze "messieurs" "sont largement payés" en dat "leur réclamation n'étant basée sur aucune raison plausible".

Ze hoeven niet zo hoog van de toren te blazen, vindt de liberale krant want met hun klusjes aan de yachten verdienen ze gemakkelijk 30 à 40 F per dag.

Enkele keren is de politie tussen beide moeten komen met het plat van de sabel!

(Le Carillon, 19-07-1899)

- Ook de Echo vindt dat "la demande n'est nullement fondée" en dat die lui gelegenheid genoeg hebben om overal bij te klussen...

(Echo d'Ostende, 20-07-1899)

- Een Brugse krant rapporteert zakelijk: eventjes gaan Oostendenaars met Bruggelingen op de vuist. Net als hun Gentse collega's krijgen deze laatsten ander loon. De patroons geven toe aan de roep om meer loon en na een drietal dagen is iedereen terug aan het werk, behalve wie aangehouden blijft.

(Gazette van Brugge, 22-07-1899)

* 07-01-1900: De werken aan het Kursaal vallen stil

In stoet wordt afgezakt naar de "Grote Markt" om vervolgens zich te verspreiden in de kroegen langs de kaai.

(Feuille d'Ostende, 10-01-1900)

* januari 1900: Hoeveel vrije tijd had de werknemer omstreeks de eeuwwisseling?

Arbeiders werkzaam aan het Kursaal, staakten één dag om afschaffing van het zondagswerk te verkrijgen...

(Gazette van Brugge, 13-01-1900)

* mei 1900: De staking van de scheepstimmerlui om loonsverhoging neemt toe

Pikante opmerking van de journalist van Le Carillon die bij hoog en bij laag beweert geen stelling te willen innemen: "Ze verdienen gemakkelijk 150 F per maand, iets wat de jeunes gens instruits, intelligents et ayant fait de hautes études ne peuvent en dire autant..."

(Le Carillon, 10-05-1900)

* mei 1900: Staking bij aannemer CALLEBERT

Maandag 21 mei, zes uur in de avond. Een 30 tal metselaars en timmerlui trekken groepsgewijze naar het huis van hun baas, niet ver van de oude kerk van Sas Slijkens. Ze gooier er enkele ruiten in en stenen naar binnen en laten zijn totaal verhakkelde fiets achter. 8 politieagenten en 4 rijkswachters houden de stakers aan.

(Le Carillon, 22-05-1900)

* juni 1900: Gelijk werk, gelijk loon?

Op de scheepswerf van GOORMACHTIG zouden de Duinkerkenaars meer verdienen dan de Oostendenaars die daarom niet meer willen werken....

(Le Carillon, 07-06-1900)

* 15-04-1901: Opstappen achter een rode vlag

20 stakende lossers, opvallend achter een rode vlag, vallen Diksmuidenaars lastig op een lichter die gemeerd ligt bij de brug van de Brugse Poort. Een gevecht in regel volgt tot de politie, na tussenkomst, 2 aanhoudingen verricht. Rond de middag wordt een meeting gehouden die druk wordt bijgewoond door talrijke werklui.

(Le Carillon, 16-04-1901)

* 22-08-1901: Een "grève nouveau genre"

Cuisinières, femmes de chambre, femme à tout faire van één van de établissements in de buurt van de toeristische zeedijk weigeren te werken. Ze gaan onfatsoenlijk zitten op de stoep tot groot jolijt van een massa nieuwsgierigen, tot de politie een eind maakt aan deze "charivari".

(Echo d'Ostende, 25-08-1901)

* 1901: In de Sprotfabriek: "il parait que cela devient périodique..."

Om 14 u verlaten de arbeidsters, die in de "Excelsior" vis inblikken, het werk al schreeuwend, zingend, vlaggenzwaaiend. Anderhalf uur later zijn ze er terug want sommigen zijn bang 's anderendaags weggestuurd te worden (wat niet is gebeurd).

(Le Carillon, 19-12-1901)

* december 1902: Het licht schijnt in de duistere Sint Petrus- en Pauluskerk

28 steenhouwers aan de nieuwe kerk betwisten een afhouding op het loon. De aannemer wil hen laten opdraaien voor de verlichtingskosten telkens als ze met licht werken.

(Le Carillon, 27-12-1902)

(Gazette van Brugge, 27-12-1902)

* juni 1905: Alweer een loongeschil...

Lossers van een nitraatschip willen niet aan het werk gaan. Bootwerkers uit Antwerpen nemen hun plaats in.

(Gazette van Brugge, 26-06-1905)

* 03-05-1906: Staking bij de firma HELSMOORTELE

De sjouwers laten het werk steken wat in de volkrijke stationsbuurt voor wat animo zorgt.

(Echo d'Ostende, 04-05 en 07-05-1906)

* 04-05-1906: Opnieuw de scheepslossers!

Vrijdagmorgen, we leggen het werk stil! Vanuit Brugge komen nieuwe arbeidskrachten; die worden opgewacht door een oproerstoker die hen naar een socialistisch café brengt. Daar ontvangen ze elk vijf frank, 1.80 F om hun treinticket en wat bier en sigaren, op voorwaarde dat ze niet zullen werken...

(Le Carillon, 05-05-1906)

* april 1907: Een rad voor de ogen gedraaid...

Meer dan 400 metselaars, werkzaam aan het Palace Hotel, staken om loonsverhoging. Een onbekende agitator belooft hen in een café in de Jozef II straat stakingsgeld. Wanneer echter daar niks van in huis komt, bestormen de stakers de herberg. Deuren worden ingebeukt, ramen aan diggelen, de enkele opgeroepen agenten overmeesterd, zelfs de politiecommissaris op de grond gesleurd. De rijkswacht stelt een eind aan het opstootje.

(Gazette van Brugge, 17-04-1907)

* augustus 1907: Relletjes met de koetsiers

Het syndicaat (!) van de koetsiers – met 200 zijn ze – heeft een algemene werkstaking uitgeroepen. Wie 's avonds nog naar Middelkerke moet, is verplicht in Oostende te blijven. Geen tram, geen koets! een politieverordening bepaalt dat de koetsiers voortaan niet meer op minder dan 20 meter vòòr de kursaalingang mogen plaats nemen; "Automobielen" hebben voorrang! De dag erop zijn er enkele schermutselingen. Een auto wordt "gesteenigd" en gedeeltelijk vernield. Tot de

burgemeester een modus vivendi vindt : chauffeurs en koetsiers zijn tevreden en iedereen opnieuw aan het werk.

(Gazette van Brugge, 03-08-1907)

* 31-07-1911: Dit keer géén maat voor niks...

De zoveelste werkstaking onder de lossers. Na een dag wordt loonsverhoging toegestaan.

(Gazette van Brugge, 05-08-1911)

* 07-06-1913: Het jaar van een nationale staking voor algemeen stemrecht

Opnieuw relletjes en werkonderbrekingen bij de havenarbeiders. De politie moet ingrijpen en er volgen processen-verbaal tegen art. 310 dat pas bij wet op 24 mei 1921 zal afgeschaft worden.

(Gazette van Brugge, 11-06-1913)

* * *

Samengevat kunnen we stellen dat de aanleiding tot een werkstaking (zeker vòòr 1914) heel dikwijls een kwestie van loon was. Dat de onzekerheid, na het werk te hebben neergelegd, als een zwaard van Damocles boven het hoofd ging. Dat met de nauwgezette interpretatie van het gevreesde art. 310 veel werkonderbrekingen eindigden met veroordelingen. Dat de angst om in aanraking te komen met het gerecht er diep in zat.

Tenslotte is ook gebleken dat in onze kustgemeente een harde-stakings-traditie ontbrak en dat er sporadisch een relatieve onrust optrad. Toen de algemene staking van 1913 het openbaar leven plat legde werd in Oostende aan tram, trein, haven en gemeentediensten gewerkt (4)

Pas na 1918 zou met het democratisch kiesstelsel véél veranderen.

-
- (1) De "Excelsior" (Sprotfabriek) was in 1900 een onderneming van 750 arbeiders en arbeidsters (Feuille d'Ostende, 13-01-1900).
  - (2) Zie Biekorf 1984, p. 17-24. R. FALTER "Het wakend oog van Leopold II".
  - (3) Vooruit 30-12-1958.
  - (4) Le Carillon 15-04-1913

MEDEDELING VAN HET WEST-VLAAMS VERBOND VAN KRINGEN
VOOR HEEMKUNDE

CURSUS FEBRUARI – APRIL 2000

In de traditie van het West-Vlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde zetten we in de periode februari – april 2000 terug een cursus heemkundig vorser op het getouw. Twaalf lessen, gespreid over zes zaterdagmiddagen, brengen de deelnemers een stuk achtergrond bij waarbinnen hun eigen onderzoek kan worden gekaderd. De lessen worden stuk voor stuk gegeven door mensen die op hun vlak specialisten in de materie zijn. Graag geven wij U hier al een voorproefje van wat deze lessenreeks zal inhouden. Concrete gegevens volgen later.

Een volledige namiddag wordt besteed aan een aantal vraagstukken uit de monumentenzorg. Het zal de heemkundige waarschijnlijk wel opgevallen zijn dat deze sector van het cultuurbeleid zichzelf steeds nadrukkelijker weet te verkopen via Open Monumentendagen, colloquia, uitgaven... Niet zelden wordt hierbij een beroep gedaan op lokale historische kringen om de geschiedkundige achtergronden van een gebouw of een site verder uit te spitten. Dikwijls zijn heemkundigen de drijvende kracht achter beschermingsdossier, restauratievoorstellen en onderhoudswerken. Dit alles brengt er ons toe U de mogelijkheid te bieden meer te weten te komen over de wetgeving, structuren, subsidiemogelijkheden, maar ook omtrent nieuwe ontwikkelingen en zwaartepunten in het monumentenbeleid. Twee lessen gaan hier dieper op in:

- Les : Mogelijkheden en onmogelijkheden van de wet- en decreetgeving omtrent monumenten. De weg van het dossier, de plaats van de lokale geschiedenis in het ontstaan en de ontwikkeling ervan. Deze les zal worden verzorgd door mensen van de provinciale afdeling van Monumenten en Landschappen.
- Les : Het funeraire erfgoed, de bedreiging van een miskend onderdeel van het culturele patrimonium. Heemkundige kringen als voorhoedevechters bij de bewaring van dit rijke archief. De heer CELIS, voorzitter van de vereniging ter bescherming van funerair erfgoed Epitaaf, neemt dit pakket voor zijn rekening.

Een andere middag verdiepen wij ons in de religieuze geschiedenis en gaan wij op bezoek bij onze talrijke heiligen. We laten ze vertellen over zichzelf en over de kersteninggeschiedenis van de streek. Wij merken dat in onze kerken meer en meer heiligenbeelden enkel nog beeld zijn en slechts door een beperkt publiek nog worden herkend als deze of gene heilige. We spenderen een les aan het leren herkennen van heiligen. Weinig gekend en nochtans een heel voornaam aspect van de geschiedenis van de eigen kerk kan dit een licht werpen op de ontstaans- en ontwikkelingsgeschiedenis van de parochie. Daarom gaan wij daar tijdens een tweede les ook dieper op in en kijken wij wat patroonheiligen eigenlijk te vertellen hebben over de christianisatie van dorp of streek.

- Les : Iconografie van de meest voorkomende heiligen. Algemene kenmerken en specifieke gevallen. Hiervoor deden wij beroep op prof. Dr. Em. Mireille MADOU.
- Les : Patroonheiligen en parochievorming in West-Vlaanderen. Vlaamse heiligen vertellen een vroegmiddeleeuws verhaal. De autoriteit bij uitstek op dit gebied, dr. Geert BERINGS leidt ons in de problematiek in.

Een degelijke demografische studie kan heel verrijkend werken bij de studie van de eigen gemeente. Niet alleen sociologen en politici kunnen gebruik maken van de technieken die de

demografie aanbiedt, ook in het historisch onderzoek is deze methode van groot belang. We gaan gedurende een volledige middag dieper in op dit weinig gekend veld van onderzoek.

- Les : Methoden, mogelijkheden en beperkingen van het demografisch onderzoek voor de heemkunde. Hiervoor doen wij een beroep op prof. Dr. Chris VANDENBROUCKE.

Sinds het nieuwe decreet op de archeologie lopen heel wat heemkundige kringen met archeologische ambities wat gefrustreerd rond. Nochtans zijn er nog steeds voldoende mogelijkheden om constructief mee te werken met het Instituut voor het Archeologisch Patrimonium. Een volgende keer besteden we wat meer aandacht aan de specifieke regelgeving, nu krijgen wij een kort overzicht van de middeleeuwse en postmiddeleeuwse archeologie in West-Vlaanderen. Niet alleen vanuit de archeologie komen we in aanraking met typologieën, ook in de iconografie kan dit voorkomen. We geven een les rond de evolutie van de klederdracht en de bruikbaarheid ervan om tot een datering van iconografische bronnen te komen.

- Les : Middeleeuwse en postmiddeleeuwse archeologie in West-Vlaanderen. Prof. Dr. Frans VERHAEGHE, een autoriteit op het vlak van middeleeuwse en postmiddeleeuwse archeologie zal deze les op zich nemen.
- Les : Kostuumgeschiedenis als heemkundig bronnenmateriaal. Mariette JACOBS, velen bekend als de dame van de provincie laat zich hier van een door velen onbekende kant zien: specialiste kostuumgeschiedenis.

Het jaar 2000 is ook het jaar van nieuwe gemeenteraadsverkiezingen. Sinds 1815 is er heel wat veranderd op het vlak van verkiezingen. Eén iets is echter constant gebleven: de periode rond de verkiezingen levert de heemkundige steeds een schat aan informatie op. We gaan na op welke wijze de lokale historicus hiervan ten volle kan profiteren. Deze bronnen zijn dermate belangrijk dat we er een volle namiddag aan spenderen.

- Les : Verkiezingen van Willem I tot heden. Een onuitputtelijke informatiebron voor de heemkundige. Prof. Dr. Em. Romain VAN EENOO verzorgt de inleiding in deze boeiende materie.

Tenslotte gaan we na welke bronnen er kunnen worden gebruikt voor de studie van het wegennet in West-Vlaanderen en in hoeverre de nu al voorhanden zijnde kennis in staat is om de vorser een kader te verschaffen waarbinnen zijn specifieke studie haar eigenlijke invulling krijgt.

- Les : Pieter Pourbus en het middeleeuwse wegennet. Voor dit onderdeel zoeken wij nog een lesgever.
- Les : Het Oostenrijkse wegennet in West-Vlaanderen. Mevrouw Stefanie HAERYNCK, licentiate Geschiedenis maakte over deze problematiek een gesmaakt proefschrift en geeft ons inzicht in de wording van het Oostenrijkse wegennet in onze gewesten.

In een volgende mededeling vindt U de definitieve versie van de lessenreeks. Veel zal er echter niet meer veranderen.

De lessen gaan door op zaterdagmiddag 12 februari, 19 februari, 26 februari, 25 maart, 1 april en 8 april in het Cultureel Centrum De Ster, Engelstraat 54, 8480 Ichtegem, tel. 051/58.08.31. Mocht U tot de vaststelling komen dat U een dergelijke lessenreeks met specialisten uit verschillende disciplines en velden zeker niet kan en mag missen, dan kunt U nu al inschrijven.

Deelname kost een lid van één van de bij het Verbond aangesloten kringen 1.750 fr., koffie en cursus inbegrepen. Niet-leden betalen 2.000 fr., wie enkel de cursus wil aankopen betaalt 750 fr.

Inschrijvingen gebeuren via storting op het nummer 000-0158746-54 van het West-Vlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde.

Antoon NAERT

LIDGELD 2000

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate is voor 2000 vastgesteld als volgt

Aangesloten lid	400 Fr	
Steunend lid		500 Fr
Beschermend lid: vanaf	1.000 Fr	

Mogen wij vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin. Alleen diegenen die tot nu toe niet gestort hebben (laatste storting ontvangen op 29 oktober ontvangen hierbij een stortingsbulletin).

Dit jaar biedt het Grafisch Bedrijf LAMMAING ons gratis de Platekalender aan. Deze wordt samengesteld door onze voorzitter de heer Omer VILAIN. Als Thema werd "OOSTENDE 1912" gekozen.

Jean Pierre FALISE

Penningmeester

De lidgelden die nu van toepassing zijn werden ingevoerd in 1989. Dit is nu het 12e jaar dat ze niet gewijzigd werden! !

Dit is o.a. mogelijk doordat enkele leden hun bijdrage gevoelig verhoogden.

Volg hun voorbeeld en geef ons een financieel steuntje

**Wordt Steunend lid i.p.v. Aangesloten lid
Wordt Beschermend lid i.p.v. Steunend lid**

OSTENDE, PAREL VAN DE ATLANTISCHE KUST

Een verzande droom van Ferdinand ROBETTE en August POLI

In het begin van de eeuw stichtten twee Belgen aan de Argentijnse kust "Nieuw Oostende", een megalomane onderneming die tot een kosmopolitische badstad moest leiden. Maar hun droom verzandde. Letterlijk. Onze man ter plaatse vertelt het onwaarschijnlijk verhaal van Ostende.

door Filip HUYSEGEMS

Is dit Ostende?" – "Inderdaad, meneer. Hier moet u uitstappen". De busdeuren klappen sissend open. Ik ben blij dat ik er eindelijk ben. Laat u niets wijsmaken over de charme van een rit door de Argentijnse pampa's. Uren en uren zie je niets dan grasvlakten en duizenden koeien die hun tijd staan te verkauwen. Ik laat de nieuwe omgeving eens goed op me inwerken. Ostende, met één o, parel van de Atlantische kust, je ruikt naar dennennaalden. Overal staan rijzige dennen en de wind ruist er op gepaste wijze doorheen. Het wordt vast een gouden dag vandaag, het licht valt als fonkelende speren schuin door de hoge bomen. Ik vind een kiosk waar een behulpzame dame gratis stadsplannen verstrekt. Ze raadt me enkele hotels aan en ik vind nog net één eenpersoonskamer in het hotel *Ribadasella*.

Tijd voor een eerste wandeling. Ostende heeft één asfaltweg. De rest zijn zandpaden. Niet dat er een armzalige bedoening is. Er is gebouwd in een overdaad aan stijlen: minikasteeltjes, alpenkitsch, ranches, hier en daar iets koel modernistisch. Er hangt een landelijke stilte over Ostende. Ik hoor de vogels glashelder hun repertoire fluiten en in de verte het snorren van een grasmaaier. Elk huis heeft een keurig gekamd gazon rondom. Sproeiers spuwen geutjes kunstregen over het gras.

Met de straatnamen is fantasievol omgesprongen. Ik loop op de *Robinson Crusoeweg* en in de *Simbad de Zeeman-laan*. Grote verrassing: er is een *Brusselsestraat* ("Bruselas"), die uitkomt op een *Antwerpsestraat* ("Anvers") en een *Rubensweg*. Het is overigens geen makkie om op koers te blijven. De wegen omsluiten elkaar in concentrische cirkels, gaan over in dambordpatronen, worden doorsneden met diagonalen. Je hebt drie coördinaten nodig om een adres te vinden.

* * *

Ferdinand ROBETTE was een zeevaartdeskundige, August POLI werkte voor een verzekeringsmaatschappij. Twee Belgen die in 1908 de opdracht krijgen om in Argentinië een reeks schipbreuken te onderzoeken. De plek in kwestie, driehonderd kilometer bezuiden Buenos Aires, is ene godvergeten en tochtige uithoek. Wat hen gegrepen heeft in dat lege landschap, zal altijd een mysterie blijven. Was het de hypnotiserende golfslag? Wat het een mengeling van heimwee, ondernemingslust, het pioniersgevoel, misschien wel groothedswaan?

Wat er ook van zij, ROBETTE en POLI laten zich meevoeren op de vleugels van de verbeelding en besluiten een Nieuw Oostende te stichten. Voorwaar een herculische opdracht. Er zijn geen wegen, geen treinspoor, geen haven, niet eens bewoners. Maar de twee pioniers laten zich niet van de wijs brengen. Ze richten een bouwmaatschappij op met verschillende onderafdelingen en werven Japanse en Armeense arbeiders aan. Op 6 april 1913 leggen ze, na een kleine ceremonie, de eerste steen van Ostende.

ROBETTE en POLI wilden langs het strand een wandelboulevard aanleggen van drie en een halve kilometer lang. Ze bestelden cement in Rusland en huurden een Japans ingenieur in. De grootste moeilijkheid was om alle materiaal en gereedschap hierheen te krijgen. Transport over land was uitgesloten, karren en vrachtwagens zouden voortdurend vastrijden in het zand. Dus alles werd

aangesleept over zee. Vrachtboten kwamen en gingen. Enkele honderden meters voor de kust gingen ze voor anker en met kleine boten werd alle materiaal aan land gebracht.

Van de beloofde 3,5 kilometer wandeldijk werd alleen dit stuk gerealiseerd. Dertig meter ongeveer. Twee torentjes. Aan beide kanten kun je trappen afdalen naar het strand. In 1993, toen Ostende zijn tachtigste verjaardag vierde, werd dit bunkerachtig geval tot historisch monument gekroond.

ROBETTE en POLI wilden ook een pier bouwen die 250 meter ver in zee zou lopen, met aan het uiteinde een café. Die pier is er gekomen, maar in de loop der jaren heeft de oceaan haar gesloopt. Er schiet niets van over.

Ostende heeft een oudheidkundig museum. Het is alleen te bezichtigen op afspraak. Conservator Federico FIEG is tevreden dat er bezoek is en hij ontvangt mij hartelijk. Als je niet beter wist, zou je zeggen dat het museum een opslagplaats is van strandjutterrommel. Twee roeispanen. Een jeneverfles. Een oud bed met spiraalveren. Een kandelaar. Dat soort dingen. Ik zeg de conservator dat zijn uitleg wellicht onontbeerlijk is om het geheel wat reliëf te geven. "De dingen spreken voor zich", zegt hij raadselachtig. Om mij op weg te helpen, duikelt hij ergens een verzameling zwart-wit foto's op. Ze tonen bouwverven en mannen met petten en knevels en laarzen, die trots poseren op de steigers van de nieuwe stad. De zelfverzekerdheid schuimt er vanaf. Van de stichters zelf zitten er maar een paar foto's bij. ROBETTE en POLI blijven vaag, ze zijn slecht afgedrukt.

Het indrukwekkendste stuk van de tentoonstelling is een gigantische tekening van het toekomstige Ostende, bekeken vanuit meeuwenperspectief. Ons Oostende is er niks tegen. Hier zie ik wat de Bruselas, de Anvers en de Rubens eigenlijk hadden moeten worden. Geen karrensporen, maar boulevards met Parijse allures. Vanuit een centrale rotonde schieten straten radiaalsgewijs naar de horizon. Erlangs staan herenhuisen en hotels en liggen parken en sportpleinen. Het kloppend hart van de stad is het Casino-Kursaal, de plek waar grote feesten, concerten en tentoonstellingen plaatsvinden.

Het is bij een papieren fantasie gebleven. Er werd nooit meer gerealiseerd dan enkele hotels, een woonhuis voor ROBETTE, en, eigenaardig genoeg, een kerk van de zusters karmelieten. Op een reclameaffiche uit die tijd, te zien in het museum, wordt Ostende aangeprezen als "het mooiste en veiligste strand van Zuid-Amerika", waar je een fijne tijd kunt doorbrengen "zonder aanslag op uw portemonnee", kortom, "de favoriet van de republiek". De advertentie sluit af met de mededeling: "Rooms-katholieke kerk aanwezig". Een juichend krantenstuk over het nieuwe Ostende citeert een "wet van de sociale biologie", die voorspelt dat in vier jaar tijd "volgens een wetenschappelijk vastgestelde rekenkundige reeks", de bevolking zal groeien van enkele tientallen tot vierduizend. Industriëlen en handelaars worden aangespoord zich als de gesmeerde bliksem daarheen te reppen.

De levensdroom van ROBETTE en POLI eindigt als een treurspel zo vertelt de heer FIEG. "In 1914 vertrekt ROBETTE naar België. Hij gaat daar zeshonderd Belgische families ophalen die zich in Ostende willen vestigen. Maar de Eerste Wereldoorlog breekt uit en ROBETTE zal nooit terugkomen. We weten niet wat er van hem geworden is. Ondertussen zit POLI hier te wachten op zijn maat. Hij wordt belaagd door schuldeisers, wordt ziek van de zorgen, duikt onder en sterft, tenminste zo vermoedt men, in Buenos Aires".

Had hun onderneming kans op slagen gehad als de oorlog niet was ontbrand? Of als ROBETTE geen vaandervlucht had gepleegd? FIEG schudt zijn hoofd beslist van nee. "Geen sprake van. De twee maakten een kapitale denkfout. Ze hadden buiten de duinen gerekend". De zeewind joeg de duinen op. Wat de ene dag gebouwd was, was 's anderendaags vaak overdekt met een glooiing zand. Eerst vochten de werklieden nog dapper terug met de schop. Maar de duinen lieten zich niet zo makkelijk om de tuin leiden. Ten slotte stond het land rond de gebouwen bol van het zand. De

duinen torenden er bovenuit en de korrels tuimelden langs de oprukkende hellingen naar beneden. De aanzet voor de wandeldijk, de kerk van de karmelietessen, de enkele hotels, de woning van ROBETTE, heel de prille badstad werd opgeslokt door de duinen. Van de torens op de dijk staken enkel de topjes boven het zand uit.

“Ze liepen te hard van stapel”, zegt FIEG. “Eerst hadden ze met beplantingen de duinen moeten bedwingen, met dennenbossen bijvoorbeeld. Pas daarna hadden ze met bouwen mogen beginnen”. In de jaren veertig probeerden de Argentijnen het opnieuw. Omzichtiger en met meer geduld. Ze stichtten Ostende voor een tweede keer. Niet meer als een kosmopolitische badstad, maar als een kleine kustgemeente.

* * *

Er schiet weinig over van het oude Ostende. Slechts één gebouw is heelhuids onder het zand Evandaan gehaald en opnieuw opgekalefaterd: het toenmalige hotel Thermas. Nu heet het Viejo Ostende, Oud Ostende. Het is een behoorlijk luxueuze vestiging en bij mijn aankomst geeft de uitbaatster mij een rondleiding. “Het was een heel geavanceerd hotel voor die tijd. Waar nu het zwembad is, stond vroeger de graanmolen. Er was een bakkerij, een zeepfabriek, een elektriciteitsgenerator...Het hotel had alle kenmerken van een transatlantische stomer. Omdat er nauwelijks aanvoerroutes waren, moest het voor lange periode op eigen krachten kunnen draaien”.

Gasten moesten flink wat moeite doen om hier te raken. Eerst reisden ze met de trein zo ver als het spoorwegnet reikte. Daarna gingen ze een eind mee met een huifkar, later met speciale auto's. Het laatste stuk legden ze af op Ostendes eigen spoornet. Want ook daarin had ROBETTE en POLI voorzien.

In de eetzaal van het vroegere hotel Thermas staan nog dezelfde stoelen, dezelfde kasten, en ligt nog dezelfde dambordvloer als vroeger. De belle epoquesfeer hangt er nog altijd. Keurige heren met gekamde snorren en dames met kokette hoedjes zullen zich hier vroeger uitstekend vermaakt hebben. Tegelijk moet de omsingeling door de duinen iets akeligs gehad hebben. Zodra de gasten een voet buiten de deur zetten, zakten ze tot hun enkels in het zand. Op een zeker moment was het hotel nog alleen toegankelijk via een loopbrug naar de eerste etage. De hele benedenverdieping en de kelders zaten vol met zand. Een onwezenlijke situatie, die inspirerend werkte op schrijvers die er logeerden. De Argentijn Bioy CASARES schreef een moordverhaal met Hotel Ostende als decor. Zijn held doet er vier hoofdstukken over om er te raken en wordt tijdens zijn verblijf gezeseld door regenbuien van zand. En toch: “Het witte, moderne gebouw is als een pittoresk juweeltje, ingelegd in het zand, of als een schip op open zee, of als een oase in de woestijn. Een paradijs voor een man van de letteren zoals ik”.

Ook de Fransman Antoine de SAINT-EXUPÉRY – die van de Kleine Prins – zou zijn eerste proza op briefpapier van Hotel Ostende geschreven hebben.

Lijkt Ostende op Oostende? Ostende heeft een breed zandstrand, er is een groot getijdenverschil. Dat klopt al. Er zijn ligstoelen te huur en er staan houten cabines. Jongelui voetballen op de harde vochtige grond tussen zee en poederzand, met hun rugzakken als goal. Andere laten vliegers op. Mensen laten hun hond uit langs de vloedlijn. Het ziet er allemaal vreemd vertrouwd uit. Zelfs het uiterlijk van de badgasten klopt meer dan je zou verwachten. Argentinië heeft enorme immigratiegolven uit Europa achter de rug en daar zie je hier de sporen van. Zeker bij degenen die zich in Ostende een vakantie kunnen veroorloven.

Je ziet er ook wel mensen met een mesties uiterlijk. Die zijn meestal aan het werk. Zoals daar zijn: de zacht-bruine winkeljongen met de mango, de strandstoelverhuurders, de mannen die mortel

mengen voor alweer een schitterend Ostends villaatje, de man en de vrouw die een kermiskleurig karretje over het strand duwen. Die laatsten verkopen gestoomde maïskolven.

* * *

De ochtend voor mijn vertrek wil de receptioniste nog van mij weten of ik een leuke tijd heb gehad. "Ga je ervandoor, kerel? " hoor ik achter mij. "Uit welk land kom je". Het is een sonore baritonstem. "België" zeg ik. "Wij hebben daar ook een Oostende, weet u", voeg ik er routineus aan toe. " Alsof ik dat niet wist", zegt hij. Daar kijk ik van op. "Ik heb Europa bezocht, weet je. Natuurlijk dat je dan Oostende kent. Daar kom je voorbij als je van Londen naar Brugge reist".

Bron : DS Magazine 25 juni 99, jrg. 7, nr. 25, p. 39-40

Zie ook: Oostende elders in de wereld door J.B. DREESEN. De Plate, jrg 22, nov. 93, p. 293-295.

WIST U DAT WIJ, IN ONZE MUSEUMSHOP, EEN SOUVENIR VAN "DE PLATE" VERKOPEN".

EEN MOOIE "MUG", IN WIT PORSELEIN, MICRO-OVEN EN VAATWASMACHINE BESTENDIG EN VERSIERD MET HET EMBLEEM VAN ONZE KRING.

DE PRIJS: 150 Fr. MISSCHIEN EEN IDEE VOOR DE EINDEJAARSFEESTEN!!!

OPENINGSDATA HEEMMUSEUM IN 1999

- elke zaterdag
- van 30 oktober t/m 07 november (gesloten 01 en 2 november)
- van 26 december t/m 02 januari 2000 (gesloten 28 december en 01 januari 2000)

telkens van 10u tot 12u en van
14u tot 17u

Onze prijs = uw profijt

*Uw kleurenfoto's manueel
afgewerkt volgens de
modernste technologie
met multi-scanner*

**COCK
CAMERA
SERVICE**

Hoek Jozef II straat en
Christinastraat - Oostende

*Waar kwaliteit nog
vakmanschap is*

FOTOKOPIEHUIS DESNERCK DANIËL

*Torhoutsesteenweg 196
8400 OOSTENDE*

Tel & fax : 059/50.31.46

Tel & fax : 059/51.76.52

OPENINGSUREN

Maandag	Gesloten
Dinsdag	
Woensdag	08u30-12u00 & 14u00-19u00
Donderdag	
Vrijdag	
Zaterdag	09u00-12u00 & 14u00-19u00
Zon-en Feestdagen	Gesloten

KLEURENKOPIEËN

KLEURENKOPIEËN

KLEURENKOPIEËN

KLEURENKOPIEËN

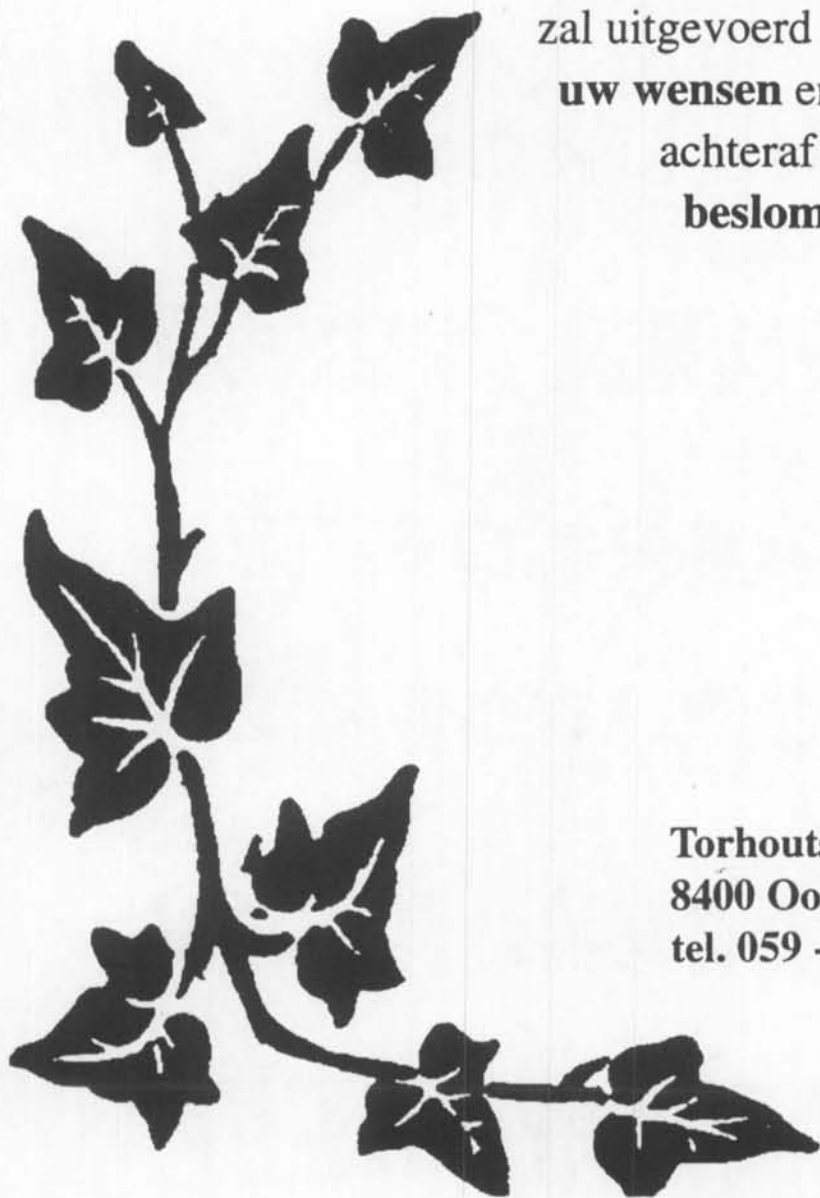
KLEURENKOPIEËN

KLEURENKOPIEËN

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontra**kt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

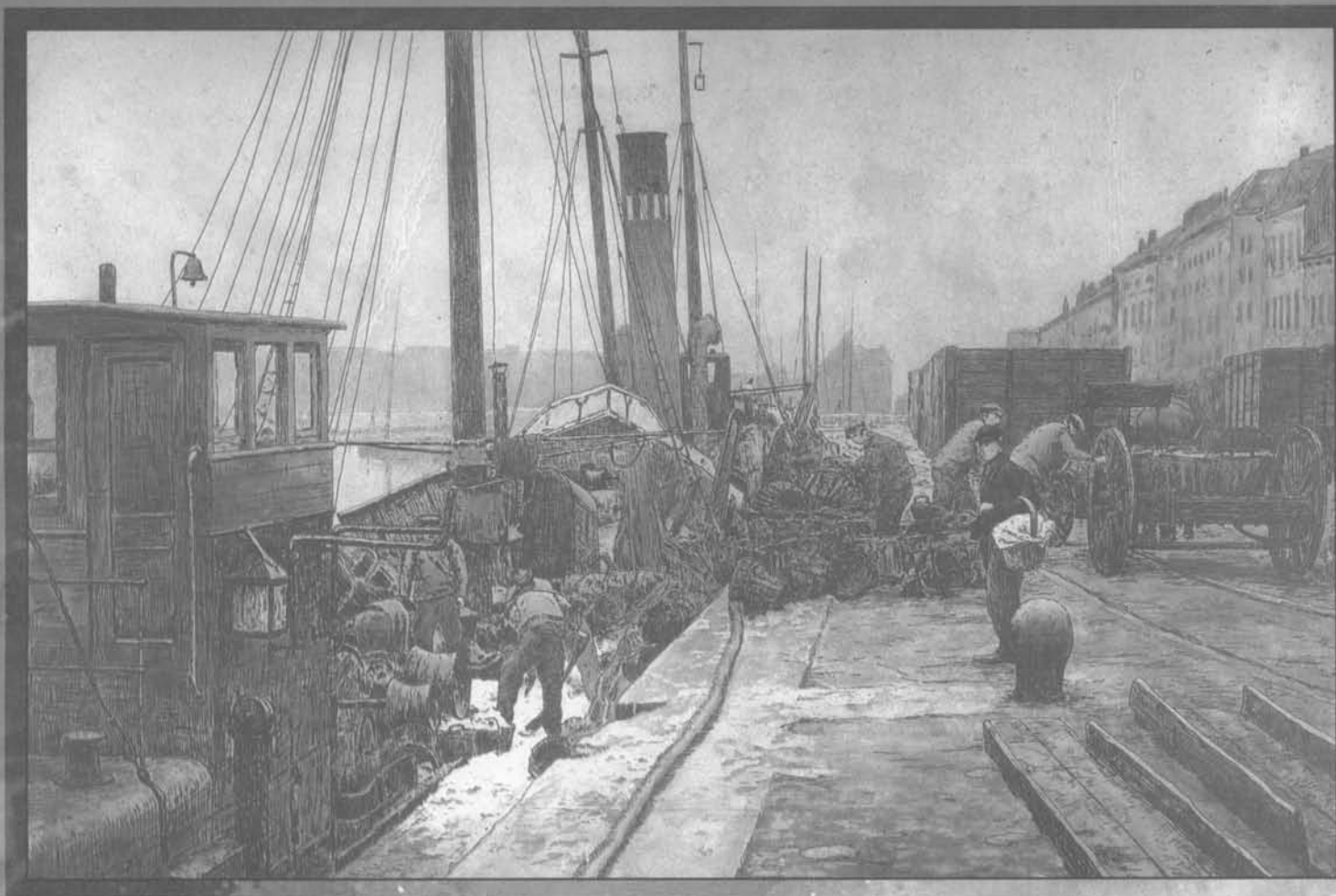

Foto Luc • archief De Plate

Eerste handelsdok rond 1900

DE PLATE

Maandblad

-- DEC. 1999

D E P L A T E v.z.w.**TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"**

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

Tekst overname toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

Secretaris	Verantwoordelijke uitgever	Penningmeester	REKENINGEN
F. HUBRECHTSEN	O. VILAIN	J.P. FALISE	750-9109554-54
Gerststraat 35 A	Rogierlaan 38/11	H. Serruyslaan 78/19	000-0788241-19
8400 Oostende	8400 Oostende	8400 Oostende	
Tel-Fax 059/50.71.45	Tel 059/70.92.05	Tel-Fax 059/70.88.15	

JAARGANG 28
NUMMER 12
MAAND december 1999

IN DIT NUMMER

- blz. 249: **R. VANHIXE** : N.V. Baggerwerken Decloedt en zoon. Wereldwijd meer dan een eeuw ervaring.
- blz. 253: **P. VANSLAMBROUCK** : Comme à Ostende.
- blz. 256: **N. HOSTYN** : Kunstgaleries en kunsttentoonstellingen in Oostende – 2.
- blz.264: **K. VERWAERDE** : Het graf "07.02.06" op de begraafplaats aan de Nieuwpoortsesteenweg ('t Oud kerkhof Oostende).
- blz. 273: Plate-veiling 2000.
 Zeer belangrijke mededeling van het Bestuur.
- blz. 274: Boeken en brochures te koop aan de balie in het museum.

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten:

December II - ACTIVITEIT

donderdag 23 december 1999 om 20 u.30

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr.L.Colensstraat 6

Onderwerp: **CARTOONS OVER OOSTENDE EN DE KUSTSTREEK**

Het moet maar een gelukkig toeval wezen of is het eerder een axioma dat ernstige mensen zich met rare dingen kunnen bezighouden.

Humor is zo een bezigheid en men kan er ook aan sterven (doodgaan van het lachen is toch wel wat of niet....)

En cartoons zijn een fijne manier om ons op een rake en toch humorvolle wijze de jas uit te veegen, ons met de brutale waarheid en de rauwe realiteit te confronteren op een wijze die men met woorden moeilijk kan uitdrukken op het gevaar af plat en vulgair te worden.

Cartoons doen ons zelden schaterlachen. Zij doen ons eerder monken en soms zelfs worden wij geschokt.

De cartoonist drukt met dikwijls slechts een paar strepen, op zijn eigenste fijne wijze, een gedachte uit, een gruwelijke waarheid, tekent ons een fait-divers, een menselijke persoon, een actuele gebeurtenis, een recente uitspraak... en werpt ons al onze ondeugden als een roomtaart in het gezicht.

Vroeger gebruikte men eerder de woorden spotprent of karikatuur maar het engelse "cartoon" is ondertussen "gemonialiseerd" en overal salonfähig geworden.

Deze avond is voorbehouden aan cartoons over ons eigenste Oostende en de kuststreek. Wij weten dat er bvb over bad en strand ontzaglijk veel cartoons gemaakt zijn, denk maar aan de litho's van Dubar. Vroeger gebruikte men de term spotprent alvorens deze te "veramerikaniseren" tot cartoon.

Ons bestuurslid Dhr Emile SMISSAERT heeft zich uitstekend gedocumenteerd over de materie in kwestie en zal ons een uiterst genoeglijke avond bezorgen.

Uiteraard verwent hij zijn publiek ook met beeldmateriaal onder de vorm van dia's.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid **op de laatste voordrachtavond van de jaren 1900 !!!!!**

Men zegge het voort !!!

NV BAGGERWERKEN DECLOEDT EN ZOON

WERELDWIJD MEER DAN EEN EEUW ERVARING

door **Robert VANHIXE**

De firma Decloedt en Zoon heeft in 1975 zijn honderdjarig bestaan gevierd met een personeelsfeest in het Oostendse Casino-Kursaal.

De Groep Decloedt vloeit immers voort uit de onderneming Decloedt (1) die in 1875 door Emmanuel DE CLOEDT (1), senator, gesticht werd.

Prosper DE CLOEDT (° 1878), licentiaat in de consulaire en handelswetenschappen, senator, volgde zijn vader op en richtte in 1928 een naamloze vennootschap op waarvan hij tot zijn overlijden in 1955 voorzitter van de Raad van Bestuur en directeur-generaal was.

Zijn zoon Jean (°1916), Burgerlijk Ingenieur A.I.Br, officier-piloot, oorlogsvrijwilliger, stierf voor het vaderland in 1942.

Zijn andere zoon Raymond (°1904 - + 1996), burgerlijk ingenieur A.I.G., honorair consul van Guatemala, tot ereburger van de stad Oostende verheven in 1988, volgde hem op en hij wordt in 1995 op zijn beurt opgevolgd door zijn zoon Jean-Jacques (° 1929), burgerlijk mijnbouwkundig ingenieur A.I.Br. die voorzitter wordt van de Raad van Bestuur en de heer Jozef ALLAERT, directeur-generaal, die belast wordt met het dagelijks bestuur.

Jean-Jacques DE CLOEDT is ook voorzitter van ondermeer de Baggerfederatie, de Belgische sectie van de P.I.A.N.C. (Permant International Association of Navigation Congresses), voorzitter-oprichter van de EU.D.A. (European Dredging Association) en I.A.D.C. (International Association of Dredging Contractors). In deze functie heeft hij jarenlang promotie gevoerd voor de Belgische waterbouwkundige sector tijdens zijn veelvuldige buitenlandse missies met onze Koning (toen nog Prins) Albert en Prins Philip.

Daarenboven vervulde hij ook tal van andere belangrijke functies en bestuursmandaten in diverse patronale organisaties en aan de universiteiten.

Op sociaal vlak steunde hij tal van pedagogische initiatieven en heeft hij ondermeer een bijzondere school voor jongeren met leerproblemen gesticht en een zeilschool voor mindervaliden. Hij is tevens een van de steunpilaren van de IBIS te Bredene.

Op sportief vlak heeft Jean-Jacques, past-commodore van de Royal North Sea Yacht Club te Oostende, jarenlang zijn stempel gedrukt op het beleid en de ontwikkeling van deze watersportvereniging.

In 1998 werd hij door de Koning in de adelstand verheven. De persoonlijke titel van ridder wordt hem verleend als erkenning voor zijn grote verdiensten als verdediger van de belangen van Vlaanderen en België.

Van een typische familiezaak, waar werkkraft, zin voor initiatief en vakmanschap van vader op zoon werden doorgegeven, groeide de firma Decloedt en Zoon al snel uit tot een onderneming op wereldformaat.

Emmanuel De Cloedt
1845-1919
Senator
Aannemer van private en openbare werken

Prosper De Cloedt
1878-1955
Licentiaat in de Consulaire en Handelswetenschappen
Senator
Aannemer van private en openbare werken
Eerste Directeur-Generaal
van de naamloze vennootschappen
ENTREPRISES DECLOEDT & FILS N.V.
en OVERSEAS DECLOEDT & FILS N.V.

Raymond De Cloedt
Burgerlijk Ingenieur A.I.G.
Ad. Hon. Consul van Guatemala
Direkteur-Generaal van de
ONDERNEMINGEN DECLOEDT & ZOON N.V.
en de twee dochtermaatschappijen
OVERSEAS DECLOEDT & FILS N.V.
en N.V. BAGGERWERKEN DECLOEDT & ZOON

Jean-Jacques De Cloedt
Burgerlijk Mijnbouwkundig Ingenieur A.I.Br.
Afgevaardigde Beheerder van de
ONDERNEMINGEN DECLOEDT & ZOON N.V.
en de twee dochtermaatschappijen
OVERSEAS DECLOEDT & FILS N.V.
en BAGGERWERKEN DECLOEDT & ZOON N.V.

In het begin waren de activiteiten afgestemd op Vlaanderen, vooral de Belgische kust. Ze bestonden hoofdzakelijk uit baggerwerken en werken van burgerlijke bouwkunde.

Na de eerste wereldoorlog specialiseerde de onderneming zich steeds meer in baggerwerken en breidde haar activiteiten uit tot Frankrijk en Nederland.

Onmiddellijk na de tweede wereldoorlog werd de grotendeels vernielde baggervloot heropgebouwd, gemoderniseerd en systematisch uitgebreid. Ze bestaat momenteel uit 30 moderne schepen van verschillende types en grootte die het mogelijk maken alle soorten baggerwerken over de gehele wereld uit te voeren. Verschillende eenheden werden door de onderneming zelf ontworpen en uitgerust met apparatuur gebrevetteerd op naam van het studie bureau van de firma.

De laatste jaren werd het activiteitsaanbod van de maatschappij enorm uitgebreid. Naast de welbekende klassieke baggerwerken, zoals het uitbaggeren en onderhouden van de toegangsvaargeulen naar de havens van Zeebrugge, Oostende en Antwerpen, omvatten ze heden een grote verscheidenheid :

- Traditionele baggeractiviteiten

Aanleggen, uitbreiden en onderhouden van havens

Uitgraven, verdiepen en onderhouden van toegangsvaargeulen voor tankers, containerschepen en andere superschepen

Bouwen van binnenhavens, kanalen en dokken

Baggeren van sleuven voor sluizen, tunnels en zinkers

Aanleggen en stabiliseren van pijpleidingen, zowel in beschermde wateren als in volle zee.

- Bergingwerken, milieu- en omgevingstechnieken

Verwijderen van afval afkomstig van steengroeven en ertsontginning

Bouwen van afvoersystemen voor industriële afvalwaters

Uitvoeren van boringen in situ en laboratoriumproeven voor bodemonderzoek

Vrijbaggeren en bergen van wrakken

Opruimen van olievervuiling op zee en in de havens

- Kustbeveiliging, grondwerken, zand- en grindwinning

Bescherming van erosiegevoelige kusten

Aanleggen en instandhouden van stranden

Opspuiten van eilanden in volle zee

Grondverbetering in volle zee

Mechanische stabilisering van de bodem voor zware constructies, kademuren, golfbrekers, enz.

Aanleggen van luchthavens en wegbeddingen

Optimaliseren van industrie-, landbouw- en residentiële gebieden door opspuitings-, drainerings- en irrigatiewerken

Ontginning van de zeebodem : zand, grind, enz.....

Wereldwijd heeft NV Baggerwerken Decloedt en Zoon haar sporen verdiend. De laatste jaren waren zij actief in een aantal landen van West Europa maar ook in Noord en West Afrika, in Centraal Amerika, in Maleisië, Singapore en Australië.

Sinds 1991 maakt de NV Baggerwerken Decloedt en Zoon deel uit van de DEME-holding (Dredging, Environmental and Marine Engineering).

Dankzij de hoge specialisatiegraad van haar personeel en de soepelheid en degelijkheid van haar organisatie op commercieel, vakkundig en sociaal vlak is deze firma klaar om haar opgang verder te zetten.

Talrijk zijn de families uit Oostende en omgeving die op een of andere wijze een band hebben met het bedrijf, hetzij nu of in het verleden, en allen spreken er vol lof over.

De firma Decloedt is ongetwijfeld een stuk Oostendse geschiedenis.

---

(1) De firmanaam "DECLOEDT" is in één woord geschreven maar de familienaam in twee woorden.

MAATSCHAPPELIJK ZETEL	ADMINISTRATIEVE ZETEL	EXPLOITATIEZETEL
Bredensesteenweg 20-21	Fr. Rooseveltlaan 11	Tijdokstraat 24
8400 Oostende	1050 Brussel	8380 Zeebrugge

Bronnen :

- Folder uitgegeven door de NV Baggerwerken Decloedt en Zoon tijdens de Oostendse open havendag op zaterdag 08 mei 1999 en documentatiemap ontvangen op de exploitatiezetel.
- Documentatie stadsbibliotheek Oostende – Ostendiana.
- Handelsregister Oostende.
- Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 31.10.1995.
- Neptunus Info marine : jrg. 33, nr. 4, sept 1988, p. 44-45.
- Watersport Vereniging Royal North Sea Yacht Club – North Sea News – 14^e jrg. 1998 nr. 1 en 15^e jrg. 1999 nr. 1.

AANVULLING BIJ HET ARTIKEL "HET HOTEL DU PARC"
(oktobernummer 99)

Dhr. Geert LAMBERT, Schepen van Cultuur, laat ons weten dat het hotel Du Parc in 1999 op vraag van de stad Oostende geplaatst werd op de lijst van de beschermde monumenten.

COMME A OSTENDE

door Patrick VANSLAMBROUCK

Niets liet vermoeden dat de acteur-chansonnier-tekstschrijver Jean-Roger CAUSSIMON (Paris 27.07.1918 – 20.10.1986), n.a.v; de voorstelling van het toneelstuk *Sur la terre comme au ciel* (van Fritz HOCHWÄLDER) in Oostende, danig onder de indruk zou komen van zijn kort verblijf in de stad, dat hij enkele weken later reeds die impressie neerschreef in een tekst. Een paar jaren later (1956) op muziek gezet voor Léo FERRÉ, en uitgebracht in mei 1961, werd *Comme à Ostende* al gauw een standaard van het Frans chanson. (Heruitgebracht in 1973 met enkel pianobegeleiding op de LP *Seul en scène* – label Barclay – onder de titel *Ostende*).

We schrijven Oostende, zondag 15 november 1953. Om 20 uur grijpt daar in de Koninklijke Schouwburg ("Casino" genoemd door de Oostendenaars, naar een ontwerp van architect CHAMBON) de opvoering plaats van het successtuk *Sur la terre comme au ciel* door La Compagnie Jean MERCURE en Jean-Roger CAUSSIMON (mise en scène Jean MERCURE). Het stuk is in Parijs ei zo na aan zijn vijfhonderdste voorstelling toe in het théâtre Athénée-Louis Juvet. De tournée Gala Karsenty brengt in die tijd de grote theaterstukken uit Parijs naar een aantal Europese steden met een Franstalig luisterpubliek, en ook naar Oostende.

In een doods moment, vóór of na de voorstelling, snuift CAUSSIMON de sfeer op van de uitgaansbuurt in het regenachtige Oostende. CAUSSIMON : *Ik ben een man, die behoeft heeft aan de aanwezigheid van de zee, aan de beweging van de oceaan. Zonder het te weten, heb ik dit beeld van Oostende meegebracht, dat enkele weken later uitgegroeid is tot een lied. Het vertrekpunt was dus een authentiek feit. Ik zoek steeds plaatsen op waar mensen werkelijk leven. Ik hou niet van musea of van kastelen. Ik verkies de straten, de herbergen.*

FERRÉ van zijn kant stelt dat het gaat om *une chanson d'atmosphère*. CAUSSIMON verhuist op jonge leeftijd met zijn ouders naar de havenstad Bordeaux (zijn vader dr. Jean CAUSSIMON opent daar een dokterskabinet n.v.d.r.) en Oostende brengt hem de hele leefwereld uit zijn jeugd in herinnering, maar dan wel op een iets meer noordelijk gelegen breedtegraad. *Comme à Ostende* is dus geschreven vanuit een autobiografisch standpunt.

FERRÉ zelf vindt het een wonderbaarlijke tekst van de hand van een groot dichter : CAUSSIMON, *de rustige vader van de melancholie*.

(1. Le casino désert waarvan sprake, betreft het huidige Casino-Kursaal ontworpen door architect STYNEN en amper vijf maanden voordien feestelijk geopend, op 20 juni 1953. 2. Limonaire : ambulant draaiorgel met geperforeerde kartonnen kaarten, die de luchttoevoer in de pijpen regelen – genoemd naar de uitvinder, te vergelijken met Barberi-orgel, orgue de Barbarie).

In 1995 covert de Oostendse rockartiest ARNO (HINTJENS) het nummer op de CD *Arno à la française*, met de volle goedkeuring van de erven van JR CAUSSIMON.

In 1998 citeren Johan VERMINNEN en Jacques MERCIER er stukken uit voor hun lied *La mer pleure*. Daarin wordt de desolate sfeer van Oostende, na de teloorgang van de mailbootdiensten naar Engeland, in pakkende strofen weergegeven (full CD *Marin d'eau douce*).

DISCOGRAFIE

Léo FERRÉ : 45T EP	Barclay 70384
33T 25 cm	Barclay 80133

CD vol III Paname   Barclay 841 263 2
2CD compilation   Barclay 841 919 2
3CD Thank you Ferré   Barclay 557 687 2 (remastered)

(De originele vinylplaten 45T en 33T vermelden het orkest o.l.v. Franck AUSSMAN, de latere CD-uitgaven dirigent Jean-Michel DEFAYE).

CD JR Caussimon vol. 3   Saravah SHL 1003 (versie uit 1970 door de auteur)
CD Arno A la française   Delabel 7243 8 40454 2 5

BIBLIOGRAFIE

JR Caussimon La double vie – mémoires. Editions Le castor astral, 1994 ISBN 2 85920 234 X

EINDE VAN EEN TIJDPERK

Iedereen kent ze wel, de rijtuigen van de Compagnie Internationale des Wagons-Lits. Reeds van ver waren ze te herkennen aan hun donker blauwe kleur, en hoe dichter ze kwamen, hoe beter je het typische logo kon onderscheiden, twee fier opstaande leeuwen in een lauwerkrans. Enkele jaren geleden kregen de huidige slaaprijtuigen type MU en T2 een face-lift en een logo dat zich had aangepast aan de moderne tijd. De leeuwjes kregen een sportieve look en de lauwerkrans werd vervangen door een ovaal.

Begin dit jaar echter werd de Wagons-Lits verplicht een nieuw imago aan te nemen om de moordende concurrentie op de sporen de baas te blijven. Hierbij werd ook besloten om een nieuw logo aan te nemen. De eerst zo machtige leeuwen moesten wijken voor een dansende ster. Het zal even wennen worden

Uit : MMSK (Modelspoorklub van de Kust)-tijdschrift; jrg. 19, nr. 3, augustus 1999, p. 14.

compagnie des
wagons-lits

... SUR LA TERRE COMME AU CIEL

de Fritz HOCHWÄLDER

Adaptation française de Richard THIEBERGER et Jean MERCURE

Mise en scène de Jean MERCURE

DISTRIBUTION (par ordre d'entrée en scène)

Alfonso Fernandez, Père Provincial S.J.

Rochuz Libermann, Père Supérieur S.J.
(qu'il a créé à Paris).....

Candia, Cacique indien (qu'il a créé à Paris).....

Naguacu, Cacique indien (qu'il a créé à Paris).....

Le Père Ladislas Oros S.J. (qu'il a créé à Paris).....

José Bustillos, colon espagnol (qu'il a créé à Paris).....

Le Père Runeg (qu'il jouait à Paris)....

André Cornélis (qu'il a créé à Paris)...

William Clarke, Père Procureur S.J....

Premier soldat (qu'il a créé à Paris) ...

Deuxième soldat.....

Don Pedro de Miura, visiteur du Roi d'Espagne (qu'il a créé à Paris).....

Don Esteban Arago. ....

Don Miguel Villano .....

Lorenzo Querini .....

Jean YONNEL
Sociétaire de la Comédie-Française

Emile DRAIN

Eugène FRUJINS

Norbert PIERLOT

Roger KARL

Henri LESIEUR

André CANTER

Pierre DARTEUIL

Stéphane AUDEL

Léo ILIAL

Emile NOEL

Jean-Roger CAUSSIMON

Claude d'YD

Paul RIEGER

Pierre LE RUMEUR

Le Sergent (qu'il a créé à Paris).....

Carlos Gervazoni, Evêque de Buenos-Aires (qu'il jouait à Paris) .....

Garcia Quesedo, colon espagnol.....

Alvaro Catalde, colon espagnol (qu'il a créé à Paris) .....

Le Père Escandon S.J.....

Le Père Claussner S.J. ....

Le Père Ortega S.J.....

Le Père Jacquier S.J. (qu'il a créé à Paris).....

Le Père Briguel S.J. ....

Acatu, Cacique indien (qu'il jouait à Paris).....

Barrigua, Cacique indien .....

Premier cacique .....

Deuxième cacique.....

Troisième cacique... ..

Quatrième cacique (qu'il a créé à Paris)

Cinquième cacique.....

Sixième cacique (qu'il a créé à Paris).

Jean SEGUIN

Geymond VITAL
Robert MAUFRAS

Jean BRASSAT
Charles BALDET
Roger FERRANDO
Claude WILDER

Raoul SELBY
Maurice BOUSCAT

J.J. LAGARDE
Pierre DUNCAN
Lucien TOTAH
René ZAMBO
Paul CHAUSSIN
Robert LEGEAY
Henri LALANNE
PAUPHILAT

Décor de Georges WAKHEVITCH exécuté par DECANDT
Costumes de Marcel ESCOFFIER

Mappemonde de GIRARD-BARRERE et THOMAS
Armes de chez CASSEGRAIN

Chaussures de GOUDIN, 43, rue Sainte-Anne

Perruques de VIVANT, 1, rue Saulnier

Les costumes ont été réalisés par KARINSKA et LEBRUN

Fonds Sonores assurés par la «Voix de son Maître», 30 bd des Italiens

Théâtre royal ('Casino'), Oostende
Architect Chambon

door Norbert **HOSTYN**

Een eerste deel in deze reeks verscheen in het maartnummer van 1998. Nu volgt dus het tweede deel.

ATELIER JEAN-PIERRE GUYNELLY –MAES

Res. Eden-Roc
Zeedijk 120

1978
Opendeur-maand 15 juli – 15 augustus

ATELIER HUBERT LABYT

Prinsenlaan 12

1987
Open deur

ATELIER OSCAR HALLE

Wellingtonstraat

1914
Open deur

ATELIER REDGY VAN TROOST

Oud Vliegveld 12

1994
Opendeur (juli)

AYMON

Van Iseghemlaan 38 F
(Europacentrum)
kunsthandel en galerij : had hoofdhuis in Gent. Bestond slechts in 1971-1972.

1971

Noëlla Lammers en Karel Rosseeuw
Jan Van Holder
Alfons Van Meirvenne
Michèle Broeders
Godelieve Meulepas en Mark Van Den Poel
Elsa Wauters d'Haen

1972

Anton Diez

BAC

Wapenplein
Bankinstelling

1989

Brigitte Claeys

BANK VAN ROESELARE EN WEST-VLAANDEREN

Alfons Pieterslaan
Bankinstelling

1985

Bullinck, Schockaert, Makelberge, Wolfs & Gaerdelen (leerlingen Academie Oostende).

BERTRAND DE BAISIEUX

Vlaanderenstraat 66

1979

Jacques Etienne (laureaat Europaprijs 1976)
James Ensor vu par.....

BBL-PARK

Hendrik Serruyslaan
Bankinstelling

1977

Maurice Antony

1992
Etienne Elias
André Sorel

1995
Marcel Quéry

BBL-WAPENPLEIN

Bankstelling

1971
Piet en Margrit Florizoone

BISTRO MERCURIUS

Van Iseghemlaan 28

Doorlopend : André Sorel

DE BOLDER

Velodroomstraat 26

1994
A. Voormezele
Norva en Jules Caster (december)

BUREAUX ET MAGASINS

Straat zonder Einde; in de burelen en magazijnen van de oude likeur- en wijnhandel PEDE.

Directie : Nathalie BRUTIN

Gesticht : 1989

Beëindigd : 1993

Werd nadien "Het Kunsthuis" van de "Vrienden van het P.M.M.K".

1989
Openingstentoonstelling
Jan Eyskens & Johan Claassen
Dany Matthys

1990
Lucy Slock
Bart Vandevyvere & Marcus Van De Winkel

Jan Deconynck
Philippe Vandenberg
Miguel Angel Blanco
Vier van de Academie van Gent
Jeroen Daled
William Sweetlove
Michael Kienzer, Jörg Slick, Peter Gellner

1991

Keith McIntyre, Ken Currie, Stephen Barcam & Philip Braham
Maria Debrabandere
Karel Dierickx
Prentenkabinet
Jeroen Daled
Jan Deconynck
Jozef Danner

1992

Erlend Van Landeghem
Mario De Brabandere
Marc Maet
Miguel Angel Blanco

1993

Andreas Brehmer, Christoph Fink en Henk Somers (februari-maart)
Jeroen Daled (maart-april)
Jan Deconynck, Mario de Brabandere, Jeroen Daled, Tony Hayward, Johanna Roderburg, Henk Somers, Bardt Vandevyvere, Erlend Van Landeghem (mei-juni)
Jan De Conynck (december)

???

Bart Van de Vyvere

CARMINA BURANA

Eertijds drankgelegenheid in de Louisastraat

1988

Brigitte Claeys, Rudu Ameele, Marie-Claire Adelaere en Yves Beaumont

1989

Feco

LA CASA

Vrijzinnig Jeugdcentrum
Vlaanderenstraat (tot 1965)
Ernest Feysplein (vanaf 1966)

1965

Freddy Maës, Fr. Naassens, Eric Leerman, J.P. Vermeersch
Cyr Frimout

1966

Freddy Maës en Eric Leerman

CASSANDRA

Zeedijk 92 b

1977

Etienne Archambeau

1978

Vijf Antwerpse schilders : Piet Boelens, E. Baston Callens, René-Marie Dujardin, Leon Smets, Jos Van Houdt

CERCLE

Langestraat 67

Directie : Liliane MASURE

1977

Roland Monteyne

1978

Charles Drybergh (inleiding door Frank EDEBAU)
Philippe Geluck

1979

Jan Van den Abbeel

1981

B. Levy
M. Paternak

CERCLE COECILIA

Wapenplein

1934

Alfons Blomme

CERCLE LITTERAIRE

1905
Salon Ostendais

LA CHEVRE FOLLE

Kerkstraat 50 (aan Liandre Vilainplein); artistiek café uit de jaren 1960
Directie : Alain DEPIERE

Werd eerder in een aparte bijdrage behandeld

THE CLIPPER

Langestraat 49 A – hoek Vlaanderenstraat
Pub in Engelse stijl; ook jazz-concerten
Directie : Vic VAN GEEL

1970
Albert Maccarini

1971
Stefano
Marianne Rembau
Andy Allemeersch
G. Rotsaert
Freddy Maes en Ute Kruger

1972
A. Holm

1974
Mirko Zec, Mike

1977
Victor De Ramée

???

Rik Versonnen
Mietje Boonen

CO-ART – “ZEEZOTJE

Trendy café op het Vissersplein

1988

Jean-Jacques Soenen

1989

Cel Overberge

Bennie Simoens

Jan Bekaert

S. Rosseel

Kris Van Dessel

Rita Vandekerkchove

Filip Verbruggen

1990

James Deconinck

Joseph Willaert

1991

Marc Plettinck

Yves Beaumont

Koen Moerman

V. Derudder & N. Rammant

CO-CENTER

Alfons Pieterslaan; voormalige bakkerij en opslagplaats van de S.E.O.

????

foto's Danny De Kievith

1995

Domique d'Orange (in de Bier-Co)

CORMAN

Madridstraat 14

Pocketafdeling van boekhandel Corman

1978

Nadine Van Lierde

COTTHEM

Albert I Wandeling/Hertstraat

1991

Karel Appel

John Hoyland
Allan Jones
Joseph Lacasse
Patrick Heron
Alan Davie

CROMWELL

Wapenplein 6 B
Taverne

1974
Rik Versonnen

19??
Rik Versonnen

CURIOSUM

Oosthelling Kursaal 6
Handel in kleine antieke voorwerpen en curiosa

1988
Gilbert Decock
Taf Wallet
Marga Brey
Paul Snoek

1989
Jeannine Behaeghel
Robert Neyrinck
Lismonde
Katy De Bock – Tjsok Desauvage

1990
Jeannine Behaeghel, Dudant, Van Saene
Roger Bonduel

1991
Dorothea Bonduel
Julo Demeyere
Robert Neyrinck
Gilvert Decock
Cathy De Boch

HET GRAF "07.02.06" OP DE BEGRAAFPLAATS AAN DE NIEUWPOORTSESTEENWEG (T OUD KERKHOF OOSTENDE).

door Koen VERWAERDE

In de Persmap (van het stadsbestuur) d.d. 29 september en 06 oktober 1999 onder de titel "graf te kijk" wordt door de opsteller van dit artikel gewezen naar een "opgekalefaterd" graf op de begraafplaats aan de Nieuwpoortsesteenweg. Je kunt het een uitnodiging noemen om via een ontdekkingsstocht doorheen een "onbekende"(voor velen) maar fascinerende begraafplaats het graf van Maria HAEGHEMAN te gaan bekijken (bijgezet, samen met haar zuster, in een eeuwige concessie voor grafkelder = gewijzigd door het KB van 20 juli 1971 naar een concessie met vergunning voor grafkelder voor een periode van 50 jaar, gekend onder volgende coördinaten Perk 07 rij 02 graf 06, en ondertussen vervallen).

Verder vertoon of enige uitleg hoeft vermoedelijk niet om de geïnteresseerde, heemkundige en/of Ensor-kenner er op te wijzen dat onderhavig graf de rustplaats is van de moeder en tante van de meest bekende en talentvolle Oostendse kunstenaar James ENSOR..

Negentienhonderd negennegentig, vijftig jaar na het overlijden van Ensor, het Ensorjaar, het bruist van activiteiten, festiviteiten, publicaties. Onnodig een resumé op te stellen van de diverse openbare en/of private initiatieven welke deze meest bekende Oostendse meester te beurt vallen. Het focussen op deze mens is duidelijk en tevens een logisch gevolg van de waardering en het eerbetoon die men hem onmogelijk kan onthouden bij de herdenking van zijn overlijden (19 november '49).

Uit hoofde van mijn functie bij de stad Oostende heb ik tot taak het toezicht op het algemeen onderhoud, de instandhouding van het openbaar domein en uiteraard de diverse bijzettingen te regelen m.b.t. de vijf begraafplaatsen van de stad.

Met regelmaat wordt dan ook de rustplaats van de "meester" gelegen op het kerkhof van Onze-Lieve-Vrouw-ter-Duinenkerk te Mariakerke (zie boek "In en om het kerkje van Ensor" door de heer Freddy DUFAIT), de omgeving en het grafteken zelf, onderhouden, gereinigd en waar nodig hersteld.

Het spreekt voor zich dat er ook een extra inspanning wordt geleverd voor de "ENSORVIERING", t.t.z. de jaarlijkse bloemlegging ter gelegenheid van de viering van de geboorte van Ensor door de "Vrienden van de Stedelijke Musea" in samenwerking met de Stad Oostende en andere verenigingen waaronder uiteraard "De Plate" als Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring.

In de context van het voorgaande en met het oog op de grote belangstelling van dit ogenblik voor de figuur van ENSOR, stelde ik mezelf de vraag of het even kon om met mijn dienst over te gaan tot een beperkt "herstel" en/of "schoonmaak" van een graf die met mondjesmaat nog eens wordt bezocht door ENSOR-kenners of personen welke de naam "JAMES ENSOR" (veuve de) hadden zien staan op een graf welke zij per toeval hadden ontdekt en opnieuw zoek geraakt waren en toch wensten te weten of het op z'n minst familie van "hem" kon zijn (?!); het graf van Maria en Maria-Ludovica HAEGHEMAN.

Hoe dan ook mijn vraag werd zonder enige weerstand, op zijn minst met directe ondersteuning, ontvankelijk bevonden door de heer Jean VANDECASTEELE, Burgemeester, het herstel kon beginnen.

Wat aanvankelijk als een fluitje van een cent werd beschouwd ("even kon") werd bij grondige analyse, lees de controle van het bouwfysische, niet meer als evident beschouwd. Het nader onderzoek leerde ons dat over de ganse oppervlakte van de blauwe hardstenen dekplaat een dicht groeiend mostapijt aanwezig was.

Verder stelde ik vast dat de dekplaat van 20 cm dik aan de rechter bovenkant een breuk vertoonde; een breuk van 1,06 meter lengte en een 2-tal mm breedte die doorheen de volledige dikte van de steen ging en zich situeert als de schuine van een gelijkbenige rechthoekige driehoek (gelijkbenige driehoek waarvan de zijden 0,75 m lang zijn en gevormd door de bovenkant en rechter zijkant van de deksteen, de schuine zijde "de hypotenusa" is de breuk zelf). Overigens zijn er over heel de steen diverse minuscule scheurtjes waarneembaar, meer bepaald aan de zijanten die zich met de gelaagdheid, lees structuur, van de deksteen aangeven en welke omzeggens binnen een korte termijn gekende gevolgen zullen hebben (uitvriezen, afbrokkelen van de steen).

Aan de achterwand van het graf was de bepleistering (cement-) bijna volledig verdwenen, weer en wind in combinatie met zand hebben het metselwerk goed verweerd (uitgeschuurde voegen, afbrokkelende bakstenen). De afsluitplaat (een verticale wand, vooraan) voor het mangat, samengesteld uit 5 stukken, zat omzeggens los; had iemand met slechte bedoelingen er een ruk aangegeven dan viel deze zeker uit elkaar en had de grafkelder opengestaan.

De schoonmaak en opknapbeurt, noem het dus "opkalefateren", heeft welgeteld met inbegrip van het opnieuw uitbeitelen van het grafschrift twee weken geduurd (grafschrift = vriendendienst uitgevoerd door de heer Etienne DEBEIR, natuursteenbedrijf, Oostende).

Het was zonder meer een hele klus, te weten de dagtaak van 2 beambten, dagdagelijks.

De werkzaamheden startten met het insmeren met diverse ontmossingsmiddelen via het afspritzen met water onder hoge druk tot het handmatig "herhaaldelijk" polijsten (het oud systeem = puimsteen in combinatie met water en duinzand) en dit alleen wat de deksteen betrof. Verder diende nog de herstelling van het verweerde metselwerk (zie achterwand) en de bepleistering ervan alsook het polijsten en herplaatsen van de afsluitplaat te gebeuren.

Het resultaat mag er zijn. De blauwe aard, de kleur dus, eigen aan deze type steen komt duidelijk terug naar voor en wat meer is, buiten de terug zichtbare fouten in de structuur van de steen (twee witte vlekken in de materie zelf) laat de dekplaat, midden bovenaan, ons een kruis zien van 1.00 m hoog bij 0,60 m breed en een omranding die op dezelfde wijze is gefabriceerd als het kruis (gehouwen strepen van 3 cm lang dicht op elkaar gehouwen met een tussenafstand van ongeveer 1 mm).

Voor een geoefend oog kan men zelfs zien hoe men destijds de naam "ENSOR" (veuve de monsieur James ENSOR) verkeerdelijk had uitgebeiteld (= ESNOR) en via polijsten en de nodige producten (pate) de fout was weggewerkt (er is een lichte holte ter hoogte van de naam met duidelijke aanwijzingen van bijwerking).

De laatste fase, het herstel van de afsluitplaat, deze besogne gaf ons de mogelijkheid om de inwendige structuur van het bouwsel te gaan verifiëren op instorting. Onder het motto "nieuwsgierigheid mag je niet toedekken", wat hier letterlijk het geval was, voelde ik mezelf als een indringer, een gluurder in het private van een ander mens. Doch er was zoiets als een niet aflatende drang naar de vraag "hoeveel plaatsruimte voor bijzetting er eindelijk was" en meteen was deze vraag de prioriteit van de eerste blik na openen van een graf welke 83 jaar geleden werd afgesloten (na bijzetting van de tante van Ensor, mevrouw Maria-Ludovica HAEGHEMAN, overleden op 11.04.1916).

De structuur was betrekkelijk goed, geen sporen van instorting of verzakking ondanks de zeer vochtige atmosfeer. En, "eindelijk", de mogelijkheid om een antwoord te krijgen op mijn vraag. Namelijk of de hypothese, door sommigen vooropgesteld, dat het mogelijk was dat dit graf eveneens bedoeld was voor de bijzetting van ENSOR zelf.

Menig keer werd mij de vraag gesteld of voor het desbetreffende graf via één of ander document, mij beschikbaar, het aantal plaatsruimten zou kunnen vastgesteld worden.

Het antwoord daarop diende ik telkens schuldig te blijven, immers waren de documenten m.b.t. de concessies tijdens de tweede wereldoorlog voorgoed verloren gegaan (vernietiging van het stadhuis in 1940).

Dit was het wat ik althans te horen kreeg van de mensen van de Burgerlijke Stand toen ik drie jaar terug voor het eerst de leiding (lijden) kreeg over de begraafplaatsen.

Men vertelde mij ook dat mijn voorganger(-s) nieuwe fiches hadden opgesteld. Dit zou men gedaan hebben in combinatie met de op de begraafplaats beschikbare "algemene Registers van inschrijving" en de gegevens die men op het grafschrift van het grafteken kon vinden. Mijn onmiddellijke voorganger René DEFLOOR bevestigde dit en stelde de objectiviteit hiervan eveneens in vraag.

Het was een werkwijze waarbij de vlag de lading niet dekte, te meer te weten dat de begraafplaats in gebruik genomen was in 1852 en dat vermoedelijke inschrijvingen in een algemeen register van inschrijving pas startten bij het overlijden van Rosalia HEYNDERSON, dit op 3 april 1869.

Duidelijk in de fout, dit hadden zij ook geweten; de reden hiervoor was dat niet elke bijzetting in een graf uitdrukkelijk op het grafteken vermeld wordt. Nu nog gebeurt het dat iemand, z'n vader, z'n moeder of een kleinkind laat bijzetten, respectievelijk, in het graf van een zoon, dochter of van de grootouders zonder dat er enig uiterlijk teken aanwezig is op het desbetreffende grafteken.

Ongetwijfeld had men kunnen, via de beschikbare registers en de toen vigerende nummering en indeling van de begraafplaats, de bijzettingen per gekende concessie (deze van na 1869) achterhalen. Onnodig evenwel te wijzen op de omvang van dit monnikenwerk, maar het resultaat zou een goed werkbaar document geweest zijn. Ik denk overigens dat men dit op een bepaald ogenblik heeft willen doen, gezien de bemerkende gegevens (randschrift) die te vinden zijn in de diverse algemene registers van inschrijving.

Hoe men het ook bekijkt de keerzijde van de medaille is dat men duidelijk kan stellen dat het nooit achterhaald kan worden hoeveel plaatsruimte er in een bepaalde concessie wel zou kunnen zijn (m.b.t. de concessies van voor de tweede wereldoorlog), enkel door visiteren kan er uitsluitel worden gegeven over het mogelijk aantal beschikbare plaatsen (dit voor grafkelders alleen, voor grondvergunningen is dit onmogelijk). Dit laatste brengt ons terug naar het graf van Maria HAEGHEMAN en haar zuster Maria-Ludovica en de vraag betreffende de beschikbare plaatsen.

Welnu, ondanks de opvallende smalle kelderbreedte alsook het ondiepe ervan (het deed mij denken aan een kindergraf), was dit graf geconstrueerd voor twee bijzettingen, geen derde, dus geen plaats voor ENSOR zelf (zie detail tekening).

Terug op het bureel, blij met deze ontdekking en met de werkzaamheden die omzeggens voltooid waren, neem ik de fiche van het graf uit de kast en bekijk ze opnieuw met een zekere vorm van voldaanheid, geruggensteund door wat ik ontdekt had. Deze keer met net dat ietsje meer aandacht. Dit had ik vooraf herhaaldelijk gedaan en dit soms met mensen welke evenzeer geïnteresseerd

waren en toen hadden we ons blind gestaard op de normaal te vinden gegevens van dergelijke fiches (naam, data) nu viel mijn oog en ook de spreekwoordelijke frank op het jaar waarop de concessie werd aangekocht met name het jaar 1897.

Niets bijzonder denkt u, in tegendeel, de moeder van Ensor was overleden op 8 maart 1915 en normaliter als eerste bijgezet in het graf (de zuster overleed op 11 april 1916). Hoe kon men weten dat de aankoop gebeurde in 1897 of m.a.w. het graf was dus al opgericht voor de bijzetting van ENSOR's moeder.

Nu nam ik "de ouwe troep" zoals iemand van mijn beambten de oude registers noemt.

Het register van de periode 1912 - 1918; even doorbladeren, maart 1915 en onder het inschrijvingsnummer 32.918, de naam, "HAEGHEMAN MARIE".

Ik vervolgde consciëntieus kolom na kolom, van links naar rechts, de gegevens welke voor mij te grabbelen lagen en waarop ik gretig inpikte. Na familienaam en voornaam, las ik het adres "Vlaanderenstraat nr. 91", zonder beroep bij het overlijden, gestorven op 8 maart 1915, begraven op 12 maart, geboren op 24 april 1847. Volgde dan de kolom met aanduiding van de plaats van bijzetting op de begraafplaats en daar stootte ik opnieuw op een onverwacht gegeven. Maria HAEGHEMAN was begraven in het park K laag 1 graf 9 (oude indeling van de begraafplaats); in grond (volle) bestemd voor algemene begrafenissen, t.t.z. geen concessie en duidelijk niet op de plaats waar zij nu begraven ligt. Dit gegeven werd bevestigd door het randschrift in de laatste kolom (deze voor aanmerkingen), daar stond te lezen, "zinken kist ontgraven den 7-5-20 en overgebracht naar de eeuwige concessie 802". Onmiddellijk bladerde ik door naar april 1916, 11 april 1916, de inschrijving van Maria HAEGHEMAN (Maria-Ludovica), onder het nummer 33.599, de zuster van. Opnieuw vond ik in de laatste kolom en op dezelfde wijze geacteerd, als bij haar zuster, de bevestiging, ook zij was eerst bijgezet in onvergunde grond, te weten park G laag 2 graf 2, en daarna ontgraven en overgebracht op 7 mei 1920 naar de concessie met het nummer 802, de huidige plaats dus (nummer van de concessie staat links onderaan op de dekplaat van het graf).

Maar wat betekent dit alles nu concreet.

Vooreerst heb je het feit welke niet onmiddellijk hier terzake doet en toch interessant is om weten, me dunkt. "Wie is Wie", ligt moeder ENSOR beneden in de grafkelder of is het de tante ?!

Secundo, bovenaan op de fiche staat de naam "HAEGHEMAN Maria" als concessionaris, de veronderstelde aankoper van de concessie dus (zie wat vooraf ging = de wijze waarop men de fiches heeft samengesteld door het gebrek aan de juiste gegevens).

Een Contradictie, onmogelijk, uit het vorige weet men dat zij (net als haar zuster) pas na ontgraving en vijf jaar na overlijden in de desbetreffende concessie werd bijgezet. Conclusie, naar alle waarschijnlijkheid was het ENSOR zelf, wie anders (?), die de concessie kocht en die dan ook de opdracht gaf om zijn moeder en tante te laten ontgraven en hen er te laten herbegraven.

Wanneer men nu analoog aan al het voorgaande gaat verder redeneren kan men stellen dat ENSOR nooit de bedoeling heeft gehad begraven te worden samen met zijn moeder (en tante). Was er misschien toen al de suggestie (al of niet door himself geïnspireerd) om begraven te worden op het toen nog te renoveren kerkhof van het duinenkerkje (?!).

Tertio, zo komt men terug naar het jaar van aankoop, "1897", het zou wel eens kunnen dat de opsteller van de fiche, net wat ik overigens zou doen, de omgeving, lees de aangelande graven, is gaan bekijken en deze dan ook op bijzettingen heeft gecontroleerd (in het bijzonder de eerste bijzetting = aankoop ervan). Op dezelfde wijze, net als mijn voorganger vermoedelijk opereerde,

nam ik het register mee ter plaatse en wat bleek, het jaar 1897 en 1896 komen duidelijk voor wat betreft de eerste bijzettingen in de concessies rond en aan het desbetreffende graf van Maria HAEGHEMAN. Mysterie opgelost?! De beste breister kan zich wel eens vergissen. Ik voelde aan dat er iets niet helemaal strookte in wat vooraf gaat. Spoedig zette ik, opnieuw, alles op een rijtje. Blijkbaar stond de twijfel zichtbaar op mijn gezicht want met zijn gebruikelijke flegmatieke opmerking: "Ze gaan geen gat overlaten tussen zulke graven om ze later dan te gaan opvullen" dixit André VANSLEMBROUCK, beambte ter plaatse, viel mij de mogelijke oplossing eensklaps te binnen.

De stelling, deze concessie was bestaande (tussen 1897 en 1920); de concessionaris heeft deze op een bepaald ogenblik van de hand gedaan om redenen welke men slechts kan gissen (misschien ging het over een tijdelijke concessie = 25 jaar).

Ensor dus kon deze concessie rond 1920 aangekocht of beter aangeschaft hebben voor de bijzetting van zijn moeder en tante.

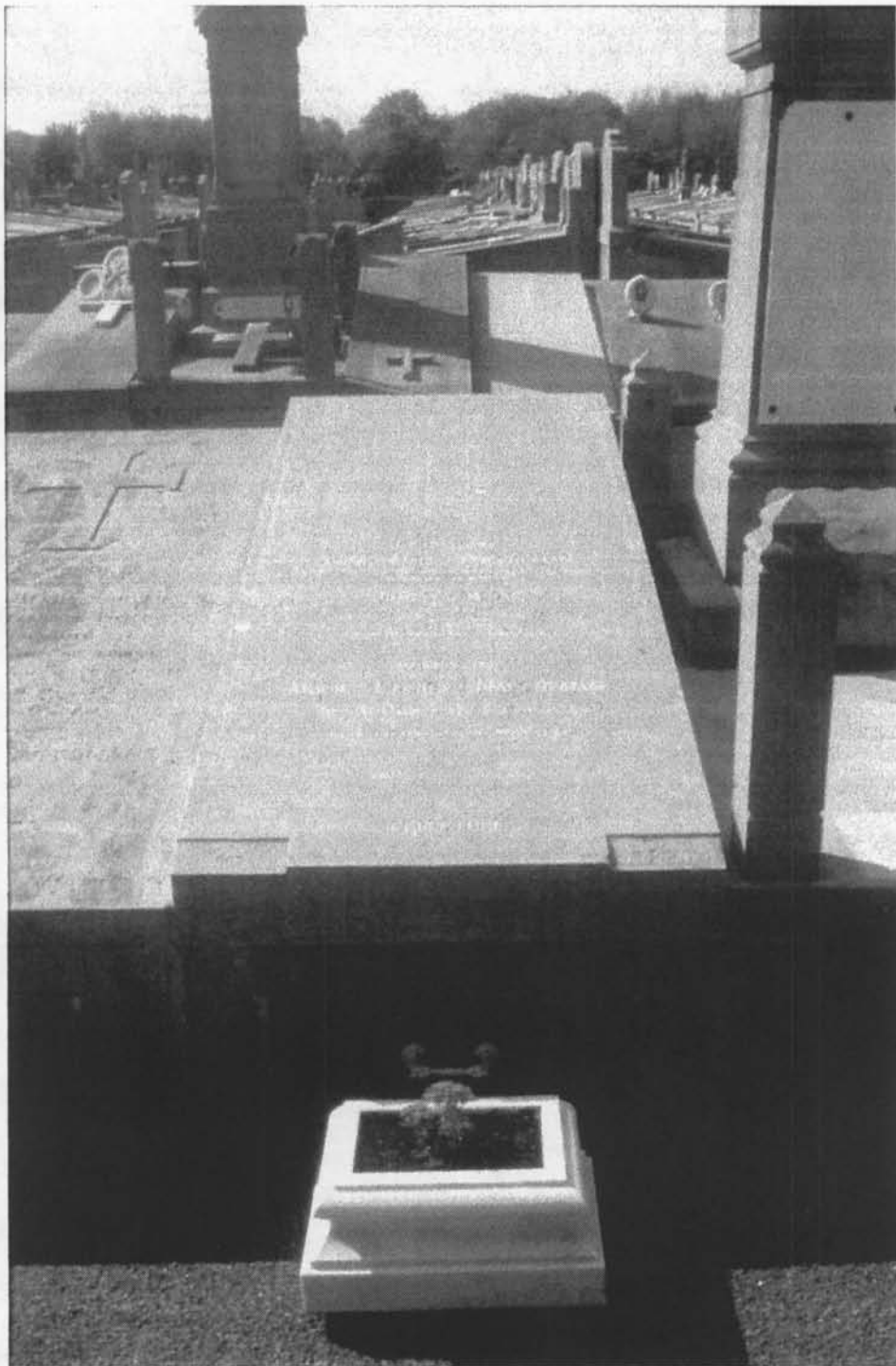
De kous was uiteindelijk af, het graf was "schoongemaakt" en het laatste woord gezegd betreffende de vele vragen omtrent de oorsprong en bijzetting (aantal - wie concessionaris).

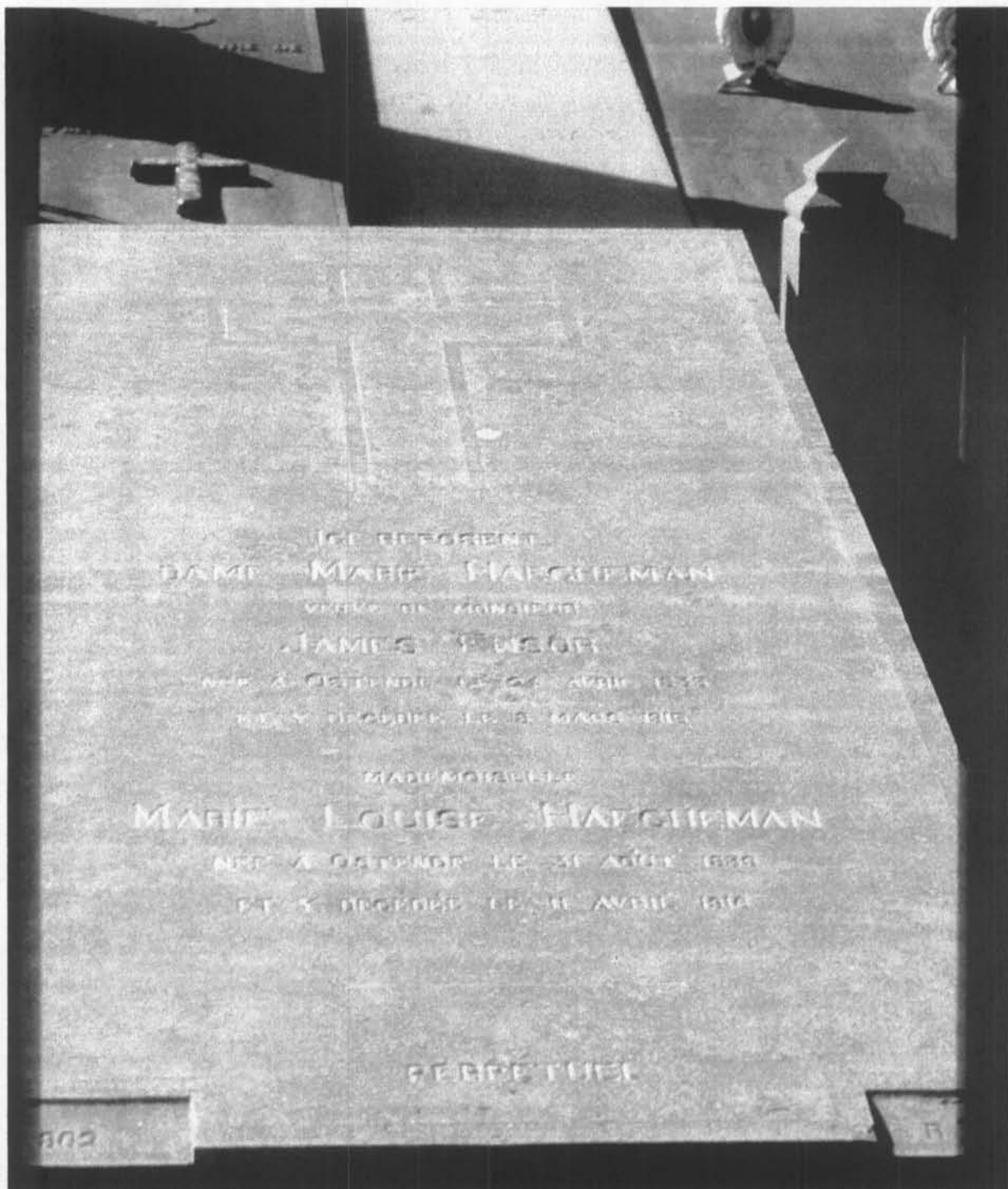
Ik ben ervan overtuigd dat ik ooit wel eens de tijd zal nemen, binnen middellange termijn, om met de beschikbare documenten een tipje van de sluier op te lichten inzake het ontstaan, de evolutie en hoe men aan het structurele van deze begraafplaats is gekomen.

Er zijn veronderstellingen, de moeite waard om te onderzoeken, fait divers, zoals bijvoorbeeld dat James ENSOR, de vader van, ook op deze begraafplaats werd begraven in onvergunde grond, ("grond voor algemene begrafenissen", Perk J laag 5 graf 28, overleden te Oostende op 14 april 1887). Dat zijn graf niet meer bestaat maar de mogelijkheid er is om de plaatsruimte te gaan situeren. Of dit nog te achterhalen of de toegangspoort, ooit de echte nu een kopie, de toegangspoort was van de begraafplaats aan de squares? Werden de twee gebouwen, vooraan, gebouwd bij het ontstaan van de begraafplaats (1852)?

Dit zijn zaken welke de moeite waard zijn om te onderzoeken, te weerleggen en te publiceren.

Misschien dien ik toch niet te lang te wachten?!

ICE DEFORENT
DAME MARIE HARTHEIMAN
VEFVE DE MONSIEUR

JAMES FUEGER

NEE A OSTENDE LE 26 JUILLET 1835
DECEDEE LE 12 MARS 1894

MARIPOUSSE

MARIE LOUISE HARTHEIMAN

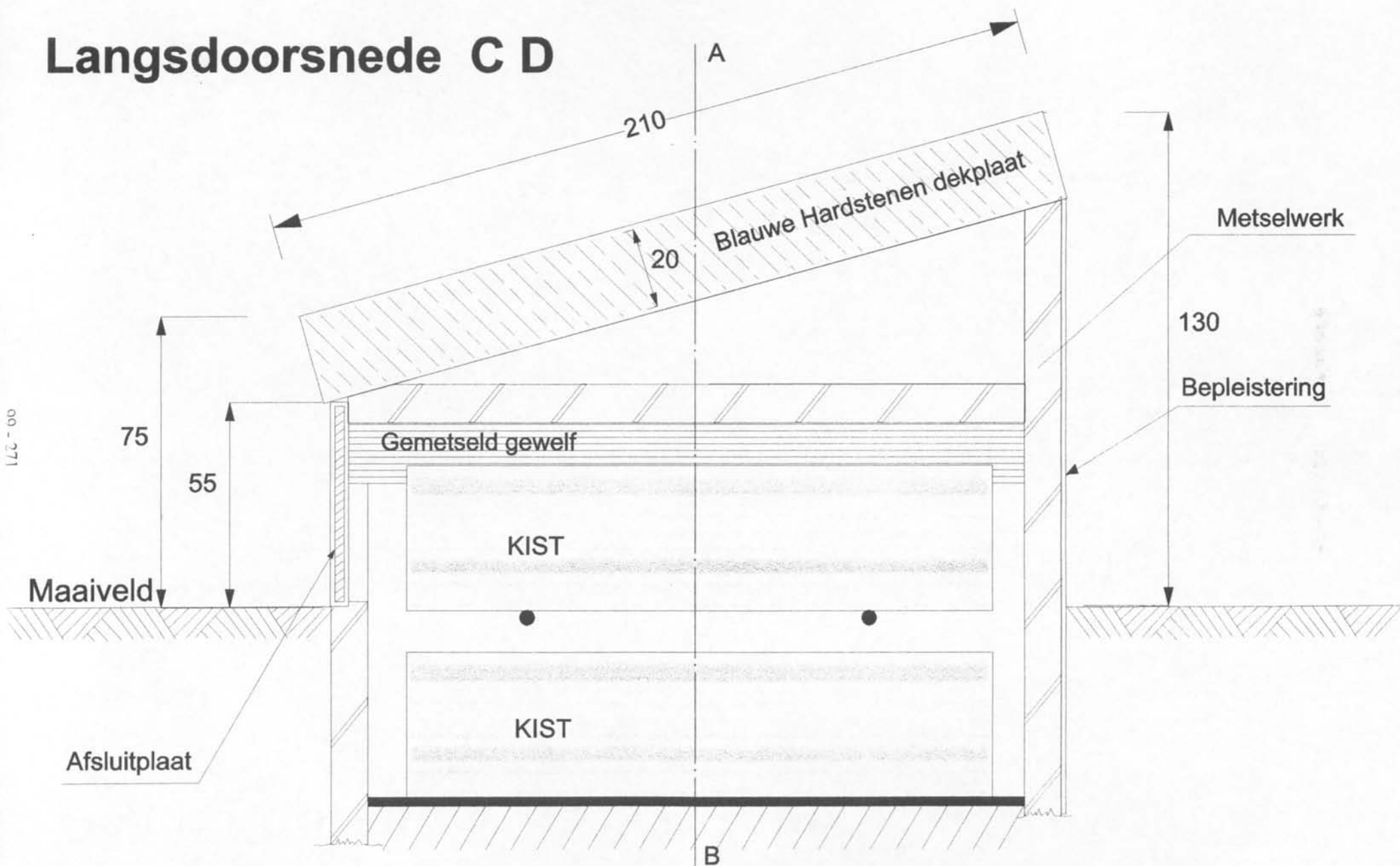
NEE A OSTENDE LE 31 AOUT 1839
ET Y DECEDEE LE 12 AVRIL 1894

PERPETUEL

802

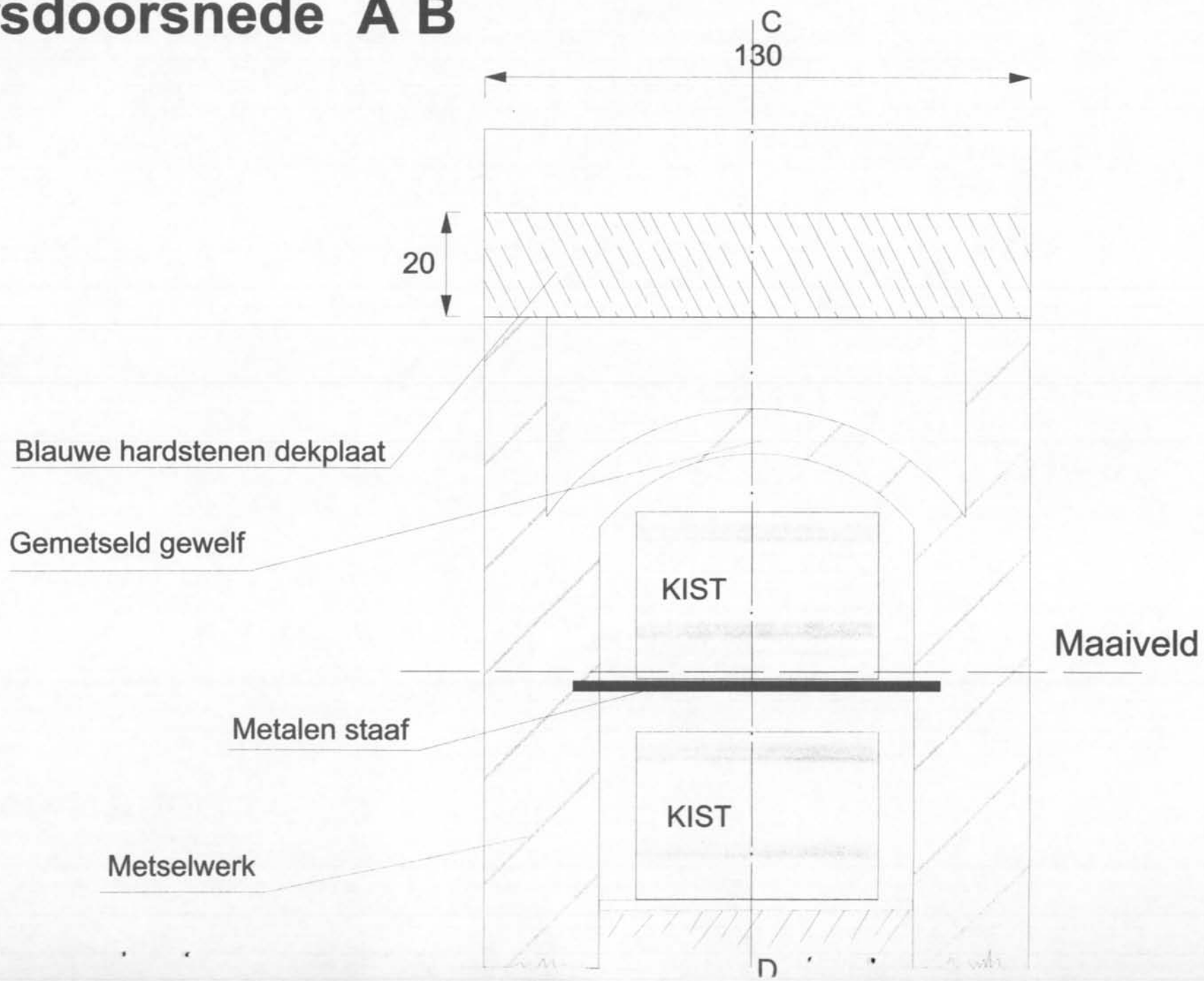
11

Langsdoorsnede C D

De afmetingen op deze schets zijn correct, de structuur evenwel kan enigszins op niet zichtbare plaatsen een weinig afwijken van de werkelijkheid

Dwarsdoorsnede A B

Blauwe hardstenen dekplaat

Gemetseld gewelf

Metalen staaf

Metselwerk

Maaiveld

PLATE-VEILING 2000

Voor de veiling 2000 werden de volgende schikkingen genomen :

1. De aanbieder moet een getypte, of minstens zeer goed leesbaar geschreven, lijst met de te veilen stukken overmaken aan J.P. Falise, H. Serruyslaan 78/19, Oostende en dit ten laatste tegen 08 januari 2000. Ieder stuk MOET een minimum van beschrijving (maar hoogstens 2 lijnen) omvatten.
2. De geschatte waarde per stuk moet minstens **100 Fr.** bedragen.
3. De lijst wordt door het bestuur nagezien met mogelijkheid tot schrapping van bepaalde stukken.
4. De avond van de veiling zal deze lijst te koop zijn.
5. Het bestuur houdt zich het recht voor de veiling te annuleren indien het aanbod te schraal is.
6. Verder blijven de vroegere schikkingen van toepassing :
  - een % komt ten goede van De Plate. Dit procent wordt vastgesteld op 20 % dat afgehouden wordt van de verkoopsom
  - de stukken (boeken, foto's, affiches, plannen, enz. maar geen breekbare voorwerpen) moeten betrekking hebben op Oostende of de kuststreek.
7. Indien nodig verschijnen verdere schikkingen in ons volgend tijdschrift.

ZEER BELANGRIJKE MEDEDELING

Waarschijnlijk is reeds iedereen op de hoogte van het feit dat ons heemmuseum verhuist naar Huize Louise Marie, Langestraat 69.

Teneinde ons grondig voor te bereiden op de verhuis zal het huidig museum vanaf 10 JANUARI 2000 gesloten zijn.

Het is nu, en gedurende het kerstverlof, de laatste kans om het museum te bezoeken in het Feest- en Cultuurpaleis. Wij hopen de deuren van het nieuw museum te kunnen openen in de maand JUNI 2000. Maar daarover houden wij U uiteraard op de hoogte !!!

Vragen betreffende het archief kunnen gedurende de sluiting altijd telefonisch gesteld worden. Daartoe belt U naar het nr. 059/70.88.15. Ook voor de aankoop van publicaties kunt U terecht op het zelfde nummer. In de mate van het mogelijke zal er gevolg aan gegeven worden.

Het Bestuur

BOEKEN EN BROCHURES TE KOOP AAN DE BALIE IN ONS MUSEUM

Misschien vindt U in deze lijst een idee voor een mooi Kerst- of Nieuwjaarsgeschenk ??

Ostendiana III	500 Fr
Ostendiana IV	500 Fr
Ostendiana V	650 Fr
Ostendiana VI	750 F
150 jaar spoor	200 Fr
Beschrijving der stad Oostende door Bowens	950 F
Het oude Oostende en zijn driejarige belegering door Vlietinck	600Fr
Westvlaamse Wondersprookjes	300 Fr
Huizen en mensen in de Adolf Buylstraat – deel III	1.250 Fr
Oostende bevrijd	650 Fr
De Droogenbroodroute	975 Fr
Tussen Knokke en De Panne	300 Fr
De haven van Zeebrugge	150 Fr
100 jaar "Visserijschool P. Pype"	250 Fr
Wenskaarten EREL	32 Fr
Le petit Belge que voici	340 Fr
Jadis en Flandre	190 Fr
De Oostendse stadstram	1.100 Fr
Hommage aan Henri Storck. Films en oeuvre catalogus	300 Fr
Rat Mort 100 jaar	500 Fr
In en om het kerkje van Ensor	1.195 Fr
Dagboek van de Franse tijd : Oostende 1793-1802	800 Fr
150 jaar stedelijk lager onderwijs Oostende	400 Fr
"Mug" in wit porselein (afbeelding in ons novembernummer)	150 Fr

LIDGELD 2000

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate is voor 2000 vastgesteld als volgt

Aangesloten lid	400 Fr
Steunend lid	500 Fr
Beschermend lid: vanaf	1.000 Fr

Mogen wij vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin. Alleen diegenen die tot nu toe niet gestort hebben (laatste storting ontvangen op 26 november ontvangen hierbij een stortingsbulletin).

Dit jaar biedt het Grafisch Bedrijf LAMMAING ons gratis de Platekalender aan. Deze wordt samengesteld door onze voorzitter de heer Omer VILAIN. Als Thema werd "OOSTENDE 1912" gekozen.

Jean Pierre FALISE
Penningmeester

De lidgelden die nu van toepassing zijn werden ingevoerd in 1989. Dit is nu het 12e jaar dat ze niet gewijzigd werden! !

Dit is o.a. mogelijk doordat enkele leden hun bijdrage gevoelig verhoogden.

Volg hun voorbeeld en geef ons een financieel steuntje

**Wordt Steunend lid i.p.v. Aangesloten lid
Wordt Beschermend lid i.p.v. Steunend lid**

BEZOEKT ONZE THEMATENTOONSTELLING t/m 09 JANUARI 2000

GYMNASTIEK IS EEN SYMFONIE VAN BEWEGINGEN

INGERICHT DOOR KVGO-TURNEN

- elke zaterdag
- van 30 oktober t/m 07 november (gesloten 1 en 2 november)
- van 26 december t/m 02 januari 2000 (gesloten 28 december en 01 januari 2000)

telkens van 10u tot 12u en van
14u tot 17u

MILLENNIUM AANBOD

FOTOKOPIEHUIS DESNERCK DANIËL Torhoutsesteenweg 196 8400 OOSTENDE

De feestdagen komen zeer snel dichterbij.

Met deze reclamebrief willen wij ons nog vóór het jaar 2000 aan u voorstellen en bieden u daarom tot eind 1999 ongelooflijke scherpe prijzen aan.

Reeds meer dan 20 jaar hebben wij ervaring op het gebied van kopiëren van A4- en A3 formaten (verzamelen - recto/verso - vergroten & verkleinen - ...).

Om u te laten kennis maken bieden wij u de laagste prijzen van onze prijslijst + een gratis aantal kopieën met daarbovenop een gratis geschenk aan.

U hoeft slechts uw bon mee te brengen, mocht u problemen hebben bij het invullen van de bestelbon, dan geven wij u graag raad.

Hebt u belangstelling voor onze reclameacties dan kunt u onze gratis folder per post ontvangen. U hoeft enkel uw naam, adres en huisnummer, postnummer en gemeente en telefoon en/of faxnummer aan ons te bezorgen of te faxen naar 059/50.31.46 of 059/51.76.52 met de vermelding 'gratis reclameacties'.

PS.: de dagprijs is ongeveer de prijs van de hoogste tot de laagste afname.

Wij hopen van harte, dankzij deze kennismakingsbrief, als nieuwe klant te mogen verwelkomen.

MILLENNIUM-AANBOD

Hoogachtend,
DESNERCK D.
zaakvoerder

MILLENNIUM-AANBOD

+ GRATIS 1 GESCHENK

BESTELBON MEEBRENGEN AUB

HIER AFKNIPPEN AUB

U KUNT DE HOEVEELHEID BESTELLEN DIE U ZELF WENST !

Nr	OMSCHRIJVING	DAGPRIJS	PROMO	AANTAL	+ GRATIS KOPIEËN vanaf 100 st. Van 1 soort	BEDRAG
1	Kopieën wit papier - 80 g	3,00 fr tot 1,22 fr	1 fr		+ 50	
2	Kopieën gekleurd papier - 80 g	3,50 fr tot 1,33 fr	1,10 fr		+ 25	
3	MARMOR - 90 g	7,00 fr tot 3,53 fr	3,10 fr		+ 10	
4	MARMOR - 200 g	9,00 fr tot 5,41 fr	5 fr		+ 5	
5	KLEURENKOPIEËN A4 - 90 g	nieuw !	17 fr		+ 5	
6	KLEURENKOPIEËN A3 - 90 g	nieuw !	22 fr		+ 5	
7	KLEURENKOPIEËN A4 - 100 g	55 fr tot 51 fr	20 fr		+ 5	
8	KLEURENKOPIEËN A3 - 100 g	65 fr tot 61 fr	25 fr		+ 5	
9	DIGITAAL A4 - 90 g zwart/wit	7 fr	3,50 fr		+ 10	
10	DIGITAAL A3 - 90 g zwart/wit	15 fr	4,75 fr		+ 10	

VERKOOPSVORWAARDEN : AANKRUISEN AUB (X)

O KASONTVANGST : cash in de winkel

O FACTUUR : binnen de 8 dagen

+ GRATIS 1 GESCHENK

geldig tot 31/12/99 tot 18u00

NAAM IN DRUKLETTERS

DATUM

HANDTEKENING

OPENINGSDATA HEEMMUSEUM IN 1999

- elke zaterdag

- van 26 december t/m 02 januari 2000 (gesloten 28 december en 01 januari 2000)

telkens van 10u tot 12u en van
14u tot 17u

Onze prijs = uw profijt

*Uw kleurenfoto's manueel
afgewerkt volgens de
moderuste technologie
met multi-scanner*

**COCK
CAMERA
SERVICE**

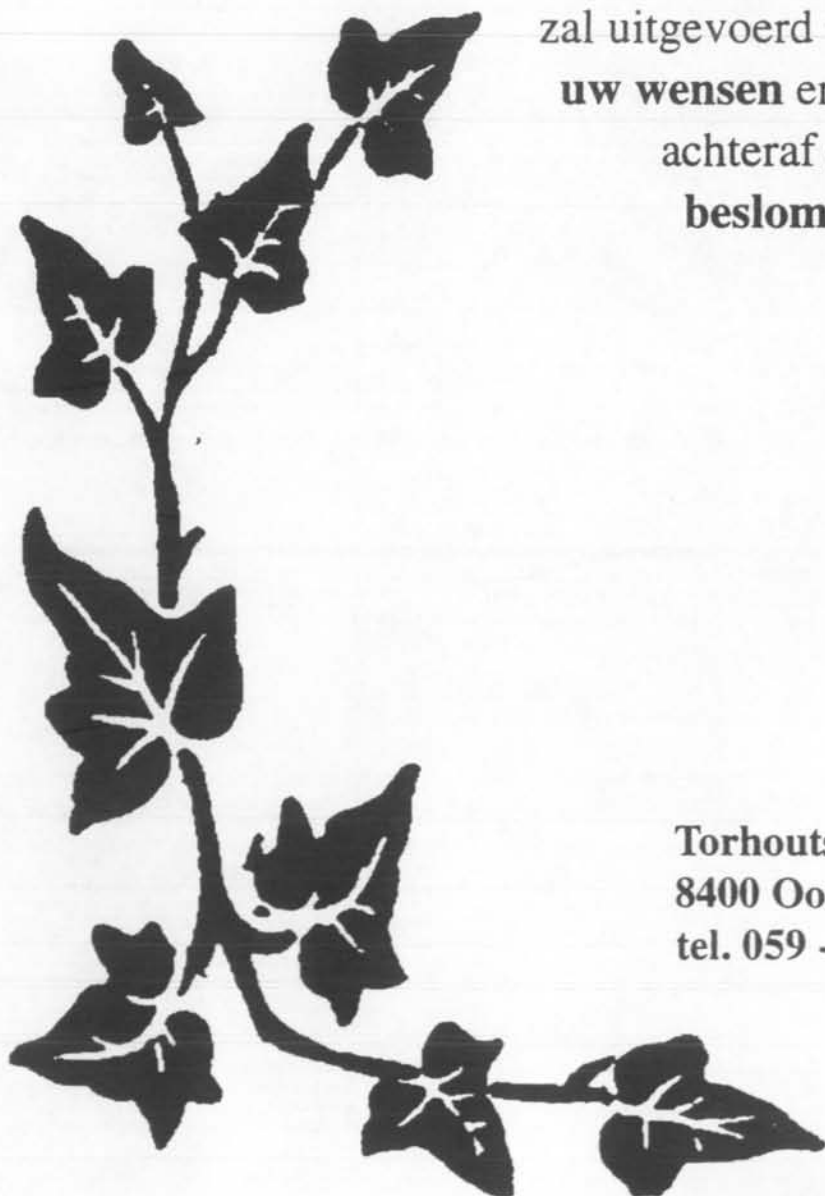
Hoek Jozef II straat en
Christinastraat - Oostende

*Waar kwaliteit nog
vakmanschap is*

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontra**kt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53